

STRATEGIJA ZELENE URBANE OBNOVE GRADA VRBOVSKOG

Zagreb, 2025.

**Financira
Europska unija**
NextGenerationEU

Financira Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

IMPRESSUM

NARUČITELJ

Grad VRBOVSKO
Ulica hrvatskih branitelja 1
51326 Vrbovsko
Zastupa: Dražen Mufić, dipl. ing.

IZRAĐIVAČ

3 E PROJEKTI d.o.o.,
Preradovićeve ulica 40, 10 000 Zagreb
Odgovorna osoba: Mirjana Miloševski Ntontos, dipl.ing.arh., direktorica

Odgovorni voditelji izrade:

Mateja Leljak, mag.ing.prosp.arch., krajobrazna arhitektica
Jelena Šimat, dipl.ing.arh., ovlaštena arhitektica urbanistica
Nikolina Krešo, mag.ing.prosp.arch., ovlaštena krajobrazna arhitektica

Članovi radnog tima:

Milovan Hinić, mag.ing.prosp.arch., krajobrazni arhitekt
Nikolina Krešo, mag.ing.prosp.arch., ovlaštena krajobrazna arhitektica
Mateja Leljak, mag.ing.prosp.arch., krajobrazna arhitektica
Mirjana Miloševski Ntontos, dipl.ing.arh., arhitektica urbanistica
Jelena Šimat, dipl.ing.arh., ovlaštena arhitektica urbanistica
Mia Kos, mag.ing.arch., arhitektica

Vanjski suradnici:

Edin Lugić, mag.biol., biolog
Irina Suša, mag.ing.silv., šumarka
izv. prof. dr. sc. Goran Andlar

RADNI TIM

Dražen Mufić, dipl.ing., gradonačelnik
Marina Tonković, dipl.iur., pročelnica jedinstvenog upravnog odjela
Tanja Fumić, dipl.iur., visa stručna suradnica za pravne poslove i javnu nabavu
Tea Flajnik, mag.oec., visi stručni suradnik za pripremu i praćenje projekta

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

„Financira Europska unija – NextGenerationEU. Izneseni stavovi i mišljenja samo su autorova i ne odražavaju nužno službena stajališta Europske unije ili Europske komisije. Ni Europska unija ni Europska komisija ne mogu se smatrati odgovornima za njih.”

SADRŽAJ:

1.	UVOD	1
1.1.	Svrha i razlog izrade dokumenta	2
1.2.	Metodologija i radni postupci izrade dokumenta	2
1.3.	Polazišta u nacionalnom zakonodavstvu	5
2.	POVEZNICA NA PROGRAME ZI I KG TE NPOO	10
3.	SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	12
4.	RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI	13
4.1.	RAZVOJNE POTREBE	13
4.2.	RAZVOJNI POTENCIJALI	14
5.	OSNOVNA OBILJEŽJA GRADA VRBOVSKOG	15
5.1.	Političko-teritorijalni ustroj i klimatska obilježja	15
5.2.	Stanovništvo	19
5.3.	Reljefna obilježja	22
6.	ANALIZA ULAZNIH PODATAKA	26
6.1.	Strateška dokumentacija	26
6.2.	Prostorno-planska dokumentacija	29
	Analiza prostorno-planske i zakonske zaštite te ostalih evidentiranih vrijednosti prema važećem PPUG	34
6.3.	Analiza ulaganja u pojedinačne elemente ZI i KG kroz Gradski proračun	40
6.4.	Povijesna analiza prostornog razvoja	45
6.5.	Toplinski otoci	49
6.6.	Analiza anketnog upitnika	52
6.7.	Analiza tipova otvorenih (zelenih) prostora	65
	Atlas otvorenih (zelenih) prostora	66
7.	MODEL KRUŽNOG GOSPODARENJA PROSTOROM I ZGRADAMA	157
7.1.	Planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarstvom	157
7.2.	Revitalizacija i obnova nekorištenih prostora i zgrada	157
7.3.	Kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada	163
7.4.	Ostali napušteni i slabo korišteni prostori i zgrade pogodni za revitalizaciju i obnovu po načelima kružnog gospodarenja	169
8.	PODRUČJA POGODNA ZA URBANU PREOBRAZBU I/ILI URBANU SANACIJU	175

9.	SWOT analiza	181
10.	STRATEŠKI OKVIR	183
	STRATEŠKI CILJ 1: Unapređenje održivosti zelenih površina i zgrada na području Grada Vrbovskog 188	
	STRATEŠKI CILJ 2: Očuvanje, unaprjeđenje i obnova bioraznolikosti i ekosustava Grada Vrbovskog	225
	STRATEŠKI CILJ 3: Poboljšanje uvjeta za uspostavu zelene urbane obnove Grada Vrbovskog	242
	Plan razvoja zelene urbane obnove Grada Vrbovskog.....	248
11.	HORIZONTALNA NAČELA	251
12.	POKAZATELJI, INDIKATIVNI FINACIJSKI PLAN I TERMINSKI PLAN PROVEDBE 253	
13.	POPIS LITERATURE	267
	13.1. Znanstveni i stručni radovi	267
	13.2. Međunarodne strategije, programi, rezolucije i sl.	269
	13.3. Nacionalni zakoni, pravilnici, uredbe, strategije i sl.	270
	13.4. Strategije, programi, planovi na razini Grada	271
	13.5. Web stranice i portali	271
	13.6. Ostala literatura	272
14.	POPIS PRILOGA	273
	14.1. Popis tablica	273
	14.2. Popis slika	273
	14.3. Popis grafičkih prikaza	278
15.	KARTOGRAMI	279

POPIS KORIŠTENIH KRATICA

€ - Euro

APPRRR - Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

ARKOD - Nacionalni sustav identifikacije zemljišnih parcela

DGU - Državna geodetska uprava

DMR - Digitalni model reljefa

DOF - Digitalni ortofoto

DPU - Detaljni plan uređenja

DVD- Dobrovoljno vatrogasno društvo

DZS - Državni zavod za statistiku

EPA - Environmental Protection Agency

ESPON - European Observation Network for Territorial Development and Cohesion

EU - Europska unija

FAO - Food and Agriculture Organization of the United Nations

Grad - Grad Vrbovsko

GIS - Geoinformacijski sustav

SN - Službene novine Grada Vrbovskog

HOK - Hrvatska osnovna karta

HRK - Hrvatska kuna

ID - Izmjene i dopune

ISPU - Informacijski sustav prostornog uređenja

PGŽ- Primorsko-goranska županija

k.č - katastarska čestica

k.o. - katastarska općina

KG - Kružno gospodarenje prostorom i zgradama

MPGI - Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine

NK - Nogometni klub

NKS - Nacionalna klasifikacija staništa

NN - Narodne novine

OKFŠ - Općekorisne funkcije šuma

OP - Otvoreni prostori

OSM - Openstreetmap

OŠ - Osnovna škola

POP - Područja očuvanja značajnih za ptice

POVS - Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove

PPUG - Prostorni plan uređenja grada

PU - Policijska uprava

RH - Republika Hrvatska

SZUO - Strategija zelene urbane obnove

TK - Topografska karta

TS - Trafostanica

vl. - vlasnik

WFS - Web Feature Service

ZI - Zelena infrastruktura

1. UVOD

Strategija zelene urbane obnove Grada Vrbovskog (u daljnjem tekstu: SZUO Grada Vrbovskog) strateški je dokument usmjeren na zaštitu, obnovu i unaprjeđenje zelene infrastrukture te očuvanje vrijednog građevinskog fonda na području Grada. Dokument se temelji na detaljnoj studijskoj analizi otvorenih zelenih prostora i građevina, a uključuje definiranje vizije te konkretnih koraka za njezinu realizaciju.

Prema Europskoj komisiji (European Commission, 2013.), zelena infrastruktura (u daljnjem tekstu: ZI) definirana je kao:

"Strateški planirana mreža vrijednih prirodnih i poluprirodnih područja koja su osmišljena i kojima se upravlja s ciljem pružanja širokog spektra ekosustavnih usluga te očuvanja bioraznolikosti u urbanim i ruralnim područjima."

ZI obuhvaća raznovrsna prirodna i poluprirodna područja, uključujući: NATURA 2000 područja i ostale zaštićene prostore, krajobrazne rijeka i jezera, periurbane i ruralne prostore, poljoprivredne krajobrazne, javne otvorene/zelenih površine u urbanim sredinama, zelene krovove, zelene zidove i zelene mostove te industrijske i gospodarske zone i degradirane krajobrazne.

Kružno gospodarenje (u daljnjem tekstu: KG) podrazumijeva razvoj održivih, sigurnih i otpornih urbanih područja kroz: poticanje kružnih mjera pri planiranju i gradnji novih zgrada, produljenje trajnosti prostora i građevina kroz ponovnu upotrebu, smanjenje količine građevinskog otpada, povećanje energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora energije, te ponovnu upotrebu građevnih materijala i proizvoda.

Ovaj dokument nadovezuje se na postojeće razvojne aktivnosti Grada Vrbovskog, predstavljajući njihovu nadogradnju te istovremeno osiguravajući zaštitu prostornih resursa u kontekstu planiranog razvoja. Provedbom strategije postići će se unaprjeđenje ekoloških, društvenih, ekonomskih i morfoloških potencijala zelenih otvorenih prostora i građevina te će se uspostaviti okvir za uravnotežen i održiv prostorni razvoj.

1.1. Svrha i razlog izrade dokumenta

Potrebe za izradom ovog dokumenta proizlaze iz činjenice da otvoreni prostori i/ili krajobrazi Grada do sada nisu identificirani i analizirani, čime bi se dobio uvid u njihove karakteristike, vrijednosti i potencijale. Također postoji potreba za razvojem sustava kružnog gospodarenja u svrhu revitalizacije i obnove područja i/ili pojedinačnih zgrada koje su nekoristene ili slabo korištene te implementacije načela KG prilikom planiranja i izgradnje novih građevina. SZUO Grada Vrbovsko ključna je za osiguranje konzistentnog i učinkovitog pristupa u planiranju održivog urbanog (i ruralnog) razvoja na svom lokalnom području. Strategijom je definirana vizija razvoja s jasnim ciljevima i postupcima djelovanja u razdoblju do 10 godina.

Ciljevi izrade SZUO ukratko:

- C1 - Identifikacija i kategorizacija elemenata zelene infrastrukture i potencijala za primjenu načela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na čitavom području Grada
- C2 - Definiranje vizije razvoja ZI i KG kao mreže zelene obnove područja Grada
- C3 - Prijedlog dugoročnih i kratkoročnih ciljeva, mjera, aktivnosti i projekata za uspostavu i održavanje mreže ZI i unaprjeđenja sustava KG na području Grada
- C4 – Provedba aktivnosti/projekata radi uspostave održive mreže zelene infrastrukture te kružnog gospodarenja prostorom i zgradama na području Grada

1.2. Metodologija i radni postupci izrade dokumenta

Metodologija izrade SZUO Grada Vrbovskog temeljena je na relevantnim međunarodnim i nacionalnim zakonskim preporukama te stranim iskustvima:

- **preporuke EU komisije** - Rezolucija Europskog parlamenta o zelenoj infrastrukturi – unapređenje europskog prirodnog kapitala (European Commission (2013)
- **Europska agencija za okoliš** - Prostorna analiza zelene infrastrukture u Europi (European Environment Agency, 2014.
- **Europska mreža za opservaciju prostornog planiranja** – Planiranje zelene infrastrukture: Metode kao podrška stručnjacima i donositeljima odluka (ESPON, 2019.)
- **Landscape Institute** – Zelena infrastruktura – Integralni pristup u korištenju zemljišta (Landscape Institute, 2013.)
- **Program Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030 (Program 2030)**

- **Nova urbana agenda** – Ujedinjeni narodi, 2016.
- **Urbana agenda za EU** – prilog Amsterdamskog pakta
- **Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje od 2021. godine do 2030. godine** (dalje u tekstu: Program ZI)
- **Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. do 2030. godine** (dalje u tekstu: Program KG)
- **Smjernice od Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine za izradu Strategije zelene urbane obnove te Priručnik o primjeni zelene infrastrukture**
- **Priručnik „Obnova prirode u gradovima: Metodologija, primjeri i preporuke“**

Cjelokupno sagledavanje obuhvata Grada provodi se kroz niz analiza prirodnih i antropogenih čimbenika koji čine i/ili utječu na razvoj elemenata ZI i KG. Analize su prezentirane kroz opise, tablice, karte i fotografije, nakon čega je slijedio strateški okvir te pokazatelji s indikativnim financijskim i terminskim planom. Metodologija izrade SZUO Grada Vrbovskog temeljena je na Smjernicama za izradu Strategije zelene urbane obnove koje je propisalo Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine.

Zbog nužnog integralnog sagledavanja prostora, tim čine stručnjaci različitih profila: krajobrazni arhitekti, arhitekti - urbanisti, šumari i biolozi.

Tijekom izrade dokumenta održavani su koordinacijski sastanci s Naručiteljem i radnom skupinom.

Radni postupak obuhvaća kombinirani (1) kabinetski i (2) terenski rad.

Kabinetski rad (1) podrazumijeva pregled literaturnih podataka te rad s prostornim podacima unutar GIS-a. Literaturni izvori su obuhvatili dosadašnja znanstvena i stručna istraživanja na području Grada, prostorno-plansku dokumentaciju te strateške i druge sektorske studije. Također, analizirane su i publikacije s primjerima dobre prakse, ali i zakonski okvir vezan za ZI i KG na razini EU i RH. Rad s prostornim podacima podrazumijeva uspostavljanje GIS baze kartografskih i prostornih podataka unutar teritorijalno-administrativnog područja Grada. Ova baza uključuje autorske podatke, podatke preuzete iz on-line izvora, te službene podatke ustupljene od strane državnih institucija i gradskih upravnih tijela. Za potrebe ovog dokumenta dostavljeni su i korišteni sljedeći javno dostupni kartografski i prostorni podaci, koji su prikazani u tablici (Tablica 1) u nastavku.

Terensko istraživanje (2) je obuhvatilo obilaske tijekom studeni 2024. godine, unutar kojih su se bilježile karakteristike gradskog prostora i vršila izrada fotodokumentacije postojećeg stanja. Izrada fotodokumentacije je također uključivala prelete bespilotnom letjelicom.

Tablica 1 - Popis korištenih prostornih podataka (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)

NAZIV	IZVOR
Digitalna ortofoto karta 1:5 000 (DOF 5) 2019. godina	WMS Geoportal DGU ¹
Topografska karta 1:25 000 (TK25) 2011 - ... godina	WMS Geoportal DGU
Digitalna ortofoto karta 1:5 000 (DOF5) 1968. godine (Izvor: DGU)	WMS Geoportal DGU
Digitalni model reljefa 5x5m	Autorski podatak, izrađen na temelju vektorskog DMR-a dostavljenog od strane DGU ²
Karta staništa RH 2004	WFS Bioportal ³
Karta kopnenih nešumskih staništa Republike Hrvatske 2016	WFS Bioportal
Zaštićena područja prirode RH	WSF Bioportal
Ekološka mreža Natura 2000	WFS Bioportal
Popis kulturnih dobara	Web Registar kulturnih dobara RH i Geoportal kulturnih dobara RH ⁴
Podaci za opasnosti od poplava	Podaci dostavljeni od strane Hrvatskih voda
Podaci o stanju vodnih tijela	Podaci dostavljeni od strane Hrvatskih voda
Prostorni plan uređenja Grada Vrbovskog	ISPU i podaci dostavljeni od strane naručitelja ⁵
Šume	WMS državne šume i WFS privatne šume Registar NIPP-a ⁶
Prometnice, građevine, znamenitosti	OpenStreetMap ⁷
Namjena poljoprivrednog zemljišta i krajobrazna obilježja	Vektorski podaci dostavljeni od strane Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (APPRRR)
Komunalne površine (dječja igrališta, parkirališta, groblja)	Podaci dostavljeni od strane naručitelja; vektorizirani
Objekti javne i društvene namjene (društveni domovi, dječji vrtići, škole, nogometni klubovi i dr.)	Podaci dostavljeni od strane naručitelja; vektorizirani

¹ Geoportal DGU; <https://geoportal.dgu.hr/>; preuzeti metapodaci² DRŽAVNA GEODETSKA UPRAVA (DGU) je dostavila podatke u digitalnom obliku za područje Grada Vrbovskog te se oni kao takvi koriste isključivo u svrhu izrade ovog dokumenta.³ Bioportal; <https://www.bioportal.hr/gis/>; preuzeti metapodaci⁴ Geoportal kulturnih dobara RH, <https://geoportal.kulturnadobra.hr/geoportal.html#/>; preuzeti metapodaci⁵ Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU) <https://ispu.mgipu.hr/#/>; preuzeti metapodaci⁶ Registri Nacionalne infrastrukture prostornih podataka (NIPP) <https://registri.nipp.hr/>; preuzeti metapodaci⁷ OpenStreetMap (OSM); <https://www.openstreetmap.org/>; preuzeti metapodaci

1.3. Polazišta u nacionalnom zakonodavstvu

Glavni zakonski i podzakonski akti, trenutno na snazi, a koji reguliraju pitanja ZI i/ili KG su:

- Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23)
 - *Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/2017)*
 - *Uredba europskog parlamenta i vijeća o obnovi prirode i izmjeni uredbe (EU) 2022/869*
- Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 67/25)
 - *Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/2020)*
- Zakon o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19, 145/24)
- Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)
 - *Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/2017)*
- *Nacionalna razvojna strategija do 2030 godine (NN 13/2021)*
- *Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.*
- *Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.*
- *Integrirani teritorijalni program 2021. - 2027.*
- *Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. - 2030. godine*
- *Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. - 2030. godine*

Zakon o zaštiti prirode, Članak 7., navodi da se zaštita krajobraza temelji na razvrstavanju krajobraza prema njihovim prirodnim i/ili stvorenim obilježjima u krajobrazne tipove te na strukturiranju međusobno povezanih i multifunkcionalnih mreža zelene / krajobrazne infrastrukture na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine, predlaže aktivnost koja se odnosi na ZI i to u strateškom cilju 2. Smanjiti direktne pritiske na prirodu i poticati održivo korištenje prirodnih dobara, navodi poseban *cilj 5. Očuvati nefragmentirana cjelovita prirodna područja i obnoviti najugroženija degradirana staništa*, u kojem se ističe aktivnost 2.5.3 Provoditi mjere očuvanja i obnove zelene infrastrukture. Navedena strategija prihvatila je šest ciljeva Strategije Europske unije o bioraznolikosti do 2020. godine, među kojima se nalazi i cilj E 2 Održavati i poboljšati ekosustave i njihove usluge; (b) Postaviti prioritete za obnovu i promovirati korištenje zelene infrastrukture.

Uredba europskog parlamenta i vijeća o obnovi prirode i izmjeni uredbe (EU) 2022/869 (daje u tekstu: Uredba) stupila je na snagu u listopadu 2024. godine s ciljem značajne

obnove ekosustava Europske unije. Uredba do 2030. planira se obnoviti najmanje 20 % kopnenih i morskih područja EU-a, dok se do 2050. godine očekuje obnova svih ekosustava koji zahtijevaju sanaciju.

Uredbom se utvrđuju pravila kako bi se doprinijelo (a) dugoročnom i održivom oporavku bioraznolikih i otpornih ekosustava na svim kopnenim i morskim područjima država članica obnovom degradiranih ekosustava; (b) postizanju sveobuhvatnih ciljeva Unije u pogledu ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe klimatskim promjenama i neutralnosti u pogledu degradacije zemljišta; (c) poboljšanju sigurnosti opskrbe hranom; (d) ispunjavanju međunarodnih obveza Unije.

Ciljevi i obveze u pogledu obnove odnosi se na sljedeće:

- Obnova kopnenih, obalnih i slatkovodnih ekosustava
- Obnova morskih ekosustava
- Energija iz obnovljivih izvora
- Nacionalna obrana
- Obnova urbanih ekosustava
- Obnova prirodne povezanosti rijeka i prirodnih funkcija povezanih poplavnih područja
- Obnova populacija oprašivača
- Obnova poljoprivrednih ekosustava
- Obnova šumskih ekosustava
- Sadnja tri milijarde dodatnih stabala

Države članice, pa tako i Republika Hrvatska, moraju izraditi nacionalne planove obnove u roku od dvije godine, definirajući prioritete za obnovu na nacionalnoj razini.

Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja navodi mjere ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama te zaštiti ozonskog sloja koje ne smiju ugroziti ostale sastavnice okoliša, kvalitetu življenja sadašnjih i budućih naraštaja te ne smiju biti u suprotnosti s propisima u područjima zaštite na radu i zaštite zdravlja ljudi. Jedan od temeljnih dokumenata o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja je **Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu**. U strategiji su prepoznati sektori koji su očekivano najviše izloženi utjecaju klimatskih promjena, a to su: vodni resursi, poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo i akvakultura, bioraznolikost, energetika, turizam i zdravlje/ zdravstvo. Također su obrađene dvije međusektorske teme: prostorno planiranje i uređenje i upravljanje rizicima od katastrofa. ZI je prepoznata unutar sljedećih mjera: P-05 Integriranje rizika od klimatskih promjena pri razvoju sustava navodnjavanja; ŠU-05 Provedba koncepta zelene infrastrukture u svrhu jačanja otpornosti na klimatske promjene u urbanim i ruralnim sredinama; HM-02 Podrška planiranju, izgradnji, rekonstrukciji i dogradnji, sustava za zaštitu od štetnog djelovanja voda i s njima povezanih drugih hidrotehničkih sustava (strukturne mjere) i

kontrolirano plavljenih nizinskih prirodnih poplavnih područja kao i ostalih mjera za zaštitu voda uz prioritetnu primjenu pristup davanja prostora rijekama i korištenja prirodnih retencija i HM-06 Jačanje otpornosti urbanih područja na antropogene pritiske uvjetovane klimatskim promjenama. U postupku prostornog planiranja i uređenja, temeljem podataka i analiza pojedinih sektora vezanih uz temu predlažu se izrade stručnih podloga koje će poslužiti kao podloga za izradu izmjena i dopuna prostornih planova, izraditi planove mreže zelene infrastrukture koji uključuju analizu usluga ekosustava i višestrukih koristi postojeće zelene infrastrukture te prijedlog buduće mreže zelene infrastrukture koja bi bila u funkciji prilagodbe klimatskim promjenama.

Zakon o gradnji, Članak 47.c, navodi da se u Programu ZI razrađuju ciljevi i mjere koji potiču uspostavu održivih, sigurnih i otpornih gradova i naselja kroz povećanje energetske učinkovitosti zgrada i građevinskih područja, razvoj ZI u zgradarstvu te urbanu preobrazbu i urbanu sanaciju. Članak 47.d navodi da se u Programu KG razrađuju ciljevi i mjere koji potiču kružnosti kod planiranja novih zgrada, ponovno korištenje napuštenih i/ili zapuštenih i produljenje trajnosti postojećih prostora i zgrada, smanjenje količine građevinskog otpada te povećanje energetske učinkovitosti zgrada.

Zakon o prostornom uređenju ZI prikazuje kao *"planski osmišljene zelene i vodne površine te druga prostorna rješenja temeljena na prirodi koja se primjenjuju unutar gradova i općina, a kojima se pridonosi očuvanju, poboljšanju i obnavljanju prirode, prirodnih funkcija i procesa radi postizanja ekoloških, gospodarskih i društvenih koristi održivoga razvoja"*. Ciljevi prostornog uređenja koje se odnose isključivo na ZI su:

- Cilj 9. kvalitetan i human razvoj gradskih i ruralnih naselja, razvoj zelene infrastrukture te siguran, zdrav, društveno funkcionalan životni i radni okoliš
- Cilj 14. stvaranje visokovrijednog izgrađenog prostora s uvažavanjem specifičnosti pojedinih cjelina te razvijanjem zelene infrastrukture uz poštivanje prirodnog i urbanog krajobraza i kulturnog naslijeđa, a posebice uređenja ugostiteljsko-turističkih područja na obalnom i kopnenom području uz zaštitu užeg obalnog pojasa od građenja

Prostorno uređenje temelji se na načelima pri čemu "Načelo prostorne održivosti razvitka i vrsnoće gradnje" u Članku 10, stavku 3. glasi: "Održivi razvitak podržava se i kružnim gospodarenjem prostorom i građevinama tako da se očuvaju postojeći resursi uređenjem i revitalizacijom prostora i ponovnom uporabom građevina kako bi se stvorila dodatna duža vrijednost i omogućilo učinkovito gospodarenje resursima".

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske navodi da je potrebno promišljati i postupcima planiranja uspostavljati nove te čuvati postojeće sustave urbane ZI–mreže zelenih površina u kojima, i s pomoću kojih, se doprinosi očuvanju, poboljšanju i obnavljanju prirode, prirodnih funkcija i procesa u gradovima. Navedeno je detaljno

prikazano u prioritetu 4.5. Otpornost na promjene i to kroz *usmjerenje 4.5.2. Jačanje prirodnog kapitala planiranjem razvoja zelene infrastrukture*, ali bez definiranih projekata/aktivnosti kao što je to u slučaju drugih usmjerenja u istom dokumentu. Navedeno usmjerenje naglašava da je u postupcima izrade planova svih razina potrebno promicati razvoj ZI.

Hijerarhijski najviši akt strateškog planiranja u RH je **Nacionalna razvojna strategija do 2030. godine** koja zagovara četiri (4) razvojna smjera, a težište pronalaze u Europskom zelenom planu. Strategijom je propisano trinaest (13) strateških ciljeva te se u strateškom cilju 8. *Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost*, zagovara ZI i KG i to kroz: Program ZI i Program KG, koje provodi Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine.

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026. (u daljnjem tekstu: NPOO) unutar inicijative 6: Obnova zgrada, a u općem cilju 7. Povećati integraciju koncepata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, reformi C6.1. R5 Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekata razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Programi višegodišnjeg financijskog okvira EU (VFO) za razdoblje 2021. - 2027. godine koji kroz svoje ciljeve podupiru ZI i KG su:

a) Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027. (u daljnjem tekstu: PKK) (Nacrt) pod prioritetom 3. *Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije, prilagodbe na klimatske promjene, sprječavanje rizika, zaštita okoliša i održivosti resursa*, te sljedećih specifičan ciljeva:

- 2 (iv) promicanje prilagodbe klimatskim promjenama i sprječavanja rizika od katastrofa te otpornosti, uzimajući u obzir pristupe utemeljene na ekosustavima
- 2 (vi) Promicanje prijelaza na kružno i resursno učinkovito gospodarstvo
- 2 (vii) Jačanje zaštite i očuvanja prirode, bioraznolikosti i zelene infrastrukture, među ostalim i u urbanim područjima, te smanjenje svih oblika onečišćenja

b) Integrirani teritorijalni program 2021. - 2027. (u daljnjem tekstu: ITP) (Nacrt) u specifičnom cilju 5 navodi:

- 5 (I) Poticanje integriranog i uključivog društvenog i gospodarskog razvoja, razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u urbanim područjima
- 5 (II) Poticanje integriranog i uključivog lokalnog društvenog i gospodarskog razvoja, lokalnog razvoja u području okoliša, kulture, prirodne baštine, održivog turizma i sigurnosti u područjima koja nisu urbana.

Program ZI je srednjoročni akt strateškog planiranja RH u kojem se opisuju razvojne potrebe i potencijali kroz uspostavu tri (3) posebna cilja s pripadajućim mjerama i aktivnostima za razvoj ZI u urbanim područjima.

Posebni cilj 1. Kvalitetno planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture se sastoji od pet (5) mjera te pedeset i osam (58) aktivnosti koje obuhvaćaju evidentiranje ZI na području gradova i općina u RH, razvoj i izrada digitalne baze projekata, izrada strateških dokumenata razvoja ZI na lokalnoj i regionalnoj razini i dr..

Posebni cilj 2. Unaprijeđena, raširena, povezana i lako dostupna zelena infrastruktura u urbanim područjima se sastoji od dvije (2) mjere te šesnaest (16) aktivnosti koje obuhvaćaju provedbu pilot projekata ZI te poticanje izgradnje ZI kojom se jača otpornost urbanih područja na posljedice klimatskih promjena.

Posebni cilj 3. Visoka razina znanja i društvene svijesti o održivom razvoju urbanih područja kroz razvoj zelene infrastrukture se sastoji od dvije (2) mjere te dvanaest (12) aktivnosti koje obuhvaćaju informiranje i edukaciju javnosti, ali i stručnjaka i predstavnika lokalne/regionalne samouprave radi uspostave i primjene ZI.

Program KG predstavlja tip srednjoročnog akta strateškog planiranja od nacionalnog značaja, pri čemu on pobliže definira provedbu strateških ciljeva NRS 2030, te ostalih višesektorskih i sektorskih strategija. Posebni ciljevi razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama definirani programom su:

Posebni cilj 1. Razvoj sustava kružnog gospodarenja prostorom i zgradama se sastoji od pet (5) mjera i njima pripadajućim aktivnostima (46), a koje obuhvaćaju osiguranje preduvjeta za razvoj kružnog gospodarenja, izradu strateških dokumenata te uspostavu digitalne baze podataka.

Posebni cilj 2. Kružna obnova nekorisćenih prostora i zgrada se sastoji od dvije (2) mjere i njima pripadajućim aktivnostima (10), a koje se odnose na poticanje kružne obnove prostora i zgrada te poticanje inovacija i razvoja u primjeni istih na konkretnim prostorima.

Posebni cilj 3. Visoka razina znanja i društvene svijesti o kružnom gospodarenju prostorom i zgradama se sastoji od dvije (2) mjere i njima pripadajućim aktivnostima (11), a koje se odnose na informiranje javnosti te edukaciju o kružnom gospodarenju prostorom i zgradama.

2. POVEZNICA NA PROGRAME ZI I KG TE NPOO

Ciljevi – mjere – aktivnosti koje su proizašle iz SZUO Grada Vrbovskog izravno doprinose posebnim ciljevima te aktivnostima koje su definirane u Programu ZI, Programu KG te cilju reforme C6.1. R5 iz NPOO-a.

Program ZI

Ciljevi razvoja ZI su usklađeni sa strateškim okvirom NRS 2030 i SPRRH, pri čemu ciljevi Programa ZI predstavljaju posebne ciljeve, kojima se doprinosi ostvarenju pripadajućeg strateškog cilja (Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost) iz NRS 2030. Sukladno identificiranim razvojnim potrebama i potencijalima te utvrđenoj viziji razvoja, Programom ZI su definirani sljedeći posebni ciljevi (PC) razvoja zelene infrastrukture:

- PC 1. Kvalitetno planiranje i upravljanje razvojem zelene infrastrukture u urbanim područjima
- PC 2. Unaprijeđena, raširena, povezana i lako dostupna zelena infrastruktura u urbanim područjima
- PC 3. Visoka razina znanja i društvene svijesti o održivom razvoju urbanih područja kroz razvoj zelene infrastrukture

Ciljevi-mjere-aktivnosti/projekti definirani SZUO Grada Vrbovskog proizašli su iz ciljeva razvoja ZI (posebni ciljevi) u urbanim područjima (Programa ZI) te su usklađeni s nacionalnim strateškim okvirom. Aktivnosti/projekti iz ovog dokumenta direktno su povezani s mjerom provedbe pilot projekata razvoja zelene infrastrukture, zatim mjerom poticanja izgradnje zelene infrastrukture kojom se jača otpornost urbanih područja na posljedice klimatskih promjena, mjerom edukacije javnog sektora JLS o zelenoj infrastrukturi te mjerom afirmacije i informiranja javnosti o zelenoj infrastrukturi.

Program KG

Posebni ciljevi Programa razvoja KG prostorom i zgradama nadovezuju se na strateške ciljeve definirane u NRS 2030, a cjelokupan Program nadovezuje se na strateški cilj Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost koji se nalazi u okviru razvojnog smjera Zelena i digitalna tranzicija. Sukladno identificiranim razvojnim potrebama i potencijalima te utvrđenoj viziji razvoja, definirani su sljedeći posebni ciljevi razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama:

- Posebni cilj 1. Razvoj sustava kružnog gospodarenja prostorom i zgradama

- Posebni cilj 2. Kružna obnova nekorištenih prostora i zgrada
- Posebni cilj 3. Visoka razina znanja i društvene svijesti o kružnom gospodarenju prostorom i zgradama

SZUO Grada Vrbovskog određen je kroz poseban cilj, kao dio strateškog cilja 1 ovog Programa, te iz njega proizašle aktivnosti/projekti. Navedeni posebni cilj odnosi se na stvaranje preduvjeta i učinkovito provođenje planiranja i gradnje novih, odnosno revitalizaciju i reprogramiranje napuštenih i slabo korištenih prostora i zgrada prema načelima KG. Istovremeno je nužno provesti upoznavanje i edukaciju stanovništva i JLS o temi KG, što je ključan preduvjet za uspješno provođenje cilja.

NPOO

Cilj reforme C6.1. R5. (Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama) je utvrditi i razviti okvir za izradu i provedbu strategija ZUO na lokalnoj razini, kako bi se osigurali temelji razvoja održivog prostora s naglaskom na razvoj zelene infrastrukture i integraciju rješenja temeljenih na prirodi, integraciju modela kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, jačanje otpornosti od rizika i klimatskih promjena te kao podrška općem održivom razvoju.

Cilj SZUO Grada Vrbovskog je uspostava okvira koji će, kroz realizaciju strateških mjera, doprinijeti održivom razvoju cjelokupnog gradskog područja.

3. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Srednjoročna vizija razvoja ZI i KG Grada Vrbovskog je proizašla uočenih problema u prostoru, a usklađena je s NRS, Programom razvoja ZI, Programom razvoja KG i ostalim važećim strateškim dokumentima na europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razni, pri čemu predstavlja sliku željenog stanja otvorenih prostora i objekata na predmetnom području. Temeljem navedenog, **strateška vizija zelene urbane obnove Grada Vrbovskog** glasi:

Vrbovsko – zeleni grad s uređenim i funkcionalnim vanjskim prostorima i zgradama, koji poboljšava kvalitetu života stanovnika i stvara privlačno i ugodno okruženje za posjetitelje.

Kroz sustavno planiranje i ciljana ulaganja, Vrbovsko će:

- unaprijediti i proširiti parkovne, rekreacijske i zelene površine,
- očuvati prirodne resurse i krajobrazne vrijednosti,
- valorizirati i afirmirati elemente kulturne baštine
- modernizirati pješačko-biciklističku infrastrukturu
- unaprijediti javne prostore i zgrade prema načelima održivog razvoja,
- poticati inovativna rješenja za energetske učinkovitost i prilagodbu klimatskim promjenama.

Ovim strateškim pristupom, Vrbovsko se opredjeljuje za uravnoteženi prostorni razvoj, u kojem prirodno i izgrađeno okruženje djeluju u sinergiji, pridonoseći dugoročnoj kvaliteti života i privlačnosti gradskog prostora.

Sukladno definiranoj viziji te razvojnim potrebama i potencijalima za uspostavu multifunkcionalne mreže ZI i KG u strateškom okviru će se definirati strateški i posebni ciljevi, mjere i strateški projekti za uspostavu zelene urbane obnove na čitavom području Grada.

4. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI

Potrebe i potencijale načelno je moguće prepoznati po činjenici da otvoreni prostori, kao i nekorisćena ili slabo iskorišćena izgradnja, nisu adekvatno identificirani i vrednovani, a samim time nisu prepoznate njihove karakteristike, vrijednosti i potencijali. Razvojne potrebe i razvojni potencijali Grada Vrbovskog, povezani su s Programom ZI i Programom KG, pri čemu služe kao osnova za razradu aktivnosti/projekata unutar strateškog dijela ovog dokumenta.

4.1. RAZVOJNE POTREBE

- RP 1. Uspostava mreže uređenih javnih otvorenih prostora (šetnice, trg, park, dječje igralište i ostalo) u naseljima Vrbovsko, Moravice, Lukovdol, Severin na Kupi i Gomirje
- RP 2. Obnova i uređenje zanemarenih zelenih površina
- RP 3. Uspostava sigurnih i funkcionalnih pješačkih i biciklističkih komunikacija između i unutar naselja
- RP 4. Unaprjeđenje sportsko-rekreacijskih sadržaja na gradskom području
- RP 5. Uspostava i uređenje izletničkih sadržaja u prirodnom području
- RP 6. Unaprjeđenje turističke ponude Grada
- RP 7. Valorizacija i afirmacija kulturne i prirodne baštine
- RP 8. Korištenje kulturne baštine, identiteta i tradicijskih vrijednosti kao razvojnog resursa
- RP 9. Uspostava edukativnih sadržaja u vanjskom prostoru
- RP 10. Obnova i aktivacija vodotoka i vodenih površina u rekreacijske svrhe
- RP 11. Suzbijanje negativnih utjecaja povezanih s intenzivnim prometom, proizvodnom djelatnošću i gospodarenjem otpadom
- RP 12. Inventarizacija i vrednovanje napuštenih i zapuštenih prostora i zgrada, kao i infrastrukturnih građevina i koridora te njihovo stavljanje u ponovnu uporabu uz uspostavljanje održive namjene u skladu s KG
- RP 13. Inventarizacija i vrednovanje slabo iskorištenih prostora i zgrada (zapušteni, nedovoljno ili neadekvatno korišteni) te njihova revitalizacija i prenamjena po načelima KG
- RP 14. Poboljšanje energetske učinkovitosti i održivosti postojećeg građevnog fonda
- RP 15. Primjena posebnog pristupa pri inventarizaciji i vrednovanju napuštenih i zapuštenih prostora i zgrada u privatnom vlasništvu, kao i cijelih naselja i dijelova naselja s posebnim naglaskom na identificiranju razloga njihovog napuštanja te njihovo stavljanje u ponovnu uporabu uz uspostavljanje održive namjene sukladno načelima KG
- RP 16. Planiranje i projektiranje novih prostora i zgrada po načelima KG

- RP 17. Očuvati i unaprijediti bioraznolikost područja Vrbovskog
- RP 18. Održivo gospodariti privatnim i državnim šumskim zemljištem
- RP 19. Poticati revitalizaciju poljoprivredne proizvodnje
- RP 20. Očuvanje mozaičnosti poljoprivrednih površina te održivo korištenje pašnjačkih i travnjačkih staništa
- RP 21. Zaštita krajobraznih obilježja i vrijednosti u ruralnom području Grada
- RP 22. Implementirati ZI i KG u sektorske alate upravljanja gradom
- RP 23. Jačati svijesti stanovništva o vrijednostima održivog razvoja kroz ZI i KG

4.2. RAZVOJNI POTENCIJALI

Razvojni potencijali koji su prepoznati na razini Grada, a utječu na uspostavu mreže zelene obnove su:

- Prirodni i doprirodni krajobraz Grada

Područje Grada se odlikuje prirodnim i doprirodnim krajobrazima šuma, planinskih obronaka, riječnih dolina i jezera koji pored svoje ekološke i gospodarske vrijednosti nude veliki potencijal za rekreaciju, unaprjeđenje zdravlja i edukaciju stanovništva. U tom je smislu ove prostore moguće promatrati kao vrijedan turistički resurs i jedan od temelja održivog gospodarskog razvoja. S druge strane, uglavnom je riječ o ekološki osjetljivim područjima koja je potrebno sačuvati od prekomjerne eksploatacije, pri čemu je nužno pronaći ravnotežu u njihovom korištenju. Trenutno se u pogledu izletničke funkcije osobito ističe kanjon Kamačnik koji je prepoznat kao jedna od najznačajnijih turističkih destinacija Gorskog Kotara. Osim Kamačnika, vrijedi istaknuti i potencijal drugih krajobraznih elemenata, poput dolina rijeka Kupe i Dobre, planinskih vrhova te jezera u okolici Moravica.

- Bijela kosa

Bijela kosa (1298 m.n.v.) je jedan od vrhova Velike Kapele, planinskog lanca koji seže od istoka Gorskog Kotara do Like. Ovaj je vrh prepoznat kao pogodno mjesto za uspostavu skijališta, te je u tu svrhu izrađen projekt čija je realizacija započeta i prekinuta početkom 21. stoljeća. Realizacija ovog projekta doprinijela bi sveopćem razvoju Grada i uvelike povećala gospodarsku aktivnost tijekom zimskih mjeseci.

- Kulturna baština

Kulturna baština na području Grada obuhvaća vrijedne civilne, gospodarske i sakralne građevine, te mjesta od simboličkog značaja povezana s Drugim svjetskim ratom i životom pjesnika Ivana Gorana Kovačića. Među njima se osobito ističu dvorac Frankopana u Severinu na Kupi i Manastir Gomirje iz 16. stoljeća, kao i crkve sv. Petra i Pavla te sv. Franje Ksaverskog iz 17. stoljeća.. Kulturnu baštinu potrebno je dodatno valorizirati i promovirati u svrhu unaprjeđenja njezine edukativne i turističke uloge.

5. OSNOVNA OBILJEŽJA GRADA VRBOVSKOG

5.1. Političko-teritorijalni ustroj i klimatska obilježja

Političko-teritorijalni ustroj ⁸

Grad Vrbovsko (dalje u tekstu: Grad) dio je Primorsko-goranske županije i geografske regije Gorskog kotara. Graniči s Republikom Slovenijom na sjeveru, gradom Ogulinom na jugu te općinama Brod Moravice, Ravna Gora i Bosiljevo (Karlovačka županija) na istoku i zapadu. Grad čini jednu od 36 jedinica lokalne samouprave na području županije, koja obuhvaća 14 gradova i 22 općine.

Prostire se na površini od 279,9 km² i novom administrativnom podjelom obuhvaća 61 naselja: Blaževci, Bunjevci, Carevići, Damalj, Dokmanovići, Dolenci, Donji Vučkovići, Donji Vukšići, Draga Lukovdolska, Dragovići, Gomirje, Gorenci, Gornji Vučkovići, Gornji Vukšići, Hajdine, Hambarište, Jablan, Jakšići, Kamensko, Klanac, Komlenići, Lesci, Liplje, Lukovdol, Ljubošina, Majer, Mali Jadruč, Matići, Močile, Moravice, Musulini, Nadvučnik, Nikšići, Osojnik, Petrovići, Plemenitaš, Plešivica, Podvučnik, Poljana, Presika, Radigojna, Radoševići, Rim, Rtić, Severin na Kupi, Smišljak, Stubica, Štefanci, Tići, Topolovica, Tuk, Veliki Jadruč, Vrbovsko, Vučinići, Vučnik, Vujnovići, Vukelići, Zapeć, Zaumol, Zdihovo i Žakule. ⁹

Središnje naselje je Vrbovsko, koje predstavlja administrativno i gospodarsko središte Grada. Kroz gradsko područje protječu rijeke Kupa i Dobra, koje pripadaju Crnomorskom slijevu.

Prometna povezanost Grada s ostatkom regije ostvarena je preko autoceste A6 i državnih cesta DC3 (Bosanci (DC204) - Stubica (DC42) - Kupjak - Delnice (DC203/DC32)) i DC42 (Vrbovsko (DC3) - Ogulin). Osim cestovnog prometa, veliku tranzitnu ulogu ima i željeznički promet, zahvaljujući pruzi M202 (Zagreb-Rijeka), koja prolazi kroz gradska naselja Vrbovsko, Gomirje i Moravice.

Političko-teritorijalni ustroj za područje Grada Vrbovskog grafički je prikazan na kartografskom prikazu (Kartogram 1) u nastavku teksta.

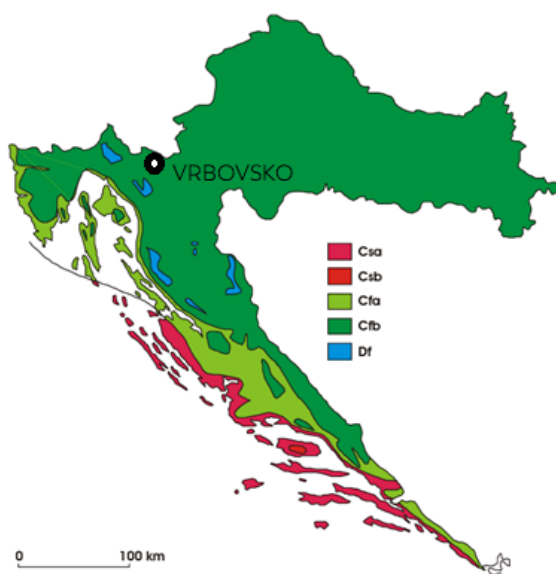
⁸ Službena stranica Grada Vrbovskog, Izvor: <https://www.vrbovsko.hr/grad-vrbovsko>

⁹ U skladu s Odlukom o spajanju naselja, Gradskog vijeća Grada Vrbovskog iz 2024. godine (Službeni glasnik Grada Vrbovskog, broj 9/24) provelo sljedeće administrativne promjene u strukturi naselja:

- naselja Mlinari i Tomići pripojena su naselju Moravice, čime su prestala postojati kao zasebna naselja;
- naselja Radočaj i Štefanci spojena su u jedinstveno naselje pod nazivom Štefanci;
- naselja Međedi i Topolovica objedinjena su u novoformirano naselje Topolovica.

Klimatska obilježja

Područje Vrbovskog smješteno je Gorskom kotaru gdje prevladava umjereno topla vlažna klima s toplim ljetom koja u višim predjelima prelazi u vlažnu borealnu klimu. Prema Köppenovoj klasifikaciji klime u Hrvatskoj, Vrbovsko se nalazi u klimatskoj zoni C (umjereno topla kišna klima tzv. šumska klima), u klimatskom **podtipu Cfb - umjereno topla vlažna klima s toplim ljetom**. Osnovna karakteristika ovog klimatskog razreda je da srednja temperatura najhladnijeg mjeseca ne prelazi -3°C dok srednja temperatura najtoplijeg mjeseca bude viša od 10°C (Šegota i Filipčić, 2003.).

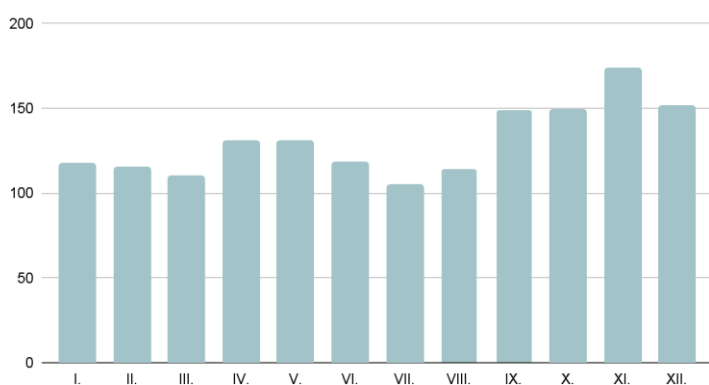
Slika 1 -Geografska raspodjela klimatskih tipova po W. Köppenu u Hrvatskoj u standardnom razdoblju 1961.-1990.: Cfa, umjereno topla vlažna klima s vrućim ljetom; Cfb, umjerena topla vlažna klima s toplim ljetom; Csa, sredozemna klima s vrućim ljetom; Csb, sredozemna klima s toplim ljetom; Df, vlažna borealna klima (Filipčić, 1998).

S obzirom da na području Vrbovskog trenutno ne postoji službena mjerna postaja, kao referentne podatke o klimatskim obilježjima **koristiti će se podaci obližnje meteorološke stanice u Ogulinu prikupljeni u razdoblju od 1949.-2023. godine**¹⁰. Tijekom navedenog razdoblja najviša prosječna temperatura zabilježena je u srpnju te iznosi $20,1^{\circ}\text{C}$, dok je najniža prosječna temperatura zabilježena u siječnju i iznosi $0,5^{\circ}\text{C}$ (Grafički prikaz 2). Najviše osunčanih sati evidentirano je u srpnju, s ukupnom sumom od 288,3 sata. U istom području najveći prosječni intenzitet oborina zabilježen je u studenom (173,2 mm) (Grafički prikaz 1). Maksimalna visina snijega postignuta je u veljači te iznosi 120 cm. Najveći prosječni broj vedrih dana zabilježen je u kolovozu (10), dok najviše kišnih dana (15) ima mjesec studeni. Sijanje sunca u Ogulinu u prosjeku traje 1976 sati godišnje, dok maglovitih dana u godini u prosjeku bude 46.

¹⁰ Državni hidrometeorološki zavod (DHMZ), <https://meteo.hr/klima.php>

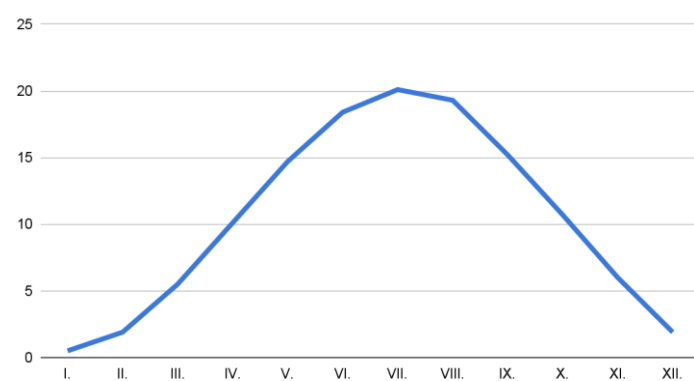
Najčešći vjetrovi koji pušu na području Ogulina su vjetrovi umjerene brzine. Zimi je učestalost vjetra nešto veća u usporedbi sa drugim godišnjim dobima. Kanalizirano strujanje vjetra uočeno je u smjeru od SI prema JZ. Brzo pokretni ciklonalni tipovi vremena karakteristični su za proljeće što dovodi do čestih i naglih promjena vremena. Kišna razdoblja se izmjenjuju sa bezoborinskim za vrijeme proljeća, dok su ljeti prisutna barička polja s malim gradijentom tlaka. Za vrijeme ljeta prevladava slab vjetar s labilnom stratifikacijom atmosfere. Obzirom na jačinu vjetra, u Ogulinu je najučestaliji lagani povjetarac do slabog vjetra (1–3 Bf), a umjeren i umjereno jak vjetar se javlja rijetko (4–5 Bf).

Prosječna mjesečna količina oborina (mm)

Grafički prikaz 1 - Prikaz prosječne mjesečne količine oborina za Ogulin u razdoblju 1949-2023 (Izvor: DHMZ)

Prosječna srednja temperatura zraka (°C)

Grafički prikaz 2 - Prikaz prosječne srednje mjesečne temperature zraka za Ogulin u razdoblju 1949.-2023. godine (Izvor: DHMZ)

5.2. Stanovništvo

Prema posljednjem Popisu stanovništva Državnog zavoda za statistiku (dalje u tekstu: DZS), provedenom 2021. godine, na području Grada zabilježeno je 3 876 stanovnika, neravnomjerno raspoređenih u 65 manjih naselja. Riječ je o rijetko naseljenom području s prosječnom gustoćom od 13,85 st./km².

Najveći broj stanovnika koncentriran je u središnjem dijelu Grada, na potezu između naselja Vrbovsko i Moravice. Udio muškog (1 934) i ženskog (1 942) stanovništva na području Grada gotovo je jednak, dok prema dobnim skupinama prevladava zrelo stanovništvo (1 824), slijedi staro (1 565), a potom mlado (487).

U naseljima Gornji Vukšići, Kamensko, Lesci i Podvučnik nema stalnih stanovnika, dok u naseljima Dolenci, Donji Vukšići, Dragovići, Gornji Vučkovići, Komlenići, Majer, Matiči, Plešivica, Poljana, Rtić, Štefanci, Topolovica, Zapeć i Žakul broj stanovnika ne prelazi deset.

Ova demografska slika ukazuje na izraženu depopulaciju u pojedinim naseljima, ali i na činjenicu da je broj stanovnika na području Grada u odnosu na prethodni popis iz 2011. godine smanjen za 1 200.

Detaljan popis stanovništva po naseljima, spolu i starosti tablično je prikazan u tekstu niže (Tablica 2).

Tablica 2 - Popis stanovništva 2021. godine po naseljima, spolu i starosti (Izvor: DZS; modificirano 3 E PROJEKTI d.o.o.)

Naselje	Spol	Ukup.	Mlado (0-19)	Zrelo (20-59)	Staro (60+)	Naselje	Spol	Ukup.	Mlado (0-19)	Zrelo (20-59)	Staro (60+)
UKUPNO	sv.	3 876	487	1824	1565	Nadvučnik	sv.	20	3	10	7
	m	1 934	228	980	726		m	11	15,00%	50,00%	35,00%
	ž	1 942	259	844	839		ž	9			
Blaževci	sv.	34	8	14	12	Nikšići	sv.	23	0	10	13
	m	17	23,53%	41,18%	35,29%		m	11	0,00%	43,48%	56,52%
	ž	17					ž	12			
Bunjevci	sv.	28	2	16	10	Osojnik	sv.	86	12	48	26
	m	15	7,14%	57,14%	35,71%		m	41	13,95%	55,81%	30,23%
	ž	13					ž	45			
Carevići	sv.	13	3	6	5	Petrovići	sv.	13	1	4	8
	m	8	15,38%	46,15%	38,46%		m	7	7,69%	30,77%	61,54%
	ž	5					ž	6			
Damalj	sv.	19	1	9	9	Plemenitaš	sv.	38	5	15	18
	m	11	5,26%	47,37%	47,37%		m	20	13,16%	39,47%	47,37%
	ž	8					ž	18			
Dokmanovići	sv.	36	3	12	21	Plešivica	sv.	8	0	2	6
	m	17	8,33%	33,33%	58,33%		m	4	0,00%	25,00%	75,00%
	ž	19					ž	4			

Dolenci	sv.	8	1	3	4	Poljana	sv.	6	0	1	5	
	m	5	12,50%	37,50%	50,00%		m	4	0,00%	16,67%	83,33%	
	ž	3					ž	2				
Donji Vučkovići	sv.	16	2	5	9	Presika	sv.	12	1	6	5	
	m	7	12,50%	31,25%	56,25%		m	8	8,33%	50,00%	37,50%	
	ž	9					ž	4				
Donji Vukšići	sv.	7	0	3	4	Radigojna	sv.	11	0	6	5	
	m	4	0,00%	42,86%	57,14%		m	5	0,00%	54,55%	45,45%	
	ž	3					ž	6				
Draga Lukovdolska	sv.	18	2	8	8	Radoševići	sv.	18	0	6	12	
	m	9	11,11%	44,44%	44,44%		m	9	0,00%	33,33%	66,67%	
	ž	9					ž	9				
Dragovići	sv.	6	0	2	4	Rim	sv.	30	11	13	6	
	m	3	0,00%	33,33%	66,67%		m	16	36,67%	43,33%	20,00%	
	ž	3					ž	14				
Gomirje	sv.	255	30	121	104	Rtić	sv.	7	0	2	5	
	m	125	11,76%	47,45%	40,78		m	4	0,00%	28,57%	71,43%	
	ž	130					ž	3				
Gorenci	sv.	38	5	22	11	Severin na Kupi	sv.	113	16	59	38	
	m	15	13,16%	57,89%	28,95%		m	57	14,16%	52,21%	33,63%	
	ž	23					ž	56				
Gornji Vučkovići	sv.	10	0	4	6	Smišljak	sv.	13	1	7	5	
	m	6	0,00%	40,00%	60,00%		m	6	7,69%	53,85%	38,46%	
	ž	4					ž	7				
Hajdine	sv.	51	1	28	22	Stubica	sv.	30	0	16	14	
	m	24	1,96%	54,90%	43,14%		m	16	0,00%	53,33%	46,67%	
	ž	27					ž	14				
Hambarište	sv.	34	10	13	11	Štefanci	sv.	2	0	1	1	
	m	20	29,41%	38,24%	32,35%		m	2	0,00%	50,00%	50,00	
	ž	14					ž	0				
Jablan	sv.	177	30	97	50	Tići	sv.	21	2	9	10	
	m	90	16,95%	54,80%	28,25%		m	10	9,52	42,86%	47,62%	
	ž	87					ž	11				
Jakšići	sv.	42	4	17	21	Tomići**	sv.	12	2	3	7	
	m	22	9,52%	40,48%	50,00%		m	7	16,67%	25,00%	58,33%	
	ž	20					ž	5				
Klanac	sv.	31	2	12	17	Topolovica	sv.	2	0	0	2	
	m	18	0.06	38,71%	54,84%		m	2	0,00%	0,00%	100,00%	
	ž	13					ž	0				
Komlenići	sv.	4	0	2	2	Tuk	sv.	47	3	20	24	
	m	3	0,00%	50,00%	50,00%		m	23	6,38%	42,55%	51,06%	
	ž	1					ž	24				
Liplje	sv.	58	6	33	19	Veliki Jadruč	sv.	49	7	22	20	
	m	27	10,34%	56,90%	32,76%		m	31	14,29%	44,90%	40,82%	
	ž	31					ž	18				
Lukovdol	sv.	104	11	49	44	Vrbovsko	sv.	1257	171	593	493	
	m	55	10,58%	47,12%	42,31%		m	605	0.14%	47,18%	39,22%	
	ž	49					ž	652				

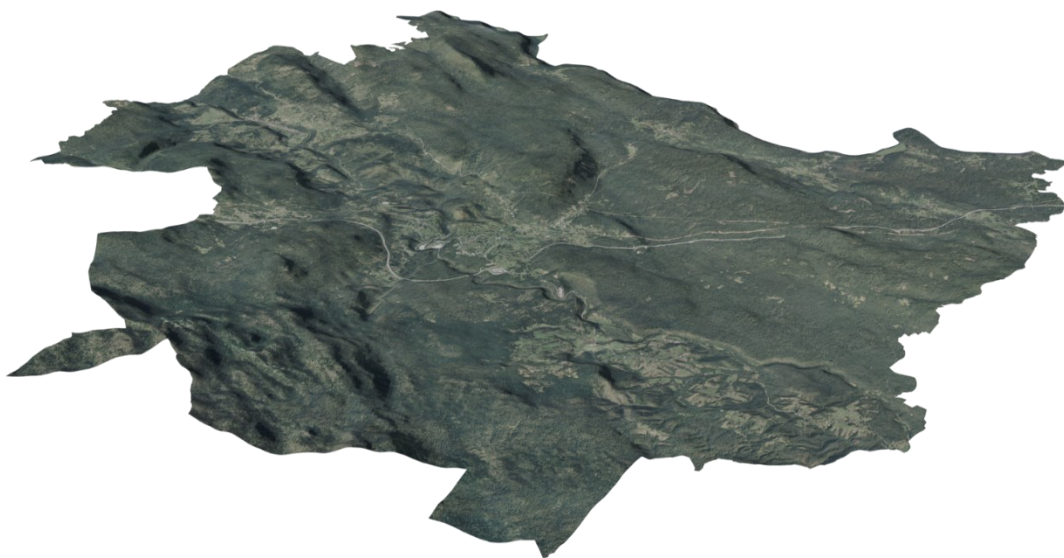
Ljubošina	sv.	126	10	57	59	Vučinići	sv.	58	7	29	22
	m	71	7,94%	45,24%	46,83%		m	27	12,07%	50,00%	37,90%
	ž	55					ž	31			
Majer	sv.	9	1	6	2	Vučnik	sv.	12	2	3	7
	m	5	11,11%	66,67%	22,22%		m	7	16,67%	25,00%	58,33%
	ž	4					ž	5			
Mali Jadruč	sv.	28	7	14	7	Vujnovići	sv.	32	0	18	14
	m	16	25,00%	50,00%	25,00%		m	13	0,00%	56,25%	43,75%
	ž	12					ž	19			
Matići	sv.	10	0	4	6	Vukelići	sv.	17	0	11	6
	m	5	0,00%	40,00%	60,00%		m	6	0,00%	64,71%	35,29%
	ž	5					ž	11			
Mlinari **	sv.	7	1	3	3	Zapeč	sv.	10	0	6	4
	m	3	14,29%	42,86%	42,86%		m	4	0,00%	60,00%	40,00%
	ž	4					ž	6			
Močile	sv.	75	7	41	27	Zaumol	sv.	27	9	11	7
	m	42	9,33%	54,67%	36,00%		m	10	33,33%	40,74%	25,93%
	ž	33					ž	17			
Moravice	sv.	509	73	216	220	Zdihovo	sv.	29	6	15	8
	m	244	14,34%	42,44%	43,22%		m	16	20,69%	51,72%	27,59%
	ž	265					ž	13			
Musulini	sv.	112	9	60	43	Žakule	sv.	8	0	1	7
	m	60	8,04%	53,57%	38,39%		m	5	0,00%	12,50%	87,50%
	ž	52					ž	3			

** naselja Mlinari i Tomići pripojena su naselju Moravice

5.3. Reljefna obilježja

Gradski prostor u većini karakterizira umjereno raščlanjen reljef, s visinskim razlikama od 100-300 m po km² ¹¹. Reljefne formacije se u osnovi pružaju u smjeru sjeverozapad-jugoistok („dinarski“ smjer), pri čemu se teren uzdiže od sliva rijeke Kupe na sjeveroistoku prema gorskom masivu Velike Kapele na jugozapadu. Visinski najistaknutiju točku na području grada čini vrh Bijela kosa na visini od 1289 m, dok se njegova najniža točka nalazi pojasu kupe u blizini naselja Zdihovo (164,3 mnv). Predjeli s blažim nagibima (0-5°) pretežno se javljaju u središnjem i istočnom dijelu grada, u krškim zaravnima i dolinama Dobre, Kupe i njihovih pritoka. Područja s izrazito raščlanjenim reljefom (300-800 m po km²) uključuju obronke Lovnika, Vučnika, Litorića, Umola, Poljane, Kozarca, Smolnika te Velike i Male Bukovice. Strme padine, odnosno litice i strmci najčešće se javljaju dolinama rijeka i potoka (osobito se ističu kanjonske strukture Kupe, Dobre, Sušica i Kamačnika).

Geološku podlogu u većini čine karbonatne stijene mezozoika i paleogena, te manjim dijelom naslage paleozojskih klastita i proluvijalno-fluvijalne naplavine ¹². Među karbonatnim stijenama najzastupljeniju skupnu čine vapnenci, dolomiti, te vapnenačke i dolomitne breče. Ovaj oblik geološke podloge uvjetovao je pojavu krških oblika kao što su škarpe, ponikve, ponori i spilje. Starije stijene perma i trijasa javljaju se pretežno u području Dobre u blizini Vrbovskog i Moravica, dok su neogenske naplavine karakteristične za doline oko korita Kupe, te Dobre i njenih pritoka (potok Ribnjak u Gomirju).

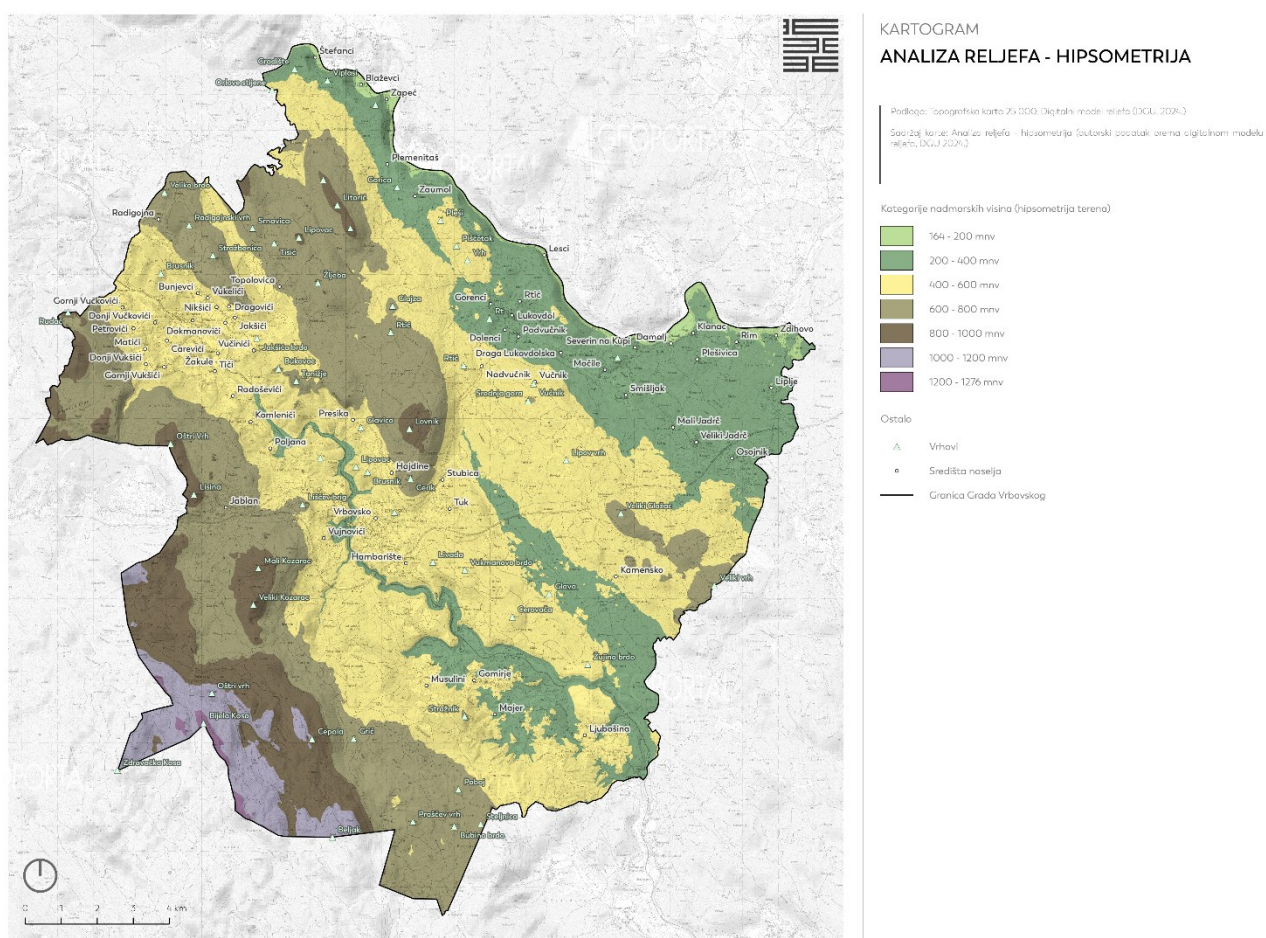
Slika 2 - Prikaz 3D modela reljefa Grada Vrbovskog (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)

¹¹ Bogнар, A. (1992.). Inženjersko geomorfološko kartiranje. Acta Geographica Croatica Vol. 27., No. 1., 1992

¹² PPUG Vrbovsko (2005.), tekst obrazloženja plana

Reljefna obilježja (hipsometrija i nagib padina) su kartografski prikazana u nastavku teksta, a njihova se analiza temelji na digitalnom modelu reljefa rezolucije 5 x 5 m, koji je izrađen na osnovu podataka ustupljenih od strane Državne geodetske uprave (dalje u tekstu: DGU).

Zastupljenost visinskih razreda, rasprostranjenost nagiba te ekspozicija padina prikazani su na kartografskim prikazima u nastavku (Kartogram 2, Kartogram 3 i Kartogram 4)

Kartogram 2 - Hipsometrijski razredi reljefa Grada (Modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)

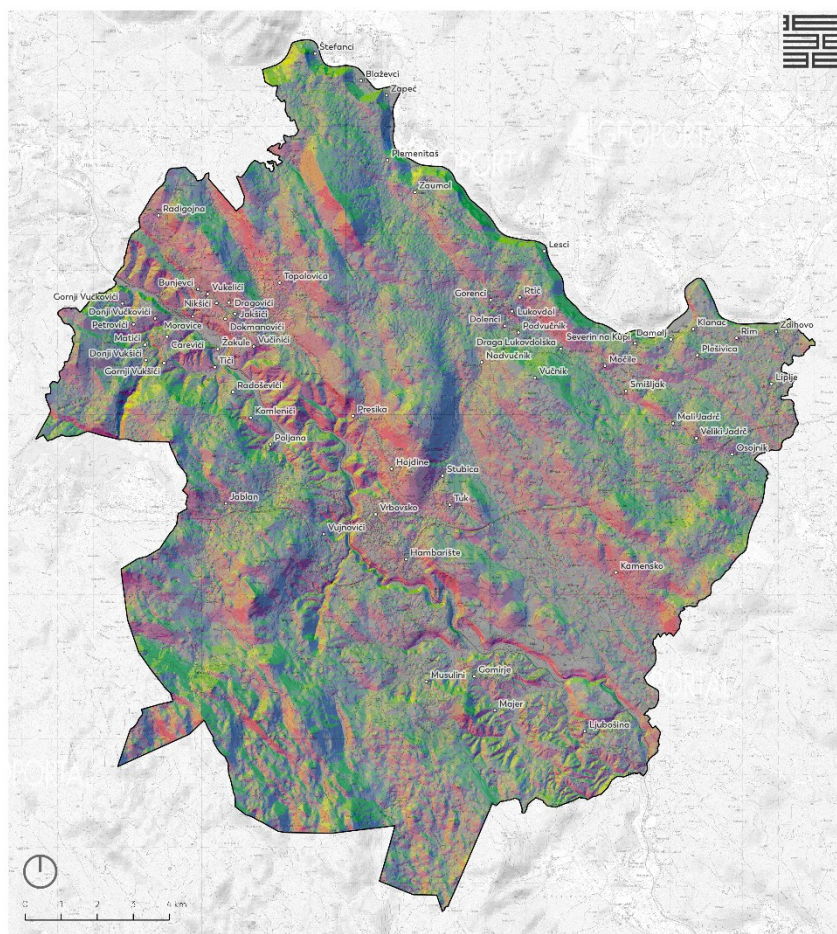
ANALIZA RELJEFA - NAGIB

Sadržaj karte: Analiza reliefa - nagib padina (autorski podatok prema digitalnom modelu reliefa, IXCJ 2024, klasifikacija padina prema Demek, 1972)

	0 - 2° Ravnica
	2 - 5° Blago nagnuta padina
	5 - 12° Nagnuta padina
	12 - 32° Znatno nagnuta padina
	32 - 55° Vrlo strma padina
	>55° Litice, strmci

○ Središta naselja
 — Granica Grada Vrbovskog

Kartogram 3 - Geomorfološka klasifikacija nagiba padina Grada (Demek, 1972) (Modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)

KARTOGRAM

ANALIZA RELJEFA - EKSPOZICIJA

Podloga: Topografska karta 25 000 (Digitalni model reljefa (DGM, 2020))

Sadržaj karte: Analiza reljefa - ekspozicija padina (avtorski podatak prema digitalnom modelu reljefa, DGM, 2020)

Kategorije ekspozicije

- Sjeverna ekspozicija
- Sjeveroistočna ekspozicija
- Istočna ekspozicija
- Jugoistočna ekspozicija
- Južna ekspozicija
- Jugozapadna ekspozicija
- Zapadna ekspozicija
- Sjeverozapadna ekspozicija
- Ravan teren i blago nagnute padine (do 5°)

Ostalo

- Središta naselja
- Granica Grada Vrbovskog

Kartogram 4 - Ekspozicija padina Grada (Modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)

6. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA

6.1. Strateška dokumentacija

Strategija je planski razvojni dokument koji definira opće smjernice razvoja Grada, uzimajući u obzir obilježja, prednosti i ograničenja područja i njegovog okruženja. Proces strateškog planiranja provodi se u suradnji lokalne samouprave i drugih dionika, a njegov krajnji rezultat je dokument koji određuje strateške ciljeve, prioritete i mjere, te razrađene aktivnosti i projekte.

Strateška dokumentacija Grada Vrbovskog temelji se na strategijama i akcijskim planovima usklađenim sa strateškim dokumentima na razini RH i EU, obuhvaća sljedeće dokumente:

- Plan razvoja Primorsko-goranske županije za razdoblje 2022.-2027. godine
- Plan razvoja Gorskog kotara za razdoblje 2022.-2027. godine
- Provedbeni program Grada Vrbovskog za razdoblje od 2021. do 2025. godine
- Strategija upravljanja imovinom Grada Vrbovskog za razdoblje 2022.-2028. godine
- Plan razvoja Grada Vrbovskog do 2030. godine
- Akcijski plan energetske održivosti razvoja i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Vrbovskog (SECAP)

U nastavku su tablično (Tablica 3) prikazani važeći strateški dokumenti Grada te njihov odnos s mjerama/projektima koji potiču razvoj ZI i KG.

Tablica 3 - Popis analiziranih strategija na razini Grada te usporedba s mjerama/projektima koji potiču ZI i KG (Modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Naziv dokumenta	Obrazloženje
Plan razvoja Primorsko-goranske županije za razdoblje 2022.-2027. godine	Plan razvoja predstavlja temeljni okvir za oblikovanje i provedbu javnih politika na razini županije. Njegova provedba temelji se na ostvarivanju posebnih ciljeva kroz definirane mjere i aktivnosti, s ciljem realizacije prioriteta razvojnih smjerova županije. Prioritet 3. ZELENA TRANZICIJA TEMELJENA NA ODRŽIVOM UPRAVLJANJU I KORIŠTENJU VLASTITIH RESURSA u svojim posebnim cjevima i mjerama potiče ZI i KG. Navedeno se odnosi na sljedeće posebne ciljeve i mjere: <i>Poseban cilj 3.1. Pametan i održiv pristup upravljanju prostorom i prirodnim resursima</i> Mjere: 1. Održivo korištenje resursa sa ciljem ublažavanja klimatskih promjena 2. Održivo i učinkovito upravljanje prostorom i poticanje razvoja zelene infrastrukture 3. Održivo i učinkovito upravljanje prirodom, posebice vrijednim dijelovima prirode i ekološkom mrežom <i>Poseban cilj 3.2. Zelena i energetska tranzicija prema ugljičnoj neutralnosti</i>

	Mjere: 1. Sustavno jačanje koncepta kružnog gospodarstva 3. Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije <i>Poseban cilj 3.3. Kvalitetna, dostupna i održiva javna i komunalna infrastruktura na cjelokupnom području</i> Mjere: 1. Poticanje razvoja održive komunalne infrastrukture te dostupnih i priuštivih usluga na cjelokupnom području županije 2. Podrška razvoju suvremene prometne infrastrukture
Plan razvoja Gorskog kotara za razdoblje 2022.–2027. godine	Plan razvoja sastoji se od nekoliko međusobno povezanih cjelina, uključujući: sažetak analize stanja, viziju i strateški okvir s ključnim pokazateljima za praćenje provedbe Plana, provedbeni, terminski i financijski plan, prikaz usklađenosti s <i>Nacionalnom razvojnom strategijom RH do 2030.</i>, sektorskim dokumentima i dokumentima prostornog uređenja, kao i okvir za praćenje i vrednovanje. Prioritet 2: Visoka kvaliteta života. kroz svoja dva posebna cilja (2.1. – <i>Energetska, digitalna i komunalna infrastruktura u službi zelene tranzicije, visoke kvalitete života i poslovanja</i> i 2.2. – <i>Mobilnost i prometna tranzicija temeljena na zelenim i digitalnim smjernicama</i>) koji potiču razvojne aktivnosti usmjerene na ZI i KG. Konkretni projekti koji se planiraju su sljedeći: • Skijaški centar Bijela kosa • Centar za posjetitelje u izletištu Kamačnik • Šetnica u dolini rijeke Kupe • Rekonstrukcija nerazvrstane ceste prema izletištu Kamačnik • Rekonstrukcija i energetska obnova zgrada u ulici Ivana Gorana Kovačića 20A i Dobra 4 • Dom za starije osobe i zdravstveno lječilište • Energetska obnova višestambene zgrade Ivana Gorana Kovačića 23 • Rekonstrukcija nerazvrstane ceste – Radnička ulica, Vrbovsko • Proširenje postojeće nerazvrstane ceste te izgradnja nove vodovodne, elektro i cestovne infrastrukture za potrebe kupališta i kampa • Izgradnja nogostupa radi povećanja sigurnosti pješaka i ostalih sudionika u prometu • Izgradnja biciklističke staze
Provedbeni program Grada Vrbovskog za razdoblje od 2021. do 2025. godine	Provedbeni program sadrži prikaz tekućeg mandatnog razdoblja Grada u kojem je definiran pregled razvojnih potreba Grada i tko kroz sljedeće: • Prioritet 1 „Infrastrukturna ulaganja“ • Prioritet 2 „Ulaganje i racionalna eksploatacija prirodnih resursa i baštine“ • Prioritet 3 „Ulaganje u kulturni, sportski i ruralni turizam“ • Prioritet 4 „Poticanje poduzetničke klime za samoodrživi razvoj“ Za svaki prioritet određen je specifičan cilj (ukupno 11) s propisanim mjerama (ukupno 24). Specifičan cilj 3.1. <i>Pametna i održiva pristup upravljanju prostorom i prirodnim resursima</i>, odnosno Mjera 6 - <i>Održivo i učinkovito upravljanje prostorom i poticanje razvoja zelene infrastrukture</i>; direktno potiču aktivnosti ZI, no također one su prepoznate i unutar drugih ciljeva i mjera. Sukladno navedenom aktivnosti koje u mjeri potiču ZI i KG su zastupljene u sljedećim projektima: • Uređenje šetnice uz rijeku Kupu • Skijalište Bijela Kosa, • Kanjon Kamačnik

	• Uređenje riječnih kupališta • Skijalište Vujnovići • Centar za posjetitelje u izletištu Kamačnik • Kamp na rijeci Kupi u Klancu • Uređenje okoliša uz Macjansko i Čogrljevo jezero • Izrada detaljnih i urbanističkih planova • Održavanje dječjih igrališta • Održavanje komunalne infrastrukture • Redovno održavanje stambenih objekata • Ulaganje u groblja • Redovno održavanje sportskih objekata • Malonogometno igralište Lukovdol • Malonogometno igralište Senjsko • Projekt sportske dvorane u Moravicama • Sanacija prostorija nogometnog kluba Vrbovsko
Strategija upravljanja imovinom Grada Vrbovskog za razdoblje 2022.-2028. godine	Strategija određuje dugoročne ciljeve i smjernice za upravljanje i raspolaganje imovinom u vlasništvu Grada Vrbovskog. Strategijom se želi osigurati ekonomski svrhovito, učinkovito i transparentno upravljanje imovinom Grada, uz očuvanje i pronalaženje optimalnih rješenja za Grad pri upravljanju i raspolaganju imovinom. Sukladno navedenom definirani su sljedeći posebni ciljevi: 1. učinkovito upravljanje nekretninama u vlasništvu Grada Vrbovskog, 2. učinkovito upravljanje vlasničkim udjelima u trgovačkim društvima, 3. vođenje, razvoj i unaprjeđenje sveobuhvatne interne evidencije pojava oblika imovine kojom upravlja Grad Vrbovsko, 4. nekretnine dovesti u stanje imovinsko-pravne, prostorno-planske i funkcionalno-tržišne sposobnosti, 5. izrada i donošenje akata iz područja upravljanja imovinom.
Plan razvoja Grada Vrbovskog do 2030. godine	Plan razvoja Grada donosi se s ciljem strukturiranog i usmjerenog razvoja područja u skladu sa zakonskim odrednicama strateškog planiranja RH. Plan uključuje pet posebnih ciljeva, unutar kojih su definirane pripadajuće mjere, među kojima se ističu sljedeći prioriteti vezani za ZI i KG: Posebni cilj 1: Stvaranje uvjeta pametnog, okolišno i komunalno razvijenog Grada i lokalne zajednice • Mjera 1.2. – <i>Stvaranje zelene infrastrukture kao osnove turističkog razvoja</i> Posebni cilj 5: Lanac ulaganja u učinkovito gospodarenje okolišem i poticanje uporabe čiste energije • Mjera 5.1. – <i>Implementacija mjera za očuvanje prirodnih resursa</i> • Mjera 5.2. – <i>Promicanje održive prakse kroz uporabu čiste energije u svim sektorima</i> • Mjera 5.3. – <i>Ulaganje u projekte energetske učinkovitosti te zaštite okoliša i prirodnih resursa u zajednici</i> • Mjera 5.4. – <i>Učinkovito upravljanje turističkim i zaštićenim destinacijama</i>
Akcijski plan energetske održivosti razvoja i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Vrbovskog (SECAP)	Akcijski plan (SECAP) predstavlja skup mjera, aktivnosti i organizacijskih pravila s jedinstvenim ciljevima koji su obrazloženi u Energetskoj strategiji. Svrha ovog dokumenta je utvrditi aktivnosti i mjere koje Grad Vrbovsko može provesti kako bi povećao prilagodbu nadolazećim klimatskim promjenama. Sukladno navedenome, mjere koje se odnose na ZI i KG su sljedeće: Mjere za smanjenje emisija CO₂ 3. Energetska obnova objekata u vlasništvu Grada 4. Energetska obnova objekata u vlasništvu poduzetnika, obrta i OPG-ova

	5. Energetska obnova obiteljskih kuća Mjere s ciljem smanjenja utjecaja od klimatskih promjena 1. Edukacija stanovnika o mogućnostima povećanja otpornosti na klimatske promjene 3. Poticanje izgradnje zelene infrastrukture 8. Zadržavanje postojećih zelenih površina
--	---

6.2. Prostorno-planska dokumentacija

Ovo poglavlje donosi analizu zadanih smjernica prostornog razvoja kroz važeću prostorno-plansku dokumentaciju za područje Grada te njihovog utjecaja na sastavne elemente ZI i KG. Poglavljem je također omogućen pregled vrijednih (zaštićenih i evidentiranih) prostornih sastavnica unutar obuhvata.

Sustav prostornog planiranja u Republici Hrvatskoj reguliran je Zakonom o prostornom uređenju. Prostorno planiranje je institucionalni i tehnički oblik za upravljanje prostornom dimenzijom održivosti, kojom se na temelju procjene razvojnih mogućnosti u okviru zadržavanja osobnosti prostora, zahtjeva zaštite prostora te očuvanja kakvoće okoliša i prirode određuje namjena prostora/površina, uvjeti za razvoj djelatnosti i infrastrukture te njihov razmještaj u prostoru, uvjeti za urbanu preobrazbu i urbanu sanaciju izgrađenih područja, kao i uvjeti za ostvarivanje planiranih zahvata u prostoru.

Obilježje svih prostornih planova je njihova subordinacija, pri čemu svaki plan obuhvaća određeni teritorij i njemu pripadajuću razinu planiranja, uz nužnu usklađenost s planovima višeg reda. Slijedom navedenog, **Prostorni plan uređenja Grada Vrbovskog** (*Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 41/05, 27/10, 31/10, 27/14, Službene novine Grada Vrbovskog, broj 11/15, 10/16, 11/19, 12/22, 14/22, 7/23, 6/24*)(dalje u tekstu: PPUG) izrađuje se u skladu s Prostornim planom Primorsko-goranske županije (*Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 32/13, 7/17 – ispravak, 41/18, 4/19 – pročišćeni tekst, 18/22, 40/22 – pročišćeni tekst, 35/23*)(dalje u tekstu: PPŽ).

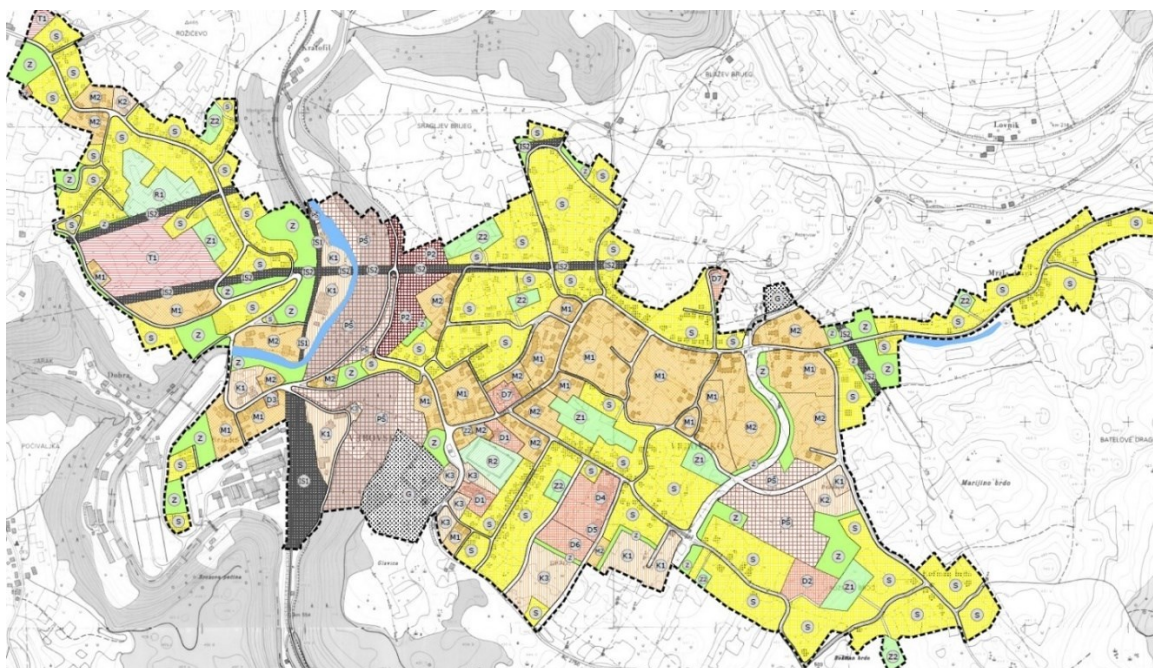
Uz navedene planove, na području Grada su od planova nižeg reda važeći sljedeći:

- Urbanistički plan uređenja naselja Vrbovsko (UPU 1) (*Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 36/08, Službene novine Grada Vrbovskog, broj 5/18*),
- Urbanistički plan uređenja gospodarske zone poslovne namjene K1 – Vrbovsko (UPU 6) (*Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 31/07, Službene novine Grada Vrbovskog, broj 5/18, 7/18 – pročišćeni tekst, 4/21, 6/21 – pročišćeni tekst*),
- Urbanistički plan uređenja skijalište Bijela kosa – centar za zimske sportove (UPU 8) (*Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 31/07, 8/13*),

- Detaljni plan uređenja za zonu proizvodne namjene (I7) – Gomirje (DPU 2) (*Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 27/12*),
- Detaljni plan uređenja "DPU 4 Vrbovsko" (*Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 27/10, 31/10 – ispravak*).

Prostornim planiranjem omogućavaju se uvjeti za ostvarenje prostornih i društvenih potencijala te u tom smislu elementi zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja moraju biti bitan razvojni, a ne ograničavajući faktor uređenja i korištenja prostora.

Važećim PPUG-om i Urbanističkim planom uređenja naselja Vrbovsko (UPU 1) podržan je razvoj zelene infrastrukture evidentiranjem postojećih i planiranjem novih zelenih površina te površina za sport i rekreaciju različitih namjena. Također je za sve namjene propisan minimalni postotak ozelenjenosti građevnih čestica, odnosno uređenog prirodnog terena. Prilikom ozelenjivanja potrebno je sačuvati u najvećoj mogućoj mjeri postojeće elemente autohtone flore sačuvati te ih integrirati u krajobrazno uređenje čestice.

Slika 3 – Izvod iz Urbanističkog plana uređenja Vrbovsko (UPU 1) – kartografski prikaz br. 1. Korištenje i namjena površina

UPU-om 1 određene su javne zelene površine – park (Z1) i dječje igralište (Z2) te zaštitne zelene površine (Z).

Za uređenje parkova obavezna je izrada krajobraznog elaborata. Zastori parkovnih površina, pješačkih staza i podloga dječjeg igrališta ne smiju biti od vodonepropusnog materijala. Najmanje 50% površine dječjeg igrališta za mlađi uzrast te 30% površine igrališta za stariji uzrast mora biti prirodni teren uređen sadnjom autohtonih biljnih vrsta visokog i niskog zelenila.

Zaštitne zelene površine (Z) su neizgrađene površine namijenjene zaštiti kanjona rijeke Dobre, koridora državne prometnice i koridora dalekovoda. U zaštitne zelene površine uvršteni su i neizgrađeni dijelovi građevinskog područja koji se žele sačuvati za postplansku izgradnju ili su premali za formiranje građevne čestice.

Navedenim UPU-om također je određeno da je javna parkirališta s 10 ili više parkirnih mjesta potrebno ozeleniti s minimalno jednim stablom na četiri mjesta. Trasu glavne mjesne ulice (dio D42) potrebno je rekonstruirati, odnosno izvesti s obostranim zelenim pojasom u vidu drvoreda. Za trgove površine 500 m² i više obavezno je raspisivanje javnog urbanističko-arhitektonskog natječaja.

Kružno gospodarenje prostorom i zgradama kroz važeću prostorno-plansku dokumentaciju omogućeno je različitim uvjetima i mjerama koje se primjenjuju na pojedinačne lokacije ili dijelove obuhvata Grada, odnosno pojedina naselja.

Za rubna i manje razvijena naselja Štefanci, Zapeć, Rtić, Poljana, Komlenići, Dolenci, Dragovići, Tomići, Gornji Vukšići i Topolovica sa veoma malim brojem stanovnika ili Lesci, Međedi i Radočaj bez stanovnika propisane su PPUG-om tako sljedeće razvojne mjere:

- revitalizaciju naselja, gospodarstva i poljodjelstva potrebno je provesti na realnim osnovama s ciljem smanjivanja razlika u razvoju u odnosu na druga područja,
- potrebno je donijeti stimulativne mjere (sufinanciranje, kreditiranje, porezne olakšice i sl.) za ostanak stanovništva u područjima u kojima je moguće stvoriti realne perspektive za razvoj i ulaganja u one djelatnosti koje će osigurati primjerene uvjete za život.

Prostor u dolini Kupe ima mali broj naselja i stanovnika te mu je potrebno na svim nivoima osigurati uvjete za graničarsko gospodarstvo na temelju komparativnih prednosti područja i međudržavne granične suradnje.

Poticajnim mjerama potrebno je:

- poticati naseljavanje u Vrbovsko, koje je kao gradsko središte i središte šire okolice glavni razvojni pokretač ovog područja,
- revitalizirati ostala značajnija (vitalna) naselja koja su PPUG-om određena kao manja lokalna (poticajno razvojna) središta kako bi dosegli onu razinu na kojoj postaju stvarna žarišta vlastitog razvitka i razvitka okolnog područja.

U svim naseljima na području Grada moguće je razvijati seoski turizam, a naročito u povijesnim ruralnim cjelinama, kao što su npr. naselja Blaževci i Plemenitaš.

Spomenutim UPU-om 1 evidentirana su i određena kulturna dobra koja nisu zaštićena temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN, broj 69/99, 151/03, 157/03,

100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21, 114/22), a u kategorijama **arheološke baštine, povijesnih graditeljskih cjelina, civilnih građevina, sakralnih građevina i graditeljskih sklopova**. Za svaku kategoriju propisane su mjere zaštite, obnove i revitalizacije u skladu s načelima kružnog gospodarenja.

Kao vrijedne povijesne graditeljske cjeline istaknuti su potezi uz ulice Senjsko, Dobra, I.G. Kovačića i Mrzle Drage.

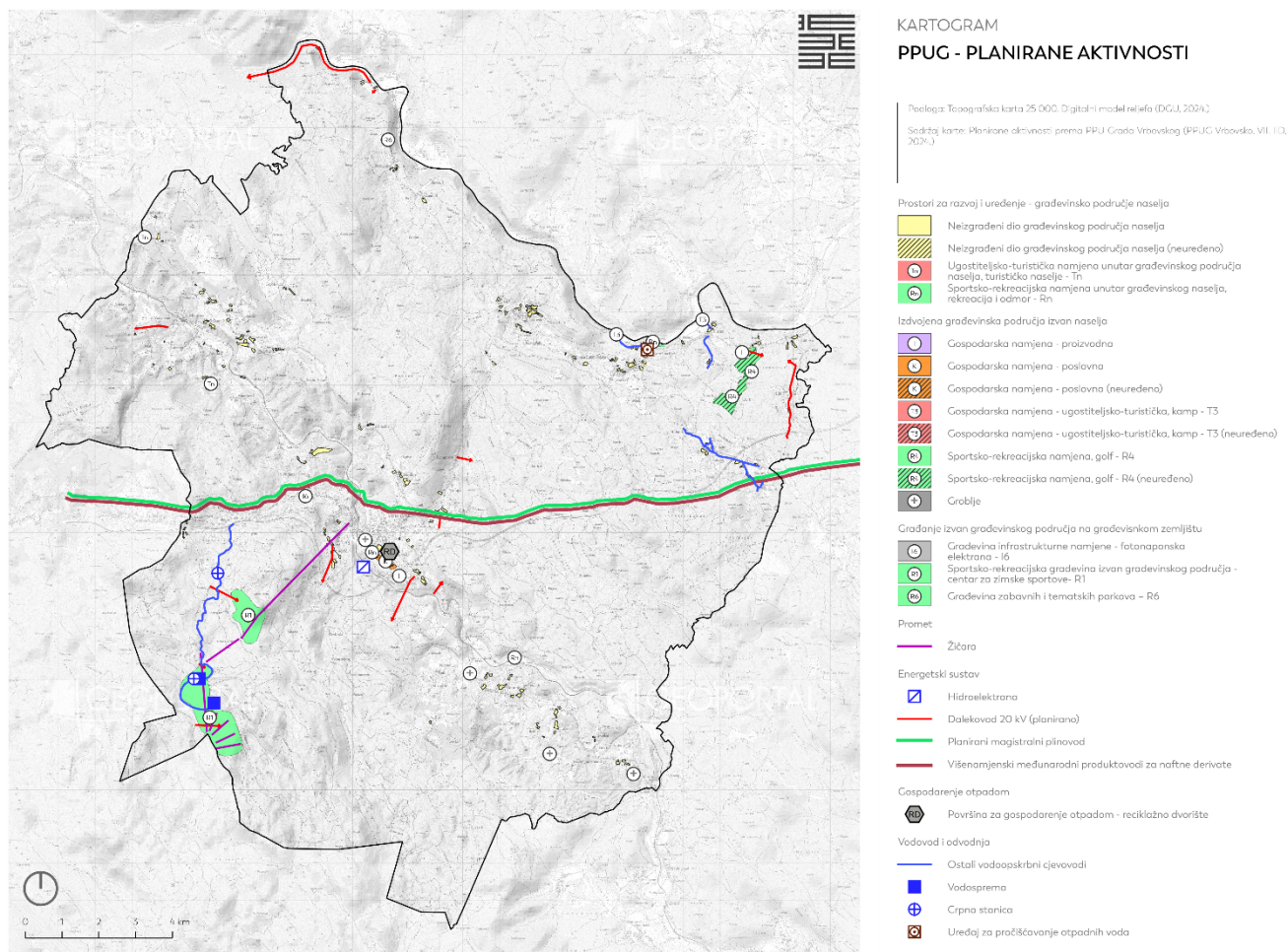
Vrijedni graditeljski sklopovi prema UPU-u 1 su kompleks stare pilane i školska zgrada u Ulici Senjsko te zgrada željezničke postaje u Željezničkoj ulici. Stara pilana, s obzirom na dobro sačuvane sve građevinske i oblikovne elemente, mora biti obnovljena na konzervatorskim principima uz izradu konzervatorskog elaborata obnove i revitalizacije objekta. Moguća je njena prenamjena u muzejske, turističke ili ugostiteljske sadržaje. Predmetna zgrada željezničke postaje je u cijelosti sačuvala izvorno oblikovanje te ju je potrebno održavati uz uređenje ostalih pročelja čije bi fasadne plohe valjalo obnoviti na klasičan način. Školsku zgradu u Ulici Senjsko potrebno je obnoviti na klasičan način.

Određene veće zahvate u prostoru, a pogotovo one gospodarske i infrastrukturne (prometni, energetske, vodoopskrbni i kanalizacijski sustav), potrebno je sagledati kroz planirani razvoj ZI te ih, ako je moguće, usmjeriti na zelena i održiva rješenja. Značajni zahvati unutar važećeg PPUG-a izdvojeni su u nastavku teksta (Tablica 4), a prikazani su na zasebnom kartografskom prikazu (Kartogram 5).

Tablica 4 - Planirane aktivnosti unutar važećeg PPUG-a (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)

prometni sustav:
- planirana žičara za povezivanje naselja Vrbovsko i skijališta Bijela kosa
energetski sustav:
- planirana fotonaponska elektrana (IS ₆) do 220kW snage na području naselja Vrbovsko
- planirana mini hidroelektrana (MHE) Kamačnik na prostoru ušća Kamačnika u rijeku Dobru
- planirani višenamjenski međunarodni produktovod za naftne derivate Rijeka – Karlovac – Sisak – Zagreb / Slavonski Brod – Vinkovci – granica R. Srbije
- planirani magistralni naftovod Omišalj – Sisak (unutar koridora postojećeg cjevovoda)
- planirani magistralni plinovod (100 bara) Zlobin – Bosiljevo (u koridoru postojećeg plinovoda)
vodoopskrbni sustav:
- planirani vodoopskrbni cjevovod – spoj na regionalni vodoopskrbni sustav Gorskog kotara
- planirani vodoopskrbni cjevovod, crpne stanice (Jablan I i II) i vodospreme (Bijela kosa I i II) za rekreacijsku zonu "Bijela kosa"
odvodnja otpadnih voda:
- planirani sustav odvodnje otpadnih voda (razdjelni) i zasebni uređaju za pročišćavanje za aglomeracije Vrbovsko i Moravice
gospodarski sustav izvan građevinskog područja naselja:
- planirane zone proizvodne namjene - Vrbovsko-čvor (I ₁₀) i Rim (I ₁₂)
- djelomično neizgrađena zona poslovne namjene - Vrbovsko (K ₁)

- planirane zone ugostiteljsko-turističke namjene – kamp Severin na Kupi (T3₁) i Klanac (T3₂) - planirana zona sportsko-rekreacijske namjene za golf igralište – Rim-Zdihovo-Lipje (R4) - planirani zabavni i tematski park Plemenitaš (R6) - planirane zone sportsko-rekreacijske namjene za centar za zimske sportove – skijalište Bijela kosa 1 (R1₁) i skijalište Bijela kosa 2 (R1₂)
zbrinjavanje otpada:
- planirano reciklažno dvorište na površini izdvojenog građevinskog područja izvan naselja gospodarske namjene – poslovne (K₁)
građevinska područja naselja:
- neizgrađeni dijelovi građevinskih područja naselja - planirane zone ugostiteljsko-turističke namjene u sklopu građevinskih područja naselja – turističko naselje Tići – Čogrljevo jezero (Tn₁) i Moravice – Tomići (Tn₂)

Kartogram 5 - Planirane aktivnosti unutar važećeg PPUG (Izvor: PPUG; modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Analiza prostorno-planske i zakonske zaštite te ostalih evidentiranih vrijednosti prema važećem PPUG

Važeća zakonska i prostorno-planska regulativa omogućuje očuvanje i zaštitu prostornih i kulturnih vrijednosti pojedinog područja, stoga je potrebno izdvojiti (1) kulturna dobra te (2) prirodne i krajobrazne vrijednosti, kao i (3) područja ekološke mreže NATURA 2000 na području Grada. U nastavku je obrađeno i (4) područja za koje je PPUG-om određena obveza donošenja prostornih planova nižeg reda.

Planom se diferenciraju dvije osnovne kategorije zaštite:

- zaštita utvrđena na temelju zakona i drugih propisa,
- zaštita zasnovana na temelju važećih odluka te odredbi važeće prostorno-planske dokumentacije.

Navedene vrijednosti važni su elementi za formiranje zelene infrastrukture jer čine vrijedne prirodne ekosustave (Natura 2000), ali i sustave napravljene ljudskom intervencijom (kulturni krajobraz i kulturna baština) koje je potrebno povezati i ojačati.

Navedeno je detaljno opisano i kartografski prikazano (Kartogram 6) u nastavku teksta.

(1) Kulturna dobra

Temeljem Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 145/24) na području Grada registrirano je sljedećih 7 nepokretnih kulturnih dobara:

- židovsko groblje – lokacija 52, naselje Vrbovsko (Z-7839),
- crkva sv. Franje Ksaverskog, naselje Rtić (Z-5033),
- crkva sv. Petra i Pavla, naselje Osojnik (Z-5022),
- manastir Gomirje s crkvom Rođenija sv. Jovana Preteče, naselje Musulini (RZG-0227-1969.),
- Spomeničko mjesto Gomirska kosa, naselje Musulini (RZG-0283-1969.),
- dvorac Severin na Kupi, naselje Severin na Kupi (RZG-0188-1969.),
- rodna kuća Ivana Gorana Kovačića, naselje Lukovdol (RZG-0176-1969.).

Mjere zaštite nepokretnih kulturnih dobara propisane su Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, drugim propisima te odredbama PPUO-a i planova nižeg reda.

Važećim PPUG-om evidentirana su i za zaštitu predložena i određena druga nepokretna kulturna dobra, označena u grafičkom dijelu Plana. U tijeku je izrada nove konzervatorske podloge, kojom će se provesti intenzivna inventarizacija, ponovno vrednovanje i kategorizacija dobara te mjere i režimi zaštite kulturnih dobara na

području Grada. Navedeno uključuje i potrebu revizije zaštićenih cjelina obzirom na stupanj očuvanosti.

U kategoriji povijesnih graditeljskih cjelina Planom su evidentirani dijelovi naselja Lukovdol kao povijesna cjelina te dijelovi naselja Blaževci, Dolenci (Gorenci) Plemenitaš, Štefanci, Zapeć i Zaumol kao ruralne cjeline.

(2) Prirodne i krajobrazne vrijednosti

Temeljem Zakona o zaštiti prirode, na području Grada nalaze se sljedeći zaštićeni dijelovi prirode:

- spomenik parkovne arhitekture – Park uz dvor u Severinu na Kupi,
- značajni krajobraz – Kamačnik kod Vrbovskog,
- spomenik prirode – tisa (*Taxus baccata*) u Moravicama.

Park uz dvor u Severinu na Kupi nalazi se na povišenom grebenu, nad desnom, strmom obalom Kupe, oko 13,5 km udaljen od naselja Vrbovsko. Dvor je u prošlosti pripadao obiteljima Frankopan, Zrinjski, Oršić i Vranyczany-Dobrinović. Današnji mu je oblik dao 1803.g. tadašnji vlasnik Ivan Oršić, koji je uredio i park sa zvjerinjakom (jeleni, srne i druga divljač). Park je za vrijeme 2. svjetskog rata znatno stradao od njemačkog bombardiranja. U sadašnjem inventaru parka ističu se crnogorična stabla, i to mamutovac, smreke, jela, tisa, tuje te pačempresi. Od bjelogoričnog drveća osobito su značajne lipe, obične bukve i crvene bukve. U perifernom dijelu parka koji predstavlja pretežno voćnjak, ističu se dva impozantna jasena. Dio parka na padini obronka prema Kupi izgrađuje šuma hrasta i graba. Budući da se park nalazi uz dvor koji je vrlo lijepo smješten i koji se ubraja u značajnije spomenike kulture sjeverozapadne Hrvatske, a s obzirom na vrijedan dendrološki inventar, ovaj je park značajan u kulturno-historijskom, hortikulturnom, estetskom i turističkom pogledu.

Osim navedenih zaštićenih dijelova prirode, za zaštitu je predložena i dolina Kupe, u kategoriji parka prirode.

Visoravan iznad doline Kupe krajobrazno je vrijedan i dio pripadajuće kraške visoravni u predjelu Plemenitaš – Razdrto – Drage – Kuti – Završje – Podstene. Uz zaštitu slikovitih vidikovaca posebnu pažnju treba posvetiti brojnim prirodnim i ruralnim vrijednostima.

Također, u prostorima pretežito pod šumom potrebno je održavati otvorene površine – polja i proplanke, kao krajobraznu i ambijentalnu vrijednost.

(3) Ekološka mreža NATURA 2000

Prema članku 6. Uredbe o ekološkoj mreži (NN 124/2013) ekološku mrežu RH (mrežu Natura 2000) čine **(1) područja očuvanja značajna za ptice - POP** (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju, kao i njihovih staništa, te područja značajna za očuvanje migratornih vrsta ptica, a osobito močvarna područja od međunarodne važnosti) i **(2) područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove - POVS** (područja značajna za očuvanje i ostvarivanje povoljnog stanja drugih divljih vrsta i njihovih staništa, kao i prirodnih stanišnih tipova od interesa za Europsku uniju).

Sukladno navedenom na području Grada nalaze se:

(1) Područje očuvanja važno za ptice (POP):

- HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika

(2) Područja očuvanja važna za staništa i vrste (POVS):

- HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika
- HR2000642 Kupa
- HR2001333 Kupa kod Severina
- HR2001340 Područje oko Kuštrovke
- HR2001439 Jama kod lugarnice
- HR2001158 Izvor Kamačnik

Područje očuvanja značajno za ptice (POP) **HR1000019 Gorski kotar i sjeverna Lika** ukupno zauzima površinu od 223 789,85 ha, a obuhvaća prostrano planinsko područje Gorskog kotara i sjeverne Like s prevladavajućim šumskim staništima. Ovo je najveći šumski kompleks alpskog područja u Hrvatskoj te jedan od najvećih u cijeloj regiji. Dominantno stanište su mješovite bukovo-jelove šume, uz litice, stjenovita staništa i travnjake. Uz POP Velebit predstavlja najznačajnije područje u Hrvatskoj za šumske gnjezdarice: *Aegolius funereus* (45% nacionalne populacije), *Glaucidium passerinum* (53%), *Strix uralensis* (35,7%), *Dendrocopos leucotos* (41,7%) i *Picoides tridactylus* (40%). Također i za vrste iz reda kokoški *Tetrao urogallus* (30% nacionalne populacije) i *Bonasa bonasia* (35%). **Unutar Grada Vrbovsko nalazi se dio ovog područja ekološke mreže površine od 8 878,66 ha i to na samom zapadnom rubu Grada.** Kao najznačajnija prijetnja i/ili pritisak za ovo područje smatra se prenamjena upotrebe poljoprivrednog zemljišta (SDF Obrazac, 2025).

Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) **HR2001439 Jama kod lugarnice** nalazi se oko 1 km jugozapadno od naselja Musulini. Ova krška jama važno je nalazište vrste tankovrati podzemljara (*Leptodirus hochenwartii*) koji je i ciljna vrsta. Ciljno stanište je 8310 Špilje i jame zatvorene za javnost.

Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) **HR2001158 Izvor Kamačnik** uključuje područje izvora rijeke Kamačnik (površine od 0,78 ha) te

predstavlja važno stanište za slatkovodne podzemne vrste rodova *Monolista* sp., *Niphargus* sp. Ciljno stanište je također 8310 Špilje i jame zatvorene za javnost.

Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) **HR2000642 Kupa** obuhvaća tok rijeke Kupe s okolnim staništima ukupne površine od 5 364,34 ha. Kupa izvire iz kraškog tirkizno zelenog jezera (snažno kraško vrelo) u Nacionalnom parku Risnjak. U gornjem toku Kupa je brza i tipična je kraška rijeka kanjonskog tipa, a nakon nekoliko kilometara postaje sporija (tipična nizinska rijeka) te sadrži brojne umjetne slapove koji su nekada služili za pokretanje mlinova i pilana. U gornjem toku Kupa se probija kroz šumoviti kanjon, a na pojedinim mjestima se kanjon širi te se stvaraju obradive površine. Ukupna duljina rijeke Kupe od izvora do ušća u Savu u Sisku iznosi 296 km, **a unutar (odnosno na sjevernoj granici) Grada Vrbovsko prolazi oko 21 km toka**. Sa svojim pritocima (veći pritoci su Čabranka, Kupica i Dobra) najvažniji je plovni put u Gorskom kotaru. Ovo područje ekološke mreže uključuje važna staništa za vidru (*Lutra lutra*), dabra (*Castor fiber*), potočnog raka (*Austropotamobius torrentium*), običnu lisanku (*Unio crassus*), te vrlo važna staništa za brojne ciljne vrste riba. Dolina gornjeg toka rijeke Kupe naziva se i "dolina leptira" te je stanište za više od 100 vrsta leptira od kojih je značajna prisutnost zabilježena za vrste mala svibanjska riđa (*Euphydryas maturna*), kiseličin vatreni plavac (*Lycaena dispar*) te danja medonjica (*Euplagia quadripunctaria*). Od ciljnih stanišnih tipova područje je važno za očuvanje prioritarnog stanišnog tipa 7220* Izvori uz koje se taloži sedra (Cratoneurion) – točkaste ili vrpčaste formacije na kojima dominiraju mahovine iz sveze Cratoneurion commutati, 6430 Hidrofilni rubovi visokih zeleni uz rijeke i šume (Convolvulion sepilii, Filipendulion, Senecion fluviatilis), a koje je ugroženo invazivnim stranim vrstama (npr. *Rudbeckia laciniata* i *Impatiens glandulifera*) te 91E0* Aluvijalne šume (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) (Šuma crne joha s drhtavim šašem, As. Carici brizoides – Alnetum).

Posebno područje ekološke mreže (PPOVS) **HR5000019 Gorski kotar i sjeverna Lika** obuhvaća planinsko-šumovito područje Gorskog kotara i sjevernog dijela Like ukupne površine od 217 445,39 ha, **od čega se unutar granica Grada Vrbovsko nalazi 8 878,66 ha**. Dominantno stanište ovog posebnog područja ekološke mreže su mješovite šume. Iako područjem prolazi magistralna infrastruktura na relaciji Zagreb – Rijeka, propusnost autoceste za divlje životinje je prilično velika (vijadukti, zeleni mostovi, tuneli). Područje se smatra jednim od najboljih područja za sve tri velike zvijeri (*Canis lupus*, *Ursus arctos* i *Lynx lynx*) u Hrvatskoj. Značajno je područje koje koriste ciljne vrste šišmiša (širokouhi mračnjak - *Barbastella barbastellus* i mali potkovnjak - *Rhinolophus hipposideros*), vretenca (*Cordulegaster heros* i *Coenagrion ornatum*). Također, vodotoci ovog područja ekološke mreže važna su staništa za prioritarnu vrstu potočni rak - *Austropotamobius torrentium**. Ciljno prioritarno stanište ovog područja je 9530* (Sub-) mediteranske šume endemičnog crnog bora (As. Ostryo-Pinetum nigrae), a važno je područje za ciljnu vrstu cjelolatična žutilovka (*Genista holopetala*).

Posebno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (PPOVS) **HR2001333 Kupa kod Severina** obuhvaća 259,78 ha bukovih šuma i livada uz Kupu kod naselja

Severin u istočnom dijelu Grada Vrbovsko koji granično pripada kontinentalnoj biogeografskoj regiji. Područje je značajno za očuvanje vrste šumskog leptira Grundov šumski bijelac (*Leptidea morsei*).

Posebno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (PPOVS) HR2001340 **Područje oko Kuštrovke** samo rubno i manjom površinom ulazi **unutar granica Grada Vrbovsko na samoj istočnoj granici (291,41 ha od ukupne površine područja od 3 248,67 ha)**. Područje uključuje špilju Kuštrovku i područje oko nje koje predstavlja važno stanište za očuvanje pojedinih ciljnih vrsta šišmiša (npr. veliki potkovnjak - *Rhinolophus ferrumequinum* i dugokrili pršnjak - *Miniopterus schreibersii*).

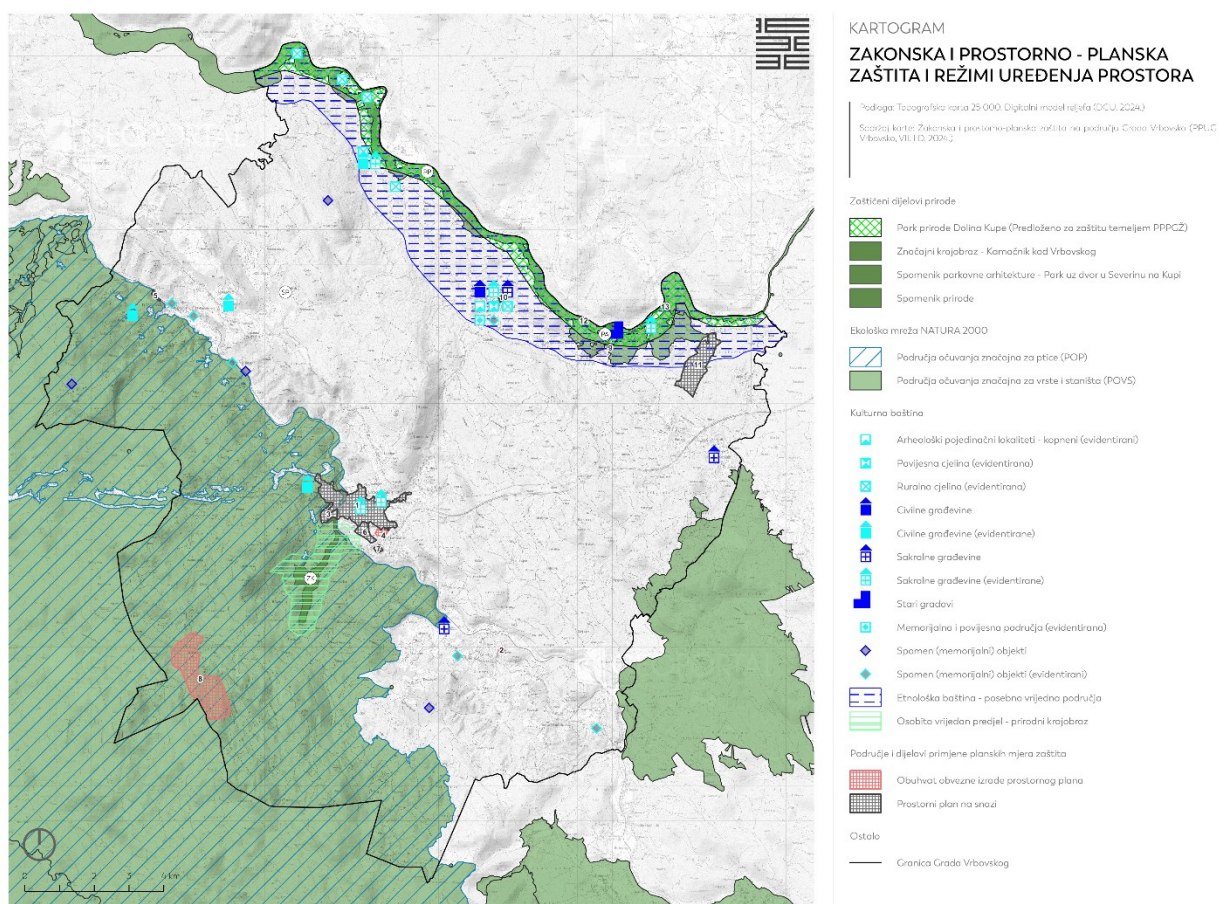
(4) Obveza donošenja prostornih planova nižeg reda

Važećim PPUG-om utvrđena je obveza izrade prostornih planova nižeg reda za sljedeća područja:

- Urbanistički plan uređenja gospodarske zone proizvodne namjene (I1) u Vrbovskom (UPU 3),
- Urbanistički plan uređenja gospodarske zone proizvodne namjene (I3) u Moravicama (UPU 5),
- Urbanistički plan uređenja gospodarske zone proizvodne namjene (I10) u Vrbovskom (UPU 7),
- Urbanistički plan uređenja dijela naselja Severin na Kupi (UPU 9),
- Urbanistički plan uređenja dijela naselja Lukovdol (UPU 10),
- Urbanistički plan uređenja sportsko-rekreacijske zone (R4 – golf) (UPU 11),
- Urbanistički plan uređenja ugostiteljsko-turističke zone (T3₁) u Severinu na Kupi (UPU 12),
- Urbanistički plan uređenja ugostiteljsko-turističke zone (T3₂) u Klancu (UPU 13).

Smjernice dane odredbama za provedbu PPUG-a za izradu UPU-a 9 i UPU-a 10, a koje se odnose na principe kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te promicanje zelene infrastrukture su sljedeće:

- postići skladnu strukturu i razmještaj djelatnosti i aktivnosti u naselju,
- poticati korištenje prostornih rezervi za gradnju u izgrađenom dijelu naselja,
- poticati revitalizaciju i prenamjenu napuštenih i zapuštenih površina u naselju,
- osigurati prostor za komunalne građevine i javne površine (parkovi, dječja igrališta, površine za zbrinjavanje otpada i ostalo),
- osigurati minimalne sadržaje javne i društvene namjene u skladu s uvjetima Plana.

Kartogram 6 - Prostorno-planska i zakonska zaštita prirode te ostalih evidentiranih vrijednosti (Izvor: Bioportal, Registar, PPUG, modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)

6.3. Analiza ulaganja u pojedinačne elemente ZI i KG kroz Gradski proračun

Planirana sredstva gradskog proračuna predstavljaju važan temelj provedbe i služe kao pokazatelj koji upućuje na važnost određene proračunske stavke, u ovom slučaju projekta/aktivnosti pojedinih elemenata ZI i KG, odnosno zelene urbane obnove. Kroz direktne i indirektne projekte/aktivnosti unutar proračuna za 2023. i 2024. godinu analizirani su udjeli povezanih aktivnosti s tematikom ZUO, što je detaljno opisno i grafički prikazano u tekstu niže.

Temeljem izvještaj o izvršenju proračuna za razdoblje od **01.01.2023. do 31.12.2023.** ukupni **prihodi Grada** iznosili su **3.959.167,15 €**, dok su ukupni rashodi iznosili 2.268.724,00 €. Sredstva koja su 2023. godine bila direktno i indirektno povezana s projektima/aktivnostima zelene urbane obnove iznosila su 1.274.756,38 €, odnosno 32 % proračuna.

Projekti/aktivnosti koji su bili **direktno** povezani sa zelenom urbanom obnovom iznosili su **1.035.476,04 €**, odnosno 26% proračuna, od čega prednjače novčana sredstva za održavanje javnih površina (održavanje javnih puteva i šetnjica, uklanjanje derutnih objekata, održavanje i nabava komunalne opreme), uređenje šetnice, izgradnja vidikovca i panoramskog mosta, izgradnja dječjeg igrališta, uređenje nove gradske knjižnice, redovno održavanje športskih objekata, uređenje svlačionice NK Gomirje, sanacija prostorija NK Vrbovsko te redovno održavanje športskih objekata. Projekti/aktivnosti **direktnih ulaganja u ZUO** detaljno su prikazani na grafičkom prikazu (Grafički prikaz 3) u nastavku.

Projekti/aktivnosti koji su **indirektno** povezani sa zelenom urbanom obnovom iznosili su **239.280,34 €**, odnosno **6% proračuna Grada**, od čega se većina odnosi na tekuće popravke i održavanje nerazvrstanih cesta, izradu projektne dokumentacije (geodetsko snimanje, projektna dokumentacija poslovnog prostora "Risnjak" te „Ribnjak Gomirje“), izmjene i dopune prostorno planske dokumentacije te izrada strategije i plan upravljanja imovinom u vlasništvu Grada.

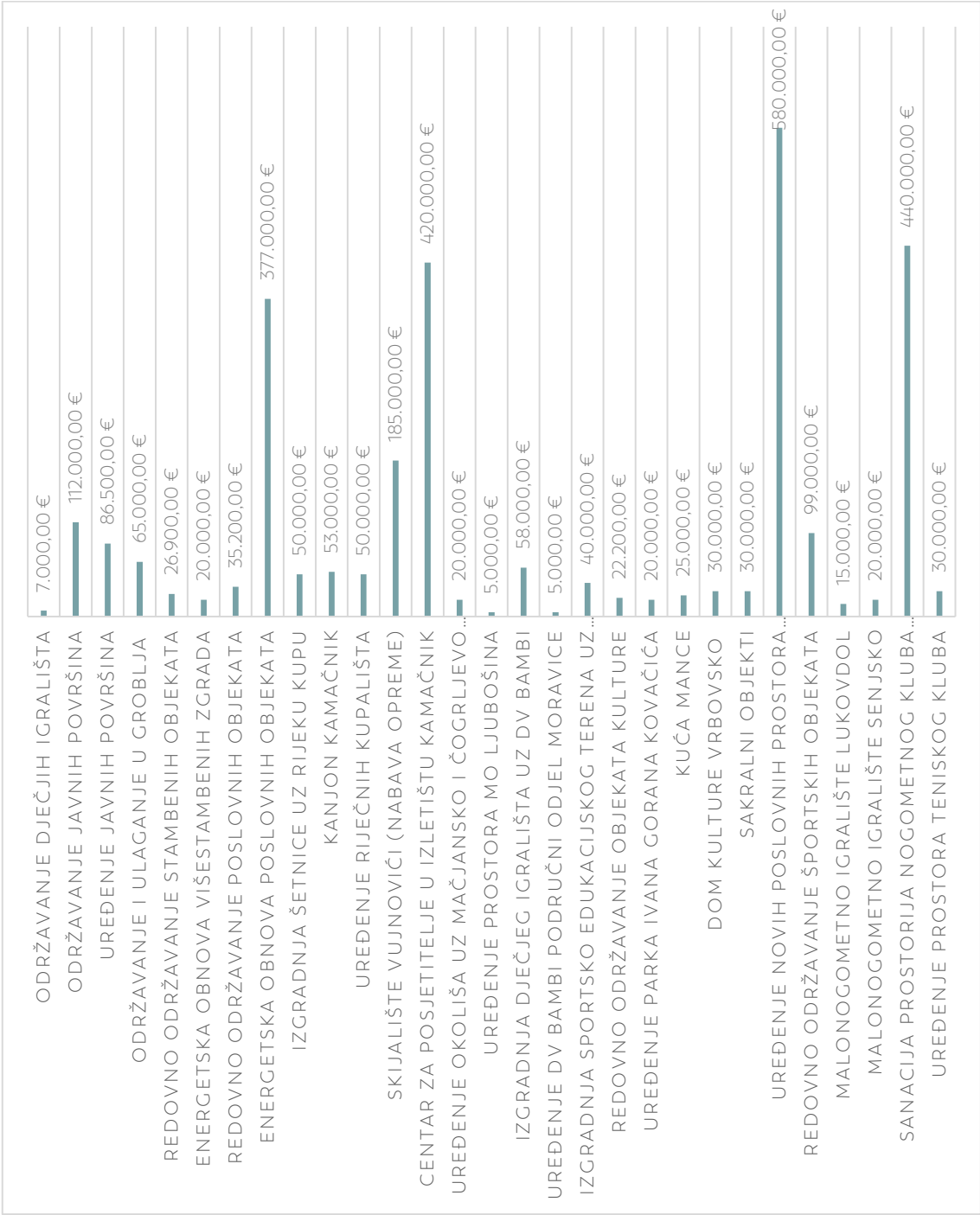
Grafički prikaz 3 - Direktna ulaganja u pojedinačne elemente ZUO u 2023. godini (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Proračun za 2024. godinu je nakon dva rebalansa u stavci prihodi od poslovanja iznosio **7.335.835,00 €**, dok je u stavci rashodi poslovanja iznosio 7.892.365 €. Sredstva koja su 2024. godine bila direktno i indirektno povezana s projektima/aktivnostima zelene urbane obnove iznosila su 3.668.000,00 €, odnosno 50 % proračuna.

Projekti/aktivnosti koji su bili **direktno** povezani sa zelenom urbanom obnovom iznosili su **2.926.800,00 €**, odnosno **40% proračuna**, od čega prednjače novčana sredstva energetska obnova poslovnih objekata, centar za posjetitelje u izletištu Kamačnik, uređenje novih poslovnih prostora gradske knjižnice, sanacija prostorija nogometnog kluba Vrbovsko, održavanje javnih površina (obnova i čišćenje izvorišta, održavanje puteva i šetnica, uklanjanje ruševnih objekata, orezivanje stabala, sadnja biljnog materijala), izgradnja dječjeg igrališta i sportsko edukacijskog terena uz DV Bambi te nabava opreme za skijalište Vujnovići. Projekti/aktivnosti direktnih ulaganja u ZUO detaljno su obrađeni na grafičkom prikazu (Grafički prikaz 4) u nastavku.

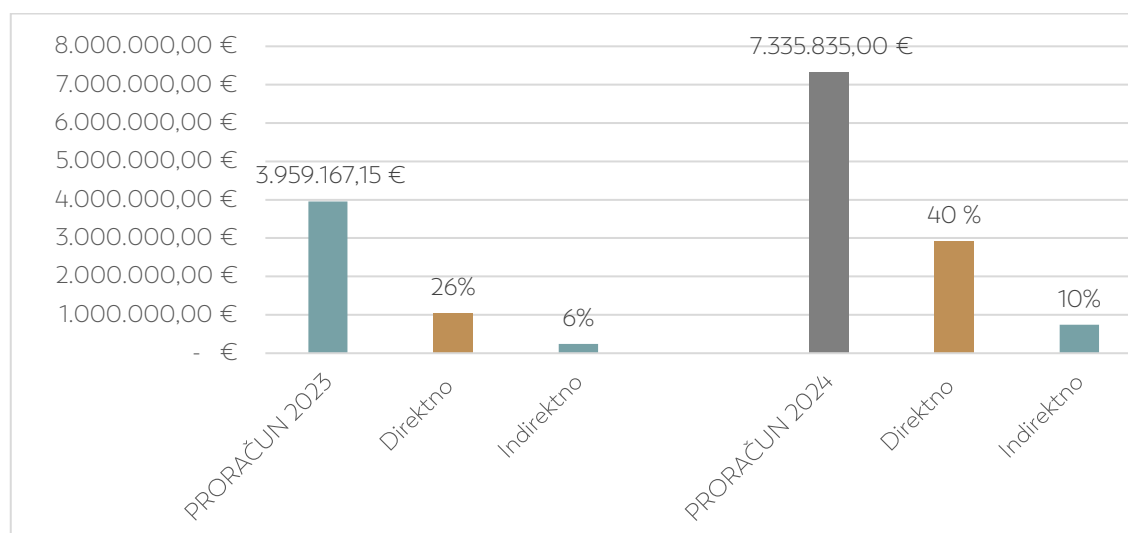
Projekti/aktivnosti koji su **indirektno** povezani sa zelenom urbanom obnovom iznosili su **741.200,00 €**, odnosno **10% proračuna Grada**, od čega se većina odnosi na tekuće popravke i održavanje nerazvrstanih cesta, rekonstrukcija ulica i izgradnja nogostupa, izradu projektne dokumentacije (geodetsko snimanje, projektna dokumentacija skijalište Bijela kosa, uređenje parka te energetska obnova) te izradu detaljnih urbanističkih planova.

Grafički prikaz 4 - Direktna ulaganja u pojedinačne elemente ZUO u 2024. godini (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Analiza proračuna Grada za 2023. i 2024. godinu pokazuje značajan porast sredstava od 3.376.667,85 € u odnosu na prethodnu godinu. Ovo povećanje prvenstveno je rezultat kapitalnih projekata, poput energetske obnove poslovnih objekata, izgradnje centra za posjetitelje u izletištu Kamačnik, uređenja novih poslovnih prostora gradske knjižnice te sanacije prostorija nogometnog kluba Vrbovsko. Rast proračuna omogućio je povećanje broja projekata usmjerenih na održavanje i uređenje javnih površina, dječjih igrališta, malonogometnih terena, šetnica i drugih sličnih sadržaja.

Usporedimo li ulaganja u elemente ZI, poput održavanja i uređenja javnih površina te dječjih i sportskih igrališta, s ulaganjima u elemente KG, koja obuhvaća održavanje stambenih i poslovnih objekata te izgradnju sportskih objekata i novih prostora gradske knjižnice, može se zaključiti da su financijska sredstva veća za projekte KG. Međutim, brojčano je aktivno više projekata ZI.

Grafički prikaz 5 - Usporedba direktnih i indirektnih ulaganja u pojedinačne elemente ZUO unutar gradskog proračuna za 2023. godinu i 2024. godinu (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)

6.4. Povijesna analiza prostornog razvoja¹³

Naseljenost područja Grada Vrbovskog može se pratiti još od **starijeg kamenog doba** o čemu svjedoče nalazi u špiljama uz rijeku Kupu. Međutim, taj prostor je oduvijek bio slabo naseljen.

Prvi pisani izvori iz povijesti Vrbovskog i okolnih naselja nalaze se u crkvenim ispravama **od sredine 15. stoljeća**. Tri najveća naselja, Lukovdol, Moravice i Vrbovsko, prvi put se spominju u ispravi iz 1481. godini. U ovoj ispravi spominju se i Frankopani kao vlasnici i gospodari ovog kraja. Treći povijesni izvor vezan je uz Modruški urbar iz 1486. godine u kojem se spominju vrbovski kraj, Gomirje i Lukovdol.

Prodori Osmanlija na predmetno područje traju **od 15. do sredine 16. stoljeća** kada je podignut dvorac u Severinu na Kupi iz obrambenih razloga. Podigli su ga Frankopani, a prvi puta se spominje 1558. godine kao kamena kula s drvenim kaštelom koja se tada naziva Kaštel Lukovdol. Današnji oblik dvorac je dobio sveobuhvatnom obnovom 1803. godine, za vrijeme grofa Oršića, kada je uređen i okolni park sa zvjerinjakom.

Slika 4 – Dvorac Severin na Kupi (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

¹³ Izvori podataka:

<https://www.vrbovsko.hr/grad-vrbovsko/povijest-grad>

<https://registar.kulturnadobra.hr/>

<https://biportal.hr/>

Suživot Hrvata i Slovenaca uz srednji tok Kupe na hrvatsko-slovenskoj granici; autori: Filip Škiljan, Marina Perić Kaselj, Matijas Baković; 2024. g.

<https://www.novilist.hr/uncategorized/karolini-jozefini-i-lujzijani-graditelji-se-dive-jos-i-danas/>

<https://www.dinarskogorje.com/vrbovski-kraj.html>

<https://www.novilist.hr/uncategorized/evo-kako-je-pruga-zagreb-rijeka-odredila-razvoj-jednog-goranskog-mjesta/>

<https://tehnika.lzmk.hr/>

Prostorni plan uređenja Grada Vrbovskog

Tijekom osmanlijskih pustošenja staro stanovništvo Gomirja, Vrbovskog i Moravica gotovo je nestalo, a radi obrane od Turaka u nekoliko navrata iz Bosne, Like i Sjeverne Dalmacije doseljeno je pravoslavno stanovništvo.

Karolinska cesta izgrađena je u **prvoj polovici 18. stoljeća** kao prva prava cestovna poveznica između panonskog i jadranskog područja Hrvatske. Cesta prolazi kroz Vrbovsko, a imala je od početka iznimno trgovinsko, ali i vojno značenje. Tada se na predmetno područje doseljavaju novi stanovnici iz Primorja, Kranjske i Češke, često obrtnici i trgovci. Zbog važnosti Karolinske ceste, car Josip II. dodjeljuje 1785. godine Vrbovskom status trgovišta.

Godine 1811. završena je druga važna prometnica, puno bolje prilagođena kolnom prometu, koja prolazi kroz vrbovski kraj – Lujzijana. Ona prolazi kroz naselja Zdihovo i Severin, pored Vrbovskog i Moravica te kroz tada novija naselja Presiku, Hajdine i Stubicu, a kasnije je modernizirana i, do izgradnje autoceste, preuzima glavnu prometnu vezu između Zagreba i Rijeke. Danas je to državna cesta D3. Karolina i Lujzijana utjecale su na pomicanje, odnosno izgradnju naselja uz cestu te su ona poprimila karakteristični izduženi izgled. Kamen, a osobito drvo, kroz cijelu su povijest tradicijski elementi gradnje. Tako je, osim konstrukcije krovišta i njegovog pokrova, najmanje jedna etaža starinske goranske kuće bila od drvenih stijena.

U prvom desetljeću **2000-ih** izgrađena je do kraja autocesta Zagreb – Rijeka (A6), koja prolazi kroz Grad Vrbovsko i ima izlaz, odnosno ulaz kod naselja Hambarište (čvor Vrbovsko).

Željezničku prugu Zagreb – Rijeka, koja prolazi kroz vrbovski kraj, izgradili su početkom 1870-ih godina Mađari, koji tada upravljaju tim dijelom Hrvatske. Željeznički promet je u to doba bio izrazito važan za razvoj privrede. Zbog svog povoljnog geografskog položaja na kojem se ravničarska konfiguracija terena mijenja u planinsku, u Moravicama se formira ranžirni kolodvor, što je otvorilo potrebu za velikim brojem radnih mjesta i potaknulo snažniji razvoj naselja. Prva željeznička tehnička škola u Moravicama osnovana je još 1890. godine, a u njenom sklopu kasnije djeluje i učenički dom.

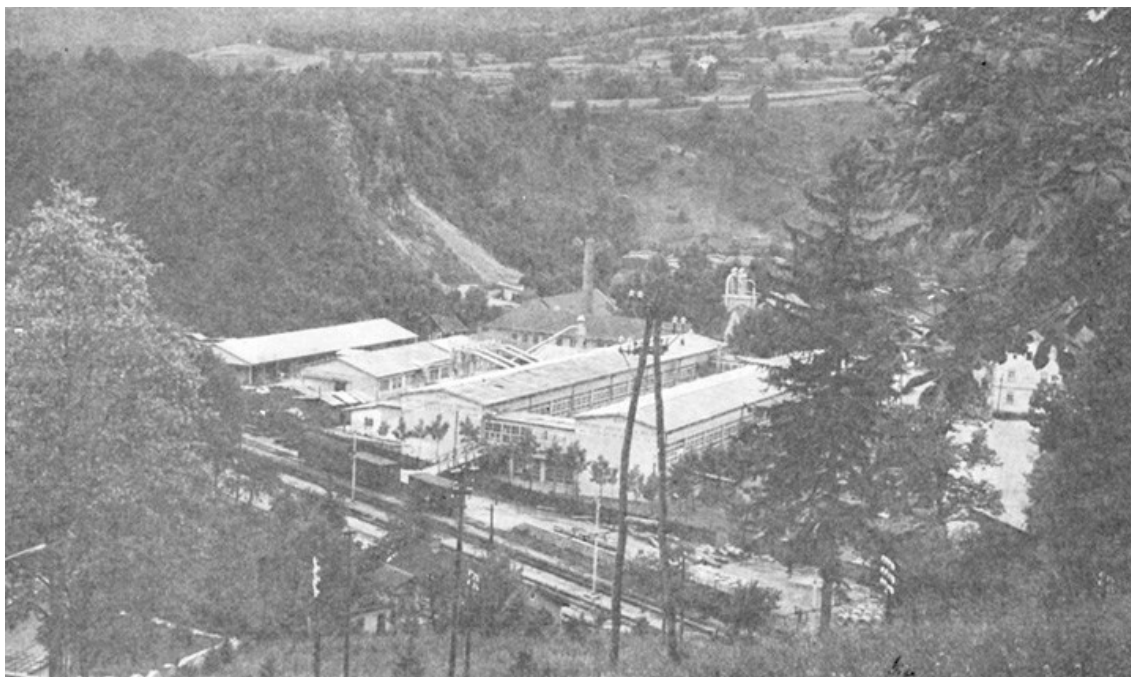

Slika 5 – Izgradnja objekata vezanih uz željeznicu u Moravicama (Željeznička tehnička škola) (Izvor: <https://www.novolist.hr/>)

Prva škola u Vrbovskom otvorena je 1786., a **sredinom 19. stoljeća** škole su osnovane i u naseljima Moravice, Gomirje, Severin na Kupi i Lukovdol. U naselju Plemenitaš nova škola je izgrađena 1933., a u Severinu i Zdihovu između 1950. i 1960. godine. Škola u Plemenitašu zatvorena je početkom 1980-ih zbog malog broja učenika.

Sve do **kraja 19. stoljeća**, kada se spominje veća drvna industrija, Vrbovsko je bilo agrarno naselje s tipičnim kombinacijama dopunskih zanimanja (šumarstvo, kirijašenje, mlinovi i pilane). Krajem 19. stoljeća (oko 1873.) Vrbovsko već ima relativno jaku drvnu industriju (pokućstvo), što se poslije nastavilo i proizvodnjom drvorezbarske robe, industrijom šibica, proizvodnjom rakije i razvojem obrta, trgovinom drvom i

sajmovima. Navedenim gospodarskim razvojem i izgradnjom željeznice razvilo se i novo težište života naselja, oko kolodvorskog kompleksa u proširenoj dolini Dobre. Poslije 2. svjetskog rata Vrbovsko je doživjelo svoj najsnažniji industrijski razvoj osnivanjem drvno-industrijskog poduzeća 1950. godine s naročito kvalitetnom i specijaliziranom proizvodnjom pokućstva iz savijenog drva. Od 1990-ih poduzeće je u poslovnim problemima. Pilansku proizvodnju nekadašnjeg poduzeća danas uspješno nastavlja Pilana Vrbovsko d.o.o..

Slika 6 – Tvornica pokućstva iz savijenog drva, 1963. godine (Izvor: <https://tehnika.lzmk.hr/>)

Još 1899. godine članovi HPD Lovnik iz Vrbovskog pokušali su urediti kanjon Kamačnik (danas zaštićen kao značajni krajobraz) za razgledavanje. Na izlazu iz samog kanjona, prije 1940. godine, izgrađena je pilana, od koje su kasnije ostale samo ruševine, danas demontirane. Planirana je njena prenamjena u Centar za posjetitelje. Kanjon je na kraju za posjete uređen 1961., a iznad desne obale izgrađen je lovački dom.

6.5. Toplinski otoci

Efekt toplinskog otoka je naziv za fenomen povećanog zagrijavanja prostora u odnosu na njegovo okruženje. Pojava ovog fenomena najčešće se povezuje s urbanim područjem, gdje se zbog povećane gustoće izgrađenosti, termičkih i reflektivnih svojstava građevnog materijala i emisije topline kao nusprodukta ljudske aktivnosti u pravilu javljaju više temperature nego u suburbanim i ruralnim područjima okolice. Međutim, ovisno o termičkim svojstvima pokrova i prisutnosti pokrovne vegetacije, ovaj fenomen se također javlja i izvan urbaniziranog područja, na mjestima kao što su poljoprivredne površine s niskim udjelom vegetacije i sl.. Pojačano zagrijavanje prostora tijekom ljetnih mjeseci za sobom nosi niz neželjenih posljedica, koje su osobito izražene unutar gusto izgrađenih i naseljenih područja.

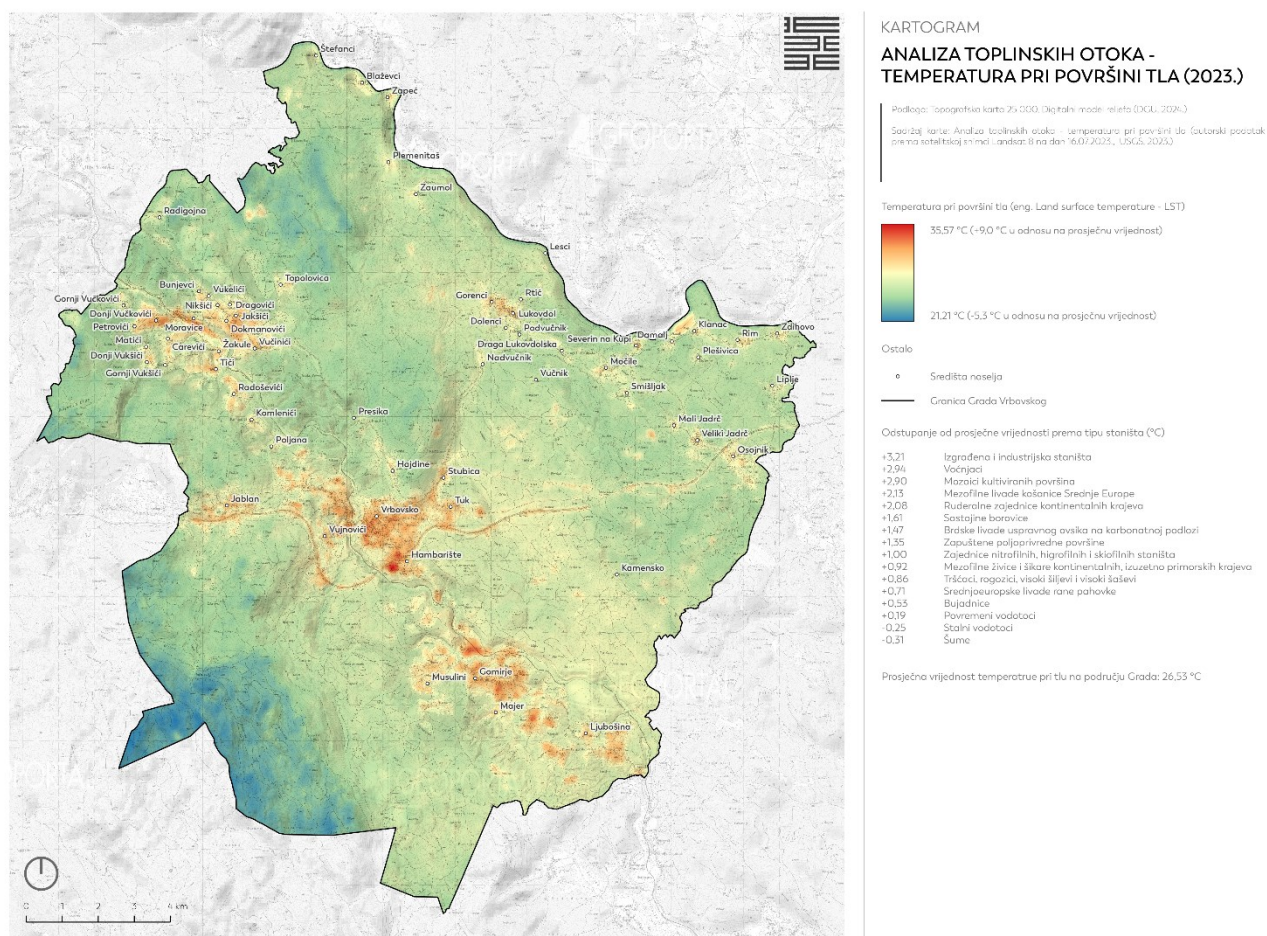
Toplinske otoke je moguće identificirati korištenjem snimaka termalnog infracrvenog senzora satelita LANDSAT 8, koji omogućuje daljinsko utvrđivanje temperature površine pri tlu (eng. *LST – Land surface temperature*). Ove snimke su javno dostupne od strane Američkog geološkog zavoda (engl. *United States Geological Survey, USGS*).

Kao osnova za izradu analize toplinskih otoka Grada Vrbovskog korištene su arhivske satelitske snimke izrađene tijekom **srpnja i kolovoza 2023 i 2024. godine**, u periodu najveće izloženosti sunčevom zagrijavanju s minimalnom prisutnošću naoblake.

Satelitske snimke iz navedenog razdoblja ukazuju na temperaturne razlike u rasponu od 11 do 14 °C, pri čemu se najniže temperature javljaju na šumovitim obroncima Velike Kapele i zapadnim obroncima Litorića ¹⁴ (-3,6°C do +4,8°C u odnosu na prosječnu temperaturnu vrijednost), dok su najviše temperature prisutne u izgrađenim dijelovima naselja i duž koridora autoceste A6. Na obje snimke kao područje s najvišom temperaturom pri tlu i najizraženijim toplinskim otokom identificiran je brownfield prostor u naselju Hambarište, neposredno uz čvorište „Vrbovsko“ na autocesti A6 (+6,8 do +8,2 °C u odnosu na prosječnu vrijednost). Povišene vrijednosti površinske temperature također su uočene u središtu naselja Vrbovsko te na područjima Moravica i Gomirja (izgrađeni dijelovi naselja, ranžirni kolodvor, obrađene poljoprivredne površine, groblja) s temperaturama višim za +3 do +5 °C u odnosu na prosječnu vrijednost. Prosječna vrijednost temperature pri tlu unutar šumskih staništa na području Grada ¹⁵ iznosila je -0,31 °C u srpnju 2023. i -0,32 °C u kolovožu 2024. godine.

¹⁴ Satelitske snimke su nastale u jutarnjim satima, zbog čega obronci zapadne ekspozicije imaju u pravilu nižu površinsku temperaturu od istočnih obronaka.

¹⁵ Izvor: karta staništa 2016., Bioportal

Kartogram 7 - Toplinski otoci - distribucija površinske temperature tla u na području Grada na dan 16.7.2023. (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

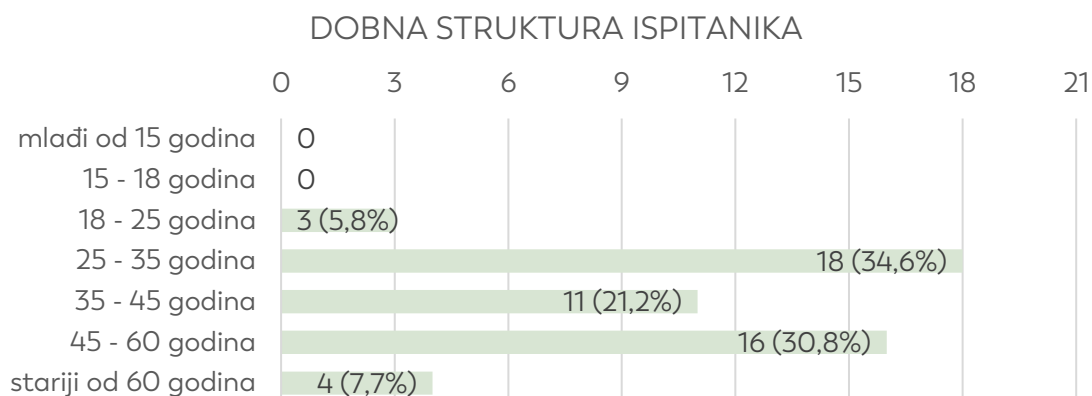

6.6. Analiza anketnog upitnika

Analiza javnog mnijenja temelji se na interpretaciji rezultata anonimnog anketnog upitnika, koji je za potrebe ovog dokumenta proveden u razdoblju od 05.03. do 17.03. 2025. godine. Dobiveni rezultati omogućuju uvid u odnos javnosti prema otvorenim zelenim prostorima i elementima građevnog fonda na području Grada, odnosno percepciji njihovih kvaliteta i nedostataka. Rezultati anketnog upitnika olakšavaju identifikaciju problemskih točaka, kao i vrijednih, značajnih i potencijalno značajnih elemenata za razvoj zelene infrastrukture te održivog upravljanja prostorom i zgradama.

Prikaz rezultata

Anketnom upitniku je pristupilo 53 ispitanika iz 14 gradskih naselja, od kojih većina stanuje na području naselja Vrbovsko (35,8%) i Moravice (17,0%). Najveći broj ispitanika pripada dobnim skupinama 25-35 godina (34,6%), 35-45 godina (30,4%) i 45-60 godina (17%), dok su ostale dobne skupine zastupljene u manjoj mjeri (Grafički prikaz 6). 54% ispitanika je ženskog, a 46% muškog spola.

Grafički prikaz 6 - Dobna struktura ispitanika provedene anketnim upitnikom

Pitanje: U kojoj mjeri za boravak i rekreaciju koristite navedene zelene/ otvorene prostore i sadržaje na području Grada Vrbovskog?

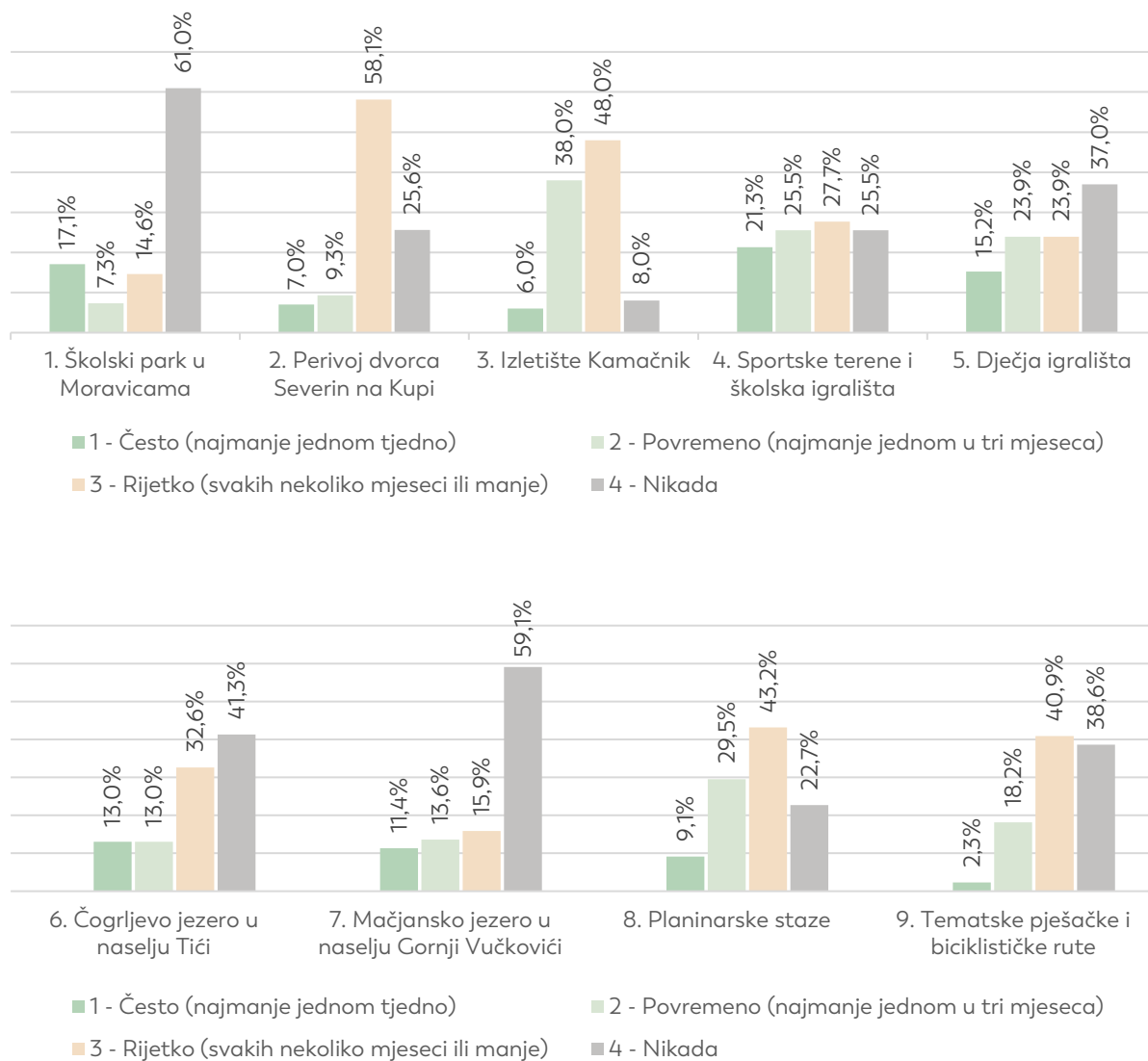
Cilj pitanja bio je istražiti učestalost korištenja zelenih/ otvorenih prostora na području Grada. Pitanje je obuhvatilo specifične prostore Školskog parka u Moravicama, perivoja uz dvorac Severin na Kupi, izletišta Kamačnik, te Čogrljevog i Mačjanskog jezera. Pored navedenog, pitanjem su također obuhvaćeni pojedini tipovi otvorenih prostora, kao što su dječja igrališta, sportski tereni, planinarske staze, te pješačke i biciklističke rute, bez isticanja specifičnih prostora i lokaliteta.

Ispitanici su se izjasnili da navedene prostore i tipove otvorenih prostora u većini koriste rijetko ili nikada. Sukladno gradskoj morfologiji, korištenje navedenih prostora značajno varira ovisno o mjestu stanovanja pojedinog ispitanika, tako da ispitanici koji stanuju u Moravicama i obližnjim naseljima u znatno većoj mjeri koriste Školski park, te Čogrljevo i Mačjansko jezero u odnosu na ostatak gradskog stanovništva. Po učestalosti korištenja se osobito ističe izletišta Kamačnik, koje u određenoj mjeri koristi 94% ispitanika, od kojih 8% često (najmanje jednom tjedno), 38% povremeno (najmanje jednom mjesečno) i 48% rijetko (svakih nekoliko mjeseci ili manje). Osim njega, visoki udio ispitanika također koristi, perivoj uz dvorac u Severinu na Kupi (iako uglavnom rijetko, 58%), te planinarske staze i tematske rute (Grafički prikaz 7).

U dodatnom pitanju ispitanicima je ostavljena mogućnost da navedu ostale zelene/ otvorene prostore koje koriste za boravak i rekreaciju, a među odgovorima su se našli jezero Vir, kupalište u Rimu, Ledena jama, brdo Greda iznad sela Tići, predio Orlove stijene i stijene Zapeć, područje Litorića, amfiteatar u Lukovdolu, Gospin studenac, staza uz rijeku Dobru, te stara cesta od ulice Dobra do središta Vrbovskog.

U KOJOJ SE MJERI ZA BORAVAK I REKREACIJU KORISTE NAVEDENE
ZELENE/ OTVORENE PROSTORE NA PODRUČJU GRADA
VRBOVSKOG?

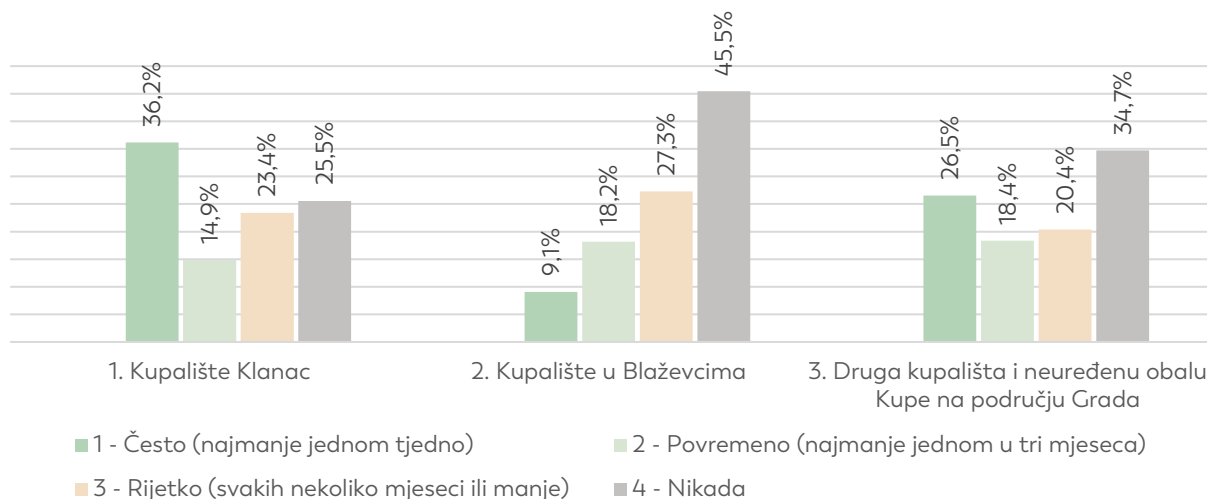
Grafički prikaz 7 – U kojoj mjeri za boravak i rekreaciju koristite navedene zelene/ otvorene prostore i sadržaje na području Grada Vrbovskog?

Pitanje: U kojoj mjeri tijekom toplijih mjeseci (proljeće/ljeto) koristite navedena kupališta na području Grada Vrbovskog?

Pitanje je obuhvatilo korištenje kupališta na rijeci Kupi u toplijem dijelu godine. Ispitanici u najvećoj mjeri koriste kupalište Klanac, dok se kupalište u Blaževcima i druga kupališta te neuređena obala koriste u nešto manjoj mjeri. Kupalište Klanac često (najmanje jednom tjedno) posjećuje čak 36% ispitanika, dok 26,5% redovito koristi druga kupališta i neuređenu obalu (Grafički prikaz 8).

U KOJOJ MJERI SE TIJEKOM TOPLIJIH MJESeci KORISTITE
NAVEDENA KUPALIŠTA NA PODRUČJU GRADA VRBOVSKOG?

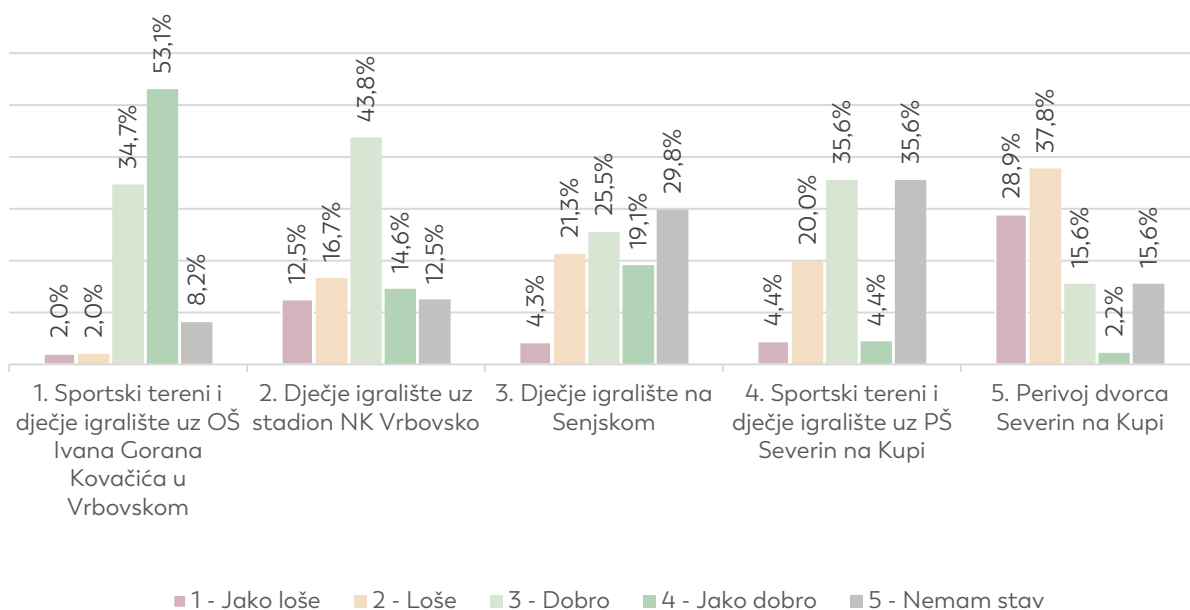
Grafički prikaz 8 - U kojoj mjeri tijekom toplijih mjeseci (proljeće/ljeto) koristite navedena kupališta na području Grada Vrbovskog?

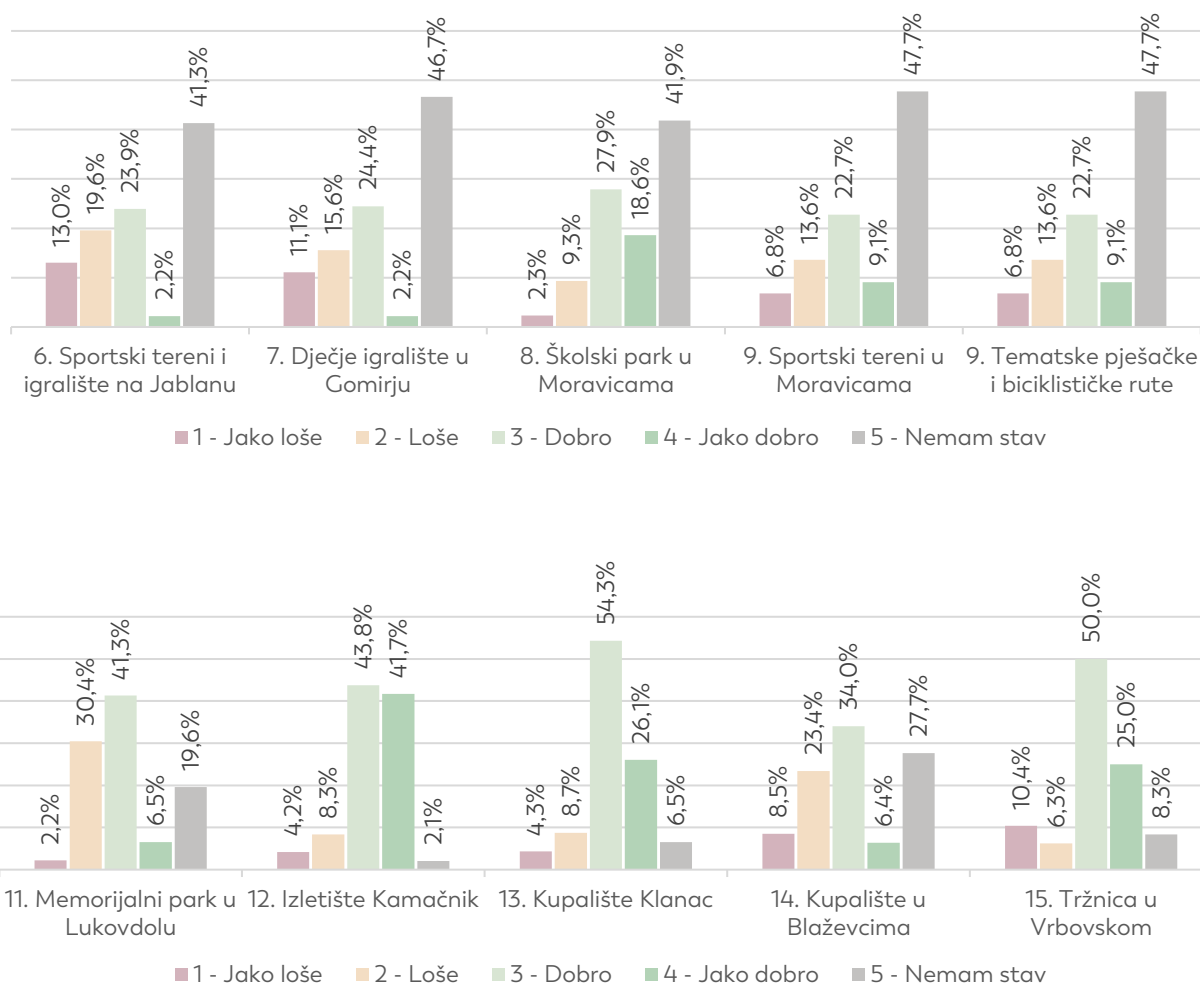
Pitanje: Kako biste ocijenili trenutno stanje zelenih/ otvorenih prostora i na području Grada Vrbovskog na skali ocjena od 1 do 4 ?

Pitanjem se nastojala utvrditi javno mišljenje o stanju specifičnih zelenih/ otvorenih prostora na području Grada. Navedeni prostori obuhvatili su školska igrališta i sportske terene, parkove, dječja igrališta, izletišta, kupališta i gradsku tržnicu.

Ispitanici su u najvećoj mjeri pozitivno ocijenili stanje novouređenog dječjeg igrališta uz OŠ Ivana Gorana Kovačića u Vrbovskom (34,7% ga je ocijenilo dobrim, a 53,1% jako dobrim) te izletišta Kamačnik (43,8% dobro, 41,7% jako dobro). Također, ispitanici su pozitivnim ocijenili stanje kupališta Klanac (54,3% dobro, 26,1% jako dobro) i tržnice u Vrbovskom (50% dobro, 25% jako dobro). S druge strane, osobito lošim je ocijenjeno stanje perivoja uz dvorac Severin na Kupi, za koji 37,8% ispitanika smatra da se nalazi u lošem, a 28,9% u jako lošem stanju (Grafički prikaz 9).

KAKO BISTE OCIJENILI TRENUTNO STANJE ZELENIH/ OTVORENIH PROSTORA I NA PODRUČJU GRADA VRBOVSKOG?

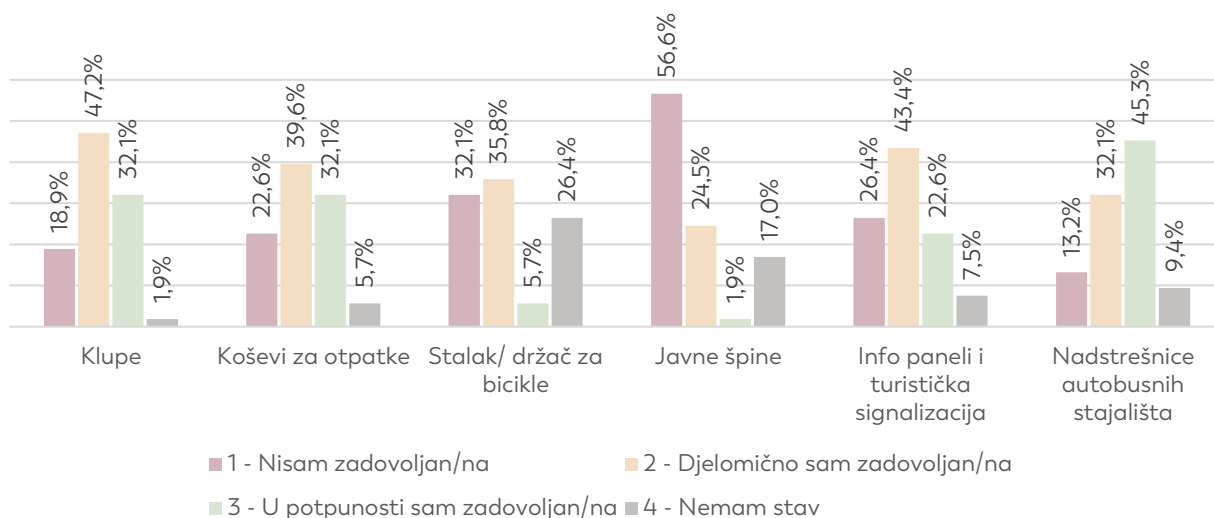
Grafički prikaz 9 - Kako biste ocijenili trenutno stanje zelenih/ otvorenih prostora i na području Grada Vrbovskog na skali ocjena od 1 do 4 ?

Pitanje: Koliko ste zadovoljni stanjem i funkcionalnošću opreme vanjskog prostora na području Grada Vrbovskog?

Cilj pitanja bio je istražiti generalno zadovoljstvo opremom vanjskog prostora na području Grada. Među ponuđenim elementima vanjske opreme, ispitanici su izrazili najveće zadovoljstvo po pitanju stanja i funkcionalnosti nadstrešnica autobusnih stajališta (32,1% ispitanika smatra se zadovoljnim, a 45,34% u potpunosti zadovoljnim). Većina ispitanika se smatra djelomično zadovoljnim po pitanju stanja i funkcionalnosti klupa, koševa za otpatke, info panoa/ turističke signalizacije te stalka/držača za bicikle. S druge strane, ispitanici su izrazili nezadovoljstvo po pitanju stanja i funkcionalnosti javnih špina (čak 56,6% smatra se nezadovoljnim) (Grafički prikaz 10).

Među dodatnim komentarima, ispitanici su se osvrnuli na nedostatak turističkih info panela, smeđe turističke signalizacije i signalizacije koja označava javne institucije.

ZADOVOLJSTVO STANJEM URBANE OPREME

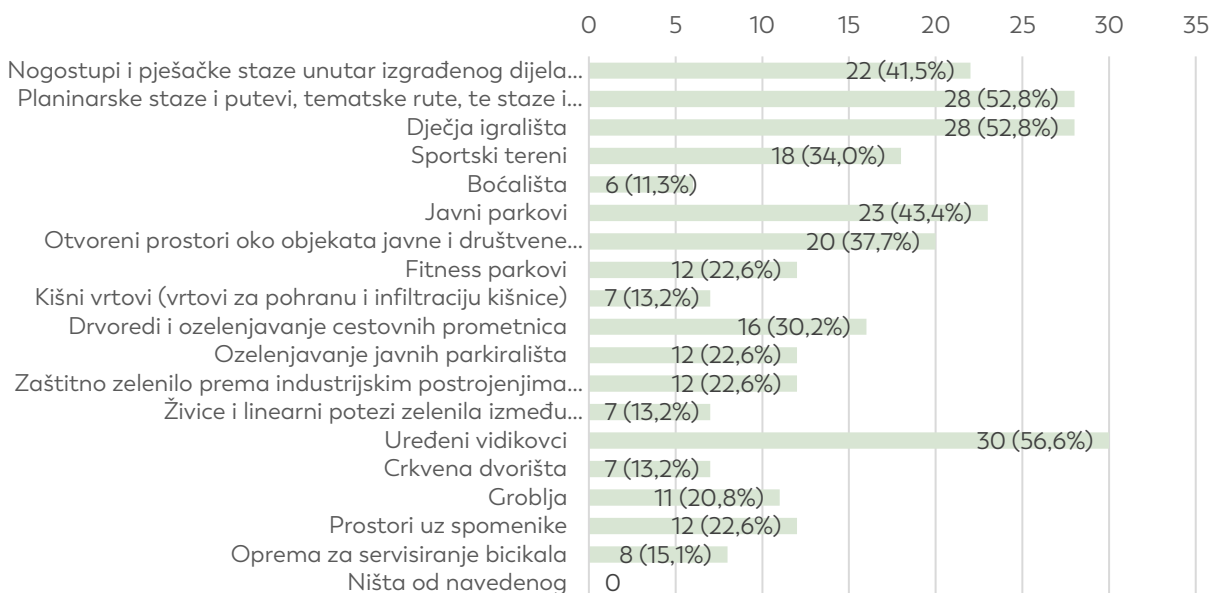
Grafički prikaz 10 - Koliko ste zadovoljni stanjem i funkcionalnošću opreme vanjskog prostora na području Grada Vrbovskog?

Pitanje: Za koji od navedenih elemenata zelene infrastrukture smatrate da bi trebao biti prioritet u Vašem naselju (u pogledu uređenja ili unaprjeđenja)?

Ispitanici smatraju da bi prioritet za uređenje ili unaprjeđenje u njihovim naseljima trebali imati **uređeni vidikovci (56,6%), planinarske staze i putevi, tematske rute, te staze i putevi između naselja (52,8%) i dječja igrališta (52,8%)** (Grafički prikaz 11). U nešto manjoj mjeri ispitanici smatraju da bi prioritet trebali imati **javni parkovi (43,4%), nogostupi i pješačke staze unutar izgrađenog dijela naselja (42,3%), otvoreni prostori uz objekte javne i društvene namjene (37,7%) i sportski tereni (34,0%)**. Najmanji interes iskazan je za uređenje i unaprjeđenje **bočališta (11,0%), živica i linearnih zelenih pojaseva između poljoprivrednih parcela (13,2%), crkvenih dvorišta (13,2%), i opreme za servisiranje bicikala (15,1%)**.

U dodatnim komentarima dio ispitanika je naglasio potrebu za uspostavom većeg parka za šetnju i boravak s obitelji, uspostavu fitness parkova, te uređenja prostora Mačjanskog jezera (izgradnja kružne šetnice) i jezera uz stadion NK Željezničar. Također je istaknuta ideja da se pri uređenju novih zelenih prostora organiziraju edukativne radionice za mlade. Dio ispitanika smatra da bi trebalo povećati broj markiranih planinarskih i pješačkih staza, te uspostaviti stazu koja bi povezivala Lukovdol s rijekom Kupom.

PRIORITETNI PROJEKTI IZ DOMENE ZELENE INFRASTRUKTURE

Grafički prikaz 11 - Za koji od navedenih elemenata zelene infrastrukture smatrate da bi trebao biti prioritet u Vašem naselju (u pogledu uređenja ili unaprjeđenja)?

Pitanje: Koji je za Vas najznačajniji zeleni/ otvoreni prostor na području Grada Vrbovskog?

Većina ispitanika smatra da su izletišta i šetnica uz kanjon rječice **Kamačnik** najznačajniji zeleni/ otvoreni prostori na području Grada. Pored toga, dio ispitanika kao najznačajnije ističu jezera na području Moravica (Čogrljevo jezero, Mačjansko jezero i jezero Vir), dok su se među pojedinačnim odgovorima također našli igralište u Senjskom (Kuća Mance), Jelenski jarak, Cetin, Jelovac, kompleks dvoraca u Severinu na Kupi, memorijalni park u Lukovdolu, sportski tereni, područje rijeke Kupe, kupalište Klanac, okružje naselja Rim te šumske i poljoprivredne površine.

Pitanje: Koji zeleni/ otvoreni prostori na području Grada Vrbovskog po Vama predstavljaju najveći neiskorišteni potencijal za obnovu i unaprjeđenje?

Kao otvorene prostore s najvećim potencijalom za obnovu i unaprjeđenje ispitanici su u najvećem broju istaknuli **Čogrljevo jezero i perivoj uz dvorac u Severinu na Kupi**. Dio ispitanika također navodi potencijal ostalih jezera na području Moravica, kao i kupališta Klanac i drugih sadržaja uz rijeku Kupu (uređenje kupališta i šetnice). Među ostalim odgovorima našli su se i prostor nekadašnjeg autobusnog i željezničkog kolodvora, sanjkalište Vujnovići, igralište Dražica u Senjskom, Ivanovo vrelo u Lukovdolu, vrh Bijela kosa (skijalište), Jelenski jarak, Ledena jama, dječje igralište u središtu Vrbovskog (uz nogometni stadion), memorijalni park u Lukovdolu, ribnjak uz Manastir Gomirje, tržnica u Vrbovskom, cestovni ulaz u Vrbovsko, vatrogasni dom Jablan i vidikovac kod bivšeg motela.

Pitanje: Koji su negativni aspekti s kojima se susrećete u zelenim/ otvorenim prostorima na području Grada Vrbovskog?

Kao negativni aspekt zelenih/ otvorenih prostora na području Vrbovskog ispitanici osobito ističu problem devastacije opreme i neprimjerenog odlaganja otpada u prostoru (ambalažni otpad u javnim prostorima, pojava ilegalnih odlagališta). Kao predložene mjere za otklanjanje navedenih nedostataka navodi se mogućnost povećanja nadzora i kažnjavanja prijestupnika, te postava opreme otpornije na vandalizam.

Pored toga, dio ispitanika navodi problem neodržavanja i zapuštenosti javnih prostora (kao primjeri je navedeno stanje loše stanje dječjeg igrališta u Gomirju i Senjskom, te igrališta uz Dom kulture u Vrbovskom). S ovim problemom su povezani komentari koji ukazuju na dotrajalost i nedostatak opreme dječjeg igrališta i urbane opreme, kao i na nedostatak sveobuhvatnosti pri uređenju prostora i neravnomjernog ulaganja.

Dio komentara bio je vezan za stanje kupališta na rijeci Kupi, gdje ispitanici kao problem navode nedostatak sadržaja, loše stanje pristupne ceste do kupališta Klanac, generalno loše stanje kupališta Blaževci i Štefanci, te nedostatak infrastrukture i sezonske ugostiteljske djelatnosti na navedenim kupalištima.

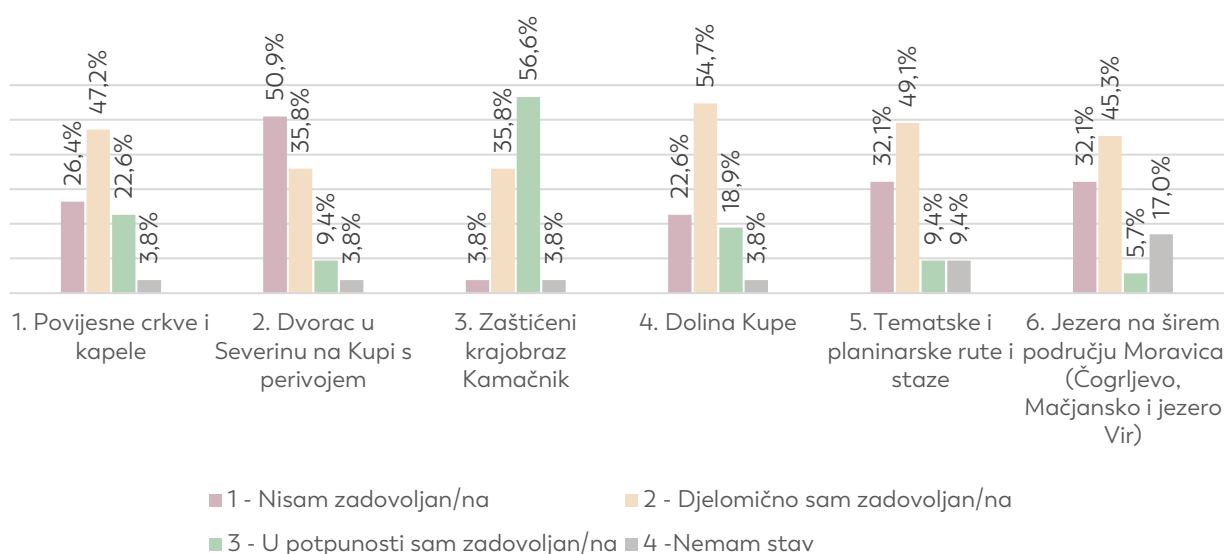
Kao problem je također naveden nedostatak zebri u blizini autobusnih stajališta i neadekvatna lokacija tržnice u Moravicama.

Pitanje: Koliko ste zadovoljni izletničkom i turističkom interpretacijom navedenih elemenata kulturne i prirodne baštine? (informativne table i drugi turistički sadržaji)

Među ponuđenim elementima kulturne i prirodne baštine, najveći broj ispitanika se izjasnio **u potpunosti zadovoljnim** po pitanju izletničke i turističke interpretacije zaštićenog krajobraz **Kamačnik** (56,6%) (Grafički prikaz 12). Kada govorimo o drugim ponuđenim elementima, ispitanici se smatraju **djelomično zadovoljnim** interpretacijom povijesnih crkvi i kapela (47,2%), dolinom Kupe (54,7%), tematskim i planinarskim stazama i rutama (49,1%), te jezerima na širem području Moravica. Pri tome, broj ispitanika koji je nezadovoljan interpretacijom tematskih i planinarskih ruta i staza te jezera na području Moravica značajno nadilazi one koji su u potpunosti zadovoljni.

Ispitanici su u većini **izrazili nezadovoljstvo interpretacijom Dvorca u Severinu na Kupi i njegovog perivoja**, gdje se 50,9% ispitanika smatra nezadovoljnim, a 35,8% djelomično zadovoljnim.

ZADOVOLJSTVO TURISTIČKOM INTERPRETACIJOM KULTURNE BAŠTINE

Grafički prikaz 12 - Prikaz rezultata na pitanje: Koliko ste zadovoljni izletničkom i turističkom interpretacijom navedenih elemenata kulturne i prirodne baštine? (informativne table i drugi turistički sadržaji)

Pitanje: Koja napuštena i/ili zapuštena javna građevina za Vas predstavlja najveći potencijal za obnovu i revitalizaciju te koju namjenu biste joj dodijelili?

Kao građevinu s najvećim potencijal za obnovu i revitalizaciju većina ispitanika navodi **dvorac u Severinu na Kupi**, a među prijedlozima za njegovu buduću namjenu navedeni su „heritage“ hotel, interpretacijski centar i dječje odmaralište. Ispitanici također ističu potencijal bivšeg restorana Risnjak u Severinu na Kupi (dom za starije i nemoćne), bivšeg motela između Stubice i Hajdina (wellness i fitness centar, restoran, dom za starije i nemoćne), stare pilane u Kamačniku, bivšeg radničkog doma u Kosanovićima u Gomirju (smještaj gostiju), kolodvora u Moravicama (interpretacijski centar željeznice), škole u Senjskom (dom za starije i nemoćne, hostel), škole u Lukovdolu, te zgrade stare knjižnice i zgrade DVD-a Jablan.

Pitanje: Koja točka u Vašem naselju predstavlja neformalni centar naselja ili ima potencijal to postati?

Cilj pitanja bio je ispitati stav javnosti po pitanju **neformalnih središta gradskih naselja**, koje ispitanici vide u sljedećim lokacijama:

Naselje -Bunjevci:

- Prostor ispred bivšeg restorana;

Naselje Gomirje:

- Dom kulture;
- „Kovačija“;

Naselje Jablan:

- Zgrada DVD-a Jablan;

Naselje Lukovdol:

- Plato ispred trgovine Gavranović;

Naselje Moravice:

- Plato ispred trgovine Gavranović;
- Školski park;
- Željeznički kolodvor;
- Školsko igralište;

Naselje Plemenitaš:

- Prostor bivše Područne škole
- Kupalište Blaževci

Naselje Stubica

- Zapuštena „pipa“ i korito u središtu Stubice

Naselje Vrbovsko

- Prostor Dobre
- Komplex kojeg čine škola, vrtić, sportska dvorana.
- Područje oko vatrogasnog doma i nove Gradske knjižnice
- Crkva sv. Ivana Nepomuka

Pitanje: Koliku prepreku i smetnju u funkciniranju naselja (pješačko-biciklističko kretanje, dječja igra, buka, itd.) za Vas predstavlja cestovni promet i za koju ulicu/naselje?

Ispitanici su kroz odgovore ukazali na probleme cestovnog prometa unutar pojedinih gradskih naselja.

Naselje Gomirje: Stanovnici naselja **Gomirje**, ističu da promet kroz glavnu ulicu Jove Mamule zna biti intenzivan, zbog čega predstavlja prijetnju sigurnosti djece.

Naselje Jablan: Dio ispitanika je izrazio nezadovoljstvo bukom s autoceste A6 na području naselja, zbog čega apeliraju na izgradnju bukobrana. Kao problem se također ističe nedostatak pješačkih staza na području ovog naselja.

Naselje Moravice: Dio ispitanika s područja naselja **Moravice** navodi problem pružnog prijelaza u središtu naselja i nedostatka nogostupa u Ulici Partizanski put i cesti D3 između naselja Vučinić i Tomić.

Naselje Stubica: Ispitanici navode problem prebrze vožnje na cesti D3, što predstavlja prijetnju za stanovnike naselja.

Naselje Vrbovsko: Među problemima se navodi nedostatak nogostupa u Ulici hrvatskih branitelja na dionici od križanja s DC 42 do gradske tržnice. Osim toga, dio ispitanika navodi problem cestovnog prometa u Školskoj ulici, koja ne zadovoljava uvjete za siguran dvosmjerni promet te kojom se često vozi prebrzo.

6.7. Analiza tipova otvorenih (zelenih) prostora

Pojam otvorenog prostora ovdje je korišten kao pokrovni, a njime su obuhvaćene sve površine; od javnih površina (parkova, trgova, dječja igrališta), preko rekreacijskih prostora (igrališta, terena, staza) i pješačkih zona, do poljoprivrednih površina, šuma, vodotoka, kao i otvorenih prostora industrijskih kompleksa i eksploatacija. Iako ne postoji stručni konsenzus oko jedinstvenog pojma, otvoreni prostor (eng. *open space*) je vrlo često korišten upravo zbog svoje sveobuhvatnosti - npr. može i ne mora označavati zelene prostore, obuhvaća i javno i privatno, a osim tipičnih javnih i vrijednih prirodnih prostora, može obuhvaćati poljoprivredne i degradirane otvorene površine.

Za izradu tipologije korišten je model sumiran prema relevantnim domaćim i stranim iskustvima (Pereković i Domislić 2012., Hrdalo 2013., Studije zelene infrastrukture, 3E PROJEKTI d.o.o.). Važno je napomenuti da specifičnosti modela za izradu tipologije otvorenih prostora ovise o mjerilu, ciljevima i karakteru predmetnog prostora, pa je u tom smislu ovaj okvir dodatno modificiran i prilagođen za potrebe Grada Vrbovskog, a u svrhu uspostave održive mreže zelene infrastrukture. Također, korištena je tipološka podjela zelene infrastrukture za urbana područja prema Priručniku o primjeni zelene infrastrukture, izrađenom od strane MPGI i to unutar kategorija koja se odnose na javne i društvene sadržaje.

Pri kartiranju i opisivanju su korišteni različiti izvori i baze podataka počevši od studija, strategija, izvješća, prostornih planova i druge literature, te do terenskog istraživanja.

S obzirom na navedeno, tipologija otvorenih prostora je definirana i tablično prikazana u tekstu niže (Tablica 5).

Tipologija otvorenih prostora Grada izrađena je cijelu administrativnu jedinicu, te je potkrijepljena tablicom, kartografskim prikazom te fotografijama, što zajedno čini **atlas otvorenih prostora**.

Atlas otvorenih (zelenih) prostora

Na području Grada nalazi se šest (6) kategorija otvorenih prostora, unutar kojih je prepoznato dvadeset i sedam (27) tipova otvorenih prostora, a koje će detaljno tekstualno, grafički, fotografski biti prikazane u nastavku. Kompozitni prikaz svih površina nalazi se u sljedećoj tablici (Tablica 5).

Tablica 5 - Prikaz kategorija i tipova otvorenih površina (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipovi otvorenih prostora	Kategorija	
OP1 Prirodni i doprirodni prostori	OP1a	Šume
	OP1b	Šikare i živice
	OP1c	Travnjaci
	OP1d	Vodene površine
	OP1e	Krške špilje i jame
OP2 Javni i društveni sadržaji	OP2a	Park
	OP2b	Povijesni perivoj
	OP2c	Sportski sadržaji
	OP2d	Dječja igrališta
	OP2e	Otvoreni prostori uz objekte javne i društvene namjene
	OP2f	Otvoreni prostori sakralnih objekata i groblja
	OP2g	Izletišta
	OP2h	Tržnica
	OP2i	Djelomično uređeni otvoreni prostori
OP3 Otvoreni prostori stambene izgradnje	OP2j	Otvoreni prostori spomen obilježja
	OP3a	Otvoreni prostori uz objekte višestambene izgradnje
	OP3b	Okućnice individualne stambene izgradnje suburbanog karaktera
OP4 Poljoprivredni prostori	OP3c	Okućnice stambenih naselja ruralnog karaktera
	OP4a	Livade i pašnjaci
	OP4b	Mozaik poljoprivrednih površina
OP5 Otvoreni prostor gospodarskih i poslovnih zona	OP4c	Zapuštene poljoprivredne površine
	OP5a	Otvoreni prostori gospodarskih i industrijskih objekata
	OP5b	Brownfield prostori
OP6 Otvoreni prostori infrastrukturnih trasa	OP6a	Koridori cesta
	OP6b	Koridori željeznice
	OP6c	Koridori pješačkih staza i tematskih ruta
	OP6d	Parkirališta

Kategorija (OP1) Prirodni i doprirodni prostori

- OP1a Šume
- OP1b Šikare i živice
- OP1c Travnjaci
- OP1d Vodene površine
- OP1e Krške špilje i jame

Slika 7 Detalj šume i vodotoka Dobre (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

OP1a – Šume

Šume na području Grada od izrazite su gospodarske vrijednosti. Prema podacima Hrvatskih šuma, površinom zauzimaju 19 987,69 ha od kojih je 85%, odnosno 16 899,8 ha, u državnom vlasništvu. **Državnim šumama** gospodare Hrvatske šume d.o.o., uprava šuma Delnice i Ogulin na navedenim gospodarskim jedinicama: Gluhe drage, Bukovača, Cetin, Čarapine drage, Dumanić - Ježevitar, Gložac, Goranska dobra, Josipovac, Klek, Litorić, Miletka, Potočine - Crna kosa, Ravna gora, Skrad - Rudač, Umoli te Velika Višnjeвица - Sušički vrh. **Privatne šume**, s ukupno 3 087,89 ha, čine 15% od ukupne šumske površine. Privatne šume rasprostiru se većinom na sjeveroistoku grada, a njima gospodare privatni šumovlasnici prema planovima gospodarenja uz savjetodavnu i stručnu pomoć Ministarstva poljoprivrede, šumarstva ribarstva, a sve a na zahtjev vlasnika šume. Privatne šume rasprostiru se na sljedećim gospodarskim jedinicama Bosiljevo - Pribanjci, Dobra, Lukovdol, Mala Višnjeвица, Osojnik, Ribnjak.

S obzirom na velike površine koje zauzimaju, šume i šumarstvo predstavljaju važnu gospodarsku granu u Vrbovskom. Na području Grada se nalaze brojne pilane, a pogoni drvne industrije jedni su od većih industrijskih subjekata. (Plan ukupnog razvoja Grada Vrbovskog (PUR) za razdoblje 2012.-2013.-2020.)

Prema namjeni, najvećim djelom pripadaju kategoriji **gospodarskih šuma te gospodarskih šuma s ograničenim gospodarenjem, a manjim dijelom su zaštitne**. Zaštitne šume na području Grada su šumski sjemenski objekti te šume koje imaju funkciju zaštite zemljišta. Šumski sjemenski objekt nalazi se na samom jugu Grada, dok se zaštitne šume s funkcijom zaštite zemljišta nalaze na manjim lokalitetima u blizini značajnog krajobraza Kamačnik te uz naselja Kamensko i Ljubošina. Značajni krajobraz Kamačnik također se rasprostire na području šuma u državnom vlasništvu.

Na području Grada važna su i NATURA 2000 staništa koja se djelomično poklapaju sa šumskim kompleksima u Gradu. Uz istočnu granicu Grada nalazi se stanište ekološke mreže Kupa (POVS - HR2000642) gdje se nalaze šume u privatnom vlasništvu, dok je malo južnije izdvojen lokalitet Kupa kod Severina (POVS - HR2001333) te područje oko Kuštrovke (POVS - HR2001340) gdje su rasprostranjene šume u državnom vlasništvu. Za Naturu 2000 staništa značajna za ptice važno je stanište Gorski kotar i sjeverna Lika (POP - HR1000019) koji se rasprostire u pojasu uz zapadnu granicu Grada gdje su zastupljene i državne i privatne šume.

Šumsko područje Grada pripada kontinentalnom dijelu Hrvatske, odnosno Eurosibirskoj sjevernoameričkoj vegetacijskoj regiji (Vukelić i Rauš).

U nastavku su opisane zabilježene šumske zajednice na području Grada:

Razred *Quercus-Fagetum* Br.-Bl.et Vlieger 1937 Europske šume obične bukve, listopadnih vrsta hrasta i plemenitih listača.

Red *Fagetalia sylvaticae* Pawl. 1928

Sveza *Aremonio-Fagion* (Horvat 1938) Borhiddi in Torok, Podani et Borhidi 1989
Ilirke bukove i bukovo-jelove šume

Podsveza *Lamio orvale-Fagenion* (Borhidi 1963) Marinček et al. 1993 Ilirske montanske bukove i bukovi-jelove šume.

Zbog vrlo povoljnih klimatskih uvjeta i plodnih tala, u Hrvatskoj i ovom dijelu Europe šume ove podsveze predstavljaju vrlo bujne i gospodarski vrlo vrijedne šume. Okosnicu svakako čine bukove šume, bogatijega su i bujnijega flornoga sastava, a većinom im je sačuvan prirodni sastav, prirodno se obnavljaju, i to u većim šumskim kompleksima.

1. *Ompbalodo-Fagetum* (Tregubov 1957 corr. Puncer 1980) Marinček et al. 1993

Bukovo-jelove šume s mišjim uhom zapadnih Dinarida (Tab. 14/9-16, N:91KO)

Jedna je od najrasprostranjenijih šumskih asocijacija u Hrvatskoj, a sastojine Vrbovskog pripadaju među najljepšima u Europi. Te šume predstavljaju temeljno ekološko uporište za sve prirodne ekosustave pa i život čovjeka u Dinaridima (Vukelić, 2012). Prevladava na velikim šumskim kompleksima na sjeveru i jugu Grada, a karakterizirane su bogatstvom vrsta i velikim udjelom ilirskih vrsta južnoeuropskoga flornog elementa te vrstama koje dolaze u uvjetima hladnije klime s više oborina nego što ih ima panonski prostor. Uspijevaju između dvaju pojasa relativno čistih bukovih šuma na nadmorskoj visini od 600 do 1100 m, manje-više na svim terenima, nagibima i ekspozicijama. U njima se gospodari prebornim uzgojnim zahvatima za koje je specifično da je jela glavna vrsta drveća te kojima se u potpunosti i optimalno osigurava gospodarska, zaštitna i socijalna funkcija šume. Šume u kojima uspijeva obična jela nazivamo prebornim šumama zbog posebnosti strukture, načina gospodarenja i bioloških svojstava te vrste drva (Matić 1994, Matić et al. 1996).

2. *Lamio orvale-Fagetum sylvaticae* (Horvat 1938) Borhidi 1963

Brdska bukova šuma s mrtvom koprivom

Na području Grada zauzima manji šumski kompleks u blizini središta Vrbovskog. U dinarskom području najčešće raste na smeđem tlu i crnici na vapnencu i dolomitu. Sastojine su vrlo stabilne, pravilna uzrasta, bogata flornog sastava, a u sloju drveća prevladava bukva kao edifikatorska vrsta. Za razliku od mnogih susjednih i drugih područja u srednjoj Europi bukove šume nisu posječene i na njihovu staništu nisu podignute kulture četinjača. Očuvanju bukovih sastojina pridonijelo je i relativno kasnije otvaranje te nepristupačnost brdskog područja, zbog čega nisu izgrađena naselja, prometnice, vinogradi ili pak podignute poljoprivredne kulture.

3. *Blechno-Fagetum* (Horvat 1950) Tx.et Obered. 1958 corr. Rivas-Martinez 1962

Bukova šuma s rebračom

Zajednica često raste u uvjetima veće zračne i prizemne vlage, a na području Vrbovskog zauzima manje lokalitete na zapadu. U sloju drveća potpuno prevladava

bukva, a slabije su prošireni pitomi kesten, hrast kitnjak, obični grab i breza. Na nekim staništima ove fitocenoze podignute su šumske kulture obične smreke. Smreka se pojavljuje u uskom pojasu na zapadu grada između većih šumskih kompleksa bukovo-jelove šume s mišjim uhom zapadnih Dinarida.

Podsveza *Ostryo-Fagenion Borhidi* 1963 Jugoistočnoalpsko-dinarske termofilne bukove šume

***Seslerio autumnalis-Fagetum sylvaticae* (Horvat) M.Wraber ex Brodhidi 1963**

Bukova šuma s jesenskom šašikom

Na području Grada zabilježena je uz rijeku Kupu kao ekstrasazonalna zajednica na visini od 650 do 900 m. U nižim područjima areala prelazi u brdsku bukovu šumu, a u višem području u bukovo-jelovu šume s mišjim uhom zapadnih Dinarida. Bukove su sastojine na tim staništima često panjače, a bukova stabla nemaju uzrast kao u ostalim kontinentalnim sastojinama. Šumski kompleksi bliže naseljima često su u prošlosti antropogenim utjecajem degradirani. Danas se tim sastojinama uglavnom ne gospodari već su prepuštene prirodnom razvoju ili se provode uzgojne mjere koje će im povećati stabilnost i produktivnost.

Razred *Vaccinio-Piceetea* Br.-Bl. In Br.-Bl, et al. 1939 em. Zupančič (1976) Borealne crnogorične šume

Red *Vaccinio-Piceetalia* (Pawl. In Pawl. et al. 1928) Br.-Bl. In Br.-Bl. et al. 1939 Eurosibirske acidofilne šume obične smreke, jele i bora krivulja

Sveza *Vaccinio-Piceion* (Pawl. In Pawl. et al. 1928) Br.-Bl. In Br.-Bl. et al. 1939 Acidofilne smrekove i jelove šume montanskih i subalpinskih položaja

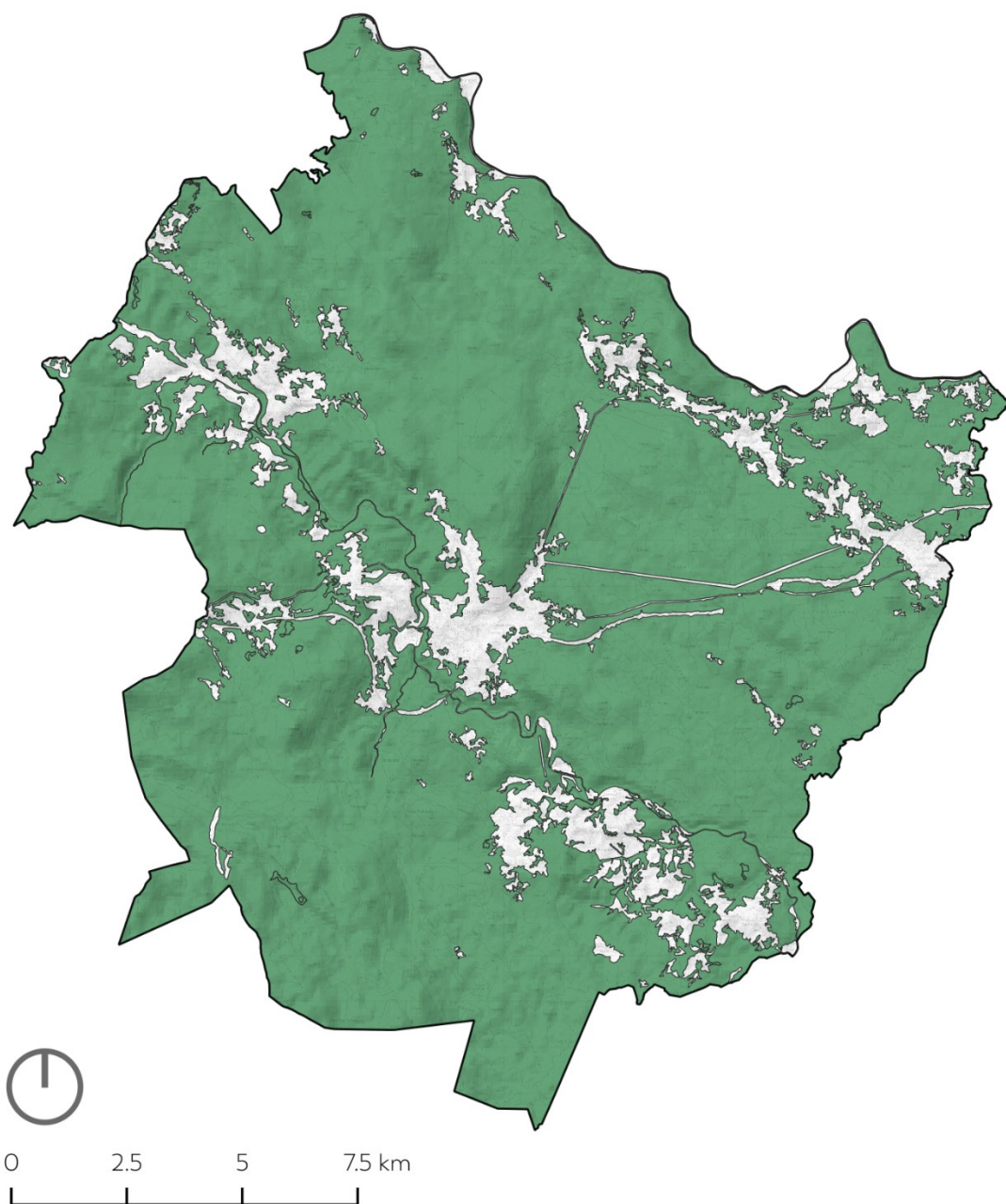
Podsveza *Abieti-Piceenion* Br.-Bl. In Br.-Bl. et al. 1939 Acidofilne jelove šume

4. Jelova šuma s rebračom *Blechno-Abietetum* Horvat (1938) Horvat in Cestar 1967

Šumski kompleksi ove zajednice koji se rasprostiru uz rijeku Dobru, istočno od naselja Mlinari, predstavljaju iznimnu gospodarsku vrijednost. Raste na silikatnim stijenama i podzoliranim tlima unutar bukovo-jelove šume. Tla su luvisoli i distrični kambisoli. Staništa često karakteriziraju manji vodotoci čime se bitno razlikuje od okolnih bukovo-jelovih šuma na vapnencima. Odlikuje se kvalitetnim stablima visoke stabilnosti. U cjelokupnoj građi prevladava jela u prebornoj grupimičnoj strukturi, o čemu se vodi briga pri uzgojnim radovima. Te šume pripadaju među najljepše europske jelove šume toga tipa.

Slika 8 Šumski kompleks (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

OP1a - Šume

Slika 9 - Tipologija otvorenih prostora - Šume (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP1b – Šikare i živice

Ova kategorija uključuje vegetaciju koja se floristički jasno razlikuje od šumske vegetacije, odnosno ne uključuje šumsku vegetaciju u razvojnom stadiju šikare. Na području Grada Vrbovskog prema Karti staništa (Bardi i sur., 2016) zauzima oko 14 % površine, a dominantni tip je stanišni tip *D.1.2.1. Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva*.

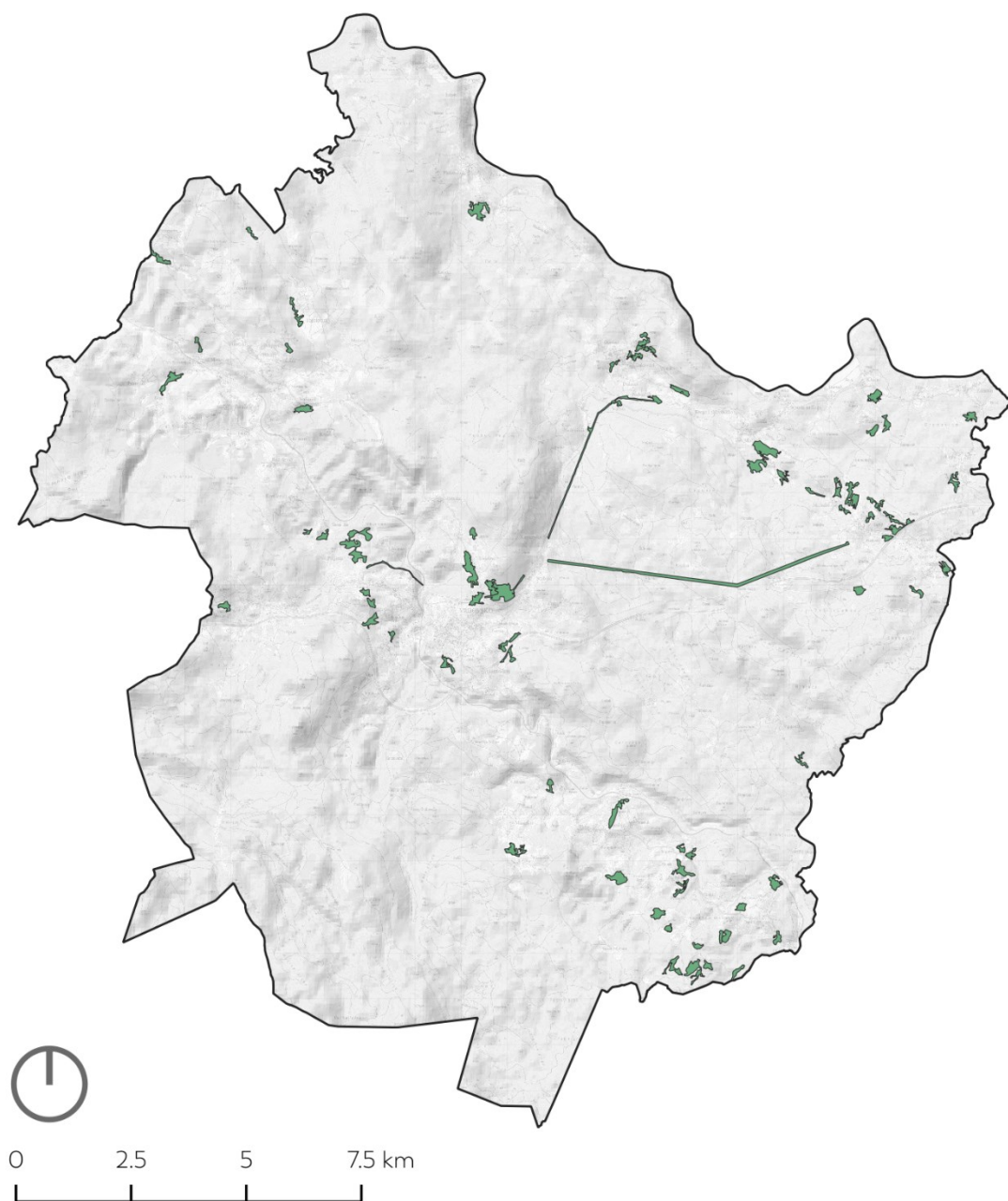
Stanišni tip **D.1.2.1. Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva** (Red PRUNETALIA SPINOSAE Tx. 1952) razvija se kao rubni, zaštitni pojas uz šumske sastojine, kao živica između poljoprivrednih površina, uz rubove cesta i putova, a mjestimično zauzima i velike površine unutar napuštenih pašnjaka. U RH se ne smatra rijetkim i/ili ugroženim stanišnim tipom. Na području Grada zauzima relativno male, raštrkano raspoređene površine u naseljima uz rijeku Dobru i Kupu.

U kategoriji samo je na jednom manjem području na zapadu Grada (oko 2,8 ha) zabilježen i stanišni tip **D.2.5. Sastojine (obične) borovice (*Juniperus communis*)** koje se tipično razvijaju na napuštenim travnjacima brežuljaka i brda. Iako sukcesijski stadij od travnjaka prema šumskim staništima smatra se rijetkim i/ili ugroženim stanišnim tipom (Prilog II Pravilnika o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21, 101/22)). Također, prema EU Direktivi o staništima uključen je u Natura 2000 stanišni tip 5130 Sastojine *Juniperus communis* na kiseloj ili bazičnoj podlozi.

Ipak, na području rasprostranjenja ovog stanišnog tipa u RH, ove sastojine se ne smatraju ugroženima jer zarastaju travnjake na kojima je došlo do prestanka ispaše te su se posljednjih desetljeća počele značajno širiti (Topić i Vukelić, 2009). Dapače, može se reći da one ugrožavaju različite travnjačke stanišne tipove pa je potrebno mjerama zaštite spriječiti nastanak novih sastojina ovog stanišnog tipa.

Slika 10 Zapuštene poljoprivredne površine u sklopu naselja Močile (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Tipologija otvorenih prostora

 OP1b - Šikare i živice

Slika 11 - Tipologija otvorenih prostora - Šikare i živice (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP1c – Travnjaci

Općenito, kategorija stanišnih tipova C. čini skup staništa čija je biljna komponenta većinom izgrađena od zeljastih trajnica među kojima se često susreću i polugrmovi. Od travnjačkih staništa na području Grada pridolaze C.2.3.2. Mezofilne livade košanice Srednje Europe uključujući C.2.3.2.1. Srednjoeuropske livade rane pahovke, zatim C.3.3.1. Brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi te C.3.4.3.4. Bujadnice.

Primarno travnjački stanišni tipovi zauzimaju površinu od otprilike 2 370,35 ha odnosno 9,3 % ukupne površine Grada od čega je najzastupljeniji stanišni tip C.2.3.2. Mezofilne livade košanice Srednje Europe (65 % svih travnjačkih staništa) unutar granica Grada Vrbovsko.

C.2.3.2. Mezofilne livade košanice Srednje Europe (Razred MOLINIO-ARRHENATHERETEA Tx. 1937, red ARRHENATHERETALIA ELATIORIS Tx. 1931; Sveza Arrhenatherion elatioris Br.-Bl. 1926, syn. *Arrhenatherion elatioris Luquet 1926) predstavljaju najkvalitetnije livade košanice razvijene na površinama koje su često gnojene i kose se od jedan do tri puta godišnje. Ograničene su na razmjerno vlažna područja od nizinskog do gorskog vegetacijskog pojasa, a na području Grada prilično su raštrkano raspoređene, a najvećim dijelom se nalaze u naseljima uz rijeku Dobru. Unutar ovog stanišnog tipa na području Grada zabilježen je stanišni (pod)tip **C.2.3.2.1. Srednjoeuropske livade rane pahovke** (As. Arrhenatheretum elatioris Br.-Bl. ex Scherrer 1925). Ovaj stanišni tip predstavlja najvažnije livade-košanice atlantskog dijela Srednje Europe, a u Hrvatskoj postiže svoju istočnu granicu rasprostranjenja. Razvija se, u pravilu, izvan dohvata poplavnih voda. U florističkom sastavu ističu se *Arrhenatherum elatius*, *Trisetum flavescens*, *Crepis biennis*, *Tragopogon pratensis*, *Knautia pratensis*, *Heracleum sphondylium* i niz drugih. Jedna je od floristički najbogatijih livadnih zajednica, a na području Grada zabilježene su uz rijeku Kupu u naseljima Blaževci, Plemenitaš i Zaumol.

Stanišni tip C.2.3.2. također se nalazi na Prilogu II (Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21, 101/22)), a uključen je, sukladno EU Direktivi o staništima, u Natura 2000 kod 6510 Nizinske košanice (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*). Uzroci ugroženosti mogu biti napuštanje košnje ili pretjerano gnojenje, koje mijenja (osiromašuje) florni sastav čime ovi travnjaci više ne odgovaraju ovom stanišnom tipu. Uzrok ugroženosti je i prenamjena staništa (npr. u industrijske zone), a na području Gorskog kotara se održavaju na malim površinama zbog nedostatka ljudi i stoke (Topić i Vukelić, 2009.). Kako bi se očuvao ovaj stanišni tip, neophodna je redovita košnja jednom do dvaput godišnje, uz slabo ili nikakvo gnojenje tla.

Stanišni tip **C.3.3.1. Brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi** (Sveza Bromion erecti Koch 1926) predstavlja mezofilne zajednice nastale u procesima antropogene degradacije u kojima dominiraju višegodišnje busenaste trave. Pretežito služe i kao livade košanice i kao pašnjaci, a značajne su za subatlantske dijelove Europe u klimatskom smislu. Naseljavaju plića ili dublja, smeđa karbonatna tla, obično na padinama većega nagiba, nepogodnim za poljoprivrednu obradu. Ovaj stanišni tip se

prema Karti staništa (Bardi i sur., 2016) na području Grada, također nalazi raštrkano u naseljima uz rijeku Dobru i Kupu, s najvećom koncentracijom u samom naselju Vrbovsko, Tuku i Hajdine te istočno između naselja Draga Lukovdolska i Močinje. Značajna su staništa za veliki broj orhideja, zbog čega se kao rijetka i/ili ugrožena staništa nalaze na Prilogu II (Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21, 101/22)). Harmonizacijom sa EU Direktivom o staništima ovaj stanišni tip uvršten je u Natura 2000 stanišni tip 6210 Suhi kontinentalni travnjaci (*Festuco-Brometalia*) (*važni lokaliteti za kaćune). U Hrvatskoj su ti travnjaci vezani uglavnom za brdska područja zapadne Hrvatske (Gorski kotar). Prestanak korištenja ovih travnjaka dovodi do zarastanja u termofilne šikare s međustadijem termofilne rubne vegetacije razreda *Trifolio-Geranieta*.

Velika većina travnjaka u ovom stanišnom tipu više se ne koristi za ispašu i košnju jer se nalaze u brdskom području s malo stanovnika i još manje stoke, a i ne daju bogatu krmu. Neke od tih površina koriste se i danas, ali s promijenjenim režimom obrade (npr. gnojidbom se pokušava poboljšati prinos čime se mijenja karakterističan florni sastav). Ipak, najvećim dijelom ti su travnjaci već u različitim stadijima sukcesije prema šumi, a na mnogim mjestima već su potpuno izgubljeni (obrasli u šumske stanišne tipove). Brzina vegetacijske sukcesije ovisi o klimatskim i edafskim prilikama. Jedine mjere očuvanja ovog stanišnog tipa su košnja i ispaša. Obrastanje drvećem (sukcesija) osobito negativno djeluje na kaćune (orhideje) koje su svjetloljubive vrste te preferiraju otvorena staništa, stoga obrastanje ugrožava njihovu ekološku nišu. Uz orhideje na ovim travnjacima pridolaze i druge endemične i/ili rijetke vrste hrvatske flore (npr. *Silene sendtneri*, *Linum flavum*, *Linum hirsutum*, *Dianthus giganteiformis* ssp. *pontederiae*, *Anemone sylvestris* i dr).

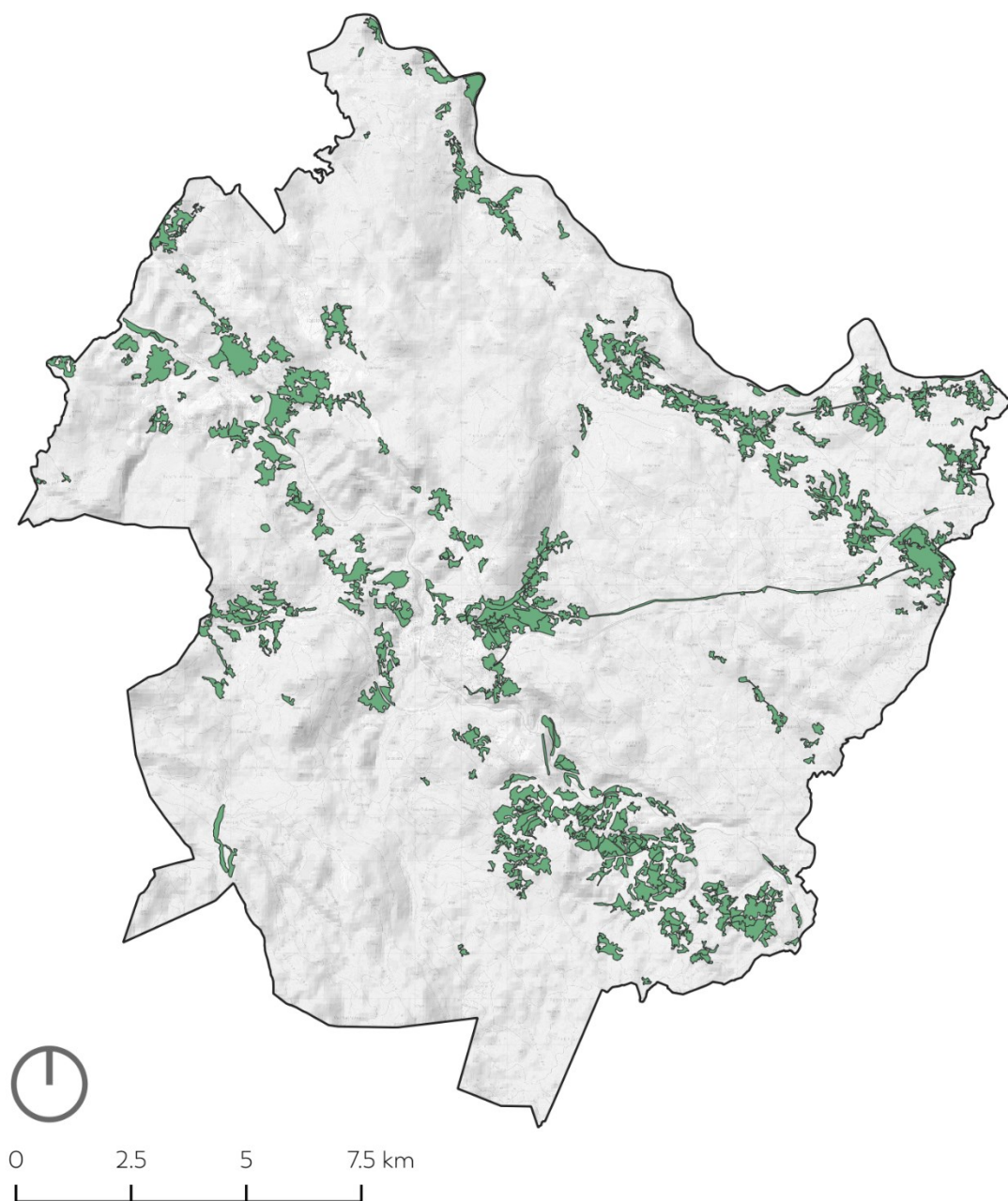
C.3.4.3.4. Bujadnice predstavljaju staništa na kojima dominira bujad (*Pteridium aquilinum*). Nisu ujednačenog flornog sastava jer se razvijaju u različitim područjima, a zajednička im je kisela podloga. Najveće površine nalaze se u Lici. Nekad su se koristile za stelju, a danas djelomično zarastaju u šume (brezike), a djelomično se preoravaju i vraćaju ratarskim kulturama (raž, krumpir). U RH se ne smatraju rijetkim i/ili ugroženim stanišnim tipom. Na području Grada sporadično pridolaze u manjim površinama (npr. kod jugoistočno od naselja Gomirje), a površinom najveći segment ovog stanišnog tipa nalazi se uz autocestu od Osojnika do Tuka.

Slika 12 Travnjaci u naselju Plemenitaš (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 13 Travnjaci u naselju Donji Vučkovići (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Tipologija otvorenih prostora

OP1c - Travnjaci

Slika 14 - Tipologija otvorenih prostora – Travnjaci (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP1d – Vodene površine

Glavni vodotoci na području Grada Vrbovskog su rijeke Kupa i Dobra s pritocima. Prema Karti staništa (Bardi i sur., 2016), vodotoci Dobra, Kupa, Ribnjak i Kamačnik kategorizirani su kao stanišni tip **A.2.3. Stalni vodotoci** koji čine površinske vode (potoci i rijeke) različite brzine strujanja, od brzih i turbulentnih do sporih i laminarnih, koje teku koritima nastalim djelovanjem vode iz uzvodnih dijelova toka koji su na višim nadmorskim visinama. Jedan od desnih pritoka Dobre, Sušica definiran je kao stanišni tip **A.2.2. Povremeni vodotoci** za koji je karakteristično da je protok tokom dijela godine prekinut, ostavljajući korito suhim ili s bazenčićima. Na području naselja Majer i Musulini zabilježen je stanišni tip **A.4.1. Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi** (Razred PHRAGMITO-MAGNOCARICETEA Klika in Klika et Novák 1941). Ovaj stanišni tip čine zajednice u kojima prevladavaju močvarne, visoke jednosupnice i dvosupnice, uglavnom helofiti. Upravo zbog toga što predstavljaju staništa s brojnim ugroženim vrstama, nalazi se na Prilogu II (Popisu ugroženih i/ili rijetkih stanišnih tipova od nacionalnog i europskog značaja zastupljenih na području Republike Hrvatske, Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21, 101/22).

Zajedno uz stanišni tip povremenog vodotoka (A.2.2.) Sušica na nekim dijelovima zabilježen je stanišni tip **A.3.3. Zakorijenjena vodenjarska vegetacija** (Razred POTAMOGETONETEA Klika in Klika et Novák 1941, Red POTAMOGETONETALIA Koch 1926) koji čine zajednice vodenjara mirnih, razmjerno dubokih vodenih bazena i različito brzih vodotoka, izgrađene od biljaka koje se ukorjenjuju za dno bazena ili vodotoka. Ove zajednice se također zbog brojnih ugroženih vrsta smatraju ugroženim i/ili rijetkim (Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21, 101/22)), a uključeni su i u Natura 2000 stanišne tipove koji u tekućicama čine stanišni tip **3260 Vodni tokovi s vegetacijom Ranunculon fluitantis i Callitricho-Batrachion**. Ovaj stanišni tip donekle je ugrožen stalnim regulacijama vodotoka, no nakon nekog vremena i regulirani vodotoci često poprimaju osobitosti prirodnih, što znači da se u njima razvija karakteristična vegetacija. No, taj proces često zahtijeva vremena i stoga treba zaštititi one vodotoke u kojima se nalaze takva očuvana staništa (Topić i Vukelić, 2009).

O razvijenoj hidrografskoj mreži na području Grada, osim stalnih i povremenih vodotoka, svjedoče i brojni izvori i bunari, ali i pokoja manja jezerska površina, odnosno akumulacija i/ili retencija. Na temelju topografske karte (TK25) na području Grada je kartirano oko 186 **izvora** (toponimi Markovo vrelo, Mlako vrelo, Rusova voda, Studeno vrelo, Kotili, Okrugljak i dr.) i 8 **bunara** (toponimi Zdenac, Babin kamen, Nova voda i dr.).

Prema podacima Hrvatskih voda, vodna tijela na području Grada pripadaju vodnom područje rijeke Dunav, podsliv rijeke Save, a čine ih **vodotoci te akumulacije i retencije**. Ukupna duljina vodotoka iznosi 161 km, a uz Kupu i Dobru, mrežu čine i Vitunjčica, Ribnjak, Sušički jarak, Blatnik, Kamačnik, Čogrljin potok, Škuri jarak, Draškovac, Pečina i druge manje pritoke rijeke Dobre. Od umjetnih i prirodnih stajaćica na području Grada

nalaze se akumulacija Ribnjak (Mostina), akumulacija Sušica, retencija Čogrljino jezero, retencija Pečina te ribogojilište Moravice.

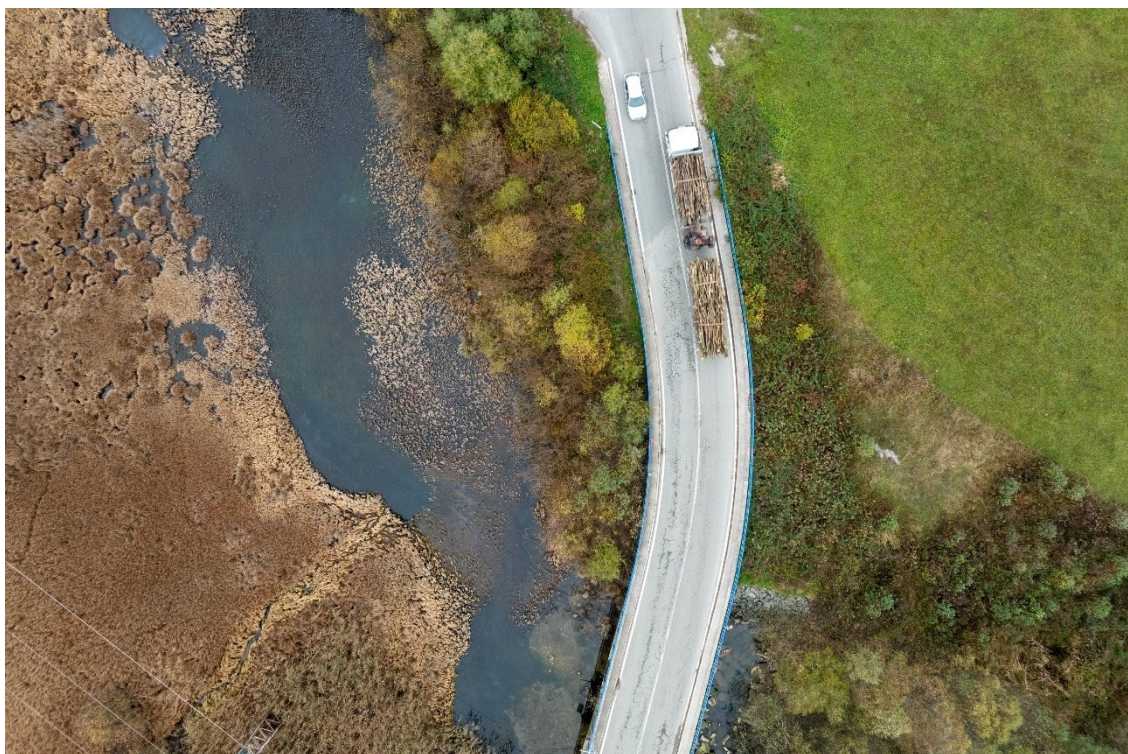
Ova raznolika hidrografska mreža ima važnu ekološku, gospodarsku i krajobraznu vrijednost te zahtijeva sustavno upravljanje i zaštitu. Društvena vrijednost pojedinih vodenih površina (kupališta na Kupi, Čogrljevo jezero, Kamačnik i dr.) opisana je u kategoriji OP2 Javni i društveni sadržaji.

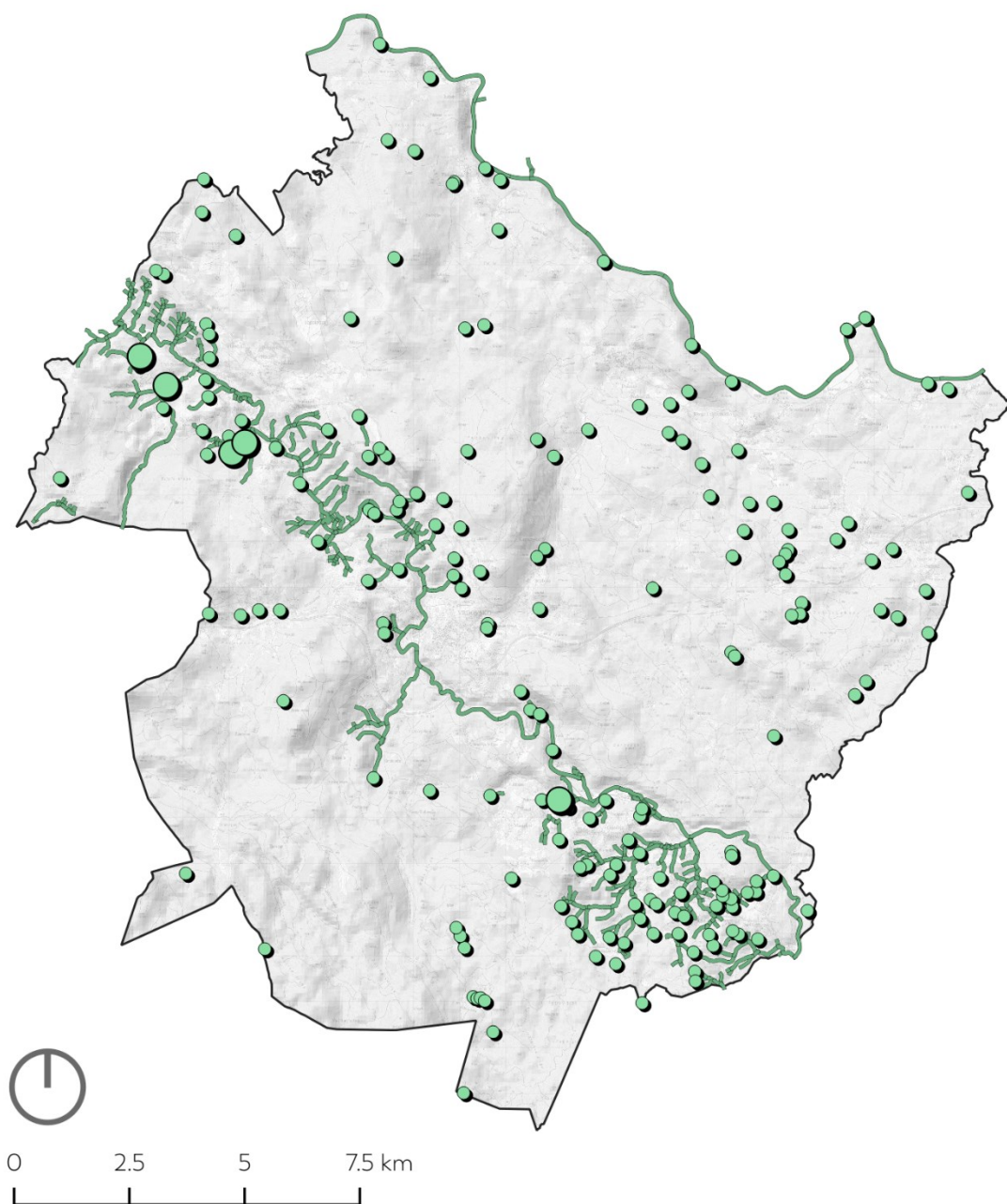
Slika 15 Kanjon Kupe kod naselja Severin na Kupi (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 16 Rijeka Dobra u naselju Vrbovsko (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 17 Rijeka Ribnjak s akumulacijom u naselju Musulini (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Tipologija otvorenih prostora

- OP1d - Vodene površine (jezera, akumulacije)
- OP1d - Vodene površine (izvori, bunari)
- OP1d - Vodene površine (vodotoci)

Slika 18 - Tipologija otvorenih prostora - Vodene površine (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP1e – Kraške špilje i jame

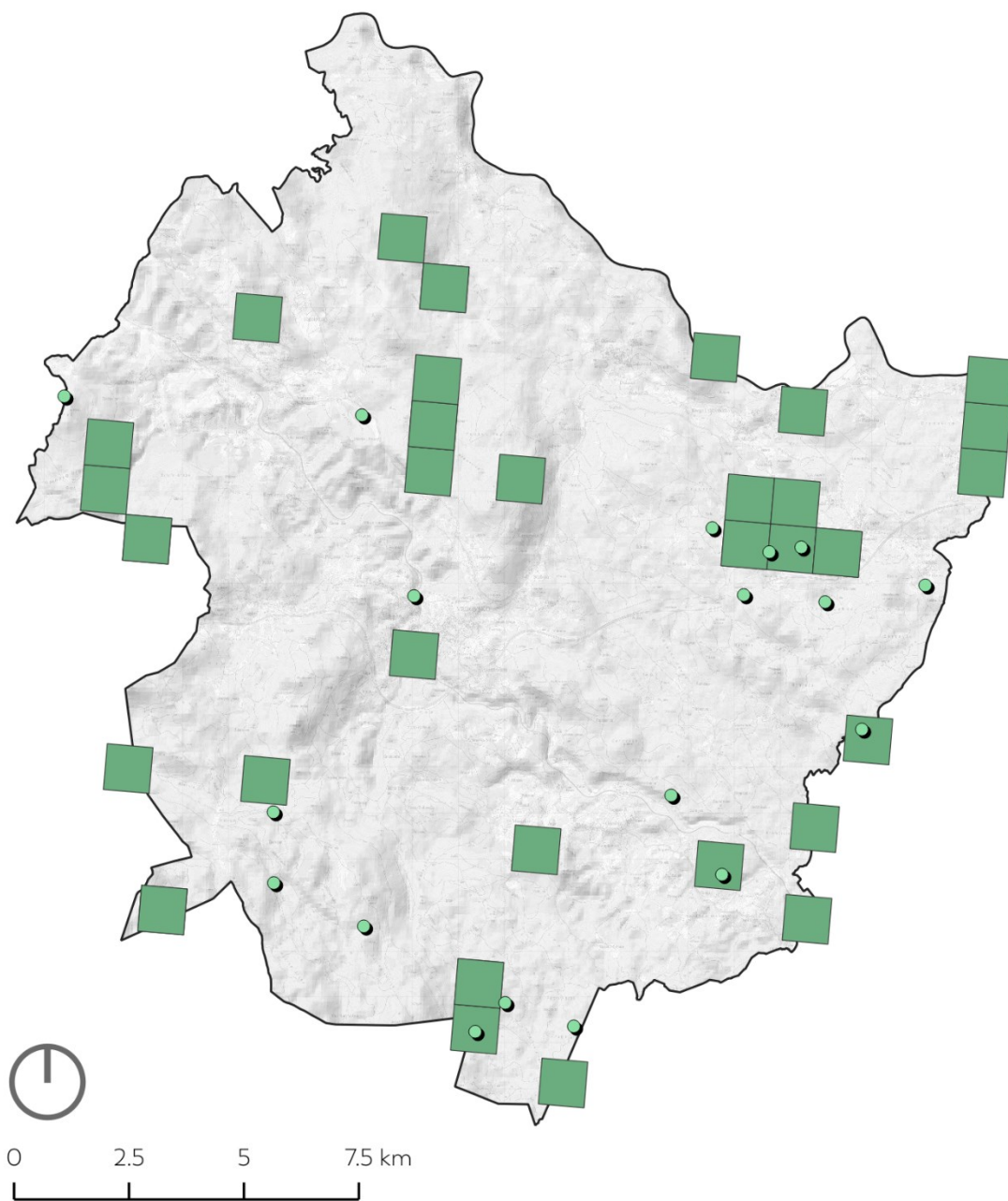
Kraške špilje i jame su tek mali dio cjelokupnog podzemnog kraškog okoliša. Povezane su s nadzemljem većim ili manjim pukotinama, hodnicima, dvoranama, itd. Uključuju tri zone: osvijetljena zona, prijelazna zona i mračna zona. Svako špiljsko stanište obilježeno je specifičnim živim svijetom i abiotičkim uvjetima okoliša. Prema Katastru speleoloških objekata (2024) na području Grada Vrbovsko nalazi se **46 speleoloških objekata**. Toponimi koji se pojavljuju na topografskoj karti (TK25) su Đokina jama (naselje Musulini), Hajdučka špilja (naselje Osojnik), Ledena jama (naselje Petrovići) i dr..

Ova grupa/kategorija staništa ugrožena su od strane neodgovornog ponašanja posjetilaca (mehanička oštećenja i estetsko narušavanje) i lokalnog stanovništva odlaganjem različitih vrsta glomaznog otpada. Vrlo visok rizik ugrožavanja potječe od nepropisnih rekreativnih aktivnosti koje degradiraju i/ili uništavaju staništa te smanjuju gustoću ili potpuno uništavaju populaciju temeljnih vrsta (*“key species”*) ovih ekosustava (Gottstein, 2010.).

Prema inicijativi „Čisto podzemlje“ (Zagrebački speleološki savez) na popisu speleoloških objekata u kojima je deponiran otpad na području Grada evidentirani su sljedeći objekti:

- Pećina Usovište
- Danina jama
- Jama kod šumarije Gomirje
- Jama u Klancu
- Dno dna
- Jovanova jama
- Smrdljiva jama smrti

Ovi objekti su, uglavnom zbog pristupačnosti (uz ceste ili uz privatne kuće) degradirani primarno dugogodišnjim odlaganjem komunalnog otpada, ali i glomaznog (npr. Jovanova jama), otpada životinjskog podrijetla (strvine) ili se koriste kao septičke jame (npr. Danina jama).

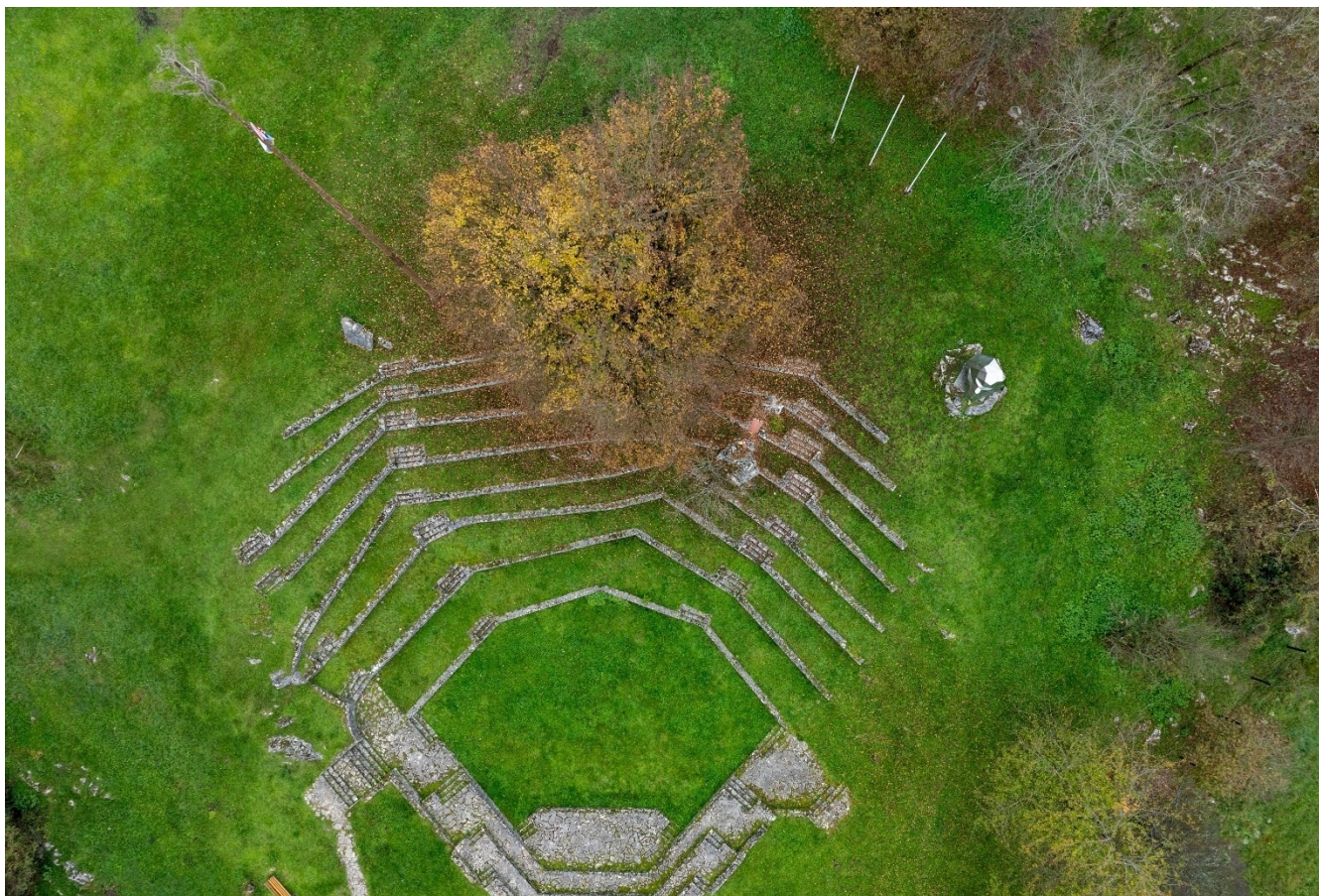
Tipologija otvorenih prostora

- OP1e - Krške špilje i jame
- Lokacije špilja i jama prema Katastru speleoloških objekata RH

Slika 19 - Tipologija otvorenih prostora - Kraške špilje i jame (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Kategorija (OP2) Javni i društveni sadržaji

- OP2a Park
- OP2b Povijesni perivoj
- OP2c Sportski sadržaji
- OP2d Dječja igrališta
- OP2e Otvoreni prostori uz objekte javne i društvene namjene
- OP2f Otvoreni prostori sakralnih objekata i groblja
- OP2g Izletište
- OP2h Tržnica
- OP2i Djelomično uređeni otvoreni prostori
- OP2j Otvoreni prostori spomen obilježja

Slika 20 Detalj parka u naselju Lukovdol (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

OP2a – Park

„Školski park“ u Ulici Žrtava fašizma u Moravicama čini jedini prostor koji u punom smislu možemo okvalificirati kao javni park. Osim njega, ovim tipom je također obuhvaćen i memorijalni park Ivana Gorana Kovačića s teatrom u Lukovdolu, koji karakterizira nešto jednostavnije krajobrazno uređenje uz manjak parkovnih sadržaja.

„Školski park“ u Moravicama smješten je u samom središtu naselja, u neposrednoj blizini glavnog pružnog prijelaza. Riječ je o manjem parku (0,2 ha), koji je s tri strane okružen građevinama stambene (višestambeni objekti), mješovite, trgovačke i javne namjene. Sjeverni rub parka naslanja se na dvorište Područne osnovne škole/Željezničke tehničke škole u Moravicama, te ga možemo smatrati njezinim produženim vanjskim prostorom. Činjenica da se nalazi u neposrednoj blizini škole i stambenih objekata donekle umanjuje njegovu boravišnu funkciju zbog nedostatka privatnosti i potencijalno stvaranja buke tijekom korištenja. Park uključuje glavnu dijagonalnu stazu koja vodi prema školi, te sporednu koja ga povezuje s trgovinom na zapadu. Središnji motiv parka čine antifašistički spomenik i spomen-bista, a među značajnijim sadržajima ističe se i omanje dječje igralište u njegovom sjevernom dijelu. Zastor staza čine betonski opločnici, a urbanu opremu pretežno drvene klupe i koševi za otpatke. Zelenilo je svedeno na pojedinačna stabla, među kojima se ističu zreli primjerci platane (*Platanus × hispanica*) i vrijedan primjerak golemog mamutovca (*Sequoiadendron giganteum*) uz južni ulaz u park. Činjenica da park nije uređen kao cjeloviti prostor, nego su njegove strukture i sadržaji kroz vrijeme prilagođavani potrebama zajednice dovela je do toga da on danas djeluje neorganizirano i nepovezano, kako po pitanju funkcija i sadržaja tako i po pitanju korištenih materijala i opreme. Zbog svega navedenog, i činjenice da se u njemu nalaze kulturni i botanički spomenici, poželjno je da se budućem uređenju pristupi cjelovito kako bi se postiglo ujednačenije rješenje, te kako bi se ostvarila adekvatna prezentacija i zaštita vrijednih elemenata.

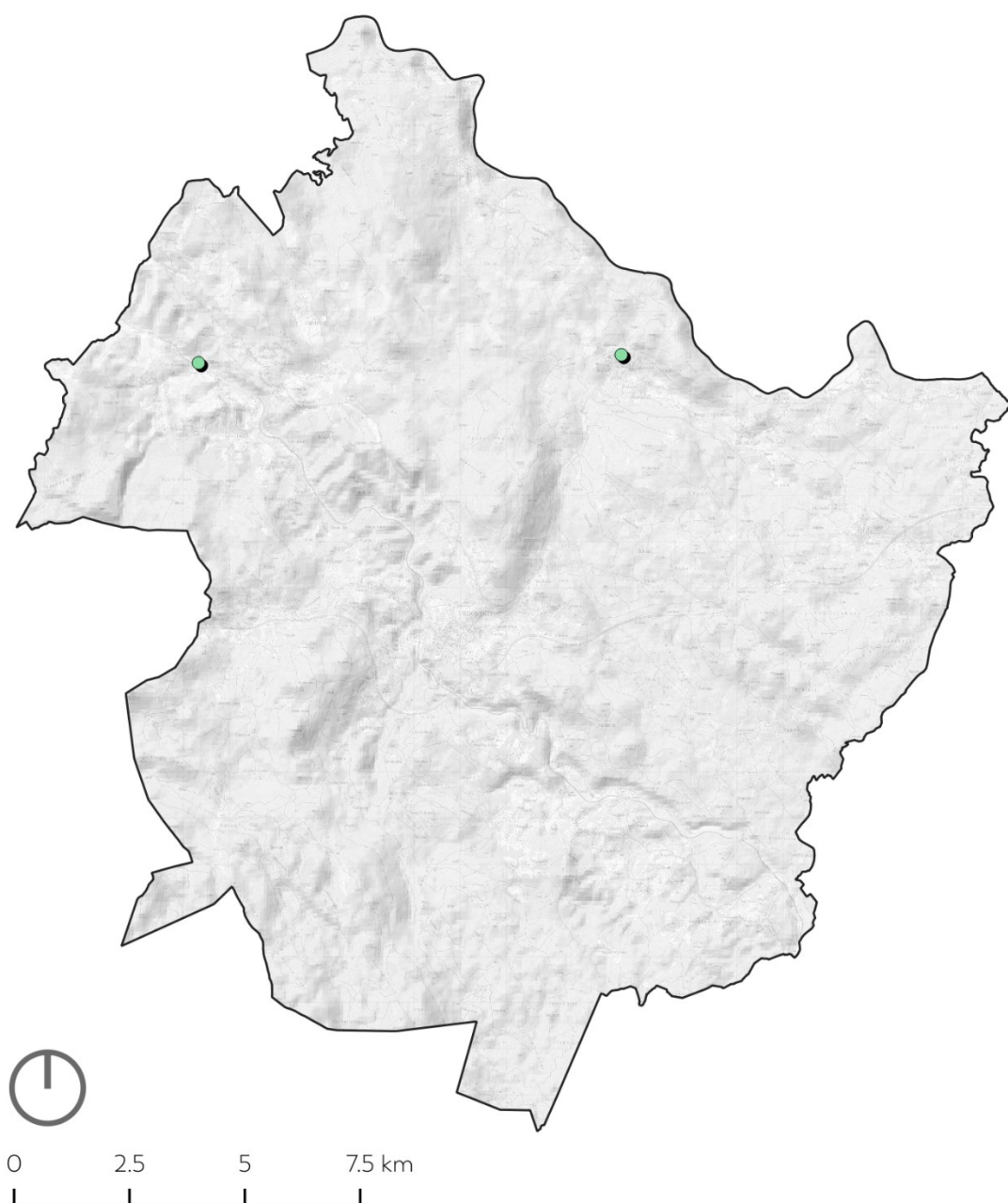
Park u Lukovdolu uređen je u blizini rodne kuće Ivana Gorana Kovačića, te je posvećen njegovu liku i djelu. Park se sastoji od teatra na otvorenom, Kovačićevog spomenika (autor Vojin Bakić), pojedinačnih elemenata urbane opreme (klupe, sjenica, koševi za otpatke) i travnatog nogometnog igrališta. Strukturi parka nedostaju jasne komunikacije, a sadržajima se pristupa preko travnate podloge koja je relativno očuvana. Kao nedostatak ovog parka moguće je izdvojiti ambijentalno neusklađen sadržaj nogometnog igrališta, koje je poželjno ukloniti ili vizualno izolirati pojasom zaštitnog zelenila.

Slika 21 „Školski park“ u Moravicama (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 22 Park u Lukovdolu (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP2a - Park

Slika 23 - Tipologija otvorenih prostora – Park (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP2b – Povijesni perivoj

Dvorac u Severinu na Kupi je krajem 16. stoljeća sagradila obitelj Frankopan. Tijekom vremena je mijenjao vlasništvo, a početkom 18. stoljeća uređuje ga obitelj Oršić pri čemu poprima konture današnjeg izgleda. Nakon II. Svjetskog rata dvorac prelazi iz vlasništva obitelji Arko u državni posjed, a privatizacijom 90.-tih dolazi do vlasničkog spora koji traje do danas. Uslijed nedefiniranog vlasništva dvorac je prepušten propadanju, tako da se danas nalazi u vrlo lošem stanju. Zapadno od dvorca nalazi se kaskadni perivoj koji je zbog neodržavanja izgubio veći dio svoje parkovne osnove, ali su se u njemu uspjeli očuvati pojedini romantičarski elementi i vrijedni primjerci dendroflora (*Tillia platyphilos*, *Fagus sylvatica* 'Atropurpurea', *Taxus baccata*). Širi prostor oko dvorca je 1966. godine zaštićen kao Spomenik parkovne arhitekture, a sam dvorac 1969. kao nepokretno kulturno dobro (RZG-0188-1969.). U obrazloženju zaštite se između ostalog navodi:

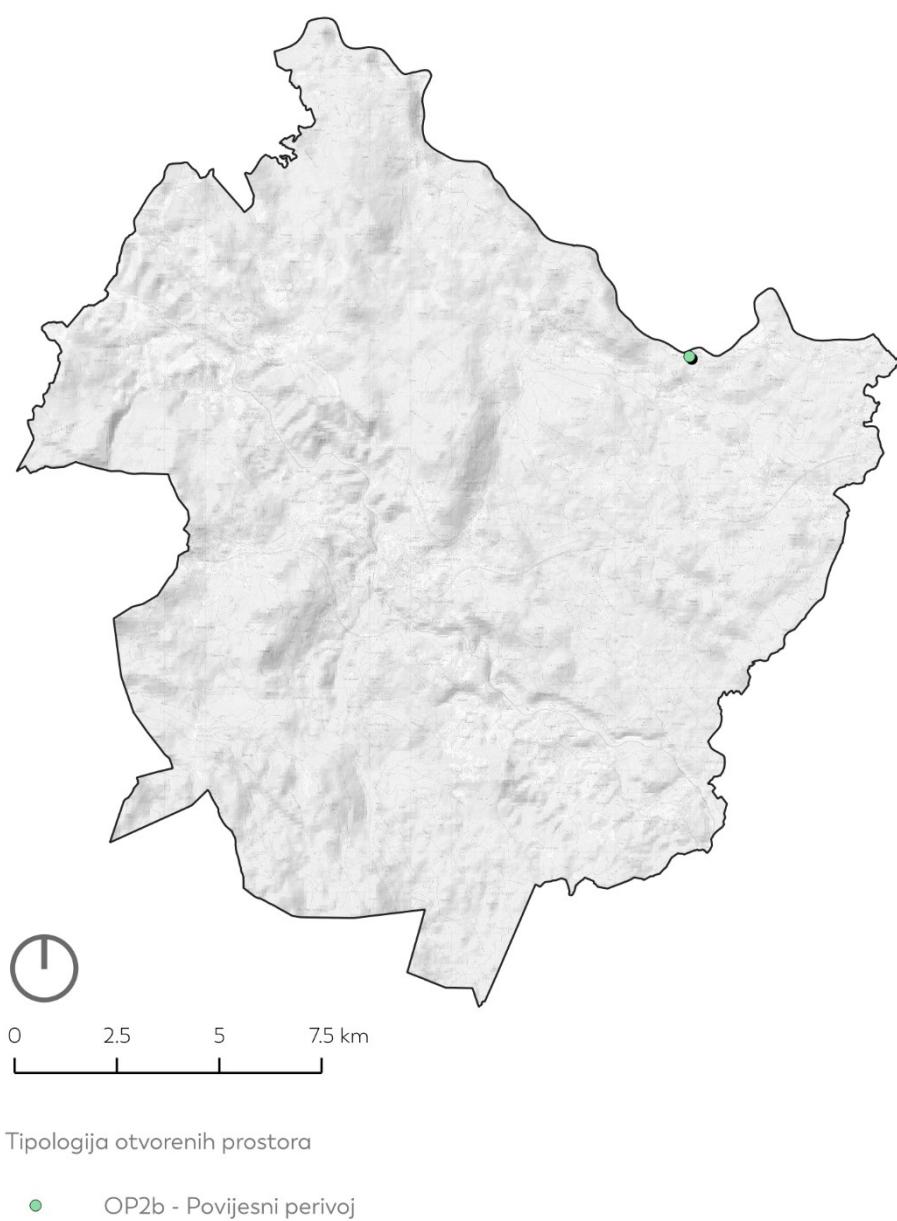
„Park uz dvor u Severinu na Kupi nalazi se na povišenom grebenu, nad desnom, strmom obalom Kupe, oko 13,5 km udaljen od Vrbovskog. Dvor je u prošlosti pripadao obiteljima Frankopan, Zrinjski, Oršić i Vranyczany-Dobrinović. Današnji mu je oblik dao 1803.g. tadašnji vlasnik Ivan Oršić, koji je uredio i park sa zvjerinjakom (jeleni, srne i druga divljač). Park je za vrijeme II. svjetskog rata znatno stradao od njemačkog bombardiranja. U sadašnjem inventaru parka ističu se crnogorična stabla, i to mamutovac (*Sequoia gigantea* - promjer u prsnoj visini oko 70 cm), smreke (*Picea excelsa*), jela (*Abies alba*), tisa (*Taxus baccata*), tuje (*Thuja occidentalis*), pačempresi (*Chamaecyparis Lawsoniana*). Od bjelogoričnog drveća osobito su značajne lipe - *Tilia grandifolia* (promjer jednog primjerka u prsnoj visini 1,20 m), obične bukve (*Fagus sylvatica*) i crvene bukve (F.s.var. atropurpurea). Osim toga od drveća ima još ginko (*Ginkgo biloba*), američkog hrasta (*Quercus macrocarpa americana*), graba (*Carpinus betulus*), brijesta (*Ulmus campestris*), divljeg kestena (*Aesculus hippocastanum*), a od grmlja božikovina (*Ilex aquifolium*), šimšira (*Buxus sempervirens*) i dr. U perifernom dijelu parka koji predstavlja pretežno voćnjak, ističu se dva impozantna jasena (*Fraxinus excelsior*). Dio parka na padini obronka prema Kupi izgrađuje šuma hrasta i graba (*Querceto - carpinetum croaticum*). Budući da se park nalazi uz dvor koji je vrlo lijepo smješten i koji se ubraja u značajnije spomenike kulture sjeverozapadne Hrvatske, a s obzirom na vrijedan dendrološki inventar, ovaj je park značajan u kulturno-historijskom, hortikulturnom, estetskom i turističkom pogledu.“¹⁶

S obzirom na neriješene imovinsko-pravne odnose teško je predvidjeti buduću društvenu funkciju i razvoj ovog perivoja. Budući da je riječ o zaštićenom prostoru, sve novoplanirane intervencije ne bi smjele obezvrijediti njegov kulturno-povijesni i prirodni značaj.

¹⁶ Rješenje o proglašenju parka uz dvor u Severinu na Kupi Spomenikom parkovne arhitekture, broj: 80/07 -1966., Republički zavod za zaštitu prirode Socijalističke Republike Hrvatske. Zagreb, 30.05.1966.

Slika 24 Povijesni perivoj dvorca Severin na Kupi (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 25 - Tipologija otvorenih prostora – Povijesni perivoj (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP2c – Sportski sadržaji

Sportski sadržaji na području Vrbovskog dobro su zastupljeni i organizirani. Sadržaji na otvorenom uključuju nogometne terene, polivalentna igrališta od kojih je dio vezan za odgojno-obrazovne ustanove, te pojedinačne sadržaje kao što su tereni za tenis, boćališta, trap streljana i dr. Osim njih, pojedini sportski sadržaji na području grada vezani su i za prirodne prostore, kao što je slučaj s prirodnim stijenama u Hambarištu i Kamačniku na kojima su formirani **penjački poligoni** sa 50 sportskih smjerova, koji privlače korisnike iz drugih dijelova Hrvatske i inozemstva. Tu je također i ribički poligon na Dobri u vlasništvu ŠRD Kamačnik, uz koju je formirana nadstrešnica s boravišnim sadržajima, kao i manje skijalište/ sanjkalište u naselju Vujnovići.

Na području grada djeluju niželigaški **nogometni klubovi** NK Gomirje, NK Vrbovsko i NK Željezničar Moravice, koji se natječu na vlastitim stadionima. Ovi su stadioni opremljeni osnovnom sportskom infrastrukturom (klupske prostorije, manje tribine, zaštitna ograda), ali su njihovi širi prostori pretežno neuređeni. Na stadionu NK Vrbovsko trenutno se provodi dogradnja i natkrivanje tribine, dok bi na ostalim stadionima bilo poželjno provesti barem osnovne komunalne zahvate – obnovu zaštitnih ograda, ozelenjavanje zidova te infrastrukturno i hortikulturno uređenje pristupnih prostora – kako bi se unaprijedilo njihovo ukupno stanje.

Problem neuređenosti i dotrajalosti veže se i za druge sportske sadržaje na području Grada. Tako je primjerice **školski teren** Tehničke škole u Moravicama opremljen polivalentnim igralištem, novouređenim košarkaškim terenom (gumena podloga) i boćalištem, ali je prostor izvan spomenutih terena neodržavan, s dotrajalom urbanom opremom, nedostatnim zaštitnim ogradama i bez rasvjete. Slične probleme ima i školsko igralište u Severinu na Kupi, gdje su na zastoru i zaštitnoj ogradi jasno vidljivi tragovi dotrajalosti. Pozitivnu iznimku čini novouređeno školsko igralište u Vrbovskom, koje je integrirano u sklop novog dječjeg igrališta i planiranih sportsko-edukativnih terena.

Skijalište/ sanjkalište u Vujnovićima kod planinarskog doma Kamačnik sadrži 200-tinjak metara spusta. Opremljeno je mini skijaškom vučnicom duljine 200 metara, kapaciteta 300 do 500 osoba na sat, što ga čini idealnim za djecu i skijaše početnike. Ovaj bi prostor trebalo dodatno opremiti kako bi se privukli korisnici iz drugih dijelova grada i susjednih gradova.

Iako su sportski tereni i sadržaji dostupni većini stanovništva, u gradu nedostaju specifični sportski sadržaji poput vježbališta na otvorenom i skate parkova, koji bi dodatno obogatili ponudu i privukli korisnike različitih dobnih skupina.

Slika 26 Nogometni teren NK Vrbovsko (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

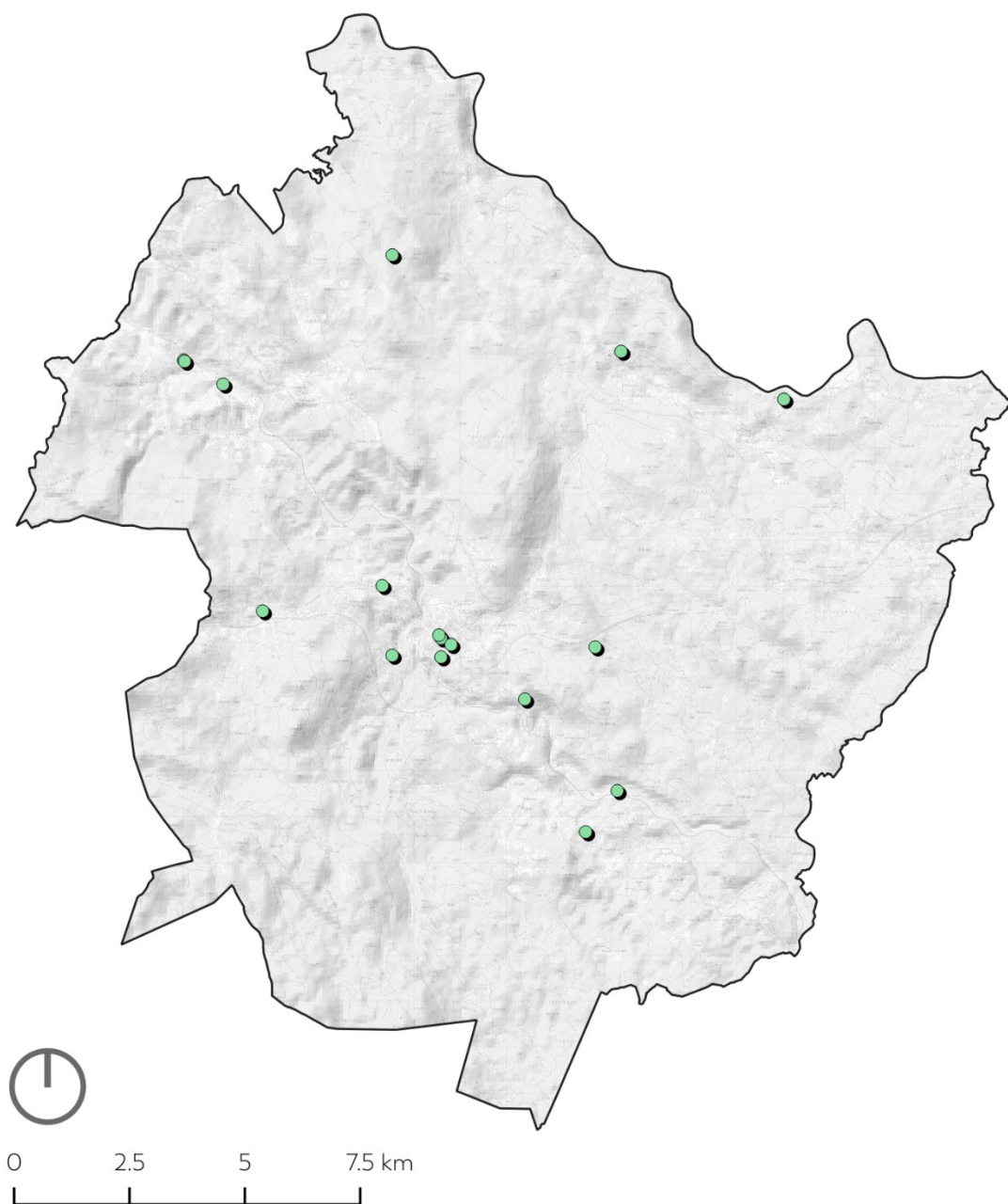
Slika 27 Nogometni teren NK Gomirje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 28 Bočalište u Vrbaskom (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 29 Školski teren Tehničke škole u Moravicama (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP2c - Sportski sadržaji

Slika 30 - Tipologija otvorenih prostora – Sportski sadržaji (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP2d – Dječja igrališta

Na području grada identificirano je 11 dječjih igrališta, od kojih se 5 nalazi u naselju Vrbovsko, a po jedno u naseljima Gomirje, Jablan, Moravice, Blaževci, Lukovdol i Severin na Kupi. Većina igrališta uređena je skromno, te pored sprava za igru i pojedinačnih klupa ne nude dodatne sadržaje i opremu namijenjenu boravku i socijalizaciji posjetitelja. Igrališta su u većini opremljena tipičnim spravama od metala, čiji je izgled ujednačen na čitavom gradskom području. Većina igrališta nije krajobrazno uređena niti raščlanjena prema uzrastima, a sprave na njima imaju naoko nasumičan raspored unutar travnate ili šljunčane podloge. Treba napomenuti da je dio igrališta smješten u osobito privlačan prostorni ambijent, što povećava njihovu boravišnu vrijednost i privlačnost za korištenje.

Kao pozitivnu iznimku po pitanju uređenja moguće je izdvojiti novija dječja igrališta u Vrbovskom, odnosno igrališta uz Osnovnu školu Vrbovsko i Udrugu žena „Senjsko“. Ova su igrališta opremljena suvremenim drvenim spravama za igru, a u njima je također moguće pronaći dodatne sadržaje kao što su česma za pitku vodu i manje tribine namijenjene boravku većeg broja posjetitelja te održavanju priredbi na otvorenom.

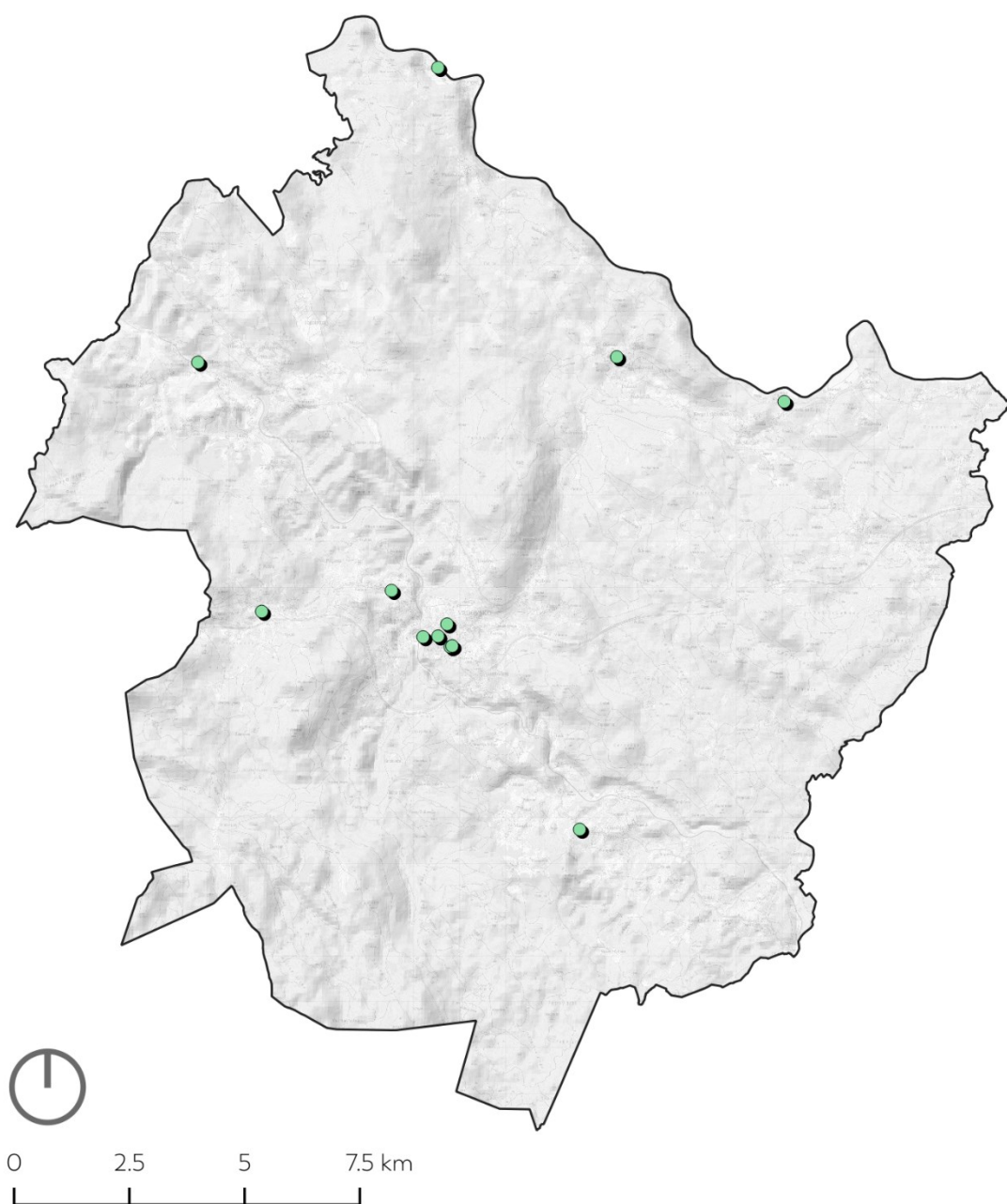
Slika 31 Novo dječje igralište u sklopu škole u Vrbovskom (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 32 Dječje igralište u naselju Severin na Kupi (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 33 Dječje igralište u Vrbovskom (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP2d - Dječja igrališta

Slika 34 - Tipologija otvorenih prostora – Dječja igrališta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP2e – Otvoreni prostori uz objekte javne i društvene namjene

Tipom su obuhvaćeni objekti javnih institucija kao što su gradska uprava, ispostave državnih ureda, odgojno-obrazovne institucije, policija, DVD, zdravstvene ustanove, udruga građana i sl.

Središnji objekt javne uprave čini zgrada gradske vijećnice u Ulici hrvatskih branitelja, a među ostalim građevinama također vrijedi izdvojiti multifunkcionalnu zgradu s gradskom knjižnicom u Ulici Ivana Gorana Kovačića, zgradu turističke zajednice u istoj ulici, zgradu Komunalca u Željezničkoj ulici te zgrade s više javnih institucija u Ulici Dobra (Centar za socijalnu skrb i dr.).

Zgrada gradske vijećnice naslanja se na **zgradu policije** s kojom dijeli pristup i dio parkirališta, te se u njihovom slučaju može govoriti o jedinstvenom vanjskom prostoru. Ovim građevinama pristupa se preko kolne ulice bez nogostupa, a ispred njih se nalazi okomito parkiralište koje je djelomično natkriveno. Zelene površine karakterizira skromno hortikulturno uređenje koje obuhvaća grmove (mahom pojedinačne) i listopadne stablašice. Sjeverno od pristupne ceste nalazi se neformalno travnato parkiralište, donekle zaklonjeno drvoredom listopadnih stablašica. Poželjno je da se u budućim intervencijama prostor ispred vijećnice uredi kao manji reprezentativni trg, koji bi djelomično zadržao mogućnost kolnog pristupa i parkiranja.

Multifunkcionalna zgrada s gradskom knjižnicom uređena je na sličan način, s velikim parkiralištem i manjim zelenim površinama s pojedinačnim stablašicama. U dogledno se vrijeme planira preseljenje same knjižnice u susjedni objekt u gradskom vlasništvu, koji se trenutno nalazi u fazi energetske obnove. Ispred ovog objekta planira se uređenje manjeg trga s fontanom, dok se ostatak prostora zadržava u sadašnjem obliku. Poželjno je da se pri budućem uređenju ove zone u obzir uzme čim veći obuhvat, koji bi uključio i pristupnu cestu te dvorište DVD-a, a sve u cilju ostvarenja veće prostorne homogenosti, bolje organizacije sadržaja i ublažavanja nepovoljnih klimatskih utjecaja.

Obližnja **zgrada turističke zajednice** ima manji predvrt, koji je poželjno održavati kao ukrasni vrt s cvjetnim trajnicama i sezonskim biljem. U začelju dvorišta turističke zajednice nalazi se parkiralište koje je potrebno urediti zajedno s dvorišnom cestom. **Javne institucije** u Ulici Dobra smještene su u starije objekte u gradskom vlasništvu i vlasništvu Drvne industrije Vrbovsko. Pročelje građevina je orijentirano prema cesti, dok se u začelju nalaze parkirališta i neuređene zelene površine.

Odgojno-obrazovne institucije na području Grada uključuju **Dječji vrtić Bambi**, **Osnovnu školu Ivana Gorana Kovačića u Vrbovskom** i **Željezničku tehničku školu Moravice**. Središnjica Dječjeg vrtića Bambi u Vrbovskom ima ograđeno dvorište/predvrt s manjim dječjim igralištem. Samo dvorište nije osobito veliko (svega 300-njak kvadrata), što je ograničavajući faktor u pogledu ozelenjavanja i uspostave dodatnih sadržaja. Poželjno je da se postojeće zelene površine uredi kako bi u prvom redu omogućile stvaranje privatnost i hlada (formiranje živice, sadnja stablašica s širokom

krošnjom). Uz zgradu vrtića nalazi se novouređeno igralište opremljeno suvremenim spravama (opisano u *OP2d - Dječja igrališta*) koje ima javni pristup, a u neposrednoj blizini planira se i formiranje sportsko-edukacijskog parka koji će također ponuditi sadržaje namijenjene mlađim uzrastima.

Na području Grada djeluje Osnovna škola Ivana Gorana Kovačića u Vrbovskom s područnim školama u Jablanu, Moravicama i Severinu na Kupi. Pored školskih igrališta, dvorišta navedenih ustanova ne obiluju dodatnim sadržajima namijenjenim boravku, edukaciji i rekreaciji učenika. U dijelu dvorišta sagrađene su drvene sjenice, dok je ostatak prostora ozelenjen pretežno pojedinačnim grmovima i stablašicama, a rjeđe i cvjetnim gredicama. **Školsko dvorište u Vrbovskom** uključuje prostrani predvrt koji povremeno uređuju njegovi učenici, dok je zeleni pojas prema ulici Kralja Tomislava ozelenjen efektним drvoredom crvenolisnih šljiva (*Prunus cerasifera* 'Nigra'). Kao negativnost njezinog vanjskog prostora moguće je izdvojiti asfaltno parkiralište u bloku između škole i školske dvorane, koje je poželjno dislocirati kako bi se ovaj prostor prilagodio primjerenijoj funkciji. **Škola u Moravicama** se nalazi u istoj zgradi s vrtićem i Željezničko tehničkom školom, a njihovo dvorište škole uključuje zeleni travnati prostor izdvojen iz školskog parka, te pristupnu cestu i parkiralište sjeverno od školske zgrade. Kao nepovoljnu okolnost treba naglasiti dislociranost školskog igrališta u odnosu na zgradu, što otežava odvijanje nastave i smanjuje sigurnost učenika.

Na području Grada djeluje 8 **dobrovoljnih vatrogasnih društva (DVD)** razmještenih u naseljima Vrbovsko, Plemenitaš, Gomirje, Jablan, Lukovdol, Severin na Kupi, Veliki Jadrič, i Moravice. Njihovi vanjski prostori uglavnom su prilagođeni kretanju i parkiranju vatrogasnih vozila, a tamo gdje postoji mogućnost poželjno je da se hortikulturno urede i opreme sadržajima za boravak i okupljanje djelatnika i vatrogasnih dobrovoljaca, kao što su sjenice, roštilji, manji sportski sadržaji i sl.. Osim toga, u dijelu pristupnih cesta i ugibališta moguće je ugraditi travne rešetke, čime bi se smanjio pritisak na kanalizacijski sustav i spriječilo prekomjerno zagrijavanje prostora.

Jedinu zdravstvenu ustanovu na području Grada čini **Ambulanta Doma zdravlja Primorsko-goranske županije u Vrbovskom**. Njezina se zgrada praktički naslanja na ulicu Dobra, od koje je dijeli uski zeleni pojas ukrašen sezonskim cvijećem. Iza zgrade se nalazi neuređeno dvorište koje je moguće djelomično urediti kao čekaonicu na otvorenom.

Među ostalim javnim prostorima osobito se ističu **Domovi kulture u Vrbovskom, Moravicama i Lukovdolu, Udruga žena i Oblikovno likovna radionica Plemenitaš**. Dom Kulture je smješten na periferiji Vrbovskog, te je okružen prostranim dvorištem koje nudi potencijal za uređenje. Trenutno se od boravišnih sadržaja u njemu nalazi dječje manje dječje igralište. Veliki potencijal za uređenje nudi i dvorište likovne radionice u Plemenitašu, koje u kojem je moguće nadograditi postojeći izložbeni prostor na otvorenom.

Kao dobar primjer hortikulturnog uređenja vanjskog prostora vrijedi izdvojiti **dvorišta Šumarija** u Gomirju, Vrbovskom i Masulinima, koja su ozelenjena stablašicama, oblikovanim grmovima, živicama i cvjetnim balkonskim biljem na pročelju objekata.

Slika 35 Pogled na okoliš gradske uprave i policijske postaje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

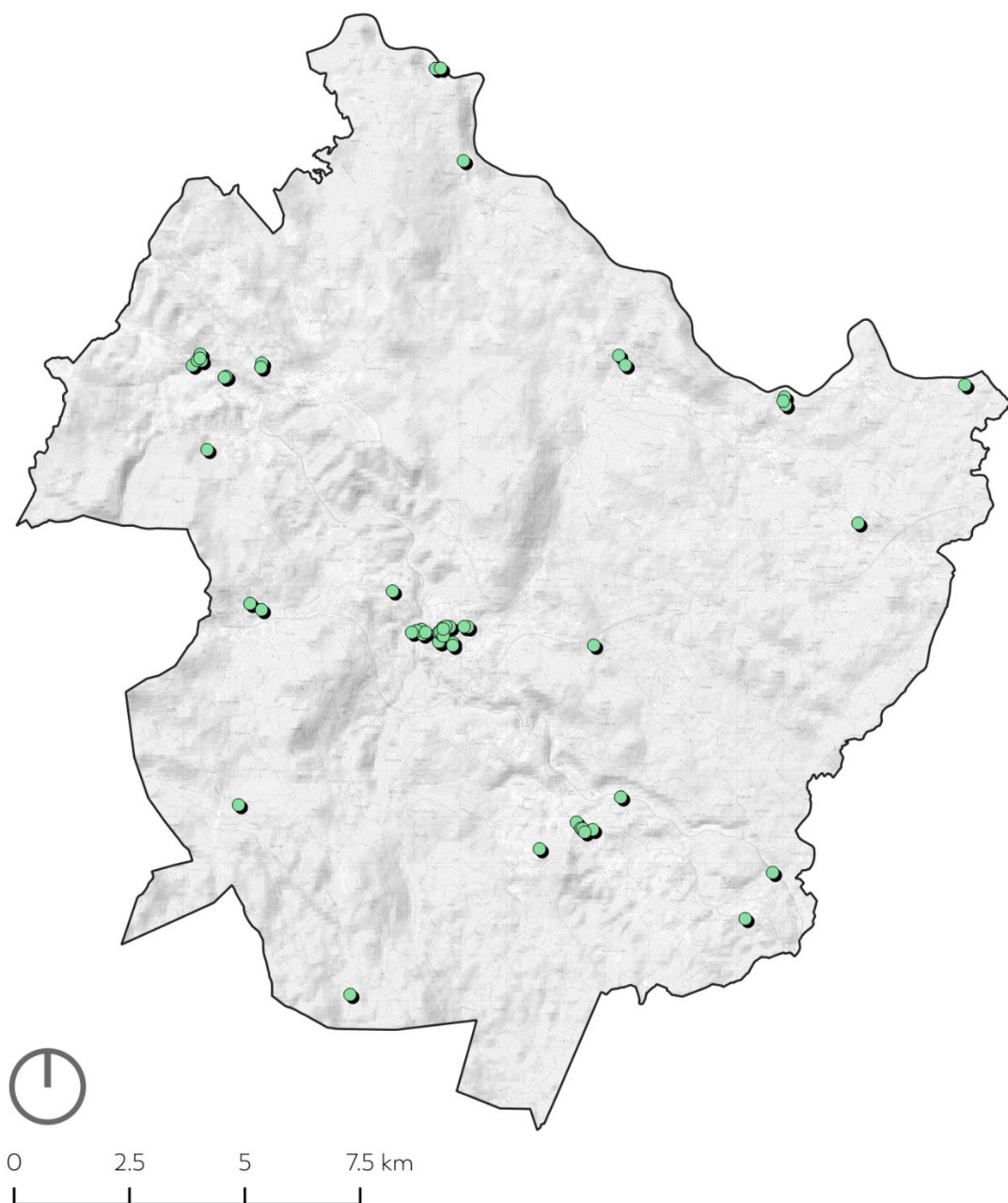
Slika 36 Pogled na dvorište DVD Vrbovsko (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 37 Pogled na školsko dvorište u naselju Moravice (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 38 Pogled na društveni dom i radnu kuću I.G. Kovačić u naselju Lukovdol (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP2e - Otvoreni prostori uz objekte javne i društvene namjene

Slika 39 - Tipologija otvorenih prostora – Otvoreni prostori uz objekte javne i društvene namjene (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP2f - Otvoreni prostori uz sakralne objekte i groblja

Tipom su obuhvaćene crkve, samostani i groblja na području Grada, te drugi sakralni objekti kao što su raspela, poklonci i župni dvorovi.

Središnje vjerske građevine na Gradskom području čine župna crkva sv. Ivana Nepomuka u Vrbovskom (1755.) i sv. Velikomučenika Georgija u Moravicama (1900.). Prema kulturnom značaju osobito se ističu **manastir Gomirje sa crkvom Rođenja svetog Jovana Preteče** (17.st.) i **crkva sv. Franje Ksaverskog u naselju Rtić** (1663. - 1713.) koji su zaštićeni kao nepokretno kulturno dobro Republike Hrvatske. Osim njih, na gradskom se području nalazi još **dvadesetak crkvi i kapelica Rimokatoličke, Pravoslavne i Protestantske (Baptističke) crkve**, od kojih dio ima vlastito dvorište, a dio čini jedinstvenu cjelinu s grobljima. Iako su crkve i crkvena dvorišta uglavnom u vlasništvu vjerskih zajednica, zbog njihove uloge i društvenog značaja možemo ih promatrati kao prostore od javnog interesa. Dio crkvi na području grada ima uređene boravišne sadržaje, što uglavnom podrazumijeva pojedinačne klupe ili klupe sa stolovima. U tom se smislu posebno ističe **crkva sv. Ivana Nepomuka u Vrbovskom** u čijem je predprostoru uređeno natkriveno svetište Gospe s kružno postavljenim klupama, koje omogućuje simultani boravak 15-ak osoba. Riječ je o tipičnim „kataloškim“ klupama s historicističkim uzorkom, a koje su prisutne i u drugim crkvenim dvorištima i grobljima na području grada. Osim njih, u crkvenim dvorištima se također koriste i stolovi od punog drveta (crkva Velikomučenika Georgija u Moravicama i manastir Gomirje) koje su dotrajale i zahtijevaju obnovu. Zastori hodnih površina u crkvenim dvorištima se razlikuju, a uglavnom je riječ o asfaltu ili kombinaciji asfalta i betonskih opločnika koja često nije primjerna kulturnom kontekstu i značaju pojedinog lokaliteta. Isto vrijedi i za ogradne te potporne zidove, pri čemu vrijedi izdvojiti izuzetno neugledne strukture oko **crkve Ivana Nepomuka i manastira Gomirje**. Među analiziranim crkvama nisu uočeni liturgijski prostori i oltari u vanjskom prostoru. Zelenilo se razlikuje od slučaja do slučaja, a uglavnom je riječ o pojedinačnim stablašicama (zimzelene i listopadne) i grmovima, te cvjetnim gredicama, a rjeđe i živicama i bordurama. Cvijeće je u određenim slučajevima posađeno u neugledne betonske žardinjere koje nisu primjerene značaju prostora.

Na području Vrbovskog nalazi se 20 groblja. Među njima su središnje groblje Krš u Vrbovskom i groblje Dokmanovići-Jakšići kod Moravica, dok su ostala uglavnom manja mjesna groblja. U njima se pretežno javljaju kameni spomenici u nepravilnom i gustom rasporedu bez definiranih grobnih polja i uređenih komunikacija između grobnih redova, što sugerira dug kontinuitet ukopa i veliku starost groblja. Iznimku u tom smislu čine „Novo groblje“ u Lukovdolu, groblje u Goranskoj ulici u Moravicama i novo krilo groblja u Vrbovskom koje imaju pravilan geometrijski raspored, te uređene komunikacije. Ono što je zajedničko svim grobljima na području grada je skromno hortikulturno uređenje i gotovo potpuni izostanak visokih stablašica. Zelenilo se uglavnom svodi na živice (korištene su tipične vrste kao što su *Thuja occidentalis*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus laurocerasus*, *Fagus sylvatica* i kombinacija istih), te pojedinačne grmove i stabla. Nešto je drugačija situacija u slučaju groblja „Krš“ u

Vrbovskom, gdje je prostor oko mrtvačnice uređen oblikovanim grmovima i listopadnim stablašicama. Groblja su uglavnom ograđena neuglednim kamenim ili betonskim zidovima i metalnom ogradom. Osobito nepovoljna situacija uočena je uz groblje Dokmanovići-Jakšići, gdje se kod proširenja groblja koje je u tijeku postojeći kameni zid nadograđuje betonskim parapetom. S izuzetkom groblja u Vrbovskom, prostori oko mrtvačnica su uglavnom neugledni, s dotrajalom opremom i zastorima hodnih površina.

Manje kapelice, poklonci i raspela uglavnom nemaju vlastito dvorište, već su smješteni neposredno uz cestovne koridore ili unutar groblja i crkvenih dvorišta. Prostor uz ove objekte održava se kako bi se osigurala njihova vidljivost i dostupnost, a rjeđe i u ornamentalne svrhe, kao što je slučaj s raspekom na ulazu u Lipovlje koji je donekle ozelenjen nasadom perunika (*Iris* sp.). Sve intervencije ovog tipa nužno je provoditi u skladu s konzervatorskim preporukama kako se ne bi narušila kulturna vrijednost pojedinog objekta.

Slika 40 Groblje Krš u Vrbovskom (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 41 Manastir Gomirje s crkvom Rođenja svetog Jovana Preteče (Autori: 3 E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

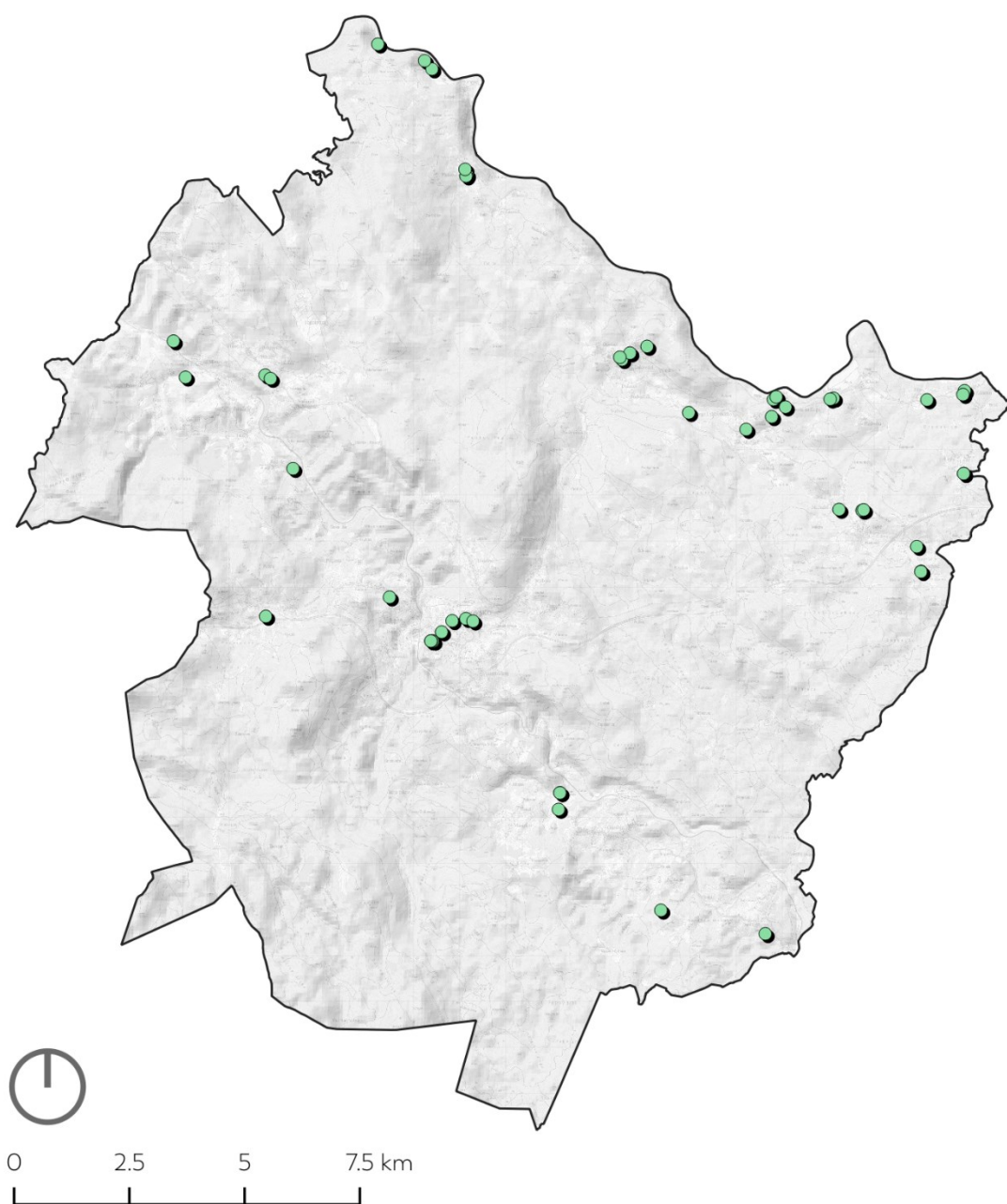
Slika 42 Groblje Gomirje (Autori: 3 E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 43 Groblje i crkva u naselju Lukovdol (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 44 Župna crkva sv. Ivana Nepomuka u Vrbovskom (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP2f - Otvoreni prostori sakralnih objekata i groblja

Slika 45 - Tipologija otvorenih prostora – Otvoreni prostori uz sakralne objekte i groblja (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP2g – Izletište

Izletišta na gradskom području uključuju izletište Kamačnik, te kupališta na rijeci Kupi u naseljima Klanac i Blaževci.

Izletište Kamačnik nalazi se na ušću istoimene rječice u Kupu, a obuhvaća restoran i druge boravišne sadržaje organizirane oko ulaza u zaštićeno područje. Između restorana i kanjonske staze smješteni su piknik stolovi i mobilni sanitarni čvor, dok se kod ulaza u izletište nalaze četiri drvena paviljona s klupama i stolovima. Navedeni su sadržaji uglavnom primjereni prirodnosti lokaliteta u pogledu boja i materijala, a iznimku u tom smislu čine metalne nadstrešnice koje je poželjno zamijeniti.

Kupalište u naselju Klanac nalazi se uz riječni prag i lokaciju nekadašnjeg mlina, čiji su ostaci vidljivi i danas. Za spust u vodu koristi se uređeno korito (beton s kamenim blokovima), a u prostoru se nalaze boravišni sadržaji u vidu roštilja i koša za otpatke. Tijekom sezone kupanja, ovi su sadržaji prošireni piknik klupama i vodenim spravama na napuhavanje. Ova točka predstavlja početak poučne staze Klanac koja je urađena u sklopu INTERREG projekta Carnivora Dinarica. Čitavo kupalište zahtjeva obnovu, za što postoji projekt koji obuhvaća postavu drvenih platformi. Dodatno unaprjeđenje ovog prostora trebalo bi uključiti uređenje pristupne staze i parkirališta kako bi se povećala dostupnost plaže. Također, poželjno je razmotriti revitalizaciju starog mlina te uspostavu sezonskih ugostiteljskih sadržaja i javnih sanitarija.

Tipom je također obuhvaćeno manje **kupalište u naselju Blaževci**, koje se povremeno koristi od strane lokalnog stanovništva i stanovnika obližnjih naselja s obje strane granice. Ovo je kupalište djelomično uređeno i ograđeno, te se u njemu nalazi drvena nadstrešnica i improvizirani ugostiteljski sadržaji (drveni šank sa stolovima). Prostor je djelomično ozelenjen nasadom obične smreke (*Picea abies*) i pojedinačnim listopadnim stablašicama, a kao njegov nedostatak moguće je izdvojiti djelomičnu zapuštenost, te nedostatak ograde prema obližnjem objektu u privatnom vlasništvu.

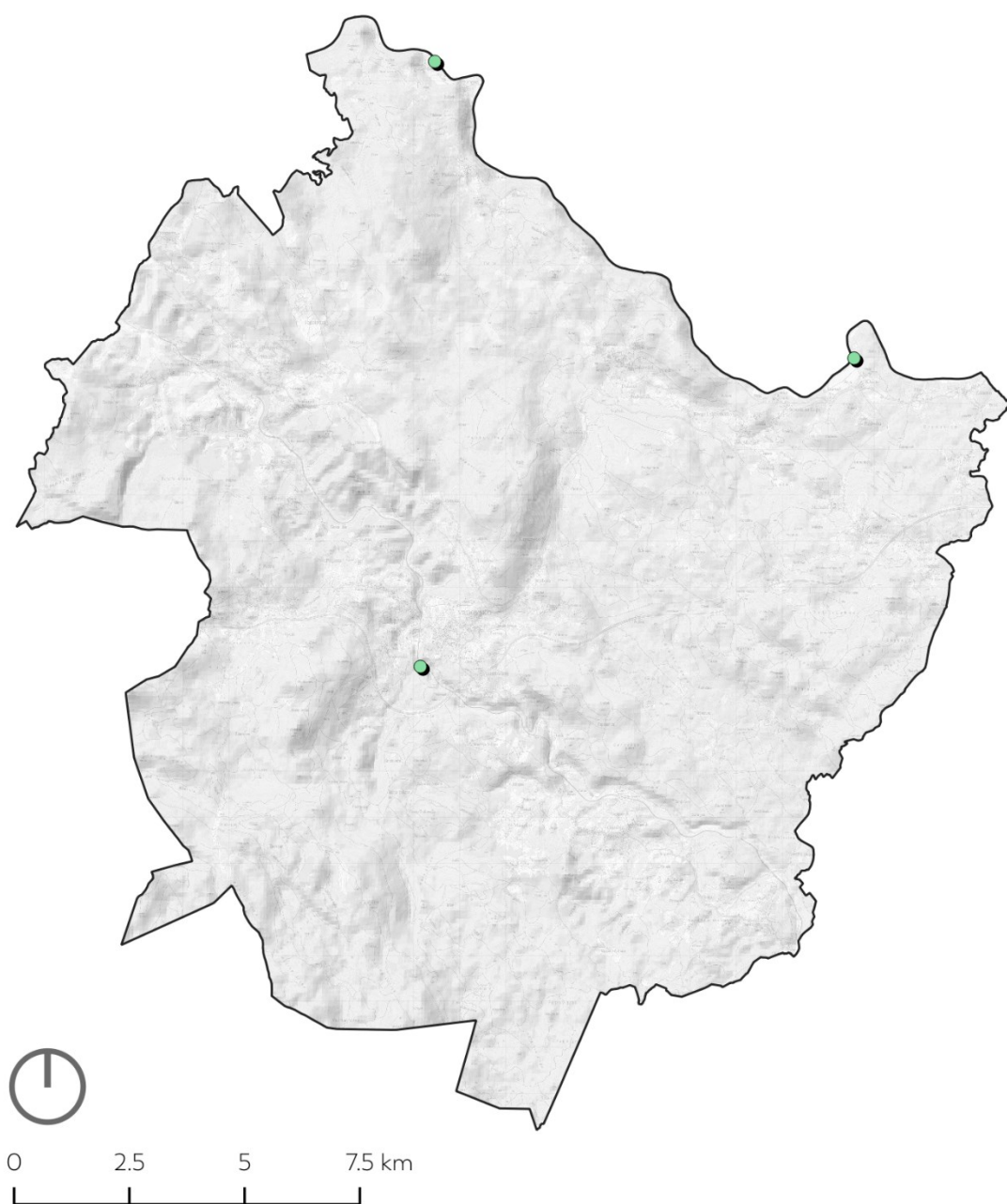
Slika 46 Kupalište u naselju Klanac (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 47 Izletište Kamačnik (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 48 Kupalište u naselju Blaževci (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP2g - Izletišta

Slika 49 Tipologija otvorenih prostora – Izletišta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

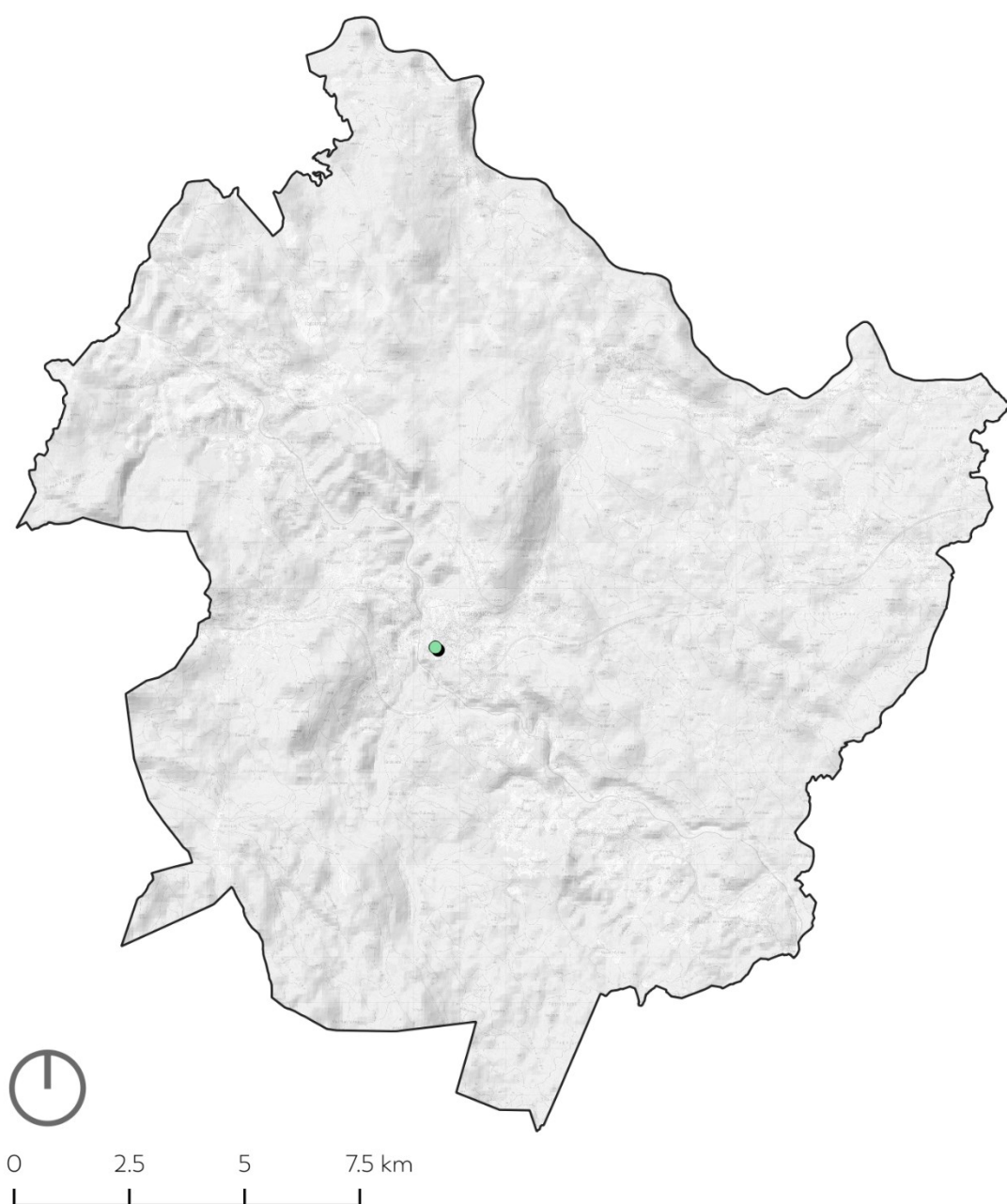
OP2h - Tržnica

Gradska tržnica u Vrbovskom prostire se na 4000 kvadrata, te obuhvaća djelomično natkriveni i otvoreni dio. Riječ je o opločenoj površini koja se kaskadno spušta od sjeveroistoka prema jugozapadu, a njezinim središtem prolazi Radnička ulica koja ju dijeli na dvije funkcionalne cjeline. Uz cestu je formirano manje okomito parkiralište, opločeno travnim rešetkama, a čitav prostor oko tržnice ozelenjen je pojedinačnim sadnicama crvenolisne šljive (*Prunus cerasifera* 'Nigra'), koja se javlja i u zelenim trakama između kaskada. U južnom dijelu tržnice nalazi se neugledni kontejner i zeleni otok s kontejnerima za reciklažu koje je poželjno zakloniti visokom sadnjom. Osim za potrebe sajma, opločena ploha u južnom dijelu tržnice koristi se i za održavanje povremenih koncerata i javnih događanja.

S obzirom na njezino recentno uređenje, gradska tržnica ne zahtjeva nužne preinake i unaprjeđenje prostora, ali je u perspektivi poželjno razmotriti njezino dodatno ozelenjavanje (primjerice kroz sadnju stabala u travnatom otoku uz zgradu tržnice ili tlo pokrivača u podrastu crvenolisnih šljiva), zamjenu urbane opreme i rekonstrukciju oštećenih zastora u blizini odvodnih šahtova.

Slika 50 Tržnica (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP2h - Trznica

Slika 51 - Tipologija otvorenih prostora – Trznica (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP2i- Djelomično uređeni otvoreni prostori

Tipom su obuhvaćeni djelomično uređeni otvoreni prostori u javnom vlasništvu i drugi zeleni prostori koji nude mogućnost za uređenje, obnovu i uspostavu novih javnih sadržaja na otvorenom. U kontekstu Vrbovskog ovi prostori obuhvaćaju cestovna proširenja i manje zelene površine u javnom vlasništvu, te djelomično uređena odmorišta unutar prirodnih i doprirodnih prostora s izraženim izletničkim potencijalom. Među takvim prostorima (prirodnim i doprirodnim) osobito se ističe potencijal jezera na širem području Moravica, odnosno **Mačjanskog i Čogrljevog jezera te jezera Vir**. Riječ je o zapuštenim i devastiranim prostorima koji se u recentno vrijeme obnavljaju, u prvoj mjeri kroz inicijativu i proaktivnost lokalne zajednice. Riječ je o manjim akumulacijama koje su se u prošlosti koristile za napajanje gospodarskih građevina i regulaciju vodotoka, ali i za rekreaciju i razonodu lokalnog stanovništva. Uz **Čogrljevo jezero** u zaseoku Tići naziru se zapuštene staze i elementi urbane opreme (klupe, roštilji) ali se prostor ukupno nalazi u lošem stanju u smislu zapuštenosti i zanemarenosti. Bez obzira na njihov potencijal kao izletišta i kupališta, ove je prostore, kao i druge boravišne sadržaje u prirodnom ambijentu, poželjno urediti na način da u budućnosti ne iziskuju prevelika ulaganja (trajni oblici zastora hodnih površina, kameni zidovi i druge strukture, minimalna i otporna urbana oprema, autohtono zelenilo koje ne zahtjeva intenzivno održavanje). Sličan pristup uređenju primijenjen je u slučaju **odmorišta** u blizini Područne škole Severin na Kupi, koje je realizirano u sklopu INTERREG projekta Carnivora Dinarica. Među djelomično uređenim otvorenim prostorima u prirodnom ambijentu također vrijedi izdvojiti potencijal okoliša **lovačkog doma** Litorić i drugih lovačkih domova i kuća na području Grada.

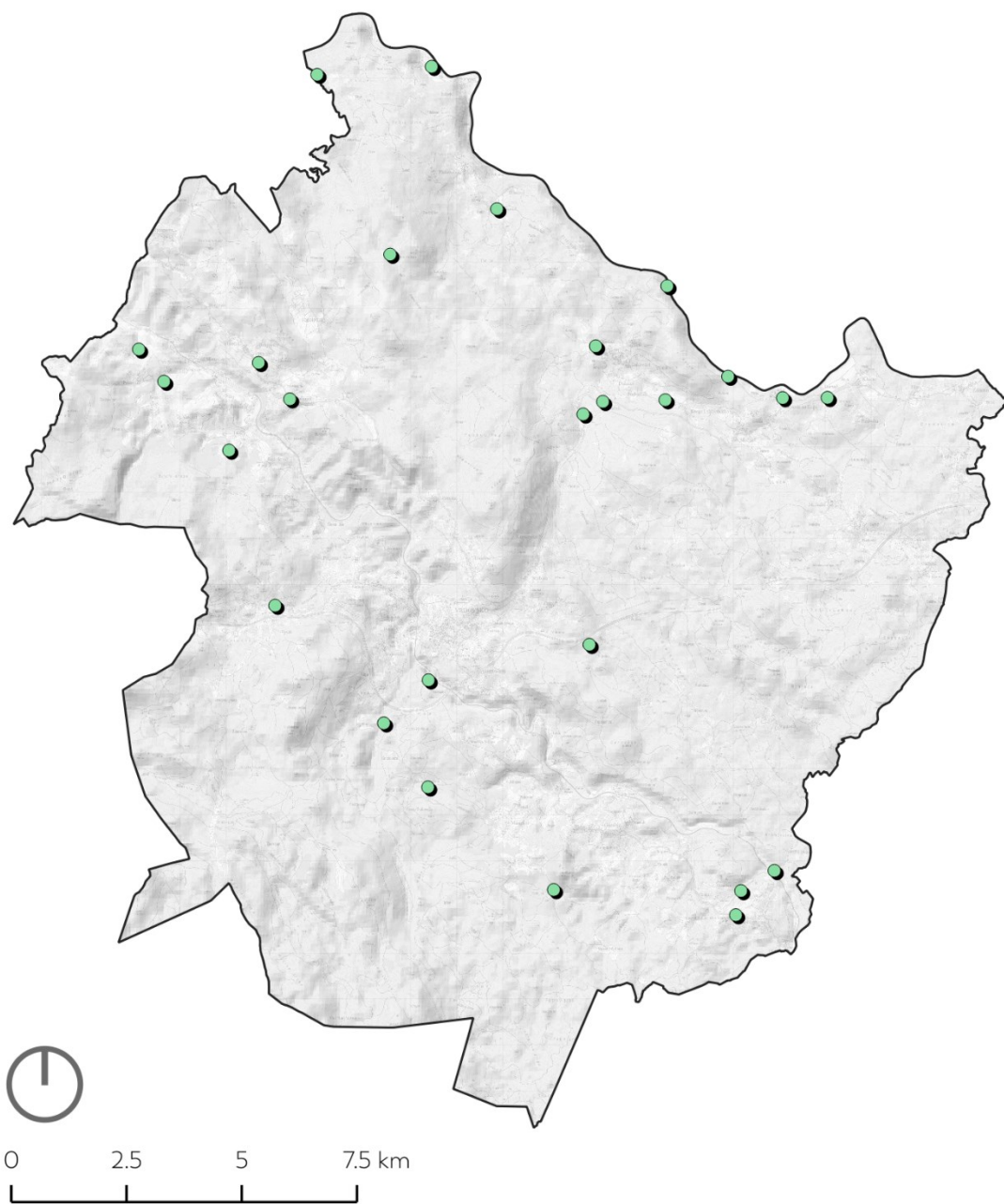
Osim njih, tipom su obuhvaćena i **cestovna proširenja te odmorišta** uz cestovne koridore od kojih se dio koristi za smještaj komunalnih sadržaja poput autobusne stanice, informacijskih ploča i zelenih otoka, a dio kao boravište ili manji reprezentativni prostor. Među njima se prema potencijalu izdvajaju cestovna proširenja u središtima naselja, poput onih u naseljima Gorenci, Damalj i Blaževci, čijim bi se uređenjem i ozelenjavanjem značajno utjecalo na percepciju ukupnog prostornog ambijenta. Osim njih, svakako vrijedi izdvojiti potencijal odmorišta na državnoj cesti DC 3 kod ulaza u naselje Vučinić, a koji je uređen kao manji boravišni prostor s piknik stolovima. Buduće uređenje ovog prostora moglo bi obuhvatiti uspostavu parkirališta i sadnju autohtonog zelenila koje bi unaprijedilo njegov reprezentativni karakter. Kao što je spomenuto, dio proširenja uz cestovne prometnice ima naglašeno reprezentativnu funkciju, te je u tom smislu moguće izdvojiti odmorište sa skulpturom, zdencem i imenom mjesta u naselju Jablan. Ovaj se prostor nalazi u lošem stanju te ga je potrebno cjelovito obnoviti.

Slika 52 Čogrljevog jezero (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 53 Odmorište uz državnu cestu D3 u naselju Vučinići (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP2i - Djelomično uređeni otvoreni prostori

Slika 54 - Tipologija otvorenih prostora – Djelomično uređeni otvoreni prostori (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP2j – Otvoreni prostori spomen područja

Na području Grada nalaze se brojni elementi spomeničke baštine posvećeni sudionicima i stradalnicama II. Svjetskog rata i Domovinskog rata, a koji uključuju spomen-područja, spomenike, te spomen-ploče i biste. Dio njih je prepoznat na temelju svoje umjetničke vrijednosti, kao što je slučaj sa spomenikom Ivana Gorana Kovačića u Lukovdolu (autor Vojin Bakić), a dio nosi izražen kulturno-povijesni značaj s obzirom na motiv koji simboliziraju. U tom se smislu ističe spomen područje na Gomirskoj kosi koje je 1969. zaštićeno kao nepokretno kulturno dobro Republike Hrvatske. U opisu zaštićenog područja pri Registru kulturnih dobara stoji:

“Mjesto partizanskog logora gomirske čete od jeseni 1941. do svibnja 1942. g. Logor su osnovali organizatori ustanka toga kraja Bogdan Jančić, Jovo Mamula i Pišta Štajner. Mjesto ovog logora označeno je spomen česmom.”

Dio spomenika i spomen-ploča smješten je na istaknutim lokacijama unutar naselja, kao što su spomenik palim borcima NOVJ i žrtvama fašizma u parku u Moravicama, spomen-ploče hrvatskim braniteljima uz prostor za ispraćaj groblja Krš u Vrbovskom te spomen-ploča NOB-a u Severinu na Kupi. S druge strane, dio njih nalazi se na relativno zabačenim mjestima, poput spomenika ustanku u Ljubošini (autor Zvonko Car) ili ranije spomenutog područja na Gomirskoj kosi, zbog čega je nužno redovito provoditi mjere održavanja kako bi se osigurala njihova dostupnost i vidljivost.

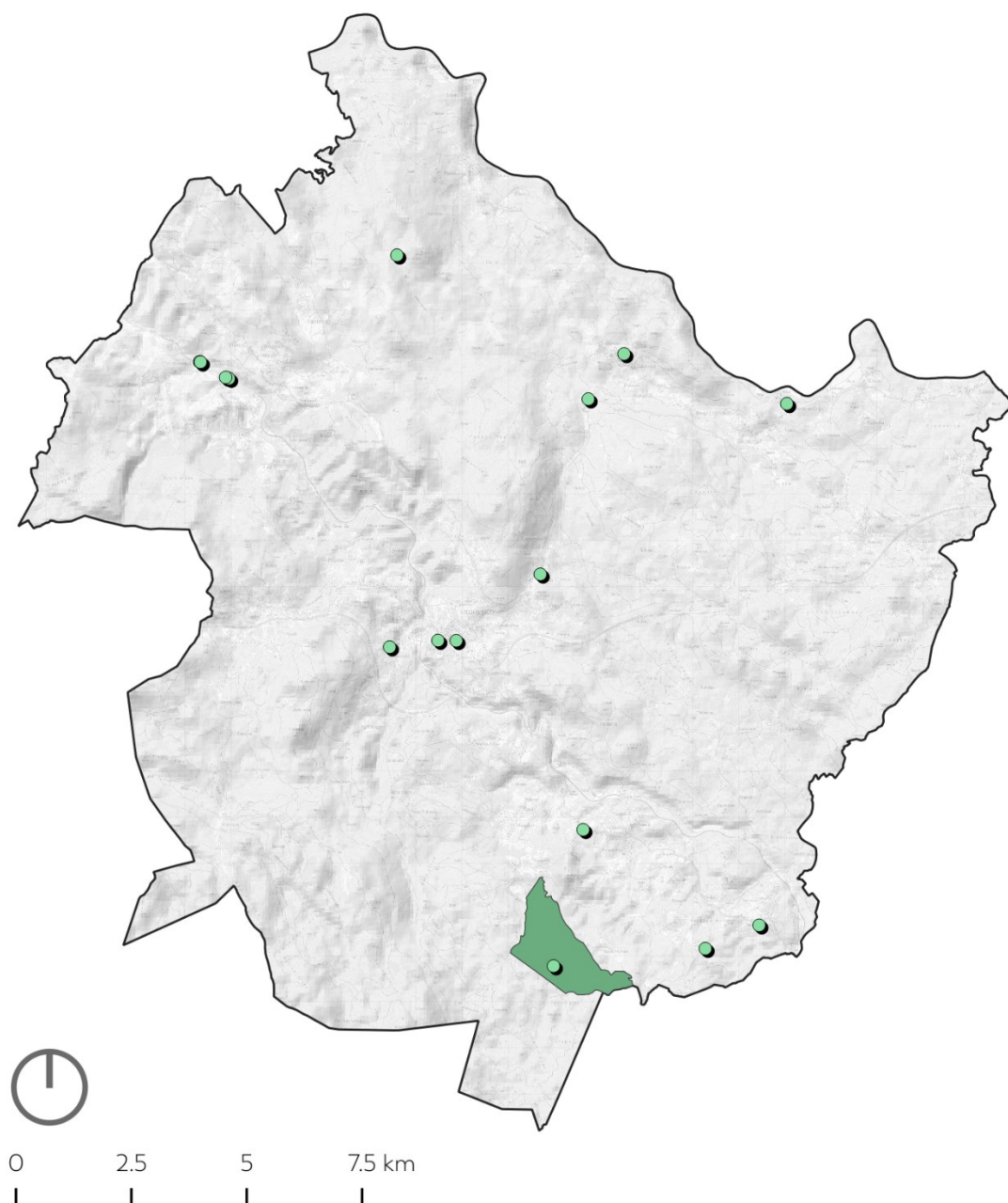
Pored spomen obilježja vezanih za sudionike II. Svjetskog i Domovinskog rata, na području grada se također nalaze civilna spomen-obilježja, poput nedavno postavljene ploče glumcu Peri Kvirgiću na željezničkoj stanici u Moravicama. U tom smislu može se izdvojiti i povijesni miljokaz na Lujzinskoj cesti u blizini naselja Lukovdol, koji svjedoči o povijesti ove ceste te se, u širem smislu, može smatrati trajnim spomenom na njezine graditelje.

Slika 55 Spomen obilježja poginulim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 56 Spomen obilježja u Moravicama (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP2j - Otvoreni prostori spomen obilježja

Slika 57 - Tipologija otvorenih prostora – Otvoreni prostori spomen obilježja (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Kategorija (OP3) Otvoreni prostori stambene izgradnje

- OP3a Otvoreni prostori uz objekte višestambene izgradnje
- OP3b Okućnice individualne stambene izgradnje suburbanog karaktera
- OP3c Okućnice stambenih naselja ruralnog karaktera

Slika 58 Detalj otvorenih prostora stambene izgradnje (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

OP3a - Otvoreni prostori uz objekte višestambene izgradnje

Tipom su obuhvaćeni otvoreni prostori uz višestambene zgrade, kakve se na području Grada javljaju u naseljima Moravice i Vrbovsko. Otvoreni prostori višestambenih objekata često nadomještaju funkcije privatnih vrtova, pri čemu omogućuju boravak i rekreaciju u vanjskom prostoru. Osim toga, zelenilo višestambenih objekata može doprinijeti regulaciji mikroklima, te ostvariti pozitivan psihološki učinak na stanovnike i korisnike prostora.

Višestambeni objekti u Moravicama nalaze se u Gorskoj i Školskoj ulici. Riječ je o manjim zgradama (do četiri kata s potkrovljem), od kojih je većina sagrađena u drugoj polovini 20. stoljeća. Njihovi vanjski prostori nisu opremljeni boravišnim sadržajima, već su prvenstveno utilitarne namjene. Ovim prostorima dominiraju kontejneri za otpad, improvizirane drvene garaže s neuređenim kolnim prilazima, a veći dio njih se također koristi kao skladište drva za ogrjev, što pridonosi dojmu neuglednosti i zapuštenosti. Zelenilo uz ove prostore javlja se sporadično, te je uglavnom riječ o pojedinačnim stablašicama (nekoliko primjerka žalosne vrbe, *Salix* sp.) i grmovima. Zgrade u Školskoj ulici nalaze se u neposrednoj blizini parka, koji je preuzeo dio funkcija otvorenih prostora uz višestambene objekte (pristup zelenilu, boravišni sadržaji, dječje igralište).

Osim njih, za stanovanje se također koriste i stare željezničke zgrade u Ulici Žrtava fašizma. Ove su zgrade smještene unutar prostranih i ograđenih dvorišta, u kojima se javljaju sadržaji sličniji privatnim vrtovima kao što su vanjske terase, voćnjaci i uzgojni vrtovi.

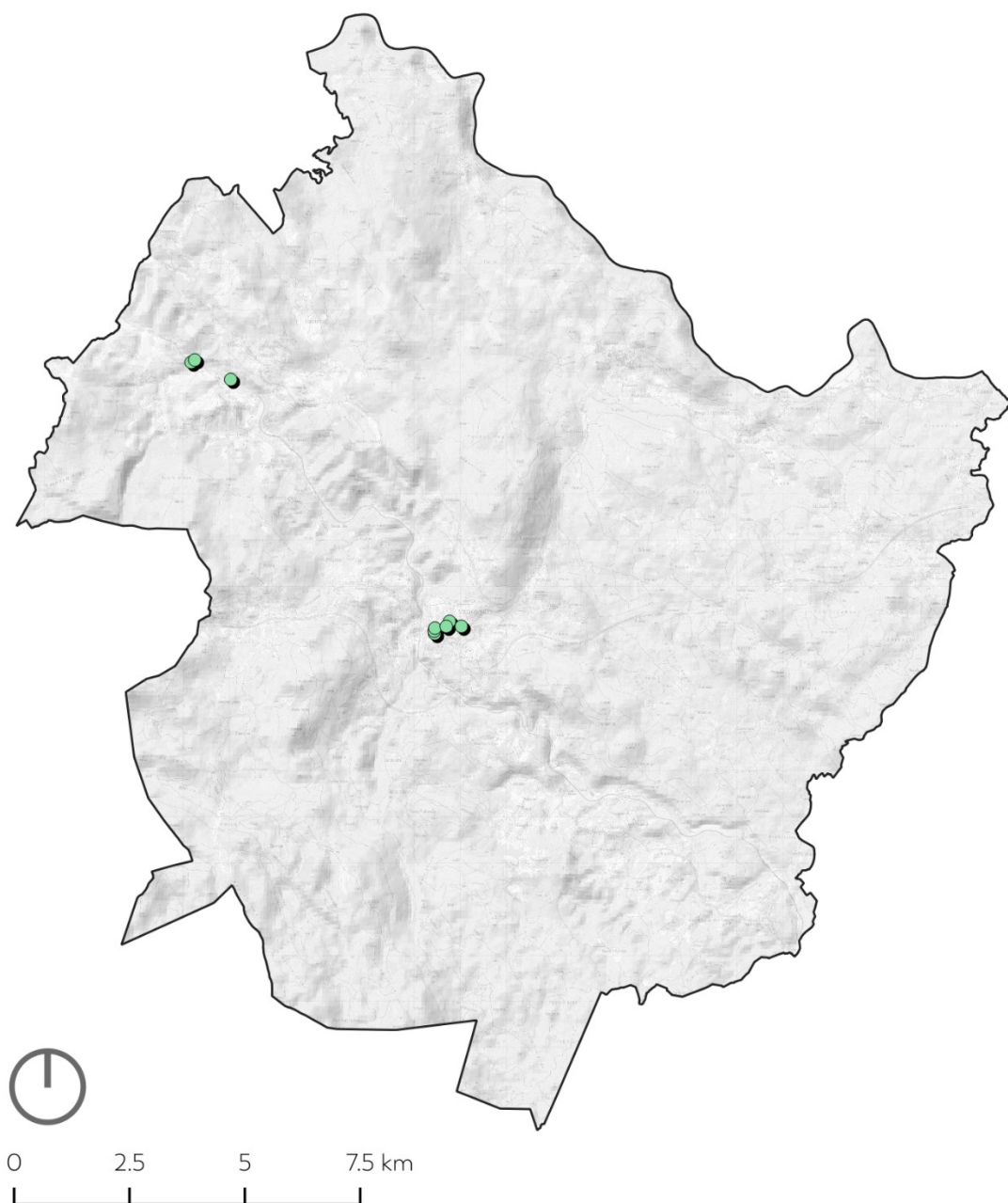
Višestambeni objekti u naselju Vrbovsko javljaju se u Ulicama Ivana Gorana Kovačića i Franje Račkog. Njihovi vanjski prostori su u većini orijentirani prema stanarima, te su kao i u slučaju Moravica u njima pretežno zastupljeni utilitarni sadržaji poput garaža, drvarnica i uzgojnih vrtova. Iznimku u tom smislu čine višestambene zgrade u ulici Franje Račkog, u čijem se vanjskom prostoru mogu pronaći javni sadržaji (dječje igralište, klupe i stolovi s klupama, terasa ugostiteljskog objekta) i ukrasna sadnja.

Slika 59 Otvoreni prostori oko višestambenih objekata u gradskom središtu Vrbovskog (Autori: 3 E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 60 Otvoreni prostori oko višestambenih objekata u Moravicama (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP3a - Otvoreni prostori uz objekte višestambene izgradnje

Slika 61 - Tipologija otvorenih prostora – Otvoreni prostori uz objekte višestambene izgradnje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP3b - Okućnice individualne stambene izgradnje suburbanog karaktera

Kuće i okućnice suburbanog karaktera javljaju se u užem središtu naselja Vrbovsko i Moravice. Dvorišta obiteljski kuća unutar navedenog tipa karakterizira podređenost reprezentativnoj, uzgojnoj i servisnoj funkciji, kao i generalni nedostatak gospodarskih prostora i građevina karakterističnih za ruralna naselja (staje, spremišta poljoprivredne mehanizacije, skladišta uroda i sl.).

Kuće u suburbanim dijelovima Vrbovskog pretežno su samostojeće, jednokatne (s potkrovljem/ tavanom) i dvovodne, te su smještene u prednjem dijelu dvorišta. U mnogim dvorištima se javljaju i pomoćni objekti poput garaža i spremišta, koji su uglavnom smješteni pored kuća ili u začelju dvorišta. Dio dvorišta ima formirani predvrt, uglavnom malih dimenzija i skromnog uređenja, dok su u njihovom začelju najčešće formirane utilitarne površine poput uzgojnih vrtova i voćnjaka. Premda je riječ o prostorima u privatnom vlasništvu, ova dvorišta imaju snažan utjecaj na funkcionalnost i ambijentalnu kvalitetu naselja, zbog čega je nužno poticati vlasnike na primjereno uređenje i održavanje. Ovo se osobito odnosi na prostore uz pročelja objekata, koji izravno utječu na ambijent uličnih koridora.

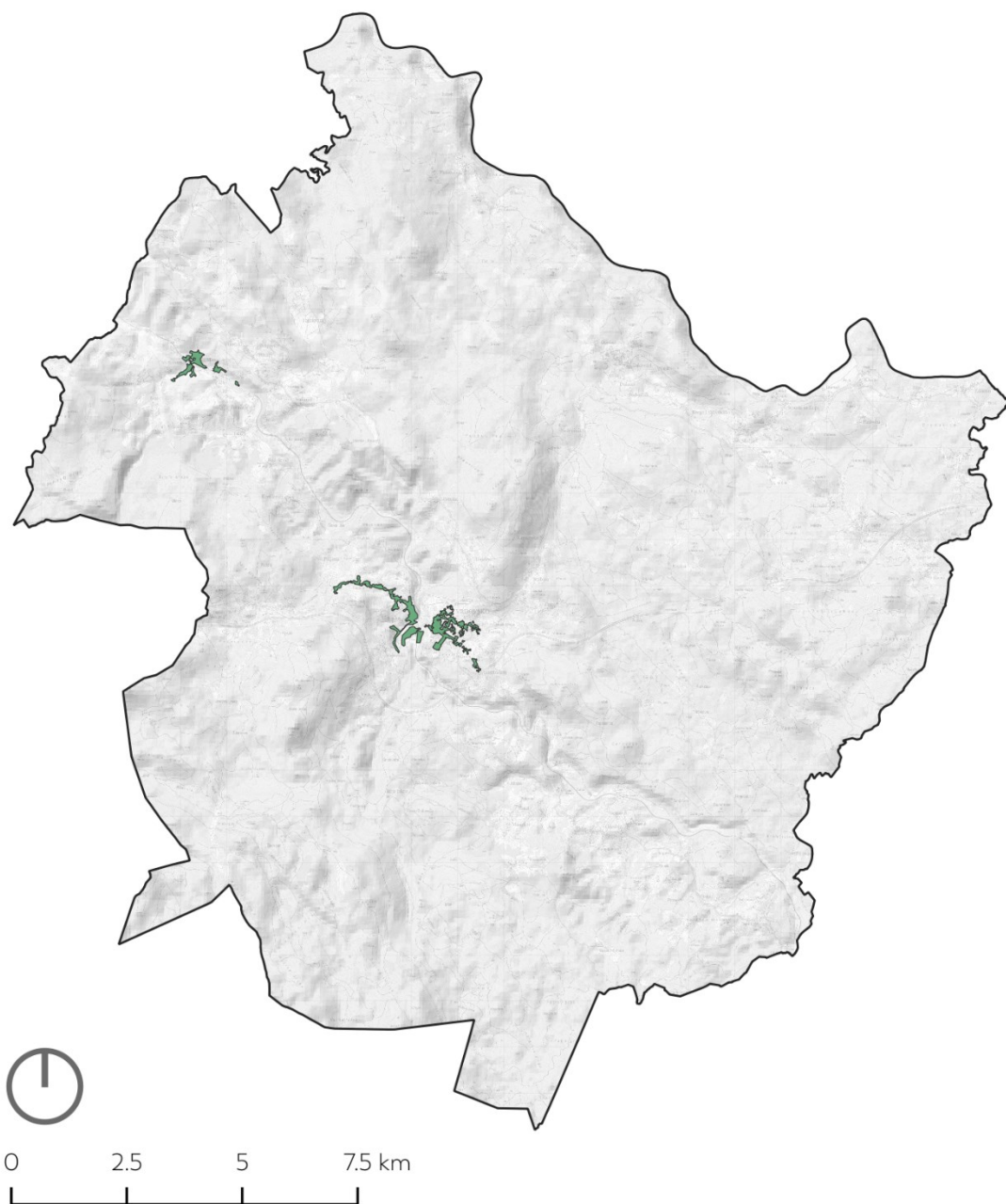
Slika 62 Pogled na okućnice u Moravicama (Ulica Ilije Petrovića i Luje Petrovića) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 63 Pogled na okućnice u Vrbovskom (Ul. kralja Tomislava) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 64 Pogled na okućnice u oko crkve u Vrbovskom (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Tipologija otvorenih prostora

OP3b - Okućnice individualne stambene izgradnje
suburbanog karaktera

Slika 65 - Tipologija otvorenih prostora – Okućnice individualne stambene izgradnje suburbanog karaktera (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP3c - Okućnice individualne stambene izgradnje ruralnog karaktera

Individualna stambena izgradnja ruralnog karaktera čini najdominantniji tip izgradnje na području prigradskih naselja Vrbovskog. Stambene jedinice ovog tipa najčešće su grupirane u manje cjeline i zaseoke od kojih većina ima status naselja. Veći broj ruralnih naselja na području Grada ima centralizirani oblik, dok su ostala formirana longitudinalno uz cestovne pravce, kao što je slučaj s dijelom naselja uz Lujzinsku cestu (DC 3) i druge značajnije prometnice. U tom je smislu moguće izdvojiti izrazito longitudinalnu formu zaseoka Senjsko (naselje Vrbovsko) uz županijsku cestu ŽC 5034. Pješačko biciklističko povezivanje prostora i sadržaja u ovakvom obliku naselja predstavlja posebni izazov, osobito u dijelovima Lujzinske ceste koja nema formirani nogostup.

Ruralna naselja na području Grada karakterizira veća zastupljenost pomoćnih i poljoprivrednih građevina, dok su dvorišta obiteljskih kuća u prvom redu podređena gospodarskoj i poljoprivrednoj funkciji (skladištenje mehanizacije i drugog materijala, nastambe za životinje, voćnjaci i vrtovi). Osim toga, u mnogim dvorištima obiteljskih kuća formirana je i ukrasna sadnja, najčešće u obliku pojedinačnih stabala, cvjetnih vrtova, i živica, te sadržaji namijenjeni boravku u vanjskom prostoru. Među njima se nalaze i vrijedni primjerci dendroflora, kao što je slučaj sa starom tisom (*Taxus baccata*) u selu Međedi na području Moravica koja je 1965. godine zaštićena kao spomenik prirode. Iako se uređenje dvorišta razlikuje od slučaja do slučaja, okućnice na području Vrbovskog uglavnom su uredne i redovito održavane. Poželjno je dodatno poticati vlasnike obiteljskih kuća na uređenje predvrtova, posebice kroz primjenu prikladnijih vrsta ograda, poput živica, tradicionalnih drvenih ograda ili kamenih zidova.

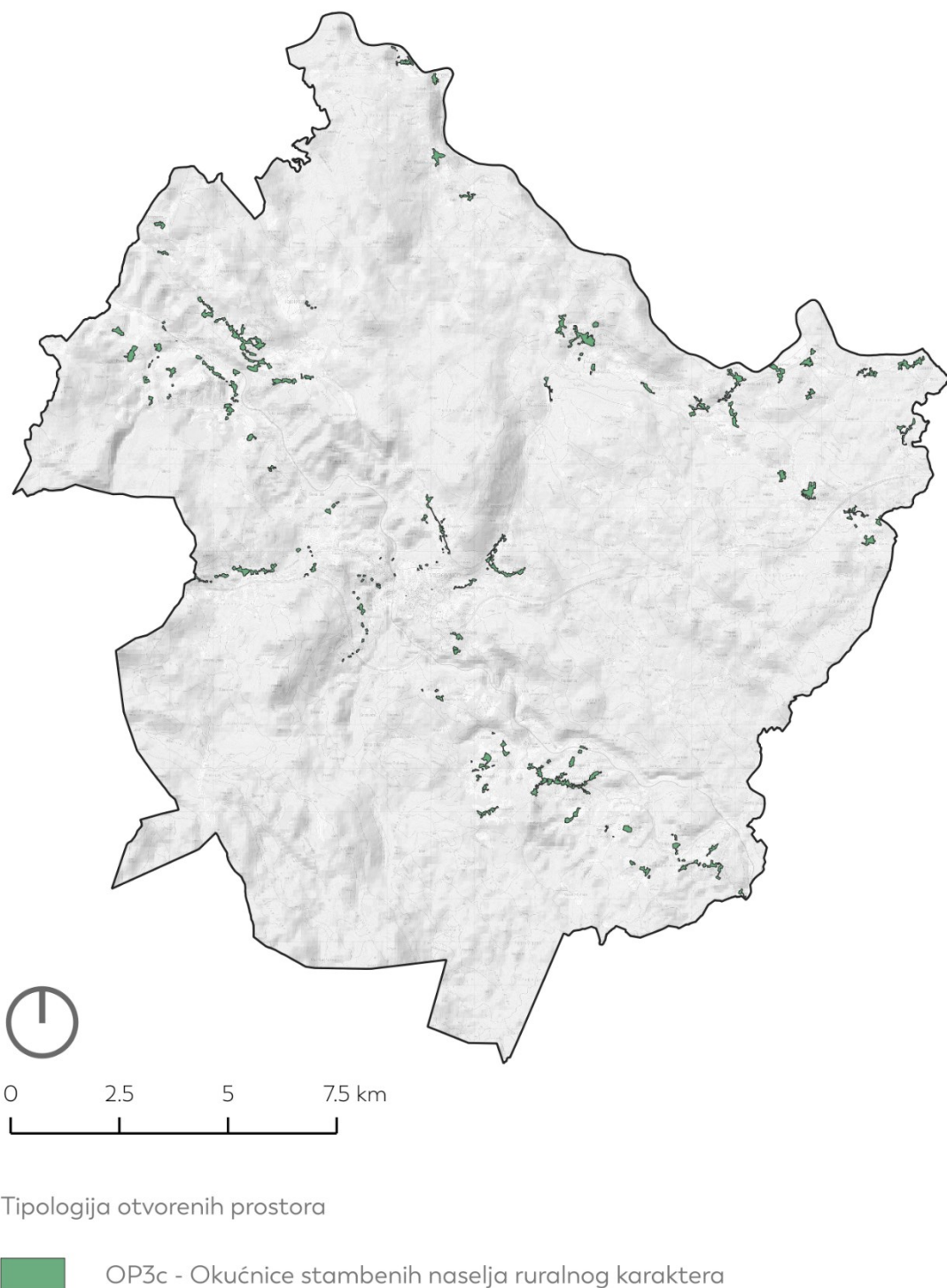
Slika 66 Pogled na naselje Plemenitaš (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 67 Pogled na naselje Donji Vučkovići (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 68 Pogled na centar naselja Severin na Kupi (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 69 - Tipologija otvorenih prostora - Okućnice individualne stambene izgradnje ruralnog karaktera
(Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Kategorija (OP4) Poljoprivredni prostori

- OP4a Livade i pašnjaci
- OP4b Mozaik poljoprivrednih površina
- OP4c Zapuštene poljoprivredne površine

Slika 70 Detalj pašnjaka (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

OP4a - Livade i pašnjaci

U strukturi poljoprivrednih površina Grada prevladavaju travnjačke površine, odnosno livade i pašnjaci, dok se broj i veličina oraničnih površina kontinuirano smanjuje prateći trend opadanja ruralnog stanovništva i njegove migracije prema većim gravitacijskim centrima. Napuštene oranične površine spontanim zatravnjivanjem prelaze u livade, često lošijeg botaničkog sastava i nestabilnog biljnog pokrova. Sukcesija vegetacije nastavlja se prema šumi kao krajnjem stadiju razvoja, što dovodi do postepenog smanjenja poljoprivrednog potencijala livada, pašnjaka i oraničnih površina (PPUG).

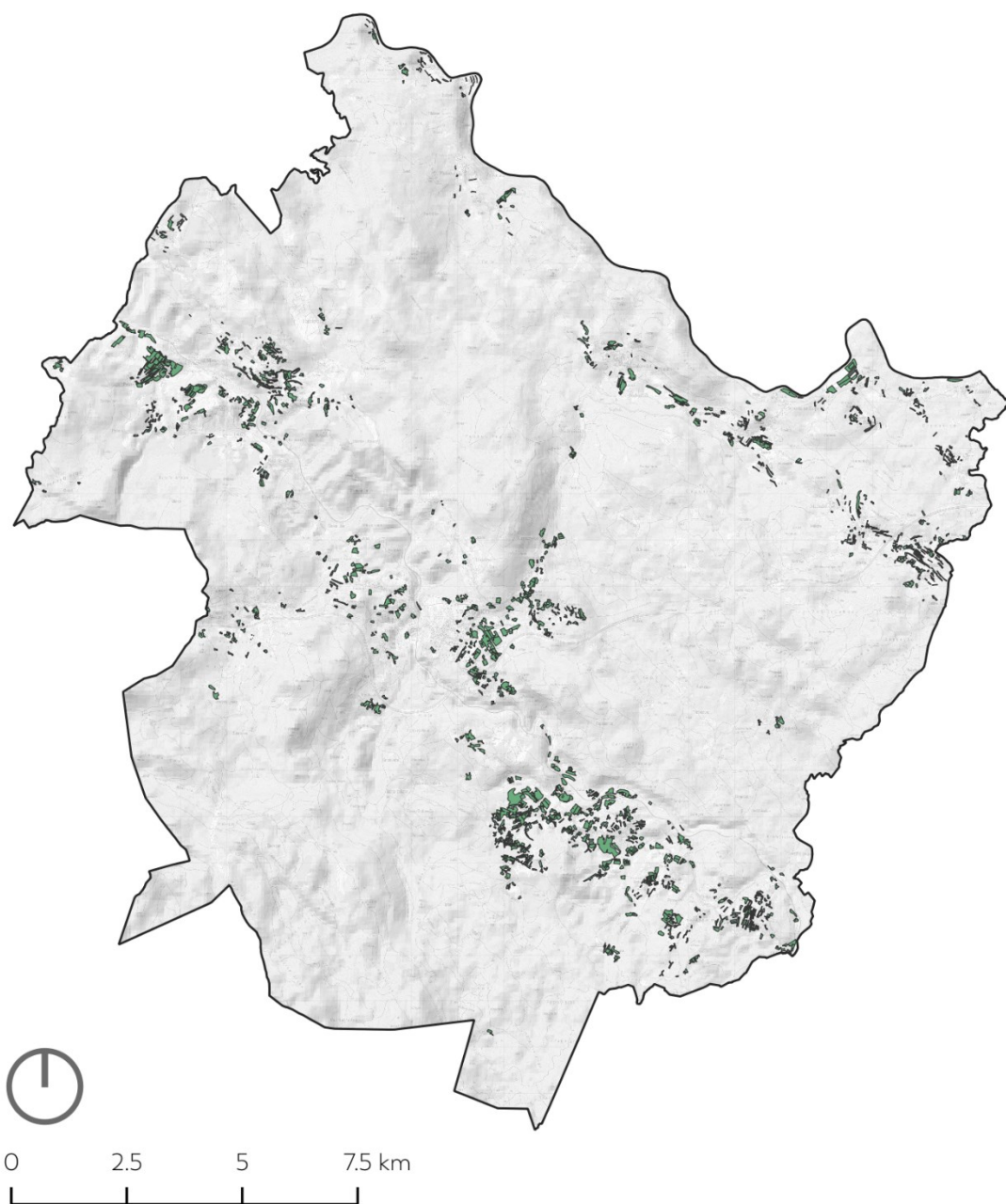
Analiza korištenja poljoprivrednog zemljišta u kategoriji livada i krških pašnjaka, evidentiranih u ARKOD sustavu, pokazuje da ove površine zauzimaju 613,27 ha, te da se u većini javljaju u neposrednoj blizini naselja. Rasprostiru se na terenima različitog nagiba, od ravnih površina (0–2%) do strmijih padina (12–32%), uglavnom izvan područja sklonih plavljenju.

Osim svoje primarne funkcije, košnje (livade) i/ili ispaše (travnjaci), ovaj tip otvorenih prostora stvara zanimljive krajobrazne uzorke. Unutar njih se pojavljuju pojedinačna stabla, potezi zelenila (šumarci, živice) te vođeni elementi poput vodotoka i izvora.

Ovi elementi ne samo da pridonose bioraznolikosti, već imaju i važnu ekološku i estetsku ulogu u krajobrazu, stvarajući mozaik prirodnih i poluprirodnih staništa. Sukladno navedenom, travnjačka staništa unutar ovih kategorija detaljno su opisana kroz biljne zajednice u poglavlju OP1c – Travnjaci. Ukupno, ova staništa obuhvaćaju 2 370,35 ha, što čini 8,5% ukupne površine Grada.

Slika 71 Pašnjaci u naselju Vučinići (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Tipologija otvorenih prostora

OP4a - Livade i pašnjaci

Slika 72 - Tipologija otvorenih prostora – Livade i pašnjaci (Autor: PROJEKTI d.o.o.)

OP4b - Mozaik poljoprivrednih površina

Mozaik poljoprivrednih površina na području Grada pretežito čine oranice (48 ha) i voćnjaci (43 ha), uz manje površine mješovitih višegodišnjih nasada (3 ha na jugoistoku Grada), vinograda (1,22 ha na sjeveroistoku Grada) te staklenika/plastenika. Prema podacima iz ARKOD sustava, ove namjene poljoprivrednog zemljišta zauzimaju 95,22 ha, no prema Karti staništa, njihova ukupna površina je veća te iznosi 349 ha.

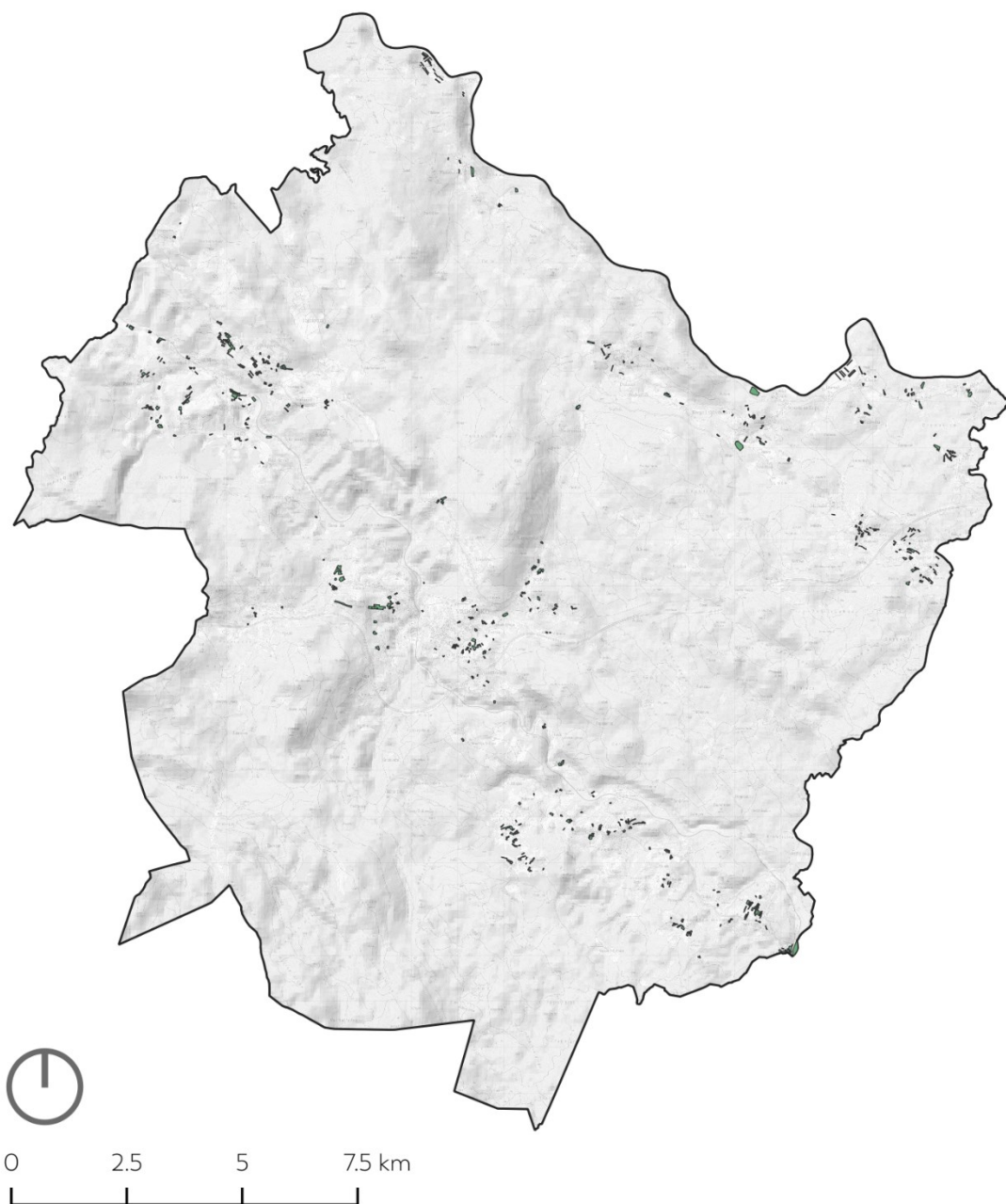
Zastupljene su umjerene veličina parcela, od pravokutnih do izduženih oblika, s većim ili manjim udjelom vegetacije. Isprepliću se s livadama i pašnjacima te zapuštenim poljoprivrednim površinama. U sklopu njih se protežu vodotoci, živice, pojedinačna stabla i drugi elementi zelene infrastrukture koji zajedno čine zanimljive krajobrazne uzorke. Krajobrazni uzorci mozaika poljoprivrednih površina variraju ovisno o veličini i obliku parcela, prisustvu vegetacije, reljefu, ali i o antropogenim čimbenicima (staze, objekti i sl.) u neposrednoj okolini.

Iako se prvenstveno koriste za proizvodnju hrane, ovi prostori imaju važan ekološki značaj te pridonose vizualnoj dinamici i prostornoj atraktivnosti u odnosu na druge poljoprivredne površine.

Za daljnji razvoj ovog prostora preporučuje se uvođenje društvenih funkcija kroz edukativne i rekreativne modele te jačanje povezanosti putem zelene infrastrukture.

Slika 73 Mozaik poljoprivrednog korištenja u sklopu naselja Dokmanovići (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Tipologija otvorenih prostora

 OP4b - Mozaik poljoprivrednih površina

Slika 74 - Tipologija otvorenih prostora - Mozaik poljoprivrednih površina (Autor: PROJEKTI d.o.o.)

OP4c – Zapuštene poljoprivredne površine

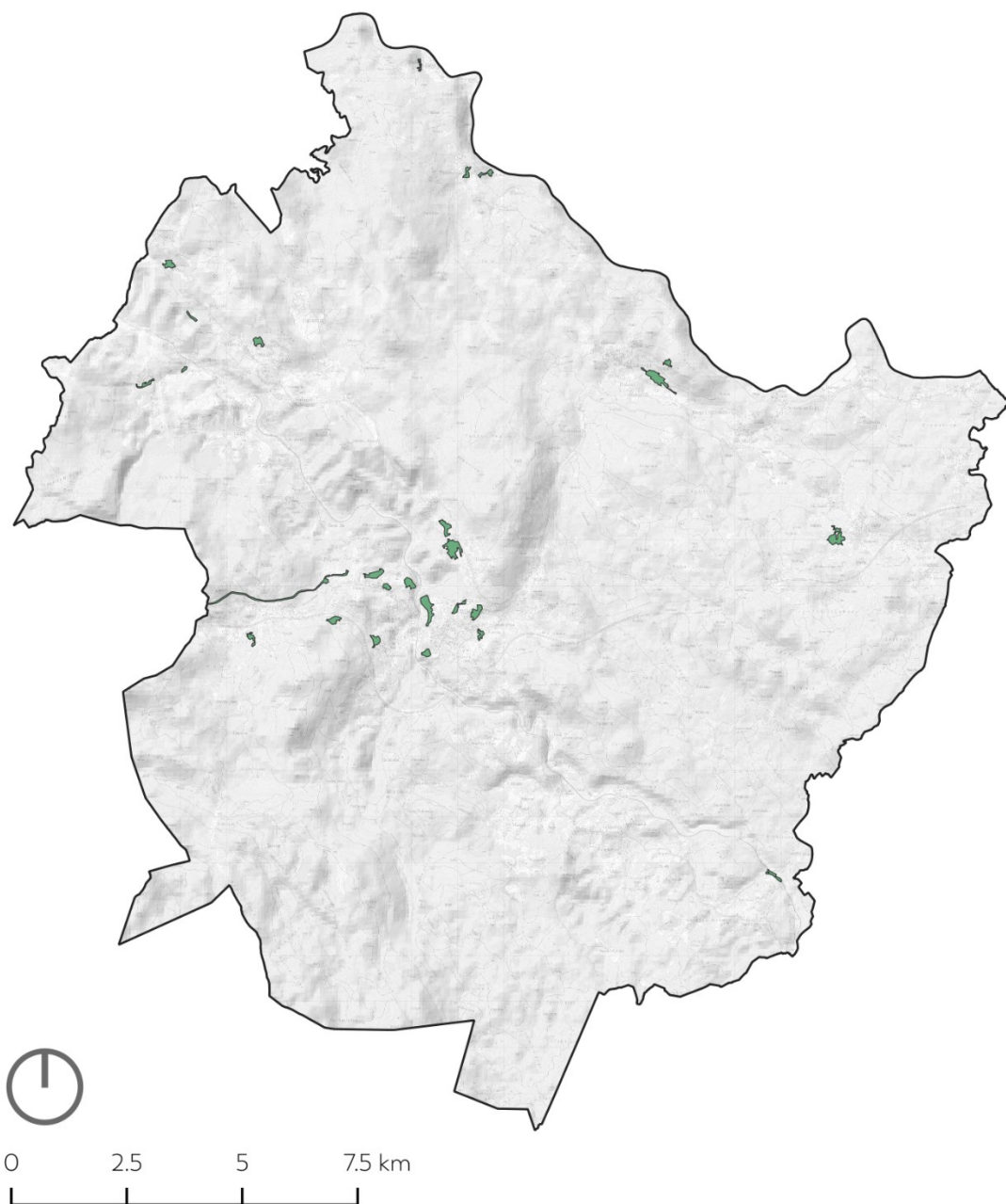
Prema Karti staništa, zapuštene poljoprivredne površine (I.1.8.), odnosno površine zarasle zeljastom ili grmovitom vegetacijom, zauzimaju 91 ha površine Grada. Ove površine nalaze se uz Dobru, osobito u sjeverozapadnim naseljima poput Dokmanovići i Žakule, te oko samog naselja Vrbovsko. Manji dijelovi nalaze se i uz Kupu, primjerice u naseljima Damalj, Lukovdol i Klanac. Uz ove površine pojavljuju se i dva dodatna stanišna tipa:

- I.1.4. Ruderalne zajednice kontinentalnih krajeva – pripadaju razredu ARTEMISIETEA VULGARIS (Lohmeyer et al. in Tx. ex von Rochow, 1951) i sastoje se od sub-kserične ruderalne vegetacije, u kojoj dominiraju kratkotrajne višegodišnje vrste karakteristične za umjereni pojas Europe.
- I.1.7. Zajednice nitrofilnih, higrofilnih i skiofilnih staništa – pripadaju razredu BIDENTETEA (Tx. et al. ex von Rochow, 1951), a predstavljaju skup skiofilnih i slabo nitrofilnih zajednica koje se razvijaju u rijetkim šumama, uz šumske putove i prosjek

Sve većom depopulacijom stanovništva i prelaskom na nove gospodarske djelatnosti dolazi do zanemarivanja poljoprivredne proizvodnje i stočarstva te postepenog zarastanja poljoprivrednih površina i njihovog prelaska u šume. S obzirom da na području Grada Vrbovsko nema značajne intenzivne gospodarske aktivnosti, područje je pogodno za razvoj ekološke poljoprivrede i stočarstva. Naime, intenzivna poljoprivreda negativno utječe na bioraznolikost područja npr. na ugrožene biljne vrste (kaćune – porodica Orchidaceae), ugrožene i ciljne vrste ptica (jarebica kamenjarka – *Alectoris graeca*, vrtna strnadica – *Emberiza hortulana*, primorska trepteljka – *Anthus campestris*, , rusi i sivi svračak – *Lanius collurio* i *Lanius minor*, ševa krunica – *Lullula arborea*, pjegava grmuša – *Curruca nisoria*, kosac – *Crex crex*, mali ćuk – *Glaucidium passerinum*, leganj – *Caprimulgus europaeus*, sova močvarica – *Asio flammeus*, ušara – *Bubo bubo*, zmijar – *Circaetus gallicus*, bjeloglavi sup – *Gyps fulvus*, sivi sokol – *Falco peregrinus*) te potencijalno čovječja ribica (*Proteus anguinus*) jer nije u potpunosti poznat utjecaj pesticida i organskih gnojiva koji se koriste u poljoprivredi, a slivnim vodama završe u podzemlju (Jelić i sur., 2015).

Slika 75 Zapuštene poljoprivredne površine u sklopu naselja Lukovdol (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

OP4c - Zapuštene poljoprivredne površine

Slika 76 - Tipologija otvorenih prostora – Zapuštene poljoprivredne površine (Autor: PROJEKTI d.o.o.)

Kategorija (OP5) Otvoreni prostor gospodarskih i poslovnih zona

- OP5a Otvoreni prostori gospodarskih i industrijskih objekata
- OP5b Brownfield prostori

Slika 77 Detalj gospodarskih prostora u Vrbovskom (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

OP5a - Otvoreni prostori gospodarskih i industrijskih objekata

Tipom su obuhvaćeni otvoreni prostori vezani za industrijske i uslužne objekte na području Vrbovskog, koji uključuju tvornička postrojenja, poslovne zone, obrte, trgovačke i ugostiteljske objekte i sl.

Među **industrijskim sadržajima** na području grada osobito se izdvajaju pogoni drvne industrije, odnosno drvoprerađivački kompleksi i manje pilane u privatnom vlasništvu. Industrijski kompleksi uključuju pilanu Hrvatskih šuma i modernizirani pogon nekadašnje drvne industrije koji se prostiru na desetak hektara riječne doline u naselju Vrbovsko. Njihov zaklonjeni položaj i niža nadmorska visina u odnosu na ostatak naselja omogućuje smanjenje negativnih utjecaja povezanih s radom tvornice, kao što su vizualna izloženost, te emisija buke i prašine. Unatoč tome, ovi su prostori u provedenoj analizi ¹⁷ prepoznati kao toplinski otoci, s temperaturama višim i do 4 °C u odnosu na neposredno okruženje. Evidentirana temperatura je posljedica toplinskih svojstava proizvodnih pogona i drvne sirovine koja se skladišti na otvorenom, ali i visokog postotka izgrađenih površina i niskog udjela zelenila unutar tvorničkih kompleksa. Poželjno je da se, ovisno o mogućnostima, ovi prostori dodatno ozelene visokim stablašicama kako bi se smanjio navedeni utjecaji, te kako bi se omogućilo bolje vizualno stapanje tvorničkih kompleksa sa šumovitim obroncima kanjona Dobre.

Dio pilana u privatnom vlasništvu smješten je unutar naseljenog područja, te je u njihovom slučaju poželjno razmotriti uspostavu zaštitnog zelenog pojasa ili ograde koja može ublažiti negativne učinke prema prometnici i okolnim stambenim objektima.

Osim drvoprerađivačkih pogona, u pogledu industrijskih postrojenja također vrijedi izdvojiti farmu peradi u zaseoku Senjsko, koja je formirana na dijelu nekadašnjeg stočarskog kompleksa tvornice Sljeme. S obzirom da su njezini pogoni dislocirani u odnosu na naseljeni dio Vrbovskog, njihov rad ne dovodi do izravnog negativnog utjecaja na gradsko stanovništvo.

Poslovna zona Vrbovsko smještena je u južnom dijelu naselja, te nominalno obuhvaća 14 ha prostora, od čega je 4 ha opremljeno komunalnom i prometnom infrastrukturom. Unutar uređenog dijela poslovne zone (sjeverno od Ulice hrvatskih branitelja) trenutno se nalazi nekoliko postrojenja u privatnom vlasništvu, te novouređeno reciklažno dvorište sa sortirnicom. S obzirom da nije realizirana u cijelosti, poslovna zona u ovom trenutku nije evidentirana kao mjesto prekomjernog zagrijavanja. Poželjno je da se razmotri njezino ozelenjavanje, te da se pri projektiranju prometnice u južnom dijelu obuhvata predvidi formiranje drvoreda kojim bi se dodatno ublažili potencijalni negativni utjecaji.

U pogledu društvene funkcije moguće je istaknuti vanjski prostor trgovačkog centra u Vrbovskom (Ulica Dobra), koji je u prošlosti korišten za održavanje Božićnog sajma.

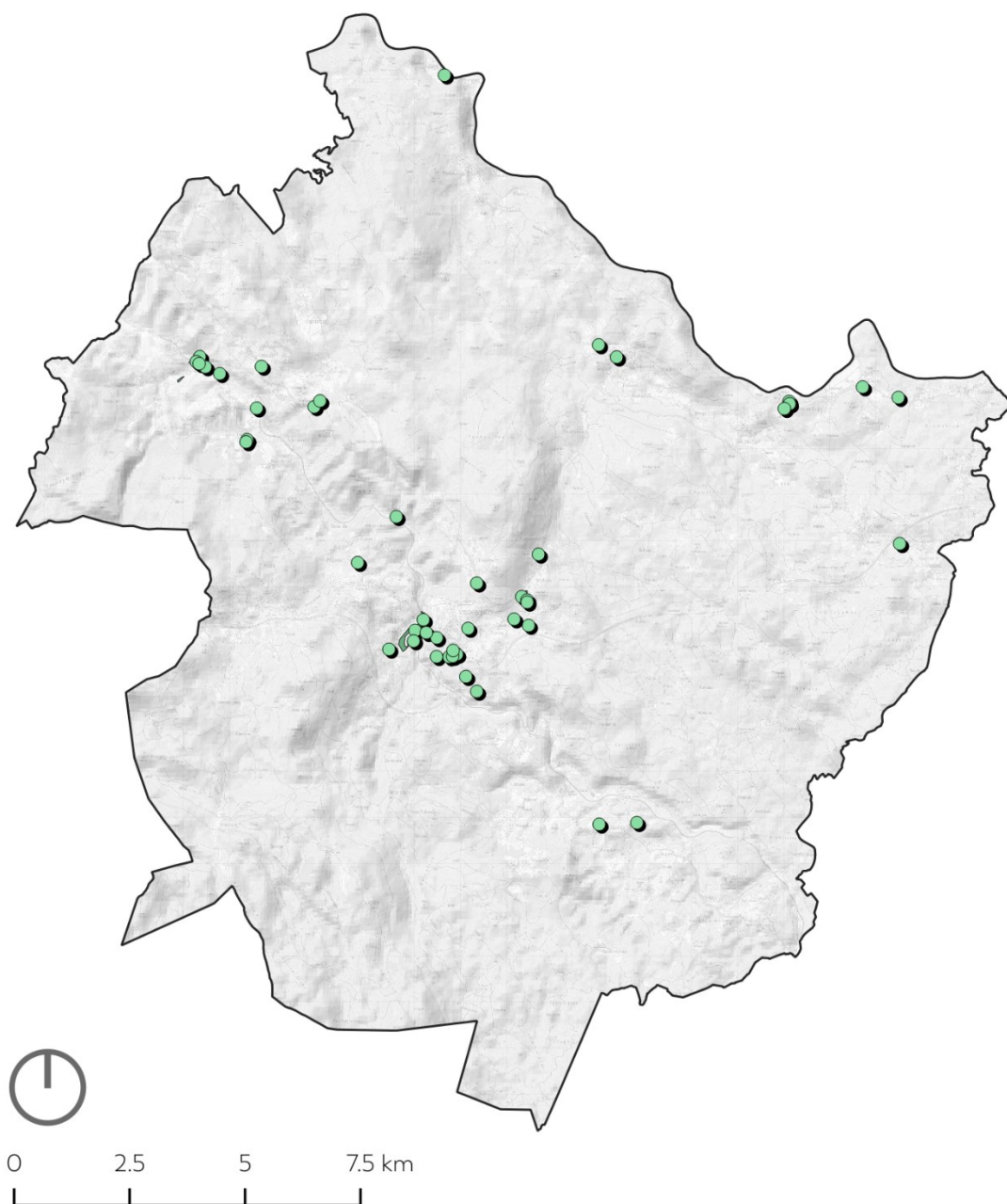
¹⁷ Poglavlje 6.5. Analiza toplinskih otoka

Slika 78 Pogled na dvorište privatne pilane (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 79 Pogled na gospodarski objekt/trgovina u Lukovdolu (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Tipologija otvorenih prostora

● OP5a - Otvoreni prostori gospodarskih i industrijskih objekata

Slika 80 - Tipologija otvorenih prostora – Otvoreni prostori gospodarskih i industrijskih objekata (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP5b – Brownfield prostori

Brownfield je naziv za gospodarske, stambene i industrijske površine koje su trenutno zapuštene i bez aktivne namjene. U kontekstu zelene urbane obnove, ovi prostori nude priliku za regeneraciju i održivi urbani razvoj kroz prenamjenu u neki od oblika zelenih/ otvorenih prostora ili drugih javnih sadržaja. Osim toga, često je riječ o prostorima koji u svojem trenutnom stanju mogu imati negativan utjecaj na neposredno okruženje, primjerice kroz vizualnu degradaciju, prekomjerno zagrijavanje ili onečišćenje voda, tla i zraka, zbog čega je nužno provesti njihovu sanaciju.

Brownfield prostori na području Vrbovskog uključuju napuštene industrijske pogone, dijelove željezničke infrastrukture, te eksploatacijska polja i druge gospodarske prostore izvan aktivne funkcije. Među napuštenim industrijskim prostorima ističu se bivša tvornica kemijske industrije Chormos u Moravicama koja zauzima 1,5 ha zemljišta u privatnom i državnom vlasništvu, ostaci pilane u Gomirju (1,2 ha) te napušteni prostor industrijske farme tvornice Sljeme u Vrbovskom. Također vrijedi istaknuti napušteno eksploatacijsko polje Grič -Hambarište na kojem nije provedena nužna sanacija, te brownfield prostor uz naplatne kućice u Hambarištu koje je prepoznato kao najizraženiji toplinski otok na području Grada. Kada govorimo o dijelovima željezničke mreže, kao brownfield prostor je moguće okvalificirati napuštene kolosjeke ranžirnog kolodvora u Moravicama, te kolodvorske zgrade izvan funkcije poput zgrade bivšeg stajališta u Ljubošini.

Osim toga, brownfieldom možemo smatrati i ostatke nedovršene dionice željezničke pruge Črnomelj–Vrbovsko, čija je gradnja započela 1939. godine, ali je obustavljena zbog izbijanja Drugog svjetskog rata. Ovi ostaci uključuju očuvane usjeke i nasipe, kao i veće strukture poput nedovršenih mostova i tunela u naseljima Vrbovsko i Smišljak. Poželjno je revitalizirati ove objekte u gospodarskom ili turističkom smislu, primjerice kroz uspostavu tematske staze ili prenamjenu napuštenih tunela u uzgajališta ili skladišta. Očuvane strukture mostova bi trebalo zadržati u sadašnjem stanju kao dio kulturno-povijesne baštine.

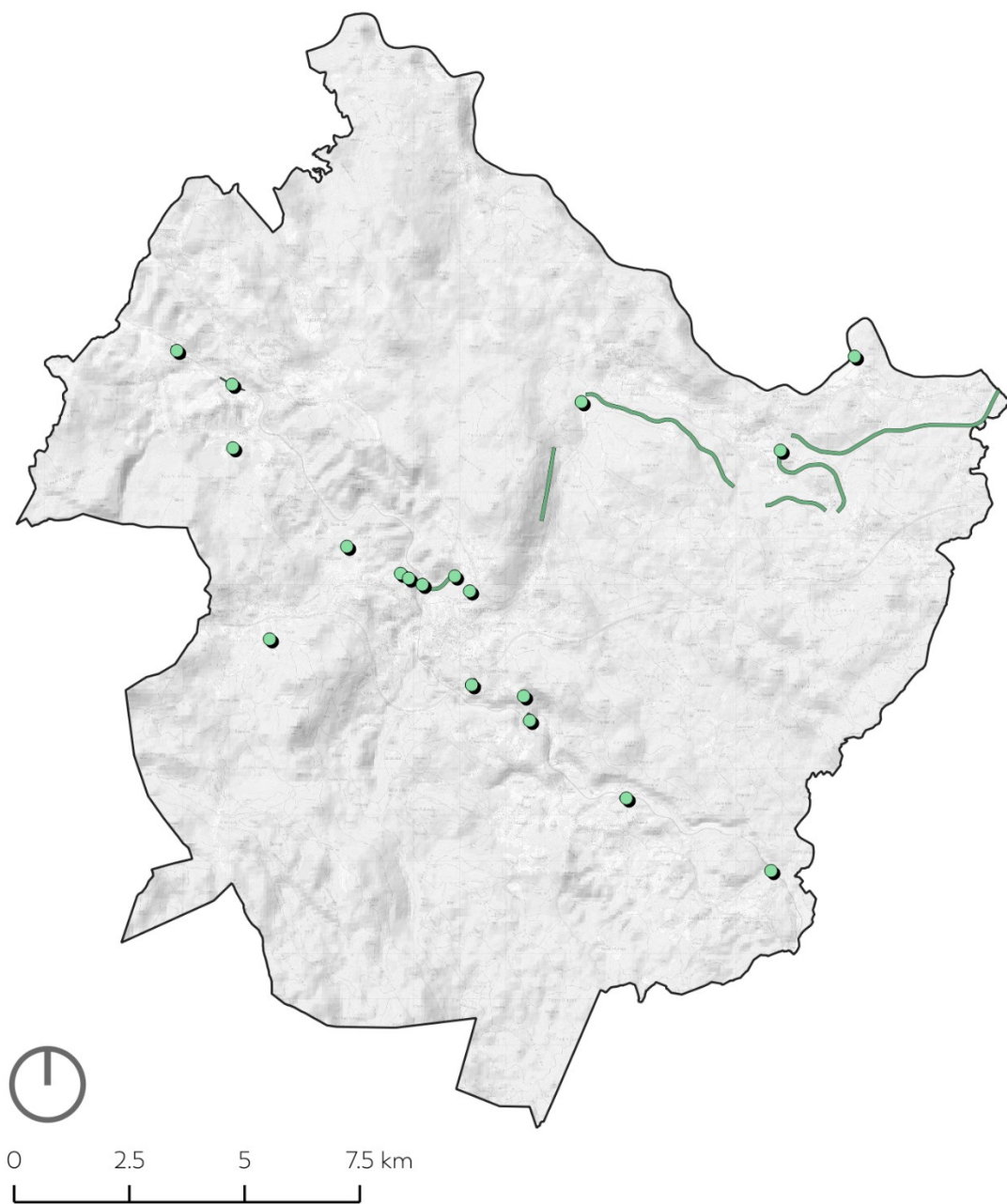
Među napuštenim gospodarskim objektima koje je poželjno revitalizirati i po mogućnosti prenamijeniti u pogodniji oblik korištenja vrijedi istaknuti mlinove na Kupi, Čogrljevom jezeru i drugim vodenim površinama na području Grada. Kod ulaza u kanjon Kamačnik donadavno su se nalazili ostaci stare pilane, a u budućnosti se planira obnova ove građevine kao interpretacijskog centra.

Slika 81 Napušten prostor bivše tvornice kemijske industrije Chormos u Moravicama (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 82 Napušten prostor ložione HŽ (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Tipologija otvorenih prostora

- OP5b - Brownfield prostori
- Trasa nedovršene željezničke pruge Črnomelj - Vrbovsko

Slika 83 - Tipologija otvorenih prostora – Brownfield prostori (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Kategorija (OP6) Otvoreni prostori infrastrukturnih trasa

- OP6a Koridori cesta
- OP6b Koridori željeznice
- OP6c Koridori pješačkih staza i tematskih ruta
- OP6d Parkirališta

Slika 84 Detalj prometnice (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

OP6a – Koridori cesta

Kroz gradski prostor prolaze autocesta A6, državne ceste DC 3 (Karlovac (DC1) – Rijeka (DC8), takozvana „Luizijana“ ili „Lujzinska cesta“), DC 42 (Stubica (DC3) – Ogulin), županijska cesta ŽC 5034 i ŽC 5036, lokalne ceste L 58030, L 58032, L 58033, L 58034, L 58036, L 58037, L 58038, L 58039, L 58062, L 58063 i niz nerazvrstanih i neklasificiranih cesta.

Autocesta A6 prolazi središtem gradskog područja, s ulaznim čvorom u neposrednoj blizini naselja Vrbovsko. Pored navedenog čvora, infrastruktura autoceste obuhvaća tri tunela (Čardak, Rožman Brdo, Veliki Gložac) i 8 mostova/ vijadukata (Jablan II, Lazi, Kamačnik, Dobra 4, Zečeve Drage, Hambarište, Osojnik, Severinske Drage). Navedeni objekti zauzimaju 4,9 km od 20 km autoceste koja prolazi kroz gradsko područje (skoro 25%), što smanjuje njezin fragmentacijski utjecaj i omogućuje ekološko, te izletničko povezivanje sjevernog i južnog dijela Grada. S druge strane, intenzivan promet u ovoj dionici dovodi do snažne buke koja smanjuje kvalitetu života u okolnim naseljima, na što su u provedenoj anketi ukazali stanovnici naselja Jablan. Prema strateškoj karti buke iz 2016. godine pojedini objekti u naselju Jablan mogu iskusi buku u rasponu od 69-74 dB, dok je buka od 54 dB predviđena u širem pojasu autoceste, uključujući i središnje gradsko naselje. Zbog svega navedenog, poželjno je da se u pojedinim dionicama autoceste razmotri postava bukobrana ili širokih zaštitnih nasada kako bi se navedeni intenzitet buke čim više ublažio. Koridor autoceste nije uređen u krajobraznom smislu, a moguće područje za takav oblik intervencije predstavljaju proširenja na čvorištu Vrbovsko od kojih je dio obrastao u šikaru. Uređenjem ovih prostora unapredio bi se vizualni dojam pri ulasku u grad, te bi se doprinijelo unaprjeđenju ukupnog gradskog identiteta.

Do izgradnje autoceste A6 2008. godine državna cesta **DC 3, ili „Lujzinska cesta“** predstavljala je glavnu vezu između Zagreba i Rijeke. Danas ova cesta u godišnjem prosjeku broji manje od 2000 vozila dnevno¹⁸, što je tek neznatno više od dionice državne ceste DC 42 koja povezuje Vrbovsko i Ogulin¹⁹. Riječ je o cestama s dvije prometne trake, koje prolaze kroz naselja, te neizgrađen ruralni i šumski prostor, s vrlo uskom bankinom i zaštitnim pojasom. Državna cesta DC 3 nema nogostup, što otežava pješačko-biciklističko kretanje unutar i između pojedinih gradskih naselja, osobito onih koja su se razvila longitudinalno uz ovu cestu. Nogostup je formiran uz dio DC 42 koji prolazi kroz naselja Vrbovsko i Gomirje te dio županijske ceste Ž5034 (ulica Hrvatskih branitelja, Ivana Gorana Kovačića, Dobra, Senjsko) i prometnica nižeg reda u središtima gradskih naselja. Nogostupi na području Grada razlikuju se u širini te ne sadrže ucertane biciklističke trake ni druge oblike biciklističke infrastrukture. Dio prometnica s nižim intenzitetom prometa moguće je iskoristiti za formiranje pješačko-

¹⁸ Prosječni godišnji dnevni promet tijekom 2023. godine na brojačkom mjestu Vrbovsko iznosio je 1157 vozila, a prosječni ljetni dnevni promet tijekom iste godine iznosio je 1727 vozila. Izvor: Hrvatske ceste d.o.o., 2023., Brojenje prometa na cestama Republike Hrvatske

¹⁹ Prosječni godišnji dnevni promet tijekom 2023. na brojačkom mjestu Gomirje iznosio je 1080 vozila, a ljetni 1250 vozila. Izvor: Hrvatske ceste d.o.o., 2023., Brojenje prometa na cestama Republike Hrvatske

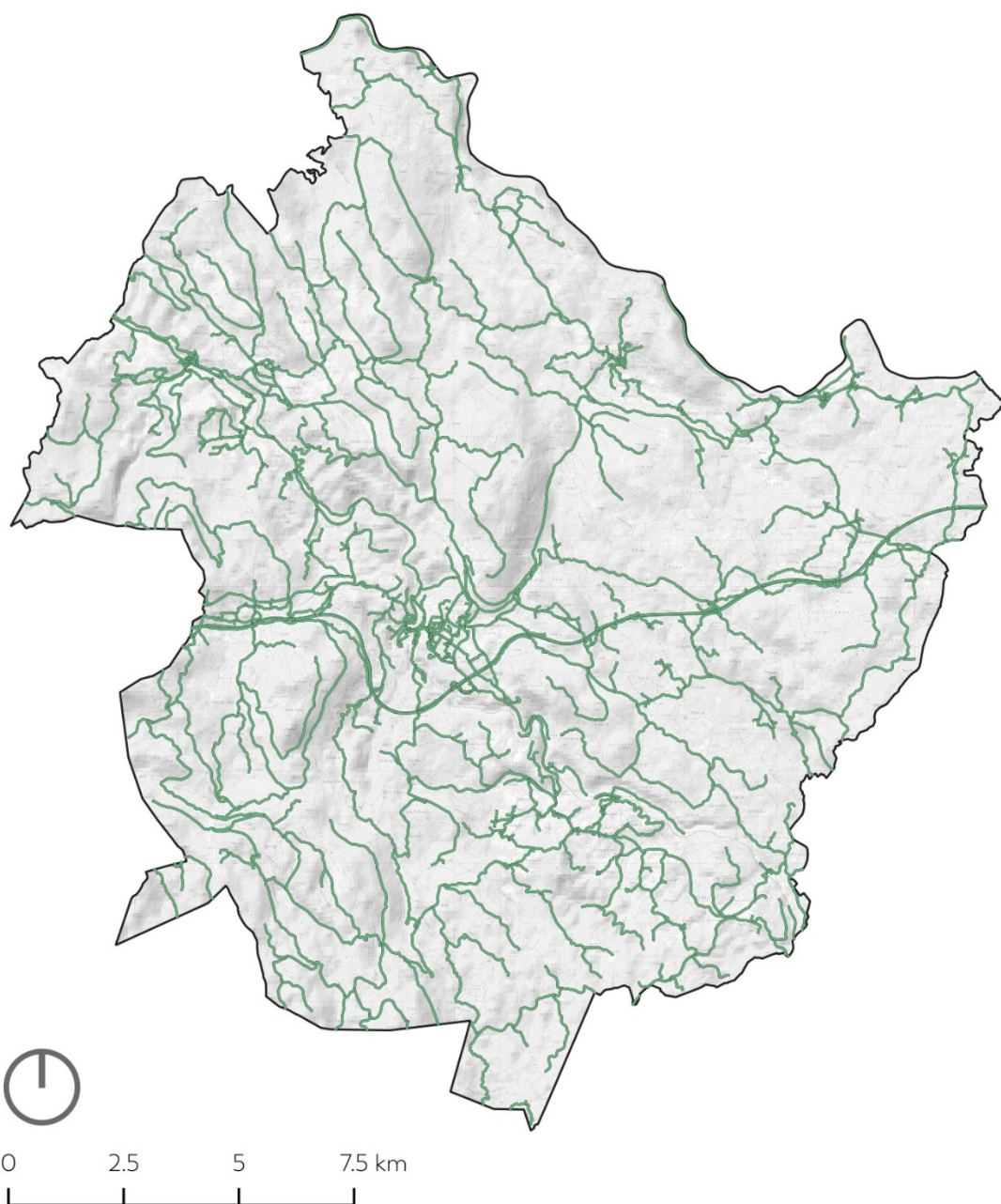
biciklističkih ruta, te se u tom smislu ističe koridor lokalne ceste LC 58033 („Jelenski jarak“) uz rijeku Dobru koja izravno povezuje naselja Vrbovsko i Moravice.

Slika 85 Koridor Ul. Hrvatskih Branitelja u Vrbovskom (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 86 Koridor D3 prema Moravicama (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

— OP6a - Koridori cesta

Slika 87 - Tipologija otvorenih prostora – Koridori cesta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

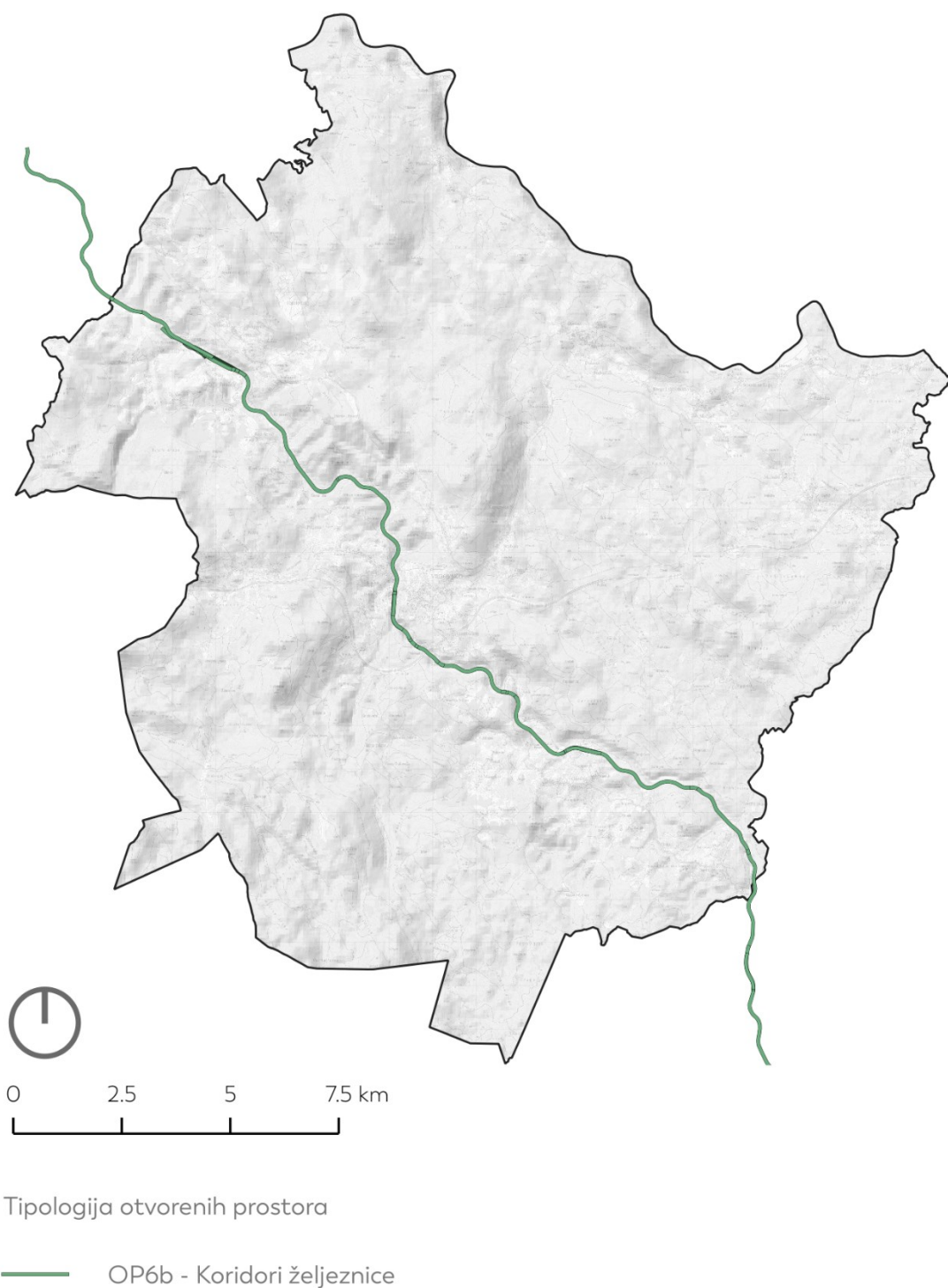
OP6b – Koridori željeznice

Područjem Vrbovskog prolazi **željeznička pruga M202 Zagreb GK – Rijeka**, koja pripada koridoru RH2 (bivši ogranak V.b paneuropskoga koridora, DG – Botovo – Koprivnica – Dugo Selo – Zagreb – Karlovac – Rijeka – Šapjane – DG). Ova pruga je sagrađena 70-tih godina 19. stoljeća, te je u prošlosti imala iznimno značajnu ulogu u gospodarskom i društvenom razvoju gradskog područja. Željeznica prolazi dolinom rijeke Dobre, s kolodvorima i postajama u Moravicama, Vrbovskom i Gomirju²⁰. Riječ je o jednokolosječnoj i elektrificiranoj pruzi, čija infrastruktura pored spomenutih stajališta također obuhvaća ranžirni kolodvor u Moravicama, te tunele i mostove preko rijeke Dobre. S obzirom na pad željezničkog prometa i gubitak značaja ranžirnog kolodvora Moravice u zadnjim desetljećima, na dijelu željezničke infrastrukture vidljivi su tragovi zanemarivanja, koji se osobito očituje na kolodvorskim zgradama i vanjskom prostoru. Dio zgrada i kolodvorske infrastrukture obnovljen je u sklopu recentno izvedenog u obnove dionice između Ogulina i Moravica, tako da se peroni i stajališta nalaze u dobrom stanju. U budućnosti je poželjno provesti hortikulturno uređenje i adekvatno opremanje šireg prostora željezničkih stajališta, a osim toga, poželjno je razmotriti ozelenjavanje koridora željezničke pruge koji prolazi kroz naseljena mjesta, poput dionica u Moravicama i Gomirju, kako bi se ublažio utjecaj željezničkog prometa na stambene objekte.

Slika 88 Koridor željezničke i postaja u Moravicama (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

²⁰ U prošlosti je djelovala i željeznička stanica Ljubošina, čija je građevina danas brownfield prostor.

Slika 89 - Tipologija otvorenih prostora – Koridori željeznice (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP6c – Koridori pješačkih staza i tematskih ruta

Na području Grada formirano je 7 **planinarskih staza** koja služe kao poveznica s istaknutim vrhovima u gradu i okolici, kao što su Klek, Bijela kosa, Lovnik i Okrugljak. Većinu planinarskih staza održava planinarsko društvo HPD Zagreb-Matica, osim staze 105 Kamačnik – Klek koja se nalazi u nadležnosti planinarskog društva HPD Runolist iz Zagreba.

Tablica 6 - Planinarske staze na području Grada (Izvor: portal Hrvatskog planinarskog saveza, www.hps.hr)

Oznaka	HPD	Naziv	Duljina [m]	Visinska razlika [m]
105	HPD Runolist, Zagreb	Kamačnik - Klek	20375	720
401	HPD Zagreb-Matica	Severin na Kupi - Lukovdol	5037	230
402	HPD Zagreb-Matica	Lukovdol - Litorič - Orlova stijena	29381	420
404	HPD Zagreb-Matica	Kamačnik - Vrbovsko - Lovnik	8049	550
406	HPD Zagreb-Matica	Orlova stijena - Okrugljak	4472	370
407	HPD Zagreb-Matica	Gornji Kuti - Okrugljak	7516	480
501	HPD Zagreb-Matica	Kamačnik - Bijela kosa	5670	660

Staza 105 uključuje šetnicu uz rječicu Kamačnik, koja čini jedan od najznačajnijih turističkih sadržaja na području Grada i Gorskog kotara uopće. Ova šetnica povezuje izletišta Kamačnik s izvorom istoimene rječice, te omogućuje posjetiteljima upoznavanje s prirodnim ljepotama njezinog kanjona ²¹. U svoja tri kilometra ova šetnica savladava neznatnu visinsku razliku od 30 m. S obzirom da je formirana u uskom kanjonu, dio šetnice je izveden kao drvena platforma koja dodatno povećava njezinu turističku atraktivnost. Duž šetnice su postavljeni izletnički i turistički sadržaji kao što su edukativne interpretacijske ploče i zvučne instalacije. Poželjno je da se ovisno o prostornim mogućnostima u dijelu šetnice formiraju dodatne boravišne niše s klupama, ležaljka i drugim boravišnim sadržajima.

Kao pješačku tematsku rutu vrijedi izdvojiti i stazu „Riblje - Lesci“ izvedenu i opremljenu u sklopu INTERREG projekta Carnivora Dinarica. Ova staza prolazi uz samu obalu rijeke Kupe, a u perspektivi bi trebala činiti dio kontinuirane šetnice između Blaževaca i Zdihovog. U sklopu projekta je uz stazu postavljeno 5 interpretacijskih lokaliteta s edukacijskim pločama, smjerokazima i drugom opremom.

Turistička zajednica Grada Vrbovskog i Gorskog kotara konceptualizirala je niz biciklističkih ruta namijenjenih upoznavanju s prirodnim i kulturnim osobitostima Grada i regije. Podaci o rutama su prisutni na mrežnim stranicama, ali nije poznato jesu li ove dionice prisutne u prostoru u vidu smjerokaza, biciklističke infrastrukture i sl.

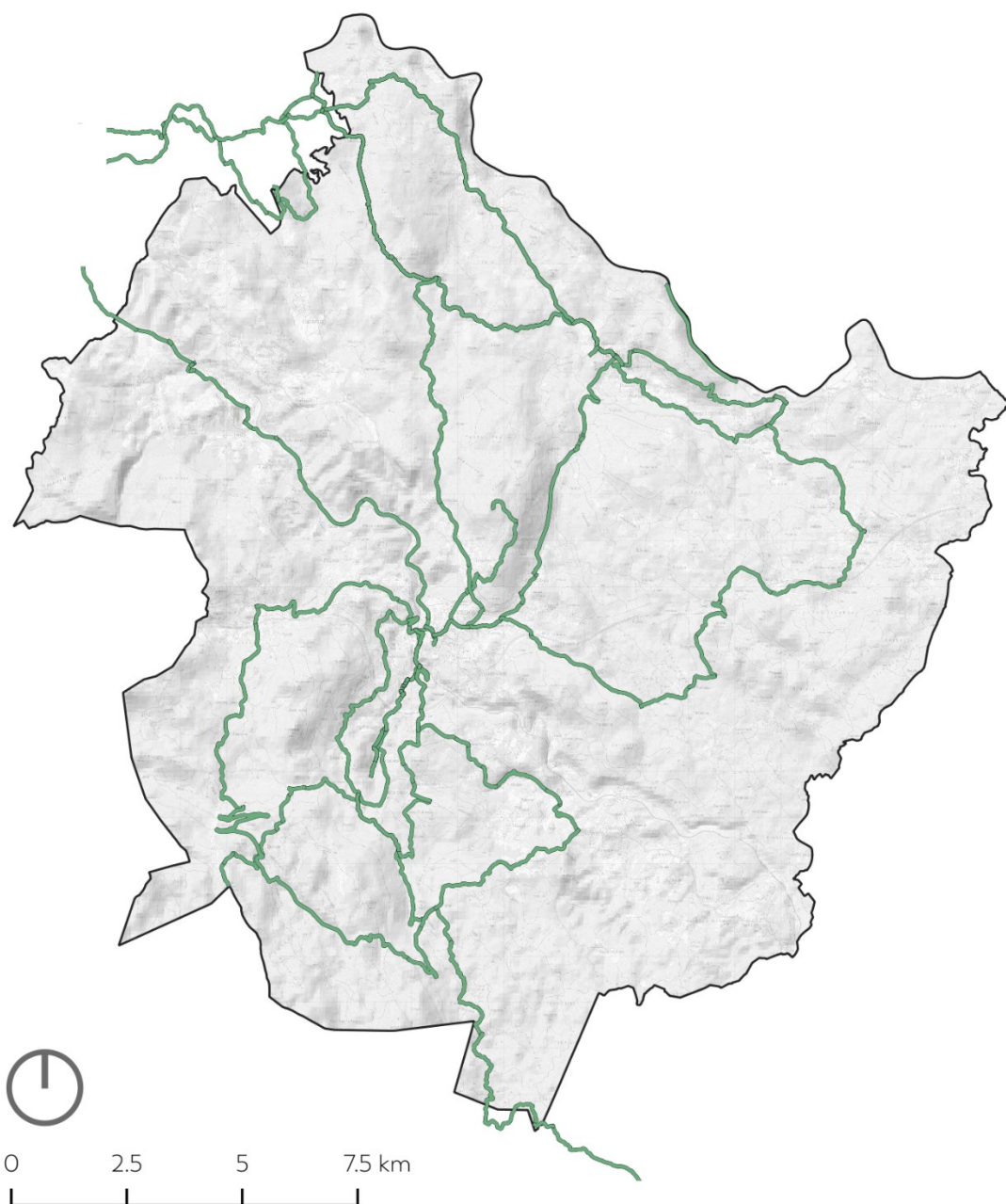
²¹ Šire područje kanjona je 2002. godine u zaštićeno u svojstvu Značajnog krajobraza

Slika 90 Šetnica uz rječicu Kamačnik (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)

Slika 91 Šetnica uz rijeku Kupu (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

— OP6c - Koridori pješačkih staza i tematskih ruta

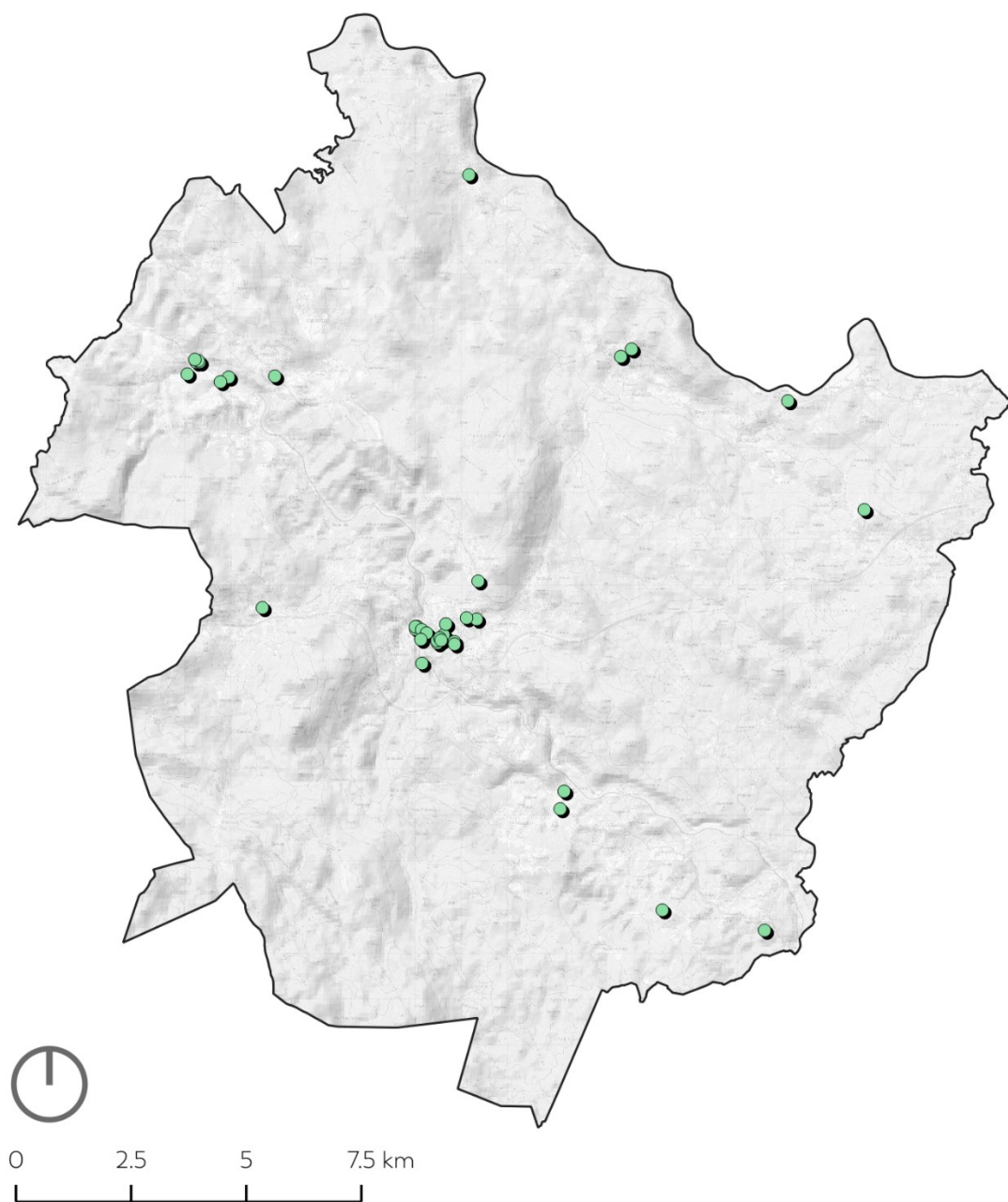
Slika 92 - Tipologija otvorenih prostora – Koridori pješačkih staza i tematskih ruta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

OP6d – Parkirališta

Tipom su obuhvaćena javna parkirališta na gradskom području. Uglavnom je riječ o manjim parkiralištima vezanim za stambene, javne, gospodarske i sakralne objekte i groblja, ali i druge sadržaje od javnog značaja kao što su izletišta i kupališta. Ovisno o vrsti zastora i prisutnosti zelenila, ovi prostori mogu djelovati kao izražen toplinski otok, s negativnim utjecajem na mikroklimu okolnog prostora. Većina parkirališta na gradskom području uređena su i asfaltirana. Uz veći dio njih javlja se i obodno raspoređeno zelenilo koje, s obzirom na male dimenzije parkirališta, smanjuje njihovo zagrijavanje i doprinosi ambijentalnoj kvaliteti prostora. Iznimku u tom smislu čini oveće parkiralište uz trgovački centar u ulici Dobra te parkiralište uz OŠ Ivana Gorana Kovačića. S obzirom da se nalazi u neposrednoj blizini škole, poželjno je da se ovo parkiralište ozeleni, dislocira ili denivelira u korist obrazovnih sadržaja i zelenih površina. Na području grada se također javljaju uređena parkirališta s poroznim zastorom (travne rešetke), kao što je slučaj s parkiralištem gomirskog Manastira i parkirališta uz tržnicu u Vrbovskom, koje omogućuje izravnu infiltraciju vode u tlo, te na taj način smanjuje opterećenje sustava oborinske odvodnje tijekom ekstremnih oborina. U smislu kvalitetnog oblikovanja vrijedi istaknuti parkiralište u granitnim kockama uz groblje „Krš“ koje nadopunjuje njegovu ambijentalnu vrijednost.

Slika 93 Parkiralište u sklopu groblja Krš u Vrbovskom (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Tipologija otvorenih prostora

● OP6d - Parkirališta

Slika 94 - Tipologija otvorenih prostora – Parkirališta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

7. MODEL KRUŽNOG GOSPODARENJA PROSTOROM I ZGRADAMA

Proces kružnog gospodarenja prostorom i zgradama provodi se u skladu s načelima zelene gradnje koja se odnosi na cjeloviti proces osmišljavanja, izvedbe, održavanja, uporabe i obnove prostora i zgrada zasnovane na načelu održivosti. Provedba navedenog procesa podrazumijeva tri različite faze, odnosno tipa projekta:

- planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarenjem,
- revitalizacija i obnova nekorištenih prostora i zgrada,
- kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada.

7.1. Planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarstvom

Planiranje i gradnju novih zgrada potrebno je provoditi sustavnim pristupom u skladu s načelima kružnog gospodarenja. Navedeno podrazumijeva produljenje trajnosti zgrada, veću fleksibilnost prostora za jednostavnije mijenjanje funkcije i korisnika, smanjenje količine građevnog otpada i povećanje energetske učinkovitosti zgrada.

Trenutno u Gradu nisu planirane javne investicije u izgradnju novih zgrada.

7.2. Revitalizacija i obnova nekorištenih prostora i zgrada

Napuštene zgrade pogodne za revitalizaciju i obnovu primjenom načela kružnog gospodarenja, a kao javne investicije na području Grada su sljedeće:

- rekonstrukcija i dogradnja zgrade stare pilane i prenamjena u Centar za posjetitelje Kamačnik,
- rekonstrukcija i prenamjena zgrade nekadašnje škole u Lukovdolu za potrebe Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Lukovdol' te
- rekonstrukcija i prenamjena zgrade nekadašnje škole u Senjskom za potrebe Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Pučka škola'.

Ovom dokumentacijom predlaže se i projekt revitalizacije i interpretacije starih mlinova na području Grada.

Rekonstrukcija i dogradnja zgrade stare pilane i prenamjena u Centar za posjetitelje Kamačnik

Uređenje Centra za posjetitelje Kamačnik planirano je na mjestu nekadašnje pilane (k.č. br. 1397/2, k.o. Gomirsko Vrbovsko) na ulazu u kanjon Kamačnik, zaštićen kao značajni krajobraz. Navedeno podrazumijeva obnovu demontiranih kamenih zidova pilane te dogradnju novog dijela zgrade.

Za zahvat je izrađena određena projektna dokumentacija, a unutar zgrade nalazit će se kulturni, edukativni, konferencijski i multimedijalni sadržaji vezani uz valorizaciju prirodne i povijesne baštine, primarno u svrhu turizma.

Slika 95 – 3d prikaz budućeg Centra za posjetitelje Kamačnik, Kreativni krajobrazi d.o.o. (Izvor: <https://lokalni.vecernji.hr/>)

Rekonstrukcija i prenamjena zgrade nekadašnje škole u Lukovdolu za potrebe Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Lukovdol'

Napuštena zgrada nekadašnje škole u Lukovdolu (k.č. br. 1/1, k.o. Lukovdol) smještena je uz glavnu prometnicu u centru naselja preko puta crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije, neposredno uz Memorijalni muzej Ivan Goran Kovačić. Zgrada je samostojeća, pravokutnog tlocrta, visine podrum, prizemlje, kat i potkrovlje.

Predmet planiranog zahvata je rekonstrukcija, uređenje i opremanje školske zgrade, izgradnja novog pomoćnog objekta na mjestu starog te uređenje pripadajućih okolnih vanjskih površina za potrebe Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Lukovdol'. Navedeno podrazumijeva uređenje sadržaja za edukativne i kulturne sadržaje za sve uzraste, primarno namijenjene školi u prirodi, s posebnim naglaskom na održivu poljoprivredu, valorizaciju prirodne i kulturne baštine, pjesničkog i muzičkog stvaralaštva te gastronomske ponude lokacije.

Na krovne plohe planirana je ugradnja fotonaponskih panela i solarnih kolektora, kojima bi se proizvodila električna energija dostatna za vlastite potrebe. Također je planirano sakupljanje kišnice u podzemni spremnik radi održavanja okoliša i poljoprivrednih površina.

Susjedne čestice k.č. br. 1/2, 4, 5 i 8, k.o. Lukovdol organizirat će se kao ogledni vrtovi održive ekološke poljoprivrede.

Za predmetni zahvat je od projektne dokumentacije za sada izrađeno idejno rješenje.

Slika 96 – Zgrada nekadašnje škole u Lukovdolu (Izvor: <https://www.google.com/maps/>)

Rekonstrukcija i prenamjena zgrade nekadašnje škole u Senjskom za potrebe Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Pučka škola'

Trenutno napuštena zgrada nekadašnje škole u naselju Senjsko (k.č. br. 1342/3, k.o. Vrbovsko) nalazi se uz glavnu prometnicu nedaleko novouređene Kuće Mance,

turističko-informativnog centra s naglaskom na lokalnu gastronomiju te u blizini značajnog krajobraza kanjona Kamačnik. Zgrada škole je samostojeći objekt, blago razvedenog tlocrta "L" forme, visine podrum, prizemlje, kat i potkrovlje.

Zahvatom je planirana rekonstrukcija, uređenje i opremanje zgrade škole, kao i pomoćnog objekta, uz uređenje pripadajućih vanjskih površina u svrhu uspostave Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Pučka škola'.

Centar će biti prilagođen svim uzrastima i primarno namijenjen organizaciji škole u prirodi, ali i raznim drugim, posebno gastronomskim edukacijama te onima koje se vežu uz prirodu i značajni krajobraz Kamačnik. U sklopu zgrade uredit će se etnografska zbirka s oglednim primjerom stare učionice.

Na jugoistočne krovne plohe predviđa se ugradnja fotonaponskih panela i solarnih kolektora za električnu energiju dostatnu za vlastite potrebe. Radi održavanja okoliša i permakulturnog vrta planirano je sakupljanje kišnice u podzemni spremnik.

Za predmetni zahvat za sada je izrađeno idejno rješenje.

Slika 97 – Zgrada nekadašnje škole u Senjskom (Izvor: <https://www.google.com/maps/>)

Revitalizacija i interpretacija starih mlinova na području Grada

Na području Grada Vrbovskog može se naći veći broj starih, napuštenih i ruševnih mlinova. Zbog atraktivnosti lokacija i turističkog potencijala, ističu se mlin uz kupalište u Klancu te mlin i pilana uz Čogrljevo jezero.

Iako su od njega danas ostali samo obrisi, Mlin u Klancu tehnološki je u vrijeme gradnje bio ispred svoga vremena, a imao je šest mlinskih kola i sedam pari mlinskih kamenova. Svako kolo radilo je zasebno i imalo je svog vlasnika.

Nastavno na navedeno, potrebno je izraditi projekt koji bi podrazumijevao djelomičnu revitalizaciju i obnovu samih građevina, što se posebno odnosi na osiguranje građevina od daljnjeg propadanja i rizika za posjetitelje. Osim obnove, projekt mora uključiti i provedbu interpretacije građevina kao vrijedne baštine u edukativne i turističke svrhe.

Preporuča se i izrada prostorno-programске studije kojom bi se napravilo cjelovito istraživanje ostataka napuštene industrijske baštine na području Grada te predložili načini njene revitalizacije i interpretacije.

Slika 98 – Ostaci mlina u Klancu (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 99 – Ostaci mlina i pilane uz Čogrljevo jezero (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

7.3. Kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada

Kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada provodi se zahvatima kojima im se produljuje trajnost i poboljšavaju uvjeti za korištenje, ali i pronalaskom nove, održive namjene, odnosno vremenskom raspodjelom korištenja prostora što podrazumijeva korištenje jednog prostora od strane dva ili više korisnika.

Na području Grada Vrbovskog, kao javne investicije na predmetnu temu aktualni su sljedeći projekti:

- energetska obnova administrativne zgrade na adresi I. G. Kovačića 20/A, Vrbovsko,
- energetska obnova administrativne zgrade na adresi Dobra 4, Vrbovsko,
- energetska obnova višestambene zgrade na adresi I. G. Kovačića 23, Vrbovsko,
- energetska obnova višestambene zgrade na adresi J. Mamule 7, Gomirje,
- sanacija i adaptacija zgrade svlačionica i pratećih prostora NK Vrbovsko, Vrbovsko,
- obnova i dogradnja postojeće zgrade u svrhu ugostiteljsko-turističke namjene, Severin na Kupi,
- rekonstrukcija planinarskog doma 'Kamačnik' i izgradnja nenatkrivenog bazena.

Za provedbu kružne obnove i mogućeg reprogramiranja pogodne su i ostale zgrade, posebno javne i društvene namjene u javnom vlasništvu, kao što su društveni domovi / domovi kulture, zgrade dobrovoljnih vatrogasnih društava i ostale zgrade i pripadajuće vanjske površine.

Slika 100 – Zgrada javne i društvene namjene s okolnim prostorom u naselju Lukovdol – pogled iz zraka (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o. i Goran Andlar)

Energetska obnova administrativne zgrade na adresi I. G. Kovačića 20/A, Vrbovsko

Predmetna administrativna zgrada u kojoj su smješteni ured za katastar, zavod za zapošljavanje i slični sadržaji, nalazi se na adresi Ulica I. G. Kovačića 20/A u naselju Vrbovsko (k.č. br. 1959/1, 1962/2, k.o. Vrbovsko), iza zgrade koja se trenutno preuređuje za gradsku knjižnicu. Prilaz zgradi ostvaruje se preko čestice k.č. br. 5563, k.o. Vrbovsko, na kojoj je, osim kolnog i pješačkog pristupa, uređeno i parkiralište.

Za predmetnu zgradu planirana je provedba energetske obnove, što podrazumijeva mjere kao što su toplinska izolacija zidova i krova, zamjena vanjske stolarije, ugradnja dizalice topline i fotonaponskih panela i slično.

Zahvat uključuje i postavljanje pristupa za osobe s invaliditetom te uređenje parkirališta za osobe s invaliditetom i bicikle, kao i punionice za električna vozila. U budućnosti je potrebno planirati potpunu rekonstrukciju kolno-pješačkog pristupa i parkirališta u skladu s rješenjima temeljenim na prirodi (tzv. NBS) te kvalitetno ozelenjavanje obuhvata, posebno visokim zelenilom radi osiguravanja povoljnijih mikroklimatskih uvjeta u toplijem dijelu godine.

Slika 101 – Administrativna zgrada u Ulici I. G. Kovačića 20/A, Vrbovsko – pogled iz zraka (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o. i Goran Andlar)

Energetska obnova administrativne zgrade na adresi Dobra 4, Vrbovsko

Administrativna zgrada namijenjena smještaju ureda PGŽ, porezne uprave i matičnog ureda, nalazi se na adresi Dobra 4 u naselju Vrbovsko (k.č. br. 1872, 1874, k.o. Vrbovsko) na križanju s Tvorničkom ulicom. Zgrada koristi i česticu k.č. br. 1871/2, k.o. Vrbovsko, za potrebe kolnog i pješačkog prilaza, odnosno ulaza u zgradu, te parkirališta.

Za predmetni zahvat izrađen je glavni projekt. Planirana energetska obnova zgrade uključuje toplinsku izolaciju zidova i krova, zamjenu vanjske stolarije, ugradnju dizalice topline te osiguranje pristupa i parkirališta za osobe s invaliditetom, kao i parkirališta za bicikle.

Budućim projektima potrebno je predvidjeti potpunu rekonstrukciju svih vanjskih površina u skladu s rješenjima temeljenim na prirodi (tzv. NBS) uz ozelenjavanje obuhvata.

Slika 102 – Administrativna zgrada u Ulici Dobra 4, Vrbovsko (Izvor: <https://www.google.com/maps/>)

Energetska obnova višestambene zgrade na adresi I. G. Kovačića 23, Vrbovsko

Predmetna višestambena zgrada smještena je u središtu naselja Vrbovsko, zapadno od crkve sv. Ivana Nepomuka, na adresi I. G. Kovačića 23 (k.č. br. 1828/2 i 1829/6, k.o. Vrbovsko).

Za potrebe navedenog zahvata izrađen je glavni projekt energetske obnove, kojima je planirano postavljanje toplinske izolacije vanjskih zidova i krova te vanjske stolarije,

kao i ugradnja novog sustava grijanja i hlađenja, pripreme potrošne tople vode i sustava za proizvodnju električne energije korištenjem obnovljivih izvora. Zahvatom je također predviđena zamjena postojeće unutarnje rasvjete energetski učinkovitijom.

S obzirom da se predmetna zgrada nalazi u samom središtu naselja i posjeduje veliku okućnicu, u budućnosti je nužno iskoristiti njen potencijal te obavezno zadržati i dodatno oplemeniti postojeće zelene površine, pogotovo ispred glavnog pročelja prema ulici. Ovim projektom je uz zgradu planirano uređenje parkirališta za bicikle.

Slika 103 – Višestambena zgrada u Ulici I. G. Kovačića 23, Vrbovsko (Izvor: <https://www.google.com/maps/>)

Energetska obnova višestambene zgrade na adresi J. Mamule 7, Gomirje

Višestambena zgrada se nalazi u naselju Gomirje u Ulici J. Mamule 7 (k.č. br. 91/1 i 91/2, k.o. Gomirje).

Za predmetni zahvat izrađen je glavni projekt. Njime je predviđena toplinska izolacija vanjskih zidova i krova, zamjena vanjske stolarije, ugradnja novog sustava grijanja i hlađenja te pripreme potrošne tople vode i sustava za proizvodnju električne energije korištenjem obnovljivih izvora. Projektom je također planirana i zamjena postojeće unutarnje rasvjete energetski učinkovitijom.

Uz zgradu će se urediti parkiralište za bicikle.

Sanacija i adaptacija zgrade svlačionica i pratećih prostora NK Vrbovsko

Postojeća zgrada svlačionica i pratećih prostora NK Vrbovsko nalazi se u Ulici I. G. Kovačića u središtu naselja Vrbovsko (k.č. br. 1960/4, k.o. Vrbovsko), sjeverno od nogometnog igrališta. Zgrada je razvedenog pravokutnog tlocrta, visine prizemlje i potkrovlje.

Zahvat je trenutno u fazi provedbe, a njime je planirana sanacija i adaptacija zgrade unutar postojećih gabarita. U prizemlju se uređuju svlačionice i sanitarije sportaša i sudaca te ured sa sanitarijama. U potkrovlju se uređuju prostorije za odmor sportaša. Projektom je predviđena i sanacija krovišta i pročelja, kao i njihovo toplinsko izoliranje.

Slika 104 – Zgrada NK Vrbovsko – stanje prije sanacije i adaptacije (Izvor: <https://www.google.com/maps/>)

Obnova i dogradnja postojeće zgrade u svrhu ugostiteljsko-turističke namjene

Predmetna zgrada smještena je u centru malog naselja Severin na Kupi (k.č. br. 42, k.o. Severin na Kupi), u blizini rijeke Kupe i frankopanskog dvorca Severina. Izgrađena je prije 1968. godine i trenutno se sastoji od ugostiteljskih sadržaja i školske sportske dvorane u prizemlje te triju stambenih jedinica i prostorija za udruge i gradsku knjižnicu na katu.

Zahvat se odnosi i na susjedne čestice k.č. br. 41/3, 43/1, 68/1 i 68/4, k.o. Severin na Kupi. Obuhvat je ukupne površine 4.976 m².

Do sada je izrađena projektna dokumentacija razine glavnog projekta, kojim je predviđena rekonstrukcija postojećeg i dogradnja novog dijela zgrade. Projektom se planira zadržavanje školske sportske dvorane i ostalih sportskih prostorija. Ostatak zgrade uredit će se za potrebe ugostiteljsko-turističke namjene, odnosno hotela i info/turističkog ureda u prizemlju.

Na krovu je planirana ugradnja fotonaponskih panela. Ispred zgrade uredit će se postojeće parkiralište, dok će se veći dio preostalog okolnog prostora ozeleniti.

Slika 105 – Izvod iz Glavnog projekta rekonstrukcije zgrade ugostiteljsko-turističke namjene – jugoistočno pročelje, Delfin grupa d.o.o.

Rekonstrukcija planinarskog doma 'Kamačnik' i izgradnja nenatkrivenog bazena

Planinarski dom 'Kamačnik' nalazi se u naselju Vujnovići (k.č. br. 1029/1 i 1030, k.o. Gomirsko Vrbovsko) uz glavnu prometnicu koja vodi do kanjona Kamačnik. Zgrada je samostojeća i izgrađena 1983. godine, razvedenog pravokutnog tlocrta, visine suteren, prizemlje, kat i potkrovlje.

Za predmetni zahvat izrađen je glavni projekt. Rekonstrukcijom je planirana dogradnja zgrade uz zadržavanje postojeće namjene, ali s drugačijim unutrašnjim razmještajem soba za smještaj. Svaka soba dobit će svoju kupaonicu, za razliku od sadašnjeg zajedničkog sanitarnog čvora za sve sobe. Postojeća garaža predviđena je za rušenje, a u sjevernom dijelu obuhvata, uz zgradu doma uredit će se parkirališta. U stražnjem dijelu obuhvata planirana je izgradnja nenatkrivenog bazena i pješačkih površina te ozelenjavanje. Projekt provodi trgovačko društvo Komunalac d.o.o.

Slika 106 – Sadašnji izgled planinarskog doma 'Kamačnik' (Izvor: <https://www.booking.com/>)

7.4. Ostali napušteni i slabo korišteni prostori i zgrade pogodni za revitalizaciju i obnovu po načelima kružnog gospodarenja

Na području Grada ovom dokumentacijom evidentirani su i napušteni i slabo korišteni prostori i zgrade, dijelom u privatnom vlasništvu, koji za sada nemaju određenu buduću namjenu, kao ni projektnu dokumentaciju u pripremi, no predstavljaju mogućnost za revitalizaciju pojedinih naselja i smještaj javne i društvene, gospodarske ili turističke namjene te uređenje vanjskih javnih i ozelenjenih prostora.

Takvi prostori i zgrade mogu se podijeliti u nekoliko kategorija:

- napušteni prostori i zgrade gospodarske namjene,
- napušteni ili slabo korišteni prostori i zgrade javne i društvene namjene,
- napuštene i zapuštene obiteljske kuće, stambene zgrade i manje zgrade mješovite namjene, većinom u privatnom vlasništvu i
- dvorac Severin (zaštićeno nepokretno kulturno dobro) i okolni park (zaštićeni spomenik parkovne arhitekture) kao zasebna kategorija.

Navedeni objekti, posebno zbog privatnog ili neriješenog vlasništva, predstavljaju izazov za revitalizaciju, međutim imaju izuzetnu važnost kao veliki neiskorišteni resurs na razini cijele Hrvatske. Više je razloga napuštanja i smanjenja broja stanovnika vrbovskoga kraja. Osim općenitog trenda iseljavanja u veće gradove i starenja stanovništva, za Vrbovsko je specifičan faktor zamiranje željezničkog prometa Zagreb – Rijeka i gašenje ranžirnog kolodvora koji je zapošljavao veliki broj ljudi i poticao živost, posebno naselja Moravice. Također, izgradnjom autoceste i smanjenjem prometa tzv. starom cestom nestala je potreba za vezanim sadržajima u naseljima uz cestu, kao što su gostionice i prenočišta. Drvena industrija, koja je nekada bila iznimno jaka u ovom kraju, danas je prisutna još samo djelomično. Ipak, za jačanje gospodarskih i turističkih sadržaja na području Grada Vrbovskog, važna je neposredna blizina ulaza na autocestu i samim time laka dostupnost ostalih krajeva zemlje.

Revitalizaciji bi trebalo pristupiti sustavno uz stimuliranje vlasnika da nekretnine stave u funkciju i obnove ih ili izgrade zamjenske u skladu s načelima kružnog gospodarenja kako bi se povećala njihova kvaliteta i trajnost uz iznalaženje održive namjene, uz potencijal za razvoj novih i inovativnih sadržaja.

Revitalizacija takvih napuštenih ili djelomično napuštenih i zapuštenih objekata te pripadajućeg okolnog prostora također je bitna, s jedne strane zbog vizure mjesta koje gubi na atraktivnosti s velikim brojem takvih objekata, ali možda još važnije zbog poticanja stanovništva, stalnog ili privremenog, na ponovno naseljavanje takvih područja, pogotovo kako bi se rasteretili veliki gradovi. Posebno bi za revitalizaciju mogle biti atraktivne ruralne cjeline, odnosno dijelovi naselja evidentirani PPUG-om.

Još jedan od problema vezanog za kružno gospodarenje, a koji je nužno sustavno rješavati na državnoj razini, su i nedovršene fasade obiteljskih kuća, koje su tako energetske neučinkovite, ali i estetski neprihvatljive.

Kao žalostan primjer napuštenih i zapuštenih stambenih zgrada ističu se tri jednake zgrade u naselju Bršadin, tzv. Peti peron. Zgrade su izgrađene prije više od 100 godina za smještaj radnika unutar tvorničkog kruga kompleksa Drvne industrije Vrbovsko. Jedna od tri zgrade je u ruševnom stanju, druga je također napuštena, a središnja je zapuštena, ali ipak još djelomično naseljena.

U zasebnu kategoriju izdvojen je zrinsko-frankopanski dvorac Severin s okolnim parkom. Dvorac je nakon 2. svjetskog rata nacionaliziran i u njemu je djelovao ugostiteljski objekt, a danas je, zajedno s parkom, prepušten propadanju, iako je objekt zaštićen kao nepokretno kulturno dobro, a park kao spomenik parkovne arhitekture.

Slika 107 – Nekadašnji Chromosov pogon u naselju Moravice – današnje stanje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 108 – Zgrada u Moravicama pokraj željezničkog kolodvora u vlasništvu Republike Hrvatske (Hrvatske željeznice) (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 109 – Stambene zgrade u naselju Bršadin (Peti peron) (Izvor: <https://gorskenovosti.net>)

Slika 110 – Zgrada mješovite namjene u Moravicama u privatnom vlasništvu (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 111 – Kuća u naselju Močile (Izvor: <https://www.google.com/maps/>)

Slika 112 – Kuća u naselju Zdihovo (Izvor: <https://www.google.com/maps/>)

Slika 113 – Kuća u naselju Zdihovo – tradicijska gradnja (Izvor: <https://www.google.com/maps/>)

Slika 114 – Dvorac Severin – današnje stanje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 115 – Dvorac Severin s kapelom sv. Florijana i okolnim parkom – današnje stanje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

8. PODRUČJA POGODNA ZA URBANU PREOBRAZBU I/ILI URBANU SANACIJU

Pojmovi urbane preobrazbe i urbane sanacije definirani su Zakonom o prostornom uređenju (NN, broj 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19 i 67/23).

Urbana preobrazba je skup planskih mjera i uvjeta kojima se bitno mijenjaju obilježja izgrađenog dijela građevinskog područja promjenom urbane mreže javnih površina, namjene i oblikovanja građevina, i/ili rasporeda, oblika i veličine građevnih čestica.

Urbana sanacija je, pak, skup planskih mjera i uvjeta kojima se poboljšava karakter izgrađenih područja unutar i izvan granica građevinskog područja devastiranih nezakonitim građenjem i na drugi način.

Ovim dokumentom izdvojeno je i opisano naselje Moravice kao lokacija pogodna za provedbu urbane preobrazbe, dok su za urbanu sanaciju istaknute centralne lokacije u naseljima Vrbovsko, Severin na Kupi, Gomirje i Lukovdol.

Urbana preobrazba naselja Moravice

Naselje Moravice smješteno je na sjeveroistočnom rubu obuhvata jedinice lokalne samouprave Grada Vrbovskog. Samo naselje nastalo je po sjevernim i južnim obroncima uzvisina oko rijeke Dobre. Paralelno s rijekom u drugoj polovici 19. stoljeća izgrađena je željeznička pruga Zagreb – Rijeka, koja i danas prolazi samim središtem Moravica. Dolazak željeznice dao je zamah u razvoju naselja uz formiranje mnogih vezanih sadržaja, od ranžirnog kolodvora, što je otvorilo potrebu za velikim brojem radnih mjesta, do željezničke tehničke škole osnovane još 1890. godine. Za potrebe škole otvoren je i učenički dom.

Posljednjih desetljeća, zbog zastarjele infrastrukture i neulaganja u njenu modernizaciju, dolazi do zamiranja željezničkog prometa između Zagreba i Rijeke, a ranžirni kolodvor seli se iz Moravica u Karlovac, čime se gubi potreba za mnogim zaposlenima u tom sektoru na području Grada Vrbovskog.

Uz prugu se nalaze različiti objekti vezani uz željeznicu, danas potpuno ili djelomično napušteni, odnosno zapušteni, a sama pruga predstavlja izraženu barijeru između sjevernog i južnog dijela naselja, kao i barijeru prema rijeci Dobri koju je potpuno zaklonila. Sadašnji kolni i pješački prijelaz preko pruge, u samom centru naselja, u jednom je nivou, reguliran brkljom.

Moravice su odabrane za provedbu urbane preobrazbe baš radi potrebe iznalaženja rješenja za prevladavanje koridora pruge kao barijere, potencijala koji donosi rijeka u

samom naselja sa zelenim pojasom uz nju te radi prisustva velikog broja napuštenih, odnosno slabo iskorištenih zgrada i prostora koji narušavaju opći dojam naselja.

Slika 116 – Naselje Moravice – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Mogućnosti razvoja naselja, u aspektu urbane preobrazbe, su sljedeće:

- izgradnja pješačkog nathodnika koji premošćuje prugu i rijeku uz mogućnost uređenja odmorišta ili čak manjeg trga na površini nathodnika,
- izgradnja podvožnjaka ispod pruge za kolni promet u slučaju povratka povećanog željezničkog prometa,
- uređenje pješačkog koridora na sjevernoj strani Ulice žrtava fašizma između stambenih zgrada na zapadu, odnosno od Školske ulice, uz park do ugostiteljskog objekta istočno od parka,
- sadnja živice ili sličnog zelenila kao zelene ograde uz samu prugu na području naselja, ukoliko je to moguće prema propisima nadležnih tijela – ukoliko nije moguće, svakako predvidjeti neku vrstu ograde uz prugu,
- uređenje površine ispred samoposluge pored parka te čestice k.č. br. 1893/2, k.o. Moravice, uz obavezno hortikulturno uređenje, odnosno ozelenjavanje visokim zelenilom,
- uređenje šetnice (i trim staze, staze za trčanje, rolanje, bicikliste i slično) uz južnu obalu rijeke, s urbanom opremom, spravama za vježbanje i ostalim sadržajima

- veza između sportsko-rekreacijskih terena na zapadu i prostora NK Željezničar na istoku,
- izgradnja pješačkog mosta preko rijeke na zapadu naselja, kao veza između sportsko-rekreacijskih terena i Goranske ulice,
- inventarizacija i vrednovanje napuštenih i slabo korištenih zgrada i pripadajućih prostora na području naselja te njihovo rušenje ili stavljanje u ponovnu upotrebu, obnovom ili zamjenskom gradnjom uz uspostavljanje održive namjene sukladno načelima kružnog gospodarenja – navedeno se posebno odnosi na površinski veliku, ali derutnu izgradnju u koridoru željeznice te na zgrade vezane uz željeznicu, kao i na prostor i zgradu nekadašnjeg Chromosovog pogona.

Za kraj je potrebno naglasiti da je za naselje Moravice nužno iznalaženje alternativnog puta gospodarskog razvoja, koji nije nužno vezan uz željeznicu, iako bi bilo dobrodošlo da ona uvijek ostane vidljiv dio njezina identiteta s obzirom na važnost koju je imala i dalje ima za razvoj naselja. Naravno, u budućnosti se očekuje da će ipak doći do ponovnog uspostavljanja većeg intenziteta i modernizacije i te vrste prometa, što može samo pomoći dodatnom gospodarskom i ostalom rastu, ali ne smije se na njega računati kao na jednog pokretača.

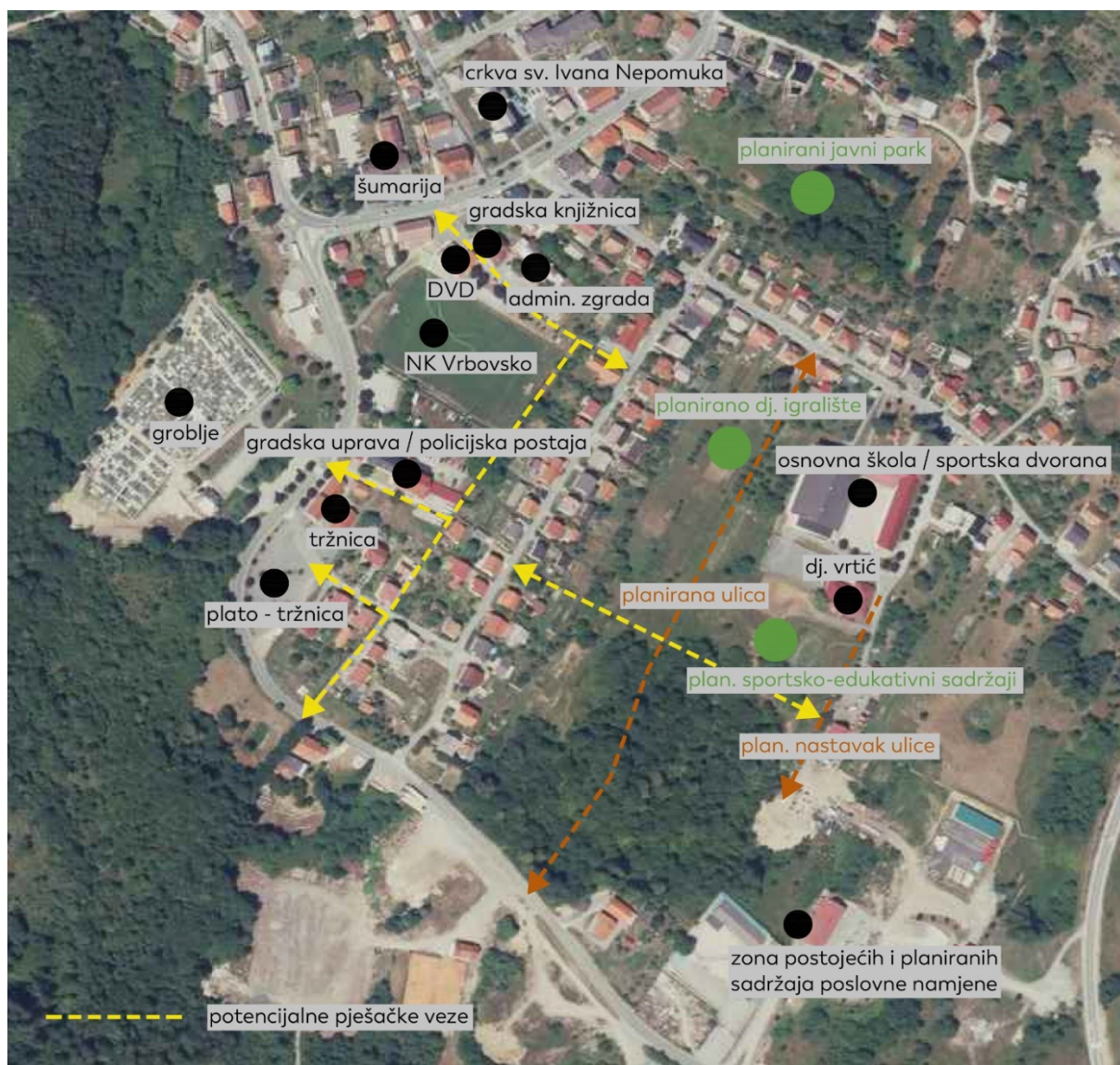
Urbana sanacija i uređenje centara naselja Vrbovsko, Severin na Kupi, Gomirje i Lukovdol

Centri naselja Vrbovsko, Severin na Kupi, Gomirje i Lukovdol ocijenjeni su pogodni za provedbu procesa urbane sanacije zbog koncentracije većeg, ili u slučaju manjih naselja manjeg broja različitih javnih i društvenih i srodnih sadržaja te prisutnosti napuštenih ili slabo iskorištenih zgrada i prostora.

Ono što centrima navedenih naselja nedostaje, a potrebno je riješiti budućim planiranjem i projektiranjem je artikuliranje mreže uređenih javnih otvorenih prostora koji će povezivati spomenute sadržaje, s obzirom da su oni trenutno povezani samo obodnim prometnicama ili substandardno uređenim kolno-pješačkim putevima. Također, nužno je uz planirane nove ulice gdje god je to moguće predvidjeti barem jednostrano uređenje zelenog pojasa, po mogućnosti sadnju drvoreda.

Kao primjer možemo navesti projekte uređenja zgrada javne i društvene namjene u naselju Vrbovsko koji su trenutno u provedbi ili u planu (uređenje gradske knjižnice, zgrade i sportskog igrališta NK Vrbovsko, energetska obnova administrativne zgrade iza buduće knjižnice). Tim zahvatima se pristupilo individualno, uređenjem obuhvata oko svakog sadržaja zasebno, čime nije ostvarena prilika povezati ih zajedničkim otvorenim i svakako ozelenjenim prostorom ujednačenog oblikovanja. U tu cjelinu potrebno je uključiti i prostor gradske tržnice te zgrade gradske uprave i policijske postaje, koji se nalaze unutar istog bloka.

Naselju Vrbovsko, kao centralnom i najvećem naselju, također nedostaje javni park, koji je planiran UPU-om naselja Vrbovsko (UPU 1) u središtu bloka između ulica I. G. Kovačića, kralja Tomislava, Bakarska Draga i Školske ulice. Uređenje novog dječjeg igrališta UPU-om je predviđeno uz novoplaniranu ulicu kroz blok između Radničke ulice i ulice uz osnovnu školu i vrtić, a uz vrtić je planirano i uređenje sportsko-edukativnih terena. UPU-om je nažalost propušteno planiranje pješačkih puteva kroz blokove s odmorištima uz njih i urbanom opremom, a kojima bi se povezali svi navedeni postojeći i budući javni sadržaji.

Slika 117 – Centar naselja Vrbovsko – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Kao i kod primjera Vrbovskog, i u Severinu na Kupi je, pri projektiranju obnove i dogradnje postojećeg objekta ugostiteljsko-turističke namjene u svrhu uređenja hotela, propušteno sagledati širi kontekst te u uređenje okolnog prostora uključiti i ostale neposredne sadržaje, bitne zbog svoje javne namjene, ali i zbog prilaza prema dvorcu Severinu s pripadajućim zaštićenim parkom, koji ima veliki potencijal za smještaj turističkih i ostalih gospodarskih te javnih i društvenih sadržaja.

Sve navedeno, kao što je rečeno na početku, potrebno je uzeti u obzir pri daljnjem planiranju i projektiranju za sva predmetna naselja.

Slika 118 – Centar naselja Severin na Kupi – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 119 – Centar naselja Gomirje – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Slika 120 – Centar naselja Lukovdol – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.)

9. SWOT ANALIZA

SWOT analiza je strateško-planerski alat koji omogućuje cjeloviti pregled karakteristika prostora Grada i odnosa povezanih s ostvarenjem i razvojem funkcija ZI i KG, te će na taj način doprinijeti donošenju adekvatnih planerskih i strateških odluka.

SNAGE	SLABOSTI
• Postojanje veze na autocestu Zagreb - Bosiljevo – Rijeka (A1 – A6) unutar obuhvata Grada (čvor Vrbovsko) • Odlična cestovna povezanost s ostatkom RH • Zaštićene prirodne i krajobrazne vrijednosti • Željeznička tehnička škola u Moravicama s učeničkim domom i organiziranim autobusnim prijevozom učenika • Dostupnost dječjih igrališta i sportskih sadržaja • Izletnički i rekreacijski potencijal pojedinih elemenata gradskog krajobraza: planinski vrhovi i šume, kanjon Kamačnik, jezera na području Moravica, dolina rijeke Kupe • Očuvanost prirodnih staništa (ekosustavi kopnenih voda, stjenovita staništa, šumski ekosustavi) • Očuvanost bioraznolikosti (fauna leptira, velikih zvijeri, ptica)	• Visoki udio starijeg stanovništva • Spora prilagodba gospodarstva Grada (posebno naselja Moravice) okolnostima u kojima željeznica nije više relevantni faktor razvoja • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi, skupoća obnove i opasnost od daljnjeg propadanja dvorca Severina i njegovog perivoja • Nedostatak uređenih javnih otvorenih prostora u naseljima • Veći broj propisanih, a neizrađenih planova nižeg reda • Nerazvijen sustav praćenja i nedostupnost podataka o fondu postojećih napuštenih i zapuštenih te slabo iskorištenih prostora i zgrada • Nepostojanje podataka za područje Grada u Registru brownfield područja • Željeznička pruga i vezani objekti u središtu naselja Moravice, pruga razdvaja naselje na dva dijela • Kolni i pješački prijelaz preko pruge u središtu naselja Moravice u jednom nivou, reguliran brkljom • Smanjenje prometa tzv. starom cestom Zagreb – Rijeka (D3) i nestanak potrebe za vezanim sadržajima u naseljima uz cestu • Nedostatak sigurnih pješačko-biciklističkih veza između pojedinih gradskih naselja • Nedostatak biciklističke infrastrukture na gradskom području • Veliki broj idealnih odlagališta i brownfield prostora • Loše uređenje dječjih igrališta • Loše stanje otvorenih prostora uz višestambene objekte • Loše uređenje sportskih terena i prostora uz stadione

	• Proces sukcesije travnjaka uslijed depopulacije (izostanak ispaše) i izostankom održive košnje • Vodne građevine na vodotocima • Negativan utjecaj na vodene ekosustave invazivnih stranih vrsta u vodotocima Kupe i Dobre
PRILIKE	PRIJETNJE
• Odlična cestovna povezanost s ostatkom RH • Porast interesa za život bliže prirodi, izvan velikih gradova • Visoke cijene nekretnina i života u većim sredinama • Poticaji gradske uprave za doseljavanje novog stanovništva • Postojanje resursa za obnavljanje i daljnji razvoj drvne industrije • Prisutnost ekološke mreže NATURA 2000 unutar obuhvata Grada • Zaštićeno područje značajnog krajobrazu Kamačnik kod Vrbovskog koje se već sada koristi u turističke i rekreativne svrhe • Potencijal za razvoj turizma i rekreativnih sadržaja temeljem kulturnih i prirodnih datosti • Etabilirana kulturna manifestacija Goranovo proljeće koja se odvija jednom godišnje u Lukovdolu • Veliki broj napuštenih i zapuštenih te slabo iskorištenih prostora i zgrada koje je moguće staviti u ponovnu upotrebu • Napuštene i zapuštene obiteljske kuće s okućnicom u privatnom vlasništvu kao prilika za razvoj novih i inovativnih sadržaja te privlačenje novog stalnog i privremenog stanovništva • Dvorac Severin (zaštićeno nepokretno kulturno dobro) i okolni park (zaštićeni spomenik parkovne arhitekture) kao potencijal za smještaj turističkih i ostalih gospodarskih te javnih i društvenih sadržaja • Obnova (restauracija) staništa i primjena NbS rješenja (prilagodba klimatskim promjenama)	• Povišena temperature zraka i druge negativne posljedice globalnih klimatskih promjena • Kontinuirano smanjenje broja stanovnika zbog njegovog starenja i iseljavanja • Pad željezničkog prometa i perspektiva izgradnje alternativne nizinske pruge koja će zaobići gradsko područje • Deagrarizacija prostora i napuštanje poljoprivredne proizvodnje • Spora prilagodba gospodarstva Grada (posebno naselja Moravice) okolnostima u kojima željeznica nije više relevantni faktor razvoja • Neriješeni imovinsko-pravni odnosi, skupoća obnove i opasnost od daljnjeg propadanja dvorca Severina • Širenje invazivnih stranih vrsta.

10. STRATEŠKI OKVIR

Struktura SZUO Grada Vrbovskog usklađena je sa hijerarhijom ustrojenom u okviru priručnika o Strateškom planiranju iz 2020. godine ²², a koja je prikazana u dijagramu.

- **strateški ciljevi** obuhvaćaju dugoročne ili srednjoročne ciljeve kojima se izravno podupire ostvarenje definirane razvojne vizije.
- **posebni ciljevi** predstavljaju srednjoročne ciljeve koji su u funkciji izravne podrške postizanju strateških ciljeva
- **mjera** čine skup međusobno povezanih **aktivnosti i projekata** kojima se izravno ostvaruje posebni cilj, a neizravno pridonosi ostvarenju strateškog cilja i razvojne vizije.

S obzirom na rezultate analize i valorizacije sastavnica zelene infrastrukture, kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, te postavljenu viziju, **SZUO Grada Vrbovskog** zasniva se na sljedećim strateškim ciljevima:

- **S.C. 1 Unapređenje održivosti zelenih površina i zgrada na području Grada Vrbovskog**
- **S.C.2. Očuvanje, unaprjeđenje i obnova bioraznolikosti i ekosustava Grada Vrbovskog**
- **S.C.3. Poboljšanje uvjeta za uspostavu zelene urbane obnove Grada Vrbovskog**

Navedeni strateški ciljevi obuhvatili su cjelokupno područje Grada pri čemu su SC1 i SC3 povezani s programom ZI i KG, dok je SC2 povezan sa područjem izvan naselja koji obuhvaća šume, vode, poljoprivredu, zaštićena područja i dr., a za koje vrijede drugi programi.

Pregled strateških ciljeva, posebnih ciljeva, te pripadajućih mjera, aktivnosti i projekata prikazana je u tablici u nastavku (Tablica 7).

²² Priručniku o strateškom planiranju, Verzija 3.0, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, svibanj 2020. godine, Zagreb

Tablica 7 Ciljevi, prioriteti, mjere i strateški projekti zelene urbane obnove Grada (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

S.C.1. Unaprjeđenje održivosti zelenih površina i zgrada na području Grada Vrbovskog			
Posebni cilj	Mjera	Br.	Aktivnost/ projekt
P.C.1.1. Poboljšanje postojećih i uspostava novih javnih otvorenih/zelenih prostora	M.1.1.1. Obnova i uređenje otvorenih prostora u središtima naselja	1	Uređenje gradskog parka u naselju Vrbovsko
		2	Obnova povijesnog perivoja uz dvorac u Severinu na Kupi
		3	Uređenje sportsko-edukativnog terena uz DV Bambi
		4	Uređenje školskog parka u Moravicama
		5	Obnova memorijalnog parka u Lukovdolu
		6	Uređenje dječjih igrališta na području Grada
	M.1.1.2. Uređenje otvorenih prostora uz objekte javne i društvene namjene	7	Unaprjeđenje vanjskog prostora uz zgradu Gradske uprave
		8	Uređenje vanjskog prostora Gradske knjižnice u Vrbovskom
		9	Uređenje vanjskog prostora školskih ustanova
		10	Uređenje vanjskog prostora dugih objekata javne i društvene namjene
	M.1.1.3. Uređenje i obnova sportske infrastrukture	11	Uređenje vanjskog prostora stadiona NK Vrbovsko, NK Željezničar Moravice i NK Gomirje
		12	Uređenje fitness parkova
		13	Uređenje sportskih terena
		14	Uređenje teniskih terena u naselju Vrbovsko
	M.1.1.4. Unaprjeđenje prostora oko sakralnih i memorijalnih objekata	15	Uređenje groblja
		16	Uređenje prostora uz crkve i kapelice
		17	Obnova prostora uz spomenike i spomen obilježja na području Vrbovskog
P.C.1.2. Poboljšanje posjetiteljskih i rekreacijskih kapaciteta na području Grada	M.1.2.1. Unaprjeđenje tematskih staza i ruta	18	Unaprjeđenje pješačkih staza uz Kupu i kanjon Kamačnik
		19	Uređenje pješačko-biciklističke rute Jelenski jarak
		20	Unaprjeđenje sustava biciklističkih ruta
		21	Unaprjeđenje postojećih planinarskih staza
		22	Goranski vidikovci
		23	Interpretacija nedovršene dionice željezničke pruge Črnomelj – Vrbovsko
	M.1.2.2. Poboljšanje turističkih sadržaja	24	Skijalište Bijela Kosa
		25	Unaprjeđenje sanjkalista u naselju Vujnovići
		26	Unaprjeđenje izletišta Kamačnik
		27	Unaprjeđenje kupališta na Kupi
		28	Uređenje jezera na području Moravica
		29	Uređenje turističko – sportsko – rekreativne zone Musulini
P.C.1.3. Poboljšanje krajobrazna prometne infrastrukture	M.1.3.1. Ozelenjavanje i unaprjeđenje prometnih koridora	30	Unaprjeđenje turističke signalizacije na području Grada
		31	Uređenje nogostupa u koridorima cestovnih prometnica
		32	Ozelenjavanje prometnih koridora
		33	Zeleni bukobrani
		34	Uređenje željezničkih kolodvora i stajališta
	M.1.3.2. Unaprjeđenje prometa u mirovanju	35	Uređenje autobusnih stanica
		36	Zelena parkirališta

		37	Uređenje odmorišta/vidikovaca uz prometnice
P.C.1.4. Uspostava održivih višestambenih i gospodarskih zona	M.1.4.1. Poboljšanje kvalitete otvorenih prostora oko višestambene izgradnje	38	Uređenje vanjskog prostora uz višestambene objekte
	M.1.4.2. Unaprjeđenje otvorenih prostora gospodarskih zona	39	Uspostava zelenila unutar gospodarskih/poslovnih zona
		40	Unificirani zeleni otoci za zbrinjavanje otpada
P.C.1.5. Planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarstvom / revitalizacija i obnova nekorisćenih prostora i zgrada / kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada / urbana preobrazba i urbana sanacija centralnih dijelova određenih naselja na području Grada	M.1.5.1. Planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarstvom	41	Uspostava zelenih krovova i fasada pri izgradnji novih zgrada
	M.1.5.2. Revitalizacija i obnova nekorisćenih prostora i zgrada	42	Uređenje Centra za posjetitelje Kamačnik
		43	Uređenje Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Lukovdol'
		44	Uređenje Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Pučka škola'
		45	Revitalizacija i interpretacija starih mlinova u Klancu i uz Čogrljevo jezero
	M.1.5.3. Kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada	46	Energetska obnova administrativne zgrade na adresi I. G. Kovačića 20/A u Vrbovskom
		47	Energetska obnova administrativne zgrade na adresi Dobra 4 u Vrbovskom
		48	Energetska obnova višestambene zgrade na adresi I. G. Kovačića 23, Vrbovsko
		49	Energetska obnova višestambene zgrade na adresi J. Mamule 7, Gomirje
		50	Sanacija i adaptacija zgrade svlačionica i pratećih prostora NK Vrbovsko
		51	Obnova i dogradnja postojeće zgrade u Severinu na Kupi za potrebe ugostiteljsko-turističke namjene
		52	Rekonstrukcija planinarskog doma 'Kamačnik' i izgradnja nenatkrivenog bazena
		53	Energetska obnova obiteljskih kuća
		54	Uspostava zelenih krovova i fasada na postojećim zgradama
	M.1.5.4. Urbana preobrazba i urbana sanacija centralnih dijelova određenih naselja na području Grada	55	Uređenje centra naselja Moravice
		56	Uređenje centra naselja Vrbovsko
		57	Uređenje centra naselja Severin na Kupi
		58	Uređenje centra naselja Gomirje
		59	Uređenje centra naselja Lukovdol

S.C.2. Očuvanje i unaprjeđenje bioraznolikosti na području Grada Vrbovskog			
Posebni cilj	Mjera	Br.	Aktivnost/ projekt
P.C.2.1. Prepoznavanje, očuvanje i obnova ugroženih i rijetkih staništa te pogodnih staništa za ugrožene vrste na području Vrbovsko	M.2.1.1. Očuvanje slatkovodnih ekosustava	1	Identifikacija najpogodnijih slatkovodnih staništa za obnovu
	M.2.1.2. Očuvanje ugrožena stjenovita staništa i podzemne ekosustave	2	Poticati akcije čišćenja stjenovitih staništa od grmolike i drvenaste vegetacije
		3	Organizirati čišćenje speleoloških objekata od svih kategorija otpada te osmisliti adekvatno označavanje ulaza
P.C.2.2. Razvoj poljoprivrede niskog intenziteta uz očuvanje bioraznolikosti i krajobraza	M.2.2.1. Poticanje mozaičnosti poljoprivrednih površina	4	Ekstenzivno gospodarenje pašnjacima
		5	Očuvanje i obnova postojećih te uspostava novih travnjaka
		6	Raznolikost usjeva na poljoprivrednim površinama
		7	Očuvanje ekstenzivnih voćnjaka
	M.2.2.2. Unaprjeđenje krajobraznih obilježja poljoprivrednih površina	8	Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti
		9	Održavanje postojećih i sadnja novih živica
		10	Održavanje postojećih i sadnja novih pojedinačnih stabala i/ili drvoředa
		11	Održavanje postojećih i uspostava novih šumaraka
P.C.2.3. Očuvanje šumskih sastojina na području Vrbovskog	M.2.3.1. Povećanje gospodarske vrijednosti i općekorisnih funkcija šuma	12	Uspostava poljskih traka
		13	Utvrdjivanje pojavnosti i rasprostranjenosti ugroženih i rijetkih vrsta i staništa šumskih ekosustava te uspostava programa praćenja stanja (monitoringa)
		14	Sanacija oštećenih (konverzija) degradiranih šumskih ekosustava
	M.2.3.2. Pružanje savjetodavnih usluga privatnim šumoposjednicima te poticanje šumovlasnika na korištenje mjera iz Strateškog plana ZPP	15	Izgradnja i uređenje poučnih staza i prateće infrastrukture unutar šumskog područja
		16	Poticanje privatnih šumovlasnika na korištenje Potpora za ograničenje u gospodarenju šumama
	M.2.3.3. Očuvanje šumskih ekosustava te pripadajućih ugroženih vrsta	17	Poticanje privatnih šumovlasnika na upis u Upisnik šumovlasnika
		18	Očuvati ciljnu vrstu Grundov šumski bijelac (Leptidea morsei) u području ekološke mreže HR2001333 Kupa kod Severina

S.C.3. Poboljšanje uvjeta za uspostavu zelene urbane obnove Grada Vrbovskog			
Posebni cilj	Mjera	Br.	Aktivnost/ projekt
P.C.3.1. Implementacija zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja u sektorske alate upravljanja Gradom	M.3.1.1. Jačanje mjera zelene urbane obnove unutar prostorno-planske i strateške dokumentacije	1	Uspostava mjera zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja unutar Prostornog plana uređenja Grada i važećih planova nižeg reda
		2	Uspostava mjera zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja unutar novih urbanističkih planova uređenja (UPU)
		3	Uspostava mjera zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja izrade novih i izmjene postojećih studija, strategija, akcijskih planova te drugih dokumenata
	M.3.1.2. Uspostava sustava za praćenje razvoja aktivnosti/projekata zelene urbane obnove	4	Informacijski sustav zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja Grada Vrbovskog
		5	Aksijski plan razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja Grada Vrbovskog
		6	Atlas ruralnih krajobrazza Grada Vrbovskog
P.C.3.2. Povećanje svijesti o održivom razvoju Grada kroz zelenu infrastrukturu i kružno gospodarenje	M.3.2.1. Uspostava tema zelene urbane obnove unutar upravljačkih struktura Grada	7	Radionice i predavanja za donositelje odluka o uspostavi zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja na razini Grada Vrbovskog
	M.3.2.2. Edukacija javnosti o temama zelene urbane obnove	8	Brošura "Zelena urbana obnova Grada Vrbovskog"
		9	Promoviranje SZUO Grada Vrbovskog putem web portala
		10	Radionice i predavanja lokalnom stanovništvu o temama zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja

STRATEŠKI CILJ 1: Unapređenje održivosti zelenih površina i zgrada na području Grada Vrbovskog

Strateški cilj je usmjeren na unaprjeđenje održivosti i funkcionalnosti gradskog prostora s ciljem podizanja kvalitete života stanovnika Grada Vrbovskog i borbe protiv klimatskih promjena. Cilj obuhvaća nekoliko ključnih područja. Prvo, obuhvaća poboljšanje i proširenje javnih zelenih površina te jačanje posjetiteljskih i rekreacijskih kapaciteta zelenih/ otvorenih prostora. Drugo, cilj je usmjeren na unapređenje krajobraza prometne infrastrukture u svrhu povećanja dostupnosti vrijednih prostornih sastavnica, stvaranja sigurnih pješačko-bicikličkih veza i unaprjeđenja ambijentalne kvalitete prostora. Treće, uključuje uspostavu održivih višestambenih i gospodarskih zona te planiranje i gradnju novih objekata u skladu s načelima kružnog gospodarenja, uz revitalizaciju i obnovu nekorištenih prostora i zgrada.

Iz navedenog strateškog cilja proizašlo je pet (5) posebnih ciljeva, četrnaest (14) mjera i pedeset devet (59) aktivnosti/projekata.

POSEBNI CILJ 1.1. Poboljšanje postojećih i uspostava novih javnih otvorenih/ zelenih prostora

Poboljšanje postojećih i uspostava novih javnih otvorenih i zelenih prostora Grada provodit će se kroz nekoliko ciljanih mjera. U središtima naselja planira se obnova postojećih i uspostava novih otvorenih/ zelenih prostora poput parkova i dječjih igrališta. Uz objekte javne i društvene namjene uređivat će se prateći prostori s ciljem povećanja kvalitete boravka i unaprjeđenja vizualne reprezentativnosti. Sportska infrastruktura bit će modernizirana kroz obnovu i uređenje sportskih sadržaja, a posebna pažnja posvetit će se i unaprjeđenju prostora oko sakralnih i memorijalnih objekata radi očuvanja kulturne baštine i njihove bolje integracije u javni prostor.

MJERA 1.1.1. Obnova i uređenje otvorenih prostora u središtima naselja

Mjera je usmjerena na obnovu i unaprjeđenje zelenih otvorenih prostora u središtima naselja Grada Vrbovskog u svrhu unaprjeđenja njihove funkcionalnosti i prilagodbe potrebama gradskog stanovništva. Navedeni prostori obuhvaćaju javne parkove i perivoje te dječja igrališta.

AKTIVNOST/ PROJEKT 1. Uređenje gradskog parka u naselju Vrbovsko

Projektom je predviđeno uređenje središnjeg gradskog parka na području naselja Vrbovsko. Pored svoje reprezentativne funkcije, ovaj bi prostor trebao zadovoljiti potrebe lokalnog stanovništva za boravkom i rekreacijom u ozelenjenom prostoru, te omogućiti održavanje povremenih javnih događanja. S obzirom na navedeno, gradski je park također moguće realizirati u formi perivojnog trga, koji bi u određenoj mjeri preuzeo funkciju središnjeg javnog prostora na području Grada.

Lokacija parka određena je važećim UPU-om Grada Vrbovsko, a uključuje katastarske čestice u privatnom vlasništvu: dio k.č. br. 2129, 2103, 2109/1, 2110/1, 2110/2, 2111, 2112/1, 2113, 2114/1, 2115, 2119/2, 2119/6, 2120/6, 2124/3, 2124/5, 2124/7, 2124/8, 2124/9, 2126/1, 2126/2, 2131/4, 2131/3, 2133/1, 2133/2, 2144 k.o. Vrbovsko i k.č. br. 2119/5, 2131/1, 2132/2 k.o. Vrbovsko.

Ovisno o složenosti rješavanja imovinsko-pravnih odnosa, projekt je moguće realizirati na alternativnoj lokaciji predviđenoj važećim UPU-om, koja se nalazi u većinskom vlasništvu Republike Hrvatske: dio k.č. br. 2099/1, 2099/4, 2100/1, 2100/2, 2162/7, 2162/8, 2162/12, 4021/1 k.o. Vrbovsko i k.č. br. 2099/2, 2161 k.o. Vrbovsko.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 6.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- rješavanje imovinsko-pravnih odnosa - definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 2. Obnova povijesnog perivoja uz dvorac u Severinu na Kupi

Projektom se predviđa obnova povijesnog perivoja i spomenika parkovne arhitekture uz dvorac Severin na Kupi, čiji obuhvat uključuje prostor od PŠ Ivana Gorana Kovačiča do obale rijeke Kupe. S obzirom na neriješene imovinsko-pravne odnose, u prvoj fazi projekt može uključivati osnovne radove poput održavanja i zaštite vrijedne dendroflоре, postave interpretacijsko-signalizacijskih ploča te očuvanja povijesnih sadržaja na česticama u gradskom vlasništvu.

Lokacija provođenja aktivnosti: Obuhvat spomenika parkovne arhitekture „Park uz dvor u Severinu Na Kupi“: k.č. br.29/2, 65/1 i 65/2, 69/1, 72/1, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 71/1, 72/2, 30/3, 30/4, 66, 67, 68/2, 68/3, 68/4 i 71/2, sve k.o. Severin na Kupi.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 2., RP 6., RP 7., RP 8., RP 9., RP 12.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada konzervatorske podloge - rješavanje imovinsko-pravnih odnosa - definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 3. Uređenje sportsko-edukativnog terena uz DV Bambi

Aktivnost je usmjerena na realizaciju projekta sportskog i edukativnog terena uz DV Bambi i Osnovnu školu Ivana Gorana Kovačiča u Vrbovskom. Glavni projekt za uređenje ovog terena izrađen je 2024. (autori: 3E PROJEKTI, d.o.o., Zagreb), a u vrijeme izrade ovog dokumenta bio je u fazi izgradnje. Projektom se predviđa izgradnja pump-track poligona, kao i uspostava dodatnih sportskih i edukacijskih sadržaja u depresiji južno od novoizgrađenog dječjeg igrališta. Uz to, projekt uključuje hortikulturno uređenje prostora, te formiranje nasada u formi mini-voćnjaka, zaštitnog zelenila, autohtonih stablašica i livadnog travnjaka.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1965/137, 1965/136 i dio k.č. br. 1965/135, k.o. Vrbovsko.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 2., RP 4., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 4. Uređenje školskog parka u Moravicama

Realizacija aktivnosti predviđa cjelovito uređenje školskog parka u Moravicama kako bi se osiguralo ujednačavanje parkovnih struktura i sadržaja, te omogućilo prilagođavanje njihove funkcije potrebama lokalne zajednice i obližnjih školskih ustanova. Uređenje ovog prostora trebalo bi obuhvatiti valorizaciju i zaštitu vrijedne dendroflоре te spomeničke baštine prisutne u parku.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1901/1, k.o. Moravice

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 2., RP 7., RP 8., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 5. Obnova memorijalnog parka u Lukovdolu

Aktivnost predviđa obnovu i uređenje memorijalnog prostora uz rodnu kuću Ivana Gorana Kovačića. Pored obnove postojećih struktura, uključujući teatar na otvorenom i spomenik Ivanu Goranu Kovačiću, projekt bi trebao predvidjeti uspostavu dodatnih parkovnih sadržaja te hortikulturno uređenje prostora. Također, potrebno je razmotriti premještanje nogometnog igrališta u sjevernom dijelu parka ili njegovo vizualno odvajanje kako bi se unaprijedila ambijentalna vrijednost memorijalnog prostora.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 2788, 2835/1, 2835/, 2832, 2834/1, 2834/2, 2833, k.o. Lukovdol i dio k.č. 2770, 2771, 2808 k.o. Lukovdol

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 2., RP 7., RP 8.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- rješavanje imovinsko-pravnih odnosa - definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 6. Uređenje dječjih igrališta na području Grada

Realizacija aktivnosti obuhvaća obnovu i uređenje novih dječjih igrališta na području Grada, što bi s obzirom na stanje postojećih dječjih igrališta trebalo obuhvatiti minimalno:

- Uređenje hodnih površina i sigurnosnih zona s antitraumatskom podlogom
- Ograđivanje dječjih igrališta u neposrednoj blizini cestovnih prometnica
- Zamjenu dotrajalih sprava
- Uspostavu boravišnih sadržaja i urbane opreme namijenjene dječjoj pratnji
- Ugradnju zdenaca s pitkom vodom u najkorištenijim dječjim igralištima
- Hortikulturno uređenje i uspostavu hlada

Uz to, pri uređenju novih i obnovi postojećih igrališta poželjno je razmotriti uvođenje prirodnih i edukativnih sprava koje stimuliraju slobodniju dječju igru, čime bi se doprinijelo razvoju psihofizičkih sposobnosti djece. Pored navedenog, u sklopu realizacije aktivnosti je potrebno razmotriti uspostavu video nadzora u pojedinim igralištima kako bi se suzbilo neželjeno ponašanje, ali na način da ova mjera ostane diskretna i ne narušava osjećaj ugođe korisnika.

Lokacije provođenja aktivnosti:

- k.č. br. 2 i dio k.č. br. 1/2, k.o. Gomirje
- dio k.č. br. 369/2, k.o. Vrbovsko
- k.č. br. br. 1947/1, 1948/4, k.o. Vrbovsko
- dio k.č. br. 2606/13, 2606/14, k.o. Vrbovsko
- dio k.č. br. 1907/6, k.o. Vrbovsko
- dio k.č. br. 1691/1, k.o. Vrbovsko
- dio k.č. br. 1901/1, k.o. Moravice
- dio k.č. br. 2843/4, 2844, k.o. Lukovdol
- k.č. 68/4, br. k.o. Severin na Kupi

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1, RP 2., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

MJERA 1.1.2. Uređenje otvorenih prostora uz objekte javne i društvene namjene

Mjera obuhvaća unaprjeđenje otvorenih prostora uz javne ustanove, kao što su Gradska uprava, knjižnica, ambulanta, predškolske i školske ustanove i dr. s ciljem unaprjeđenja njihove funkcionalnosti, reprezentativnosti i boravišne kvalitete.

AKTIVNOST/ PROJEKT 7. Unaprjeđenje vanjskog prostora uz zgradu Gradske uprave

Projektom se predviđa uređenje zelenih i kolno-pješačkih površina i parkirališta uz zgradu gradske uprave i policijske postaje Vrbovsko. Poželjno je da se prostor ispred gradske uprave uredi kao manji reprezentativni trg s mogućnošću kolnog pristupa, dok se izgubljena parkirališna mjesta mogu nadoknaditi uređenjem parkirališta uz nogometni stadion (dio k.č. 1950/1, 1950/5, k.o. Vrbovsko). Pored svoje reprezentativne funkcije, novouređeni prostor bi trebao omogućiti boravak i povremeno okupljanje stanovništva, te poslužiti kao mjesto za trajnu ili privremenu postavu umjetničkih instalacija i skulptura. Uz to, aktivnošću se predviđa hortikulturno uređenje zelenog prostora koje bi se trebalo temeljiti na autohtonom zelenilu.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1950/1, 1950/11, 1950/12 k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 6.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 8. Uređenje vanjskog prostora Gradske knjižnice u Vrbovskom

Aktivnošću je predviđena realizacija projekta uređenja vanjskog prostora Gradske knjižnice u naselju Vrbovsko (autori: GEO-RAD, d.o.o., Rijeka, 2020.). Projekt obuhvaća uređenje oploćenog trga s fontanom i pozornicom uz pročelje gradske knjižnice, dok se s njezine bočne strane predviđa formiranje manje travnate površine i dječjeg igrališta.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1962/1, k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 6.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 9. Uređenje vanjskog prostora školskih ustanova

Planirana aktivnost obuhvaća dvorišta školskih ustanova s ciljem unapređenja njihove funkcionalnosti, sigurnosti i edukacijskog potencijala, kao i rješavanja specifičnih prostornih izazova, poput prisutnosti većeg parkirališta uz OŠ Ivana Gorana Kovačića u Vrbovskom ili nedefinirane granice između školskog dvorišta i javnog parka u Moravicama. U sklopu ove aktivnosti planirano je uređenje pristupnih staza i ulaza, ozelenjavanje dvorišta autohtonim biljnim vrstama, te uvođenje dodatnih elemenata namijenjenih boravku i učenju na otvorenom. Edukacijski sadržaji obuhvaćaju vanjske učionice, školske vrtove i voćnjake za praktičnu nastavu te interaktivne instalacije, poput umjetničkih i arheoloških eksponata, koji potiču istraživanje i kreativnost učenika.

Lokacije provođenja aktivnosti:

- OŠ Ivana Gorana Kovačića: k.č. br. 1965/5, k.o. Vrbovsko
- PŠ Severin na Kupi: k.č. br. 66, 67, 71/2, k.o. Severin na Kupi
- ŽTŠ Moravice, PŠ Moravice: dio k.č. br. 1901/1, 1901/2, k.o. Moravice i k.č. br. 1901/5, 1901/6, 1901/3, 1903/1, 1903/3, 1903/5, k.o. Moravice
- PŠ Jablan: k.č. br. 219/2, 221/2, 221/3, dio k.č. br. 219/1 k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 10. Uređenje vanjskog prostora dugih objekata javne i društvene namjene

Projekt je usmjeren na uređenje vanjskih prostora uz druge objekte javne i društvene namjene na gradskom području, uključujući zgrade gradskih institucija, DVD-a, zdravstvene ustanove, društvene domove i sl. Ovisno o lokaciji, ovaj projekt može obuhvatiti hortikulturno uređenje prostora uz pročelje objekata (primjerice uređenje cvjetnog vrta ispred zgrade Turističke zajednice) pa sve do cjelovitog uređenja vanjskog prostora uz formiranje boravišnih sadržaja i obnovu kolno-pješačkih površina. Realizacijom ove aktivnosti poboljšala bi se funkcionalnost navedenih prostora, uključujući i njihov boravišni potencijal za zaposlenike i korisnike usluga (npr. vatrogasce DVD-a ili pacijente zdravstvenih ustanova). Osim toga, njihovim uređenjem bi se moglo obuhvatiti specifične potrebe pojedinih objekata – poput lakšeg manevriranja vatrogasnih vozila ili boljeg prostornog rasporeda zona za okupljanje građana. Uređenjem predprostora dodatno bi se povećala ambijentalna kvaliteta središta naselja, čime bi se stvorilo ugodnije i funkcionalnije gradsko okruženje.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 6.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

MJERA 1.1.3.

Uređenje i obnova sportske infrastrukture

S obzirom na dobru zastupljenost sportskih sadržaja na području Grada, ova je mjera uglavnom usmjerena na obnovu postojeće sportske infrastrukture. Navedeno uključuje zanemarene prostore uz nogometne stadione, manje sportske terene poput školskih igrališta, neposredni prostor uz teniske terene i sl. Pored navedenog, mjerom se predviđa uspostava novih sportskih sadržaja koji nedostaju na području Grada, a za koje je iskazan interes u analizi javnog mnijenja (fitness parkovi).

AKTIVNOST/ PROJEKT 11. Uređenje vanjskog prostora stadiona NK Vrbovsko, NK Željezničar Moravice i NK Gomirje

Aktivnost obuhvaća uređenje vanjskog prostora nogometnih stadiona na području grada. Konkretni koraci za realizaciju ove aktivnosti uključuju uređenje kolnog i pješačkog pristupa, hortikulturno uređenje vanjskog prostora, unaprjeđenje sportske infrastrukture te uređenje i obnovu društvenih i boravišnih sadržaja u neposrednom okruženju. Za stadion NK Vrbovsko napravljen je glavni projekt sjeverne tribine (autori: ABSTRACTO STUDIO d.o.o., Zagreb, 2019.) čija je realizacija započela tijekom izrade

ovog dokumenta. Također, izrađena je i projektna dokumentacija za izgradnju nadstrešnice – natkrivanje postojećih tribina na predmetnoj k.č.br. 8765 k.o. Moravice u sklopu NK Željezničar Moravice (autor: M - Projekt j.d.o.o., Križevci, 2024.).

Lokacije provođenja aktivnosti:

- NK Vrbovsko k.č. br. 6041, k.o. Vrbovsko
- NK Željezničar Moravice k.č. br. 2952, 2953/1, 2954/1, 8765, k.o. Moravice
- NK Gomirje k.č. br. 1719, 1722/1, 1722/2, 1726, 1727/2, 1728/2, 8369, k.o. Gomirje i dio k.č. br. 1725, k.o. Gomirje

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 4.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 12. Uređenje fitness parkova

Fitness parkovi su javni prostori opremljeni spravama za vježbanje na otvorenom, kao što su vratila, trim staze, sprave s utezima i sl. Na području Grada je uočen nedostatak sličnih sadržaja (realizacija takvog vježbališta je planirana u sklopu projekta uređenja sportsko-edukativnog terena uz DV Bambi), zbog čega se predviđa njihova realizacija u širem gradskom području. Ovi parkovi bi trebali uključivati sprave namijenjene različitim dobnim skupinama, te osigurati popratne sadržaje poput urbane opreme i zelenila za stvaranje hlada. Dodatno, realizacija fitnes parkova značajno bi doprinijela unapređenju fizičke aktivnosti i zdravlja građana, stvarajući prostor za međusobnu interakciju i povezivanje lokalne zajednice.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 2., RP 4.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 13. Uređenje sportskih terena

Cilj ove aktivnosti je obnova i proširenje sportskih sadržaja na školskim igralištima te obnova i formiranje novih sportskih terena na području Grada, kako bi se stvorili sigurni, moderni i poticajni prostori za tjelesnu aktivnost i boravak na otvorenom. Planirana obnova obuhvaća zamjenu zastarjele opreme, poboljšanje sportskih podloga te uvođenje novih sadržaja kao što su polivalentna igrališta i vježbališta na otvorenom. Također, u sklopu ove aktivnosti predviđa se uređenje prateće infrastrukture i opreme školskih igrališta (klupe, koševi za otpatke, zdenci za pitku vodu,

zaštitna ograda i mreža, noćna rasvjeta), te ozelenjavanje pratećeg prostora sportskih terena u svrhu stvaranja prirodne zaslje i unaprjeđenja ukupnog prostornog ambijenta.

Lokacije provođenja aktivnosti:

- k.č. br. 31/3, 31/4, 68/2, k.o. Severin na Kupi
- dio k.č. br. 1853, k.o. Moravice
- dio k.č. br. 364/2, 369/4, 369/2, 3980, k.o. Vrbovsko i k.č. br. 365, k.o. Vrbovsko
- k.č. br. 1342/3, k.o. Vrbovsko
- dio k.č. br. 305, 304/5, k.o. Gomirje i k.č. br. 304/2 k.o. Gomirje

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 2., RP 4.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 14. Uređenje teniskih terena u naselju Vrbovsko

Aktivnost predviđa proširenje sportskih sadržaja i uređenje pristupnog prostora teniskim terenima u Vrbovskom. Navedeno podrazumijeva izgradnju dodatnih teniskih terena kako bi se zadovoljile potrebe većeg broja korisnika, uređenje kolnog pristupa s parkiralištem za lakši pristup sportskim sadržajima te hortikulturno uređenje prostora s ciljem poboljšanja njegove vizualne i ekološke kvalitete. Ovim projektom nastoji se unaprijediti infrastruktura, omogućiti veći broj korisnika te stvoriti ugodno i funkcionalno okruženje za rekreaciju gradskog stanovništva.

Lokacija provođenja aktivnosti: dio k.č. br. 1970/2, k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 2., RP 4.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

*MJERA 1.1.4.**Unaprjeđenje prostora oko sakralnih i memorijalnih objekata*

Mjera obuhvaća obnovu i unaprjeđenje groblja, crkvenih dvorišta i neposrednog prostora uz elemente spomeničke baštine na području Grada Vrbovskog, kao što su spomenici, spomen ploče i sl. Predviđene aktivnosti u sklopu ove mjere usmjerene su prema obnovi navedenih prostora u svrhu unaprjeđenja njihove ambijentalne kvalitete, te memorijalne, kontemplativne i duhovne funkcije.

AKTIVNOST/ PROJEKT 15. Uređenje groblja

Aktivnost je usmjerena na krajobrazno uređenje gradskih groblja, što se u prvom redu odnosi na formiranje živica, te sadnju visokih stablašica i ukrasnih nasada autohtonog zelenila u zoni prostora za ispraćaj. Osim toga, aktivnošću se također predviđaju intervencije poput unaprjeđenja struktura (ograde, pristupne staze, parkirališta), infrastrukturno opremanje prostora te postava urbane opreme kao što su informacijske ploče, klupe, koševi za otpatke i zdenci za pitku vodu. Pri uređenju navedenih struktura preferira se korištenje kamena kao trajnog materijala s niskom potrebom za održavanje, a koji se dobro nadovezuje na graditeljska obilježja lokalne sredine.

Za gradsko groblje "Krš" u Vrbovskom izrađeno je idejno rješenje proširenja (autor: Abstracto studio d.o.o., Zagreba, 2023. godina) na k.č. 1940/3, k.o. Vrbovsko ukupne površine 4.405 m². Navedeno uključuje izgradnju kolumbarijskog zida s nišama za ukop urni, novog pješačkog platoa oko tih zidova, čeličnog križa visine 5 m, pješačke staze (makadamski put) i prostora planiranog za proširenje groblja s klasičnim ukopom.

Dodatne lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 7.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 16. Uređenje prostora uz crkve i kapelice

Aktivnost je usmjerena na unaprjeđenje i obnovu crkvenih dvorišta na gradskom području, što se u prvom redu odnosi na obnovu zelenila, te prilagodbu vanjskih prostora boravišnim i liturgijskim potrebama pojedine crkve. Osim toga, predviđena bi obnova trebala obuhvatiti druge strukture kao što su pristupne staze, parkirališta i ograde. Ova aktivnost također može uključiti uspostavu ambijentalne rasvjete u crkvenim dvorištima kako bi se naglasila arhitektonska i povijesna vrijednost sakralnih objekata, te osigurala mogućnost za sigurnu upotrebu tijekom večernjih sati. Sve potencijalne intervencije trebaju biti prilagođene kulturnoj važnosti sakralnih objekata na području Grada, osobito onih koji su prepoznati kao kulturna baština Republike

Hrvatske (manastir Gomirje sa crkvom Rođenja svetog Jovana Preteče, crkva sv. Franje Ksaverskog u naselju Rtič).

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 7., RP 8.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada konzervatorske podloge - definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 17. Obnova prostora uz spomenike i spomen obilježja na području Vrbovskog

Aktivnost predviđa uređenje neposrednog prostora uz spomen obilježja sudionicima i stradalnicima Domovinskog i Drugog Svjetskog rata, ali i civilnih spomenika kao što je miljokaz na Lujzijani i dr. Navedeno u prvom redu obuhvaća radove na održavanju u svrhu postizanja vidljivosti i obnove dotrajalih struktura, ali također može obuhvatiti postavu informacijskih ploča u svrhu unaprjeđenja interpretacije navedenih elemenata.

U tijeku izrada projektne dokumentacije za izgradnju spomenika za poginule branitelje u Domovinskom ratu na Mirkovici.

Ostale lokacije provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 6., RP 7., RP 8., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada konzervatorske podloge - definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

POSEBNI CILJ 1.2. Poboljšanje posjetiteljskih i rekreacijskih kapaciteta na području grada

Cilj je usmjeren na jačanje turističkog i rekreacijskog kapaciteta Grada Vrbovskog kroz unaprjeđenje i afirmaciju njegovih turističkih sadržaja, te povećanje njihove dostupnosti uspostavom funkcionalne mreže pješačkih i biciklističkih ruta. Pri realizaciji ovog cilja nužno je voditi računa o zaštiti prirodnosti gradskog područja, te očuvanju prirodne i kulturne baštine.

MJERA 1.2.1. Unaprjeđenje tematskih staza i ruta

Mjera obuhvaća unaprjeđenje i afirmaciju tematskih staza i ruta na gradskom području, u svrhu stvaranja dodatnih mogućnosti za rekreaciju, proširenja turističke ponude te povećanja dostupnosti lokaliteta i područja od kulturnog i prirodnog značaja.

AKTIVNOST/ PROJEKT 18. Unaprjeđenje pješačkih staza uz Kupu i kanjon Kamačnik

Pješačka staza uz kanjon Kamačnik čini jednu od najznačajnijih turističkih atrakcija na području Gorskog kotara, dok pješačka staza uz rijeku Kupu (Riblje-Lesci) tek čeka adekvatnu valorizaciju i afirmaciju. Projektom se predviđa obnova postojećih staza, uz uspostavu dodatnih boravišnih i rekreacijskih sadržaja u svrhu povećanja njihove turističke atraktivnosti i društvene funkcije. Pri tome je nužno voditi računa o zaštiti prirodnog ambijenta, te uspostavi rješenja koje, ovisno o procjeni dnevnih korisnika, po realizaciji ne zahtijevaju intenzivno održavanje. Ovisno o strateškom pristupu turističkoj aktivaciji rijeke Kupe, aktivnost također može obuhvatiti proširenje staze „Riblje-Lesci“ do kupališta Klanac i Blaževci.

Obuhvat aktivnosti:

- Pješačka ruta „Kamačnik“
- Pješačka ruta „Riblje-Lesci“ (s potencijalnim produženjem prema kupalištima Klanac i Blaževci).

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 5., RP 6., RP 7., RP 9., RP 10.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt) - ishodenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 19. Uređenje pješačko-biciklističke rute Jelenski jarak

Lokalna cesta 58033, koja dolinom Dobre povezuje naselja Vrbovsko i Moravice, prepoznata je kao potencijalno značajan segment zelene infrastrukture na gradskoj razini. Ova cesta u dužini od 8,9 km prati tok rijeke Dobre i smjer željezničke pruge M202, te je zbog niske gustoće prometa i brzine kretanja pogodna za odvijanje biciklističke i pješačke komunikacije. Realizacija ove aktivnosti obuhvatila bi uklanjanje dijela vegetacije u koridoru staze, te izvedbu odmorišta i signalizacijsko-interpretacijske opreme kao što su smjerokazi, ploče o prirodnim fenomenima i sl.

Obuhvat aktivnosti: LC 58033 (Ulica Jelenski jarak)

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 3., RP 5.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 20. Unaprjeđenje sustava biciklističkih ruta

Realizacija aktivnosti obuhvaća uređenje i afirmaciju biciklističkih ruta na području Grada. Ove su rute formirane od strane turističkih zajednica Grada Vrbovskog i Gorskog kotara kako bi unaprijedile turističku ponudu te doprinijele promicanju kulturnih i prirodnih vrijednosti gradskog prostora. Uređenje navedenih ruta obuhvatilo bi uspostavu smjerokaza te biciklističkih odmorišta i vidikovaca na najfrekventnijim dionicama, dok bi njihova afirmacija trebala uključiti ciljanu kampanju za unaprjeđenje cikloturizma na gradskoj razini. Aktivnost predviđa izradu pilot projekta na izabranoj biciklističkoj ruti, koji bi se ovisno o uspješnosti mogao prilagoditi ostalim biciklističkim rutama.

Obuhvat aktivnosti:

- Biciklistička ruta „Kamačnik-Vujnovići-Kamačnik“
- Biciklistička ruta „Od rijeke Dobre do Bijeke kose“
- Biciklistička ruta „Skrad - Severin na Kupi“ (djelomično preklapanje s pješačko-biciklističkom rutom „Jelenski jarak“)
- Biciklistička ruta „Staza Goranovog proljeća“

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 3., RP 5., RP 6., RP 7., RP 8., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji - izrada marketinškog plana za promociju cikloturizma

AKTIVNOST/ PROJEKT 21. Unaprjeđenje postojećih planinarskih staza

Na području Grada je formirano 7 planinarskih staza koja se nalaze u nadležnosti HPD Zagreb-Matica i HPD Runolist iz Zagreba, a koje omogućuju povezivanje gradskog prostora s istaknutim vrhovima u Gradu i okolici. Aktivnost obuhvaća njihovu obnovu u vidu iscrtavanja planinarskih markacija, obnove zastora, uređenja ulaza i destinacijskih točki, te rekonfiguriranja pojedinih dionica kako bi se ublažili derazijski procesi.

Obuhvat aktivnosti:

- Planinarska staza 105 - Kamačnik - Klek
- Planinarska staza 401 - Severin na Kupi – Lukovdol
- Planinarska staza 402 - Lukovdol - Litorić - Orlova stijena
- Planinarska staza 404 - Kamačnik - Vrbovsko - Lovnik
- Planinarska staza 406 - Orlova stijena – Okrugljak
- Planinarska staza 501 - Kamačnik - Bijela kosa

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 5., RP 6., RP 7., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 22. Goranski vidikovci

Aktivnost se provodi u suradnji s drugim JLS na području Gorskog Kotara.

Projektom se predviđa uređenje i povezivanje vidikovaca i promatračnica duž planinarskih staza na području Gorskog kotara, s ciljem stvaranja novih turističkih sadržaja i poticanja na tjelesnu aktivnost. Vidikovci će biti numerirani i objedinjeni u jedinstvenu cjelinu kako bi potaknuli posjetitelje na njihovo postupno „osvajanje“ i istraživanje regije. Prije početka realizacije projekta, provest će se detaljna analiza najpogodnijih lokacija, uzimajući u obzir njihovu dostupnost i panoramsku vrijednost.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 5., RP 6., RP 7., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - izrada studije najpogodnijih lokacija za gradnju vidikovaca - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 23: Interpretacija nedovršene dionice željezničke pruge Črnomelj – Vrbovsko

Ostaci dionice nedovršene željezničke pruge Črnomelj – Vrbovsko predstavljaju vrijedan segment baštine, a uključuju očuvane usjke i nasipe, kao i veće strukture poput nedovršenih mostova i tunela u naseljima Vrbovsko i Smišljak.

Aktivnost predviđa interpretaciju i valorizaciju nedovršene pruge kao dijela lokalne kulturne baštine, s paralelnim uređenjem prostora u svrhu rekreacije, edukacije i očuvanja identiteta prostora.

Dijelove trase (unutar naselja) potrebno je urediti i opremiti sadržajima koji omogućuju boravak i rekreaciju stanovništva (klupe, piknik stolovi, trim staza) uz postavljanje interpretacijskih ploča na ključnim lokacijama uzduž nekadašnje trase pruge.

Također, aktivnost predviđa razvoj digitalnog sadržaja (npr. QR kodovi povezani s multimedijalnim prikazima, virtualne šetnje, mobilna aplikacija) u svrhu jače vidljivosti i modernog pristupa interpretaciji baštine.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 4., RP 5., RP 6., RP 7., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - izrada prostorno-programске studije s prijedlozima uređenja i interpretacije - priprema projektne dokumentacije (idejni i glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

MJERA 1.2.2.

Poboljšanje turističkih sadržaja

Mjera je usmjerena na poboljšanje postojećih i uspostavu novih turističkih sadržaja na području Grada Vrbovskog. Navedeno se uglavnom odnosi na rekreacijske sadržaje uz prirodne fenomene i druge dijelove gradskog prostora s izraženim turističkim potencijalom. S obzirom da je pretežno riječ o elementima prirodne i kulturne baštine, pri realizaciji ove aktivnosti nužno je voditi računa o očuvanju okoliša i integraciji novoplaniranih sadržaja u postojeći prostorni kontekst.

AKTIVNOST/ PROJEKT 24. Skijalište Bijela Kosa

Aktivnošću se predviđa djelomična ili cjelokupna realizacija projekta skijališta na Bijeloj Kosi. Riječ je o projektu čija je realizacija započeta i prekinuta početkom 21. stoljeća, a čiji bi završetak doprinio sveopćem razvoju Grada i uvelike povećao gospodarsku aktivnost tijekom zimskih mjeseci. Realizacija ove aktivnosti trebala bi se temeljiti na provođenju cost-benefit analize, čiji bi rezultat mogao uvjetovati djelomičnu izmjenu projektne dokumentacije.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 642/3, 642/5, 642/6, 642/7, 642/8, 642/9, 642/10, 642/11, k.o. Vrbovsko i k.č. br. 1442/3, 1442/4, 1442/5, 1442/6, 1442/7, 1448/2, 1448/3, 1448/4, k.o. Gomirsko Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 4., RP 5., RP 6., RP 7.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada cost benefit-analize - dorada projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 25. Unaprjeđenje sanjkališta u naselju Vujnovići

Aktivnost je usmjerena na unaprjeđenje sanjkališta u naselju Vujnović kako bi se u što većoj mjeri iskoristio njegov izletnički potencijal. Aktivnost uključuje uređenje parkirališta, uspostavu sezonskih ugostiteljskih sadržaja, krajobrazno uređenje obodnog prostora i pristupa sanjkalištu te druge manje komunalne aktivnosti.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 932, 933, 935, 936, 942/3, 954, 955, 959/2, 960/2, 964/1, 964/2, 965, 966, 967, 968/1, 968/2, 969/1, 969/2, 970, 971, k.o. Gomirsko Vrbovsko i dio k.č. br. 937, 972, k.o. Gomirsko Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 4., RP 6.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 26. Unaprjeđenje izletišta Kamačnik

Aktivnošću se predviđa uređenje izletišta Kamačnik na potezu od pristupne ceste do ulaza u kanjon. Aktivnost uključuje krajobrazno uređenje prostora uz postavu i proširenje sadržaja namijenjenih boravku, okupljanju i edukaciji posjetitelja.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 886/6, 886/7, 886/8, 887/2, 1397/14, 1397/16, 1397/2, 1397/4, k.o. Gomirsko Vrbovsko i dio k.č. br. 1397/14, 1465/1, k.o. Gomirsko Vrbovsko, k.č. br. 1925/2, 1928/3, 1928/4, 3944/2, 3999/7, 3999/8, 3999/9, 3999/9, 4027, k.o. Vrbovsko i dio k.č. br. 3999/3, k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 5., RP 6., RP 7., RP 9.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 27. Unaprjeđenje kupališta na Kupi

Aktivnost je usmjerena na uređenje kupališta Klanac i Blaževci, te manjih i neuređenih kupališta na rijeci Kupi. Aktivnošću se predviđa uređenje pristupa i uspostava sadržaja u skladu s procjenom posjećenosti pojedinog lokaliteta. U slučaju kupališta Klanac i Blaževci, aktivnost može obuhvatiti uređenje pristupne ceste s parkiralištem, te uređenje i organizaciju sezonskih ugostiteljskih sadržaja. Uz to, aktivnost bi trebala uključiti uspostavu sadržaja tipičnih za javne plaže, kao što su elementi urbane opreme, javni tuševi, sanitarni čvorovi, rekreacijski sadržaji i dr. Kada govorimo o manjim kupalištima, intervencija unaprjeđenja bi trebala biti minimalna i primjerena prirodošću ambijenta, a istovremeno izvedena od trajnih materijala koji ne iziskuju intenzivno održavanje.

Ostale lokacije provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1, RP 2., RP 4., RP 5., RP 6., RP 7., RP 10.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejno rješenje, glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 28. Uređenje jezera na području Moravica

Aktivnost predviđa uređenje hidrotehničkih građevina te uspostavu šetnica i izletničkih sadržaja oko akumulacijskih jezera na području Moravica (Čogrljevo, Mačjansko i jezero Vir). S obzirom da je jezero Vir u prošlosti korišteno kao kupalište, realizacija ove aktivnosti može predvidjeti povratak navedene funkcije uz uređenje javne plaže. Novoplanirane aktivnosti trebaju biti izvedene korištenjem otpornih materijala primjerenih prirodnom ambijentu ovih jezera.

Lokacije provođenja aktivnosti:

- Čogrljevo jezero (CSR01609_000000, „Retencija Čogrljino jezero“)
- Mačjansko jezero (CSR05239_000253, „Retencija Pečina“)
- Jezero Vir (CSR00333_000241, „Akumulacija Sušica“)

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 2., RP 5., RP 6., RP 10.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 29. Uređenje turističko – sportsko – rekreativne zone Musulini

Aktivnost uključuje realizaciju projekta uređenja turističko-sportsko-rekreativne zone na području vlažnog staništa Musulin, nadomak manastira Gomirje (autori: Kreativni krajobrazi d.o.o., Zagreb, 2024.). Ova zona uključuje gotovo dva km staza, od čega se 1300 m planira u formi izdignutih platformi, koje će omogućiti pristup vlažnim staništu bez narušavanja njegove prirodnosti. Uz to, projektom se planira dodatna posjetiteljska infrastruktura koja uključuje odmorišnu zonu s info-centrom, mobilnim štandovima, dječjim igralištem i dr.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 5758/1, 5758/2, 5758/3, dio 5758/14, 5759, 5760/1, dio 5760/2, 5760/3, dio 5760/5, 5761, 5762, dio 5765, dio 5948, 5949, dio 5951, 6411, 6412, 6414/2, 6415/1, 6417/2 k.o. Gomirje

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 5., RP 6., RP 7., RP 8., RP 9., RP 10.
Provedba i tijekom razvoja projekta:	- realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 30. Unaprjeđenje turističke signalizacije na području Grada

Aktivnošću se predviđa uspostava „smeđe“ turističke signalizacije u koridorima cestovnih prometnica, te unaprjeđenje i obnova signalizacijsko-interpretacijskih sadržaja uz elemente prirodne i kulturne baštine. Navedeni elementi mogu uključivati interpretacijske ploče, te interaktivnu opremu koja osobito doprinosi edukacijskom potencijalu i turističkoj privlačnosti odabranih lokaliteta.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 5., RP 6., RP 7., RP 8., RP 9.
Provedba i tijekom razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

POSEBNI CILJ 1.3. Poboljšanje krajobraza prometne infrastrukture

Cilj je usmjeren na unaprjeđenje prometnog sustava Grada kroz povećanje njegove funkcionalnosti za pješake i bicikliste, poboljšanje vizualnog ambijenta prometnih koridora i stajališta te smanjenje negativnih utjecaja intenzivnog prometa. Poseban naglasak se stavlja na poboljšanje sigurnosti kretanja, smanjenje buke i onečišćenja te integraciju prometne infrastrukture s okolnim krajobrazom kako bi se stvorio ugodniji i održiviji javni prostor.

MJERA 1.3.1. Ozelenjavanje i unaprjeđenje prometnih koridora

Planirane aktivnosti uključuju uređenje nogostupa, ozelenjavanje prometnih koridora i postavljanje zelenih bukobrana. Također, posebna pažnja posvetiti će se uređenju željezničkih kolodvora, stajališta i autobusnih stanica kako bi se poboljšala njihova funkcionalnost i estetska vrijednost.

AKTIVNOST/ PROJEKT 31. Uređenje nogostupa u koridorima cestovnih prometnica

Aktivnost je usmjerena na uspostavu nogostupa unutar prometnih koridora u svrhu stvaranja funkcionalnih i sigurnih pješačko-biciklističkih veza na gradskom području. Realizaciji ove aktivnosti prethodi izrada prometne studije, kojom bi se na razini gradske cestovne mreže analizirala mogućnost za uspostavu nogostupa i biciklističkih staza. Ova bi studija poslužila kao osnova za izmjenu prostorno-planske dokumentacije i određivanje prioriteta za uređenje pojedinih dionica. Izgradnja nogostupa će se provoditi kao sastavni dio projekata uređenja cestovnih koridora.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 3., RP 11.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada prometne studije - definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 32. Ozelenjavanje prometnih koridora

Aktivnost obuhvaća uspostavu drvoreda i drugih oblika linearnog zelenila i pojedinačne sadnje u koridorima cestovnih prometnica i željezničke pruge. Mogućnost za sadnju unutar ovih koridora ovisi o zakonskom okviru, prostornim ograničenjima, vlasničkim odnosima, distribuciji podzemnih instalacija, naravi izgradnje u neposrednoj blizini, širem kulturnom kontekstu, te ekološkim i klimatskim faktorima koji utječu na izbor vrsta i njihov međusobni razmak. Zbog svega navedenog, ova aktivnost također obuhvaća analizu najpogodnijih lokacija za uređenje ovog tipa zelenih površina. Jedna

od dobrobiti linearnog zelenila uključuje i njegovu zaštitnu ulogu u smislu ublažavanja negativnog utjecaja prometnica te stvaranja vizualne barijere prema okolnom prostoru. Kako bi se odredio najoptimalniji položaj za sadnju drvoreda i drugih oblika linearnog zelenila, potrebno je izraditi studiju kojom bi se na razini gradske prometne mreže analizirali svi navedeni čimbenici. Moguće lokacije za realizaciju ove aktivnosti uključuju zeleno proširenje na čvorištu Vrbovsko, čijim bi se uređenjem dodatno naglasio ulaz u Grad, te dio D 45 u naselju Vrbovsko koji je u važećem UPU predviđen za uspostavu zaštitnog zelenila. Također, poželjno je razmotriti uspostavu poteza zaštitnog zelenila uz željezničku prugu u Moravicama i Gomirju.

Ostale lokacije provođenja aktivnosti odrediti će se daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 3., RP 11., RP 17.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 33. Zeleni bukobrani

Aktivnost je usmjerena na uspostavu zaštitnog zelenog zida-bukobrana na kritičnim lokacijama uz autocestu A6 na području naselja Jablan, te drugim cestama/ lokacijama koje su ugrožene prekomjernom bukom. Zeleni bukobrani imaju veću ekološku vrijednost u odnosu na druge oblike zvučnih barijera, te omogućuju lakše vizualno uklapanje u okoliš.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 11., RP 17.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada studije ugroženosti od buke - definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 34. Uređenje željezničkih kolodvora i stajališta

Aktivnošću se predviđa krajobrazno uređenje željezničkog kolodvora u Moravicama, te stajališta u Vrbovskom i Gomirju. Pružna infrastruktura navedenih stajališta obnovljena je recentno, u sklopu projekta obnove željezničke pruge od Ogulina do Moravica, ali je njihov širi prostor ostao pretežno neuređen. Projektom se predviđa uređenje navedenih stajališta kroz njihovo ozelenjavanje, te uređenje pristupa i postavu adekvatne urbane opreme.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2. RP 6., RP 7., RP 8.
--	---------------------------

Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji
------------------------------------	--

AKTIVNOST/ PROJEKT 35. Uređenje autobusnih stanica

Aktivnost obuhvaća obnovu i modernizaciju autobusnih stanica na području Grada, što podrazumijeva njihovo ujednačavanje te unaprjeđenje njihove boravišne funkcije i sigurnosti.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 6., RP 11.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

MJERA 1.3.2.

Unaprjeđenje prometa u mirovanju

Mjera je usmjerena na unaprjeđenje javnih parkirališta i odmorišta uz cestovne prometnice na gradskom području. Realizacija ove mjere obuhvatiti će unaprjeđenje funkcionalnosti navedenih prostora, te jačanje njihove otpornosti na posljedice klimatskih promjena.

AKTIVNOST/ PROJEKT 36. Zelena parkirališta

Predmetna aktivnost obuhvaća uređenje javnih parkirališta na gradskom području u svrhu unaprjeđenja njihove funkcionalnosti i prilagodbe klimatskim promjenama. Ovo se u prvom redu odnosi na ozelenjavanje navedenih prostora, te na primjenu elemenata održive oborinske odvodnje (porozni zastori i infiltracijski jarci), a sve u svrhu rasterećenja gradske kanalizacijske mreže, ublažavanja efekta toplinskog otoka i povećanja ambijentalne kvalitete prostora.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 11.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 37. Uređenje odmorišta/vidikovaca uz prometnice

Aktivnost podrazumijeva uređenje pojedinih lokacija unutar cestovnih koridora s kojih se otvara vrijedna vizura na gradski prostor. Uređenje ovih prostora moguće je ostvariti postavljanjem urbane opreme, proširenjem promatračnica, sadnjom biljnog materijala i postavljanjem manjih konstrukcija za panoramsko promatranje (vidikovci). Realizacija ove aktivnosti doprinijet će povećanju turističke atraktivnosti gradskog područja. Kao moguću lokaciju za provođenje ove aktivnosti potrebno je navesti vanjski prostor bivšeg motela „Vidikovac“ u naselju Hajdine te odmorište na D3 u naselje Vučinići.

Ostale lokacije provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 6., RP 7., RP 8., RP 11.
Provedba i tijekom razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - izdavanje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

POSEBNI CILJ 1.4. Uspostava održivih višestambenih i gospodarskih zona

Ciljem su obuhvaćeni otvoreni prostori uz višestambene objekte, te otvoreni prostori poslovnih zona i drugih gospodarskih objekata. Cilj je usmjeren na poboljšanje funkcionalnosti otvorenih prostora uz višestambene objekte u svrhu unaprjeđenja kvalitete života njihovih stanara. S druge strane, kada govorimo o otvorenim prostorima uz gospodarske objekte fokus ovog cilja je na njihovom ozelenjavanju radi ublažavanja posljedica klimatskih promjena, suzbijanja negativnih utjecaja proizvodnih procesa te stvaranja povoljnijih radnih uvjeta za njihove zaposlenike.

MJERA 1.4.1. Poboljšanje kvalitete otvorenih prostora oko višestambene izgradnje

Mjerom se predviđa uređenje vanjskih prostora uz višestambene objekte kako bi se unaprijedila kvaliteta života njihovih stanovnika. Navedeno podrazumijeva uređenje zelenih, kolnih i servisnih površina, u svrhu stvaranja ugodnijeg i funkcionalnijeg životnog okruženja.

AKTIVNOST/ PROJEKT 38. Uređenje vanjskog prostora uz višestambene objekte

Aktivnošću su obuhvaćeni vanjski prostori uz višestambene objekte na području grada, koji su trenutno prisutni u naseljima Moravice i Vrbovsko. Uređenje i obnova ovih prostora trebala bi uključiti krajobrazno uređenje zelenih površina, te unaprjeđenje vanjskog prostora kroz obnovu pristupnih komunikacija, parkirališta i kolnog pristupa. Krajobrazno uređenje zelenih površina trebalo bi obuhvatiti uređenje zelenila, te uspostavu boravišnih sadržaja namijenjenih stanarima višestambenih objekata.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1., RP 2.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- provedba društvenog istraživanja potreba suvlasnika višestambenih zgrada - definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

MJERA 1.4.2. Unaprjeđenje otvorenih prostora gospodarskih zona

Mjera je usmjerena na unaprjeđenje otvorenih prostora gospodarskih zona kroz krajobrazno uređenje i poboljšanje sustava gospodarenja otpadom. Planirani zahvati uključuju ozelenjavanje vanjskih prostora gospodarskih objekata, uspostavu drvoreda

i zaštitnog zelenila te primjenu održivih rješenja za oborinsku odvodnju. Također, predviđa se formiranje unificiranih zelenih otoka za odvojeno sakupljanje otpada, pri čemu će se posebna pažnja posvetiti njihovom uklapanju u okoliš. Ove aktivnosti doprinijet će smanjenju negativnih utjecaja industrijskih procesa, te povećanju ambijentalne kvalitete prostora i atraktivnosti gospodarskih zona za buduće ulagače.

AKTIVNOST/ PROJEKT 39. Uspostava zelenila unutar gospodarskih/poslovnih zona

Aktivnost je usmjerena na krajobrazno uređenje poslovno-proizvodnih zona i lokacija na području Grada. Pod navedenim se podrazumijeva uspostava drvoreda i drugih oblika zaštitnog zelenila, hortikulturno uređenje tvorničkih kompleksa, uspostava održive odvodnje (kišni vrtovi i spremnici), primjena vodopropusnih zastora te druge aktivnosti koje doprinose ublažavanju negativnih utjecaja proizvodnih procesa i posljedica klimatskih promjena. Uz to, ovim će se aktivnostima povećati ambijentalna kvaliteta navedenih prostora i povećati privlačnost za buduće ulagače. Mogući prostori za primjenu ove aktivnosti uključuju tvornički kompleks drvoprerađivačke industrije i poslovnu zonu u Vrbovskom.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 11.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt, elaborat krajobraznog uređenja) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 40. Unificirani zeleni otoci za zbrinjavanje otpada

Aktivnost obuhvaća formiranje zelenih otoka za odvojeno sakupljanje otpada, kao mjere unaprjeđenja šireg sustava gospodarenja otpadom na području Grada. Zelene otoke je potrebno uklopiti u kulturni i krajobrazni kontekst prostora u koji se smještaju, što je moguće ostvariti formiranjem vizualnih cezura (pojas zaštitnog zelenila i drugi oblici vizualnih barijera) ili primjenom ukopanih/ polukopanih spremnika.

Lokacija provođenja aktivnosti će se odrediti daljnjom projektnom razradom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 2., RP 11.
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - ishođenje dozvola za realizaciju projekta - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

POSEBNI CILJ 1.5. Planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarstvom / revitalizacija i obnova nekorištenih prostora i zgrada / kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada / urbana preobrazba i urbana sanacija centralnih dijelova određenih naselja na području Grada

Ovaj posebni cilj odnosi se na omogućavanje preduvjeta i učinkovito provođenje planiranja i gradnje novih prostora i zgrada prema načelima kružnog gospodarenja te revitalizacije i obnove nekorištenih, odnosno kružne obnove i reprogramiranja slabo korištenih prostora i zgrada.

MJERA 1.5.1. Planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarstvom

Mjera obuhvaća planiranje i izgradnju novih zgrada po načelima kružnog gospodarenja.

AKTIVNOST/ PROJEKT 41. Uspostava zelenih krovova i fasada pri izgradnji novih zgrada

Aktivnost se odnosi na poticanje uspostave zelenih krovova i fasada pri projektiranju i izgradnji novih zgrada.

Zeleni krovovi i fasade snažno doprinose toplinskoj regulaciji zgrada i neposrednog prostora, uklanjanju polutanata iz zraka te smanjenju pritiska na sustav oborinske odvodnje.

Uz navedeno, oni su pogodno rješenje za ozelenjavanje unutar gusto izgrađenih prostora stambenih i gospodarskih zona s inače ograničenom mogućnošću za razvoj zelene infrastrukture.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 11, RP 16, RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekt) i ishođenje odgovarajućih dozvola - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

MJERA 1.5.2. Revitalizacija i obnova nekorištenih prostora i zgrada

Predmetna mjera usmjerena je na intenziviranje revitalizacije i obnove nekorištenih prostora i zgrada, koje posjeduju potencijal za primjenu načela kružnog gospodarenja, pri čemu se poseban naglasak mora staviti na iznalaženje održive namjene.

Značajnu prednost za stavljanje u ponovnu upotrebu takvih prostora i zgrada predstavlja i dostupnost postojeće infrastrukture (prometnice, energetska infrastruktura, sustav vodoopskrbe i odvodnje).

Ukoliko takve postojeće zgrade nije moguće zadržati, potrebno je poticati smještaj novih sadržaja na njihovo mjesto, kako bi se spriječilo nepotrebno širenje građevinskog područja.

AKTIVNOST/ PROJEKT 42. Uređenje Centra za posjetitelje Kamačnik

Aktivnost podrazumijeva uređenje Centra za posjetitelje Kamačnik na mjestu nekadašnje pilane na ulazu u zaštićeni značajni krajobraz kanjona Kamačnik. S obzirom da su preostali kameni zidovi pilane nedavno demontirani, planirana je njihova obnova uz dogradnju novog dijela zgrade.

Unutar buduće zgrade nalazit će se kulturni, edukativni, konferencijski i multimedijalni sadržaji vezani uz valorizaciju prirodne i povijesne baštine, primarno u svrhu turizma.

Za predmetni zahvat izrađena je određena projektna dokumentacija.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1397/2, k.o. Gomirsko Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 6, RP 7, RP 8, RP 12
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema projektne dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekt) i ishodenje odgovarajućih dozvola - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 43. Uređenje Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Lukovdol'

Ova aktivnost odnosi se na rekonstrukciju, uređenje i opremanje zgrade nekadašnje škole u naselju Lukovdol te izgradnju novog pomoćnog objekta na mjestu starog i uređenje pripadajućih okolnih vanjskih površina za potrebe Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Lukovdol'.

Zgrada je samostojeća, pravokutnog tlocrta, visine podrum, prizemlje, kat i potkrovlje.

Navedeno podrazumijeva uređenje sadržaja za edukativne i kulturne sadržaje za sve uzraste, primarno namijenjene školi u prirodi, s posebnim naglaskom na održivu poljoprivredu, valorizaciju prirodne i kulturne baštine, pjesničkog i muzičkog stvaralaštva te gastronomske ponude lokacije.

Planiranim zahvatom predviđa se također i ugradnja fotonaponskih panela i solarnih kolektora, kojima bi se proizvodila električna energija dostatna za vlastite potrebe, te sakupljanje kišnice u podzemni spremnik radi održavanja okoliša i poljoprivrednih površina.

Na susjednim česticama k.č. br. 1/2, 4, 5 i 8, k.o. Lukovdol organizirat će se ogledni vrtovi održive ekološke poljoprivrede.

Od projektne dokumentacije za predmetni zahvat za sada je izrađeno idejno rješenje.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1/1, 1/2, 4, 5 i 8 k.o. Lukovdol

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 6, RP 7, RP 8, RP 12, RP 14, RP 19
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekt) i ishođenje odgovarajućih dozvola - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 44. 'Pučka škola'

Uređenje Edukacijskog centra – škole u prirodi

Navedenom aktivnošću planirana je rekonstrukcija, uređenje i opremanje zgrade škole, kao i pomoćnog objekta, uz uređenje pripadajućih vanjskih površina u svrhu uspostave Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Pučka škola'.

Zgrada škole je samostojeći objekt, blago razvedenog tlocrta "L" forme, visine podrum, prizemlje, kat i potkrovlje.

Centar će biti prilagođen svim uzrastima i primarno namijenjen organizaciji škole u prirodi, ali i raznim drugim, posebno gastronomskim edukacijama te onima koje se vežu uz prirodu i značajni krajobraz Kamačnik. U sklopu zgrade uredit će se etnografska zbirka s oglednim primjerom stare učionice.

Na jugoistočne krovne plohe predviđa se ugradnja fotonaponskih panela i solarnih kolektora za električnu energiju dostatnu za vlastite potrebe. Radi održavanja okoliša i permakulturnog vrta planirano je sakupljanje kišnice u podzemni spremnik.

Za sada je za predmetni zahvat izrađeno samo idejno rješenje.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1342/3, k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 6, RP 7, RP 8, RP 12, RP 14
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekt) i ishođenje odgovarajućih dozvola - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 45. Revitalizacija i interpretacija starih mlinova u Klancu i uz Čogrljevo jezero

Aktivnost podrazumijeva izradu projekta i provedbu revitalizacije i djelomične obnove mlina uz kupalište u Klancu i mlina s pilanom uz Čogrljevo jezero te njihove interpretacije kao vrijedne baštine u edukativne i turističke svrhe.

U sklopu projekta nužno je predvidjeti osiguranje građevina od daljnjeg propadanja i rizika za posjetitelje, s obzirom na njihovo ruševno stanje.

Lokacije provođenja aktivnosti: mlin u Klanacu – k.č. br. 314, k.o. Klanac; mlin s pilanom uz Čogrljevo jezero – k.č. br. 3170/1, 3170/2 i 8749/2, k.o. Moravice

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 6, RP 7, RP 8, RP 9, RP 12
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekt) i ishodenje odgovarajućih dozvola - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

MJERA 1.5.3. Kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada

Mjera podrazumijeva poticanje kružne obnove i reprogramiranja korištenih prostora i zgrada, pogotovo onih zapuštenih te nedovoljno ili neadekvatno korištenih, a radi produljenja trajnosti, smanjenja troškova održavanja, bolje iskoristivosti prostora i održivosti.

Za navedeno su posebno pogodne zgrade javne i društvene namjene te općenito objekti u javnom vlasništvu, zbog lakše provedbe, no također je potrebno sustavno poticati obnovu privatnih nekretnina kako bi se omogućio cjeloviti razvitak područja.

AKTIVNOST/ PROJEKT 46. Energetska obnova administrativne zgrade na adresi I. G. Kovačića 20/A u Vrbovskom

Aktivnost se odnosi na energetska obnovu administrativne zgrade na adresi Ulica I. G. Kovačića 20/A, Vrbovsko, u kojoj su smješteni ured za katastar, zavod za zapošljavanje i slični sadržaji.

Planirana energetska obnova uključuje mjere kao što su toplinska izolacija zidova i krova, zamjena vanjske stolarije, ugradnja dizalice topline i fotonaponskih panela i slično.

Prilaz zgradi ostvaruje se preko čestice k.č. br. 5563, k.o. Vrbovsko, na kojoj je, osim kolnog i pješačkog pristupa, uređeno i parkiralište. U sklopu zahvata planirano je i postavljanje pristupa i parkirališta za osobe s invaliditetom, uređenje parkirališta za bicikle, kao i postavljanje punionice za električna vozila. U budućnosti je potrebno planirati potpunu rekonstrukciju kolno-pješačkog pristupa i parkirališta u skladu s rješenjima temeljenim na prirodi (tzv. NBS) te kvalitetno ozelenjavanje obuhvata, posebno visokim zelenilom radi osiguravanja povoljnijih mikroklimatskih uvjeta u toplijem dijelu godine.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1959/1, 1962/2, 5563, k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 14
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - priprema projektne dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekt) i ishođenje odgovarajućih dozvola - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 47. Energetska obnova administrativne zgrade na adresi Dobra 4 u Vrbovskom

Predmetna aktivnost uključuje energetska obnovu administrativne zgrade u Ulici Dobra 4 u Vrbovskom, a u kojoj se nalazi ured PGŽ, porezna uprava i matični ured.

Za potrebe kolnog i pješačkog prilaza, odnosno ulaza u zgradu, te parkirališta, koristi se čestica k.č. br. 1871/2, k.o. Vrbovsko.

Energetska obnova navedene zgrade odnosi se na toplinsku izolaciju zidova i krova, zamjenu vanjske stolarije, ugradnju dizalice topline te osiguranje pristupa i parkirališta za osobe s invaliditetom, kao i parkirališta za bicikle.

Budućim projektima potrebno je predvidjeti potpunu rekonstrukciju svih vanjskih površina u skladu s rješenjima temeljenim na prirodi (tzv. NBS) uz ozelenjavanje obuhvata.

Za zahvat je izrađena projektna dokumentacija te je projekt u fazi provedbe.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1871/2, 1872, 1874, k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 14
Provedba i tijek razvoja projekta:	- realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 48. Energetska obnova višestambene zgrade na adresi I. G. Kovačića 23, Vrbovsko

Aktivnost se odnosi na provedbu sveobuhvatne energetske obnove višestambene zgrade u Ulici I. G. Kovačića, u središtu naselja Vrbovsko.

Obnova podrazumijeva toplinsku izolaciju vanjskih zidova i krova, postavljanje nove vanjske stolarije, ugradnju novog sustava grijanja, hlađenja i pripreme tople vode te sustava za proizvodnju električne energije korištenjem obnovljivih izvora, a planirana je i zamjena postojeće unutarnje rasvjete energetski učinkovitijom.

Uz zgradu će se urediti parkiralište za bicikle, dok je u budućnosti nužno promišljati i o dodatnom uređenju okućnice, što se pogotovo odnosi na zelene površine uz glavnu ulicu.

Za potrebe zahvata izrađena je projektna dokumentacija razine glavnog projekta.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1828/2 i 1829/6, k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 14
Provedba i tijek razvoja projekta:	- realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 49. Energetska obnova višestambene zgrade na adresi J. Mamule 7, Gomirje

Predmetnom aktivnošću planirana je sveobuhvatna energetska obnova višestambene zgrade u Ulici J. Mamule 7 u naselju Gomirje.

Obnova se odnosi na izvedbu toplinske izolacije vanjskih zidova i krova, zamjenu vanjske stolarije, ugradnju novog sustava grijanja, hlađenja i pripreme potrošne tople vode, kao i ugradnju sustava za proizvodnju električne energije korištenjem obnovljivih izvora te zamjena postojeće unutarnje rasvjete energetski učinkovitijom.

Projektom je planirano uređenje parkirališta za bicikle uz zgradu.

Za potrebe zahvata izrađen je glavni projekt.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 91/1 i 91/2, k.o. Gomirje

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 14
Provedba i tijek razvoja projekta:	- realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 50. Sanacija i adaptacija zgrade svlačionica i pratećih prostora NK Vrbovsko

Ova aktivnost podrazumijeva sanaciju i adaptaciju postojeće zgrade svlačionica i pratećih prostora NK Vrbovsko u Ulici I. G. Kovačića u središtu naselja Vrbovsko.

Zgrada je razvedenog pravokutnog tlocrta, visine prizemlje i potkrovlje, a obnavlja se unutar postojećih gabarita. U prizemlju se uređuju svlačionice i sanitarije sportaša i sudaca te ured sa sanitarijama. U potkrovlju se uređuju prostorije za odmor sportaša. Predviđena je i sanacija krovništa i pročelja, kao i njihovo toplinsko izoliranje.

Za zahvat je izrađena projektna dokumentacija te je projekt u fazi provedbe.

Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1960/4, k.o. Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 13, RP 14
Provedba i tijek razvoja projekta:	- realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 51. Obnova i dogradnja postojeće zgrade u Severinu na Kupi za potrebe ugostiteljsko-turističke namjene

Aktivnošću je planirana rekonstrukcija postojećeg i dogradnja novog dijela zgrade u Severinu na Kupi, u kojoj su trenutno smješteni ugostiteljski sadržaji i školska sportska dvorana u prizemlju te tri stambene jedinice i prostorije za udruge i gradsku knjižnicu na katu.

Zgrada će se urediti za potrebe ugostiteljsko-turističke namjene, odnosno hotela i info/turističkog ureda u prizemlju, dok je školska sportska dvorana s ostalim sportskim prostorijama predviđena za zadržavanje. Na krovu je planirana ugradnja fotonaponskih panela.

Ispred zgrade uredit će se postojeće parkiralište, dok će se veći dio preostalog okolnog prostora ozeleniti.

Za sada je za potrebe zahvata izrađena projektna dokumentacije razine glavnog projekta. Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 41/3, 42, 43/1, 68/1 i 68/4 k.o. Severin na Kupi

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 6, RP 13, RP 14
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema projektne dokumentacije (izvedbeni projekt) i ishođenje odgovarajućih dozvola - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 52. Rekonstrukcija planinarskog doma 'Kamačnik' i izgradnja nenatkrivenog bazena

Aktivnost se odnosi na rekonstrukciju zgrade planinarskog doma 'Kamačnik' uz glavnu prometnicu koja vodi do istoimenog kanjona. Zgrada je samostojeća, razvedenog pravokutnog tlocrta, visine suterena, prizemlje, kat i potkrovlje.

Zahvatom je planirana dogradnja zgrade uz zadržavanje postojeće namjene, ali s drugačijim unutrašnjim razmještajem soba za smještaj. Svaka soba dobit će svoju kupaonicu, za razliku od sadašnjeg zajedničkog sanitarnog čvora za sve sobe.

Postojeća garaža predviđena je za rušenje, a u sjevernom dijelu obuhvata, uz zgradu doma uredit će se parkirališta. U stražnjem dijelu obuhvata planirana je izgradnja nenatkrivenog bazena i pješačkih površina te ozelenjavanje.

Za predmetni zahvat izrađen je glavni projekt. Projekt provodi trgovačko društvo Komunalac d.o.o. Lokacija provođenja aktivnosti: k.č. br. 1029/1 i 1030, k.o. Gomirsko Vrbovsko

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 6, RP 13, RP 14
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema projektne dokumentacije (izvedbeni projekt) i ishođenje odgovarajućih dozvola - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 53. Energetska obnova obiteljskih kuća

Ova aktivnost odnosi se na provedbu energetske obnove obiteljskih kuća na području Grada, koje su u privatnom vlasništvu, a imaju velike energetske gubitke.

Obnovom moraju, prema potrebi, biti obuhvaćene sljedeće aktivnosti:

- postavljanje nove toplinske izolacije,
- zamjena vanjske stolarije,
- izvedba hidroizolacije,
- ugradnja novog sustava grijanja, hlađenja i pripreme potrošne tople vode,
- ugradnja sustava za proizvodnju električne energije korištenjem obnovljivih izvora,
- zamjena postojeće unutarnje rasvjete energetske učinkovitijom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 14
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema projektne dokumentacije (glavni projekt) - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

AKTIVNOST/ PROJEKT 54. Uspostava zelenih krovova i fasada na postojećim zgradama

Predmetna aktivnost podrazumijeva poticanje uspostave zelenih krovova i fasada na postojećim zgradama, posebno u gusto izgrađenim zonama stambene i gospodarske namjene, gdje inače postoje ograničene mogućnosti za razvoj zelene infrastrukture.

Zeleni krovovi i fasade pogodno su sredstvo za učinkovitiju toplinsku regulaciju zgrada i neposrednog prostora te uklanjanje polutanata iz zraka i smanjenje pritiska na sustav oborinske odvodnje.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 11, RP 14, RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- analiza terena i odabir povoljnih lokacija - priprema projektne dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekt) i ishođenje odgovarajućih dozvola - realizacija projekta prema pripremljenoj dokumentaciji

MJERA 1.5.4. Urbana preobrazba i urbana sanacija centralnih dijelova određenih naselja na području Grada

Ova mjera odnosi se na povećanje kvalitete postojećih pojedinačnih naselja koja su dio Grada Vrbovskog provedbom urbane preobrazbe ili urbane sanacije određenih dijelova građevinskog područja naselja.

Urbana preobrazba podrazumijeva skup planskih mjera i uvjeta kojima se bitno mijenjaju obilježja izgrađenog dijela građevinskog područja promjenom urbane mreže

javnih površina, namjene i oblikovanja građevina, i/ili rasporeda, oblika i veličine građevnih čestica.

Urbana sanacija je skup planskih mjera i uvjeta kojima se poboljšava karakter izgrađenih područja unutar i izvan granica građevinskog područja devastiranih nezakonitim građenjem i na drugi način.

Mjerom se predlaže izrada prostorno-programskih studija za svako pojedino naselje koje općenito moraju sadržavati:

- definiranje obuhvata studije,
- prikupljanje relevantnih podloga i dokumentacije za promatrano područje (kartografske podloge, fotografije lokacije, projekti ili ostala dokumentacija za zahvate na promatranom području i slično),
- analizu važeće zakonske regulative,
- analizu važeće prostorno-planske dokumentacije,
- analizu imovinsko-pravnih odnosa,
- detaljnu analizu promatranog područja – promet, postojeća infrastruktura, analiza terena, prirodnih i krajobraznih vrijednosti, vrednovanje postojećih zgrada i ostalo.

AKTIVNOST/ PROJEKT 55. Uređenje centra naselja Moravice

Aktivnost podrazumijeva izradu prostorno-programske studije uređenja, odnosno urbane preobrazbe centralnog dijela naselja Moravice, kao podloge za izradu projektnih zadataka te daljnje projektiranje pojedinih zahvata određenih studijom.

Navedena prostorno-programska studija mora obraditi sljedeće mogućnosti, od kojih je dio povezan s prethodnim strateškim aktivnostima S.C.1.:

- izgradnja pješačkog nathodnika koji premošćuje prugu i rijeku uz mogućnost uređenja odmorišta ili manjeg trga na površini nathodnika,
- izgradnja podvožnjaka ispod pruge za kolni promet u slučaju povratka povećanog željezničkog prometa,
- uređenje pješačkog koridora na sjevernoj strani Ulice žrtava fašizma između stambenih zgrada na zapadu, odnosno od Školske ulice, uz park do ugostiteljskog objekta istočno od parka,
- sadnja živice ili sličnog zelenila kao zelene ograde uz samu prugu na području naselja, ukoliko je to moguće prema propisima nadležnih tijela – ukoliko nije moguće, potrebno predvidjeti drugu vrstu ograde uz prugu,
- uređenje površine ispred samoposluge pored parka te čestice k.č. br. 1893/2, k.o. Moravice, uz obavezno hortikulturno uređenje, odnosno ozelenjavanje visokim zelenilom,
- uređenje šetnice (i trim staze, staze za trčanje, rolanje, bicikliste i slično) uz južnu obalu rijeke, s urbanom opremom, spravama za vježbanje i ostalim sadržajima

- veza između sportsko-rekreacijskih terena na zapadu i prostora NK Željezničar na istoku,
- izgradnja pješačkog mosta preko rijeke na zapadu naselja, kao veza između sportsko-rekreacijskih terena i Goranske ulice,
- inventarizacija i vrednovanje napuštenih i slabo korištenih zgrada i pripadajućih prostora na području naselja te njihovo rušenje ili stavljanje u ponovnu upotrebu, obnovom ili zamjenskom gradnjom uz uspostavljanje održive namjene sukladno načelima kružnog gospodarenja – navedeno se posebno odnosi na površinski veliku, ali derutnu izgradnju u koridoru željeznice te na zgrade vezane uz željeznicu, kao i na prostor i zgradu nekadašnjeg Chromosovog pogona.

Razumljivo, od studije se očekuju i dodatni prijedlozi za razvoj promatranog područja.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1, RP 2, RP 3, RP 4, RP 6, RP 7, RP 8, RP 10, RP 11, RP 12, RP 13, RP 15, RP 16, RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada prostorno-programске studije - definiranje projektnih zadataka za sve projekte određene studijom

AKTIVNOST/ PROJEKT 56. Uređenje centra naselja Vrbovsko

Predmetnom aktivnošću planirana je izrada prostorno-programске studije uređenja centra naselja Vrbovsko upotrebom alata urbane sanacije. Studija će biti podloga za izradu projektnih zadataka te daljnje projektiranje pojedinih zahvata određenih studijom.

Navedena studija mora obuhvatiti sljedeće mogućnosti, od kojih je dio povezan s prethodnim strateškim aktivnostima S.C.1.:

- povezivanje različitih javnih i društvenih sadržaja uz Ulicu hrvatskih branitelja i Ulicu I. G. Kovačića (od gradske tržnice do nove zgrade knjižnice) uređenjem zajedničkih otvorenih i ozelenjenih prostora ujednačenog oblikovanja,
- uređenje javnog parka u središtu bloka između ulica I. G. Kovačića, kralja Tomislava, Bakarska Draga i Školske ulice,
- uređenje bloka između Radničke ulice, Ulice hrvatskih branitelja, Ulice kralja Tomislava te ulice uz osnovnu školu i vrtić – izgradnja novoplanirane ulice kroz blok s obostranim nogostupom i barem jednostranim drvoredom, uređenje novog dječjeg igrališta,
- uređenje i dovršetak ulice uz osnovnu školu i vrtić do zone postojećih i planiranih sadržaja poslovne namjene – obavezno predvidjeti obostrani nogostup i sadnju barem jednostranog drvoreda,
- uređenje pješačkih puteva kroz prethodno navedene blokove s odmorištima uz njih i urbanom opremom, a kojima bi se povezali svi navedeni postojeći i budući javni sadržaji.

Studijom je moguće dati i dodatne prijedloge za razvoj promatranog područja centra naselja Vrbovsko.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1, RP 2, RP 3, RP 4, RP 7, RP 8, RP 11, RP 12, RP 13, RP 15, RP 16, RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada prostorno-programске studije - definiranje projektnih zadataka za sve projekte određene studijom

AKTIVNOST/ PROJEKT 57. Uređenje centra naselja Severin na Kupi

Aktivnošću je planirana izrada prostorno-programске studije uređenja centra naselja Severin na Kupi, odnosno šireg prostora, proširenja oko državne ceste D3, oko postojećeg objekta ugostiteljsko-turističke namjene (budućeg hotela) i ostalih javnih sadržaja te prilaza prema dvorcu Severinu. Studijom će biti određeni pojedini zahvati za koje će se temeljem studijske dokumentacije izraditi projektni zadaci te krenuti u njihovo daljnje projektiranje.

Studijom je potrebno obuhvatiti sljedeće mogućnosti, od kojih je dio povezan s prethodnim strateškim aktivnostima S.C.1.:

- revizija prijedloga uređenja parkirališta ispred sadašnjeg ugostiteljsko-turističkog objekta (budućeg hotela) – mogućnosti izmještanja parkirališta i formiranja većeg javnog otvorenog prostora (trga) uz državnu cestu, između spomenutog objekta i postojećeg ugostiteljskog objekta / samoposluge – početna točka prilaza prema dvorcu, obavezno osigurati zelenu barijeru prema državnoj cesti,
- povezivanje mogućeg trga s prostorom s jugoistočne strane državne ceste – razmotriti potrebu izgradnje pješačkog nadhodnika radi sigurnijeg i neometanog prijelaza,
- izgradnja obostranog nogostupa uz državnu cestu na području naselja uz uređenje zelene barijere između ceste i nogostupa gdje za to postoji mogućnost,
- uređenje prilaznog puta prema dvorcu i turističkog punkta na njegovom početku (sadašnja nadstrešnica),
- prijedlog kružne obnove i reprogramiranja zgrade osnovne škole te uređenja školskog sportskog igrališta i okolnog prostora prema potrebi (prilaz zgradi škole, dodatni sadržaji za sport i rekreaciju, manji park i dječje igralište) – može uključivati čestice k.č. br. 66, 67, 68/2, 68/3, 71/2, k.o. Severin na Kupi,
- prijedlozi za mogućnosti revitalizacije dvorca Severina i pripadajućeg zaštićenog parka - smještaj turističkih i ostalih gospodarskih te javnih i društvenih sadržaja,
- uređenje pristupa rijeci Kupi i odmorišta uz njenu obalu.

Predmetnom studijom moguće je ponuditi i druge prijedloge za razvoj promatranog područja centra naselja Severin na Kupi, osim prethodno navedenih.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1, RP 2, RP 3, RP 4, RP 5, RP 6, RP 7, RP 8, RP 9, RP 10, RP 12, RP 13, RP 15, RP 16, RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada prostorno-programске studije - definiranje projektnih zadataka za sve projekte određene studijom

AKTIVNOST/ PROJEKT 58. Uređenje centra naselja Gomirje

Ova aktivnost odnosi se na izradu prostorno-programске studije uređenja centralnog dijela naselja Gomirje na potezu između zgrade mjesnog odbora te zgrade javne i društvene namjene / ugostiteljskog objekta na križanju državne ceste D42 (Ulica J. Mamule) i ceste koja vodi prema željezničkom kolodvoru (Ulica J. Stojanovića Brice) uz ispitivanje mogućnosti povezivanja s važnijim sadržajima izvan samog centra.

Studijom je potrebno obraditi sljedeće mogućnosti, od kojih je dio povezan s prethodnim strateškim aktivnostima S.C.1.:

- izgradnja obostranog nogostupa uz državnu cestu u predmetnom dijelu naselja uz uređenje zelene barijere između ceste i nogostupa gdje za to postoji mogućnost,
- uređenje pristupa zgradi javne i društvene namjene / ugostiteljskom objektu na križanju Ulice J. Mamule i Ulice J. Stojanovića Brice,
- uređenje centralnog prostora naselja na području koje obuhvaća čestice k.č. br. 304/1, 304/2, 304/3 i 305, k.o. Gomirje – nekadašnja područna škola, DVD, školsko sportsko igralište, ugostiteljski objekt / samoposluga – uređenje višenamjenskog otvorenog prostora koji bi uključivao sportsko igralište s mogućnošću prenamjene u trg prema potrebi, opremanje urbanom opremom, obnova i reprogramiranje postojećih zgrada na k.č. br. 305, uređenje prostora ispred i oko ugostiteljskog objekta / samoposluge i ozelenjavanje parkirališta,
- sveobuhvatna obnova zgrade mjesnog odbora i uređenje okolnog javnog prostora povezanog s prilazom šumariji,
- izgradnja nogostupa i biciklističke staze uz cestu prema željezničkom kolodvoru (Ul. J. Stojanovića Brice),
- uređenje prilaza i zelene zone oko željezničkog kolodvora – parterno i hortikulturno uređenje, postavljanje urbane opreme i slično,
- izgradnja pješačko-biciklističkog nathodnika preko pruge – prijelaz prema rijeci Dobri i igralištu NK Gomirje (buduća zona za rekreaciju i odmor),
- ispitati mogućnost uređenja prilaza rijeci Dobri s odmorištem uz obalu,
- uređenje igrališta NK Gomirje i pripadajućih objekata te okolnog prostora – uređenje zone za rekreaciju i odmor (prema važećem PPUG-u),
- uređenje pješačko-biciklističke staze u koridoru postojećeg puta od željezničkog kolodvora do Đurića.

Osim navedenih mogućnosti, studija može ponuditi i druge prijedloge za razvoj promatranog područja.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1, RP 2, RP 3, RP 4, RP 6, RP 9, RP 10, RP 11, RP 12, RP 13, RP 15, RP 16, RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada prostorno-programске studije - definiranje projektnih zadataka za sve projekte određene studijom

AKTIVNOST/ PROJEKT 59. Uređenje centra naselja Lukovdol

Predmetna aktivnost uključuje izradu prostorno-programске studije za uređenje centra naselja Lukovdol, odnosno područja oko važnijih javnih i društvenih sadržaja te utvrđivanje mogućnosti njihovog povezivanja s atraktivnim sadržajima u okolici.

Studija mora obuhvatiti sljedeće:

- izgradnja jednostranog ili obostranog nogostupa na potezu od samoposluge i zgrade javne i društvene namjene / ugostiteljskog objekta do planiranog Edukacijskog centra – škole u prirodi,
- uređenje platoa ispred samoposluge i ispred zgrade javne i društvene namjene / ugostiteljskog objekta – formiranje manjih trgova s ugostiteljskim terasama uz zelenu barijeru prema cesti - ujednačavanje oblikovanja,
- uređenje pješačkog pristupa sadržajima iza zgrade javne i društvene namjene / ugostiteljskog objekta – groblju, amfiteatru i nogometnom igralištu – zajedničko ujednačeno oblikovanje – s posebnom pažnjom obraditi pristup amfiteatru sa spomenikom, odnosno grobom pjesnika I. G. Kovačića (kipar Vojin Bakić), a s obzirom na jasnu referencu na pjesmu *Moj grob* u kojoj govori "Neka šikne travom, uz trnovit grm, besput da je do njeg, neprobojan, strm. Nitko da ne dođe, do prijatelj drag – i kad se vrati, nek poravna trag.", čime je dana do znanja pjesnikova želja kako da mjesto njegova groba izgleda i koji dojam da ostavlja,
- uređenje nogometnog igrališta i zone oko njega – postavljanje urbane opreme za igrače i gledatelje te mogućih dodatnih sadržaja za rekreaciju – rješenje uskladiti s okolnom prirodom,
- uređenje dječjeg igrališta uz zgradu javne i društvene namjene / ugostiteljski objekt,
- kružna obnova i reprogramiranje zgrade javne i društvene namjene / ugostiteljskog objekta te rekonstrukcija i prenamjena zgrade nekadašnje škole za potrebe Edukacijskog centra – škole u prirodi (izrađeno idejno rješenje),
- uređenje pješačko-biciklističkih staza prema crkvi sv. Franje Ksaverskog te prema naselju Gorenci, koje je PPUG-om evidentirano kao vrijedna ruralna cjelina,
- interpretacija crkve sv. Franje Ksaverskog kao zaštićenog kulturnog dobra (Z-5033) iz 17. stoljeća.

Također, kroz izradu studije postoji mogućnost davanja i drugih prijedloga za razvoj promatranog područja.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1, RP 2, RP 3, RP 4, RP 5, RP 6, RP 7, RP 8, RP 9, RP 12, RP 13, RP 15, RP 16, RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada prostorno-programске studije - definiranje projektnih zadataka za sve projekte određene studijom

STRATEŠKI CILJ 2: Očuvanje, unaprjeđenje i obnova bioraznolikosti i ekosustava Grada Vrbovsko

Strateški cilj 2 pokriva periurbano područje Grada odnosno područja izvan glavnih naselja (vodena staništa, travnjaci, šumska staništa, špilje) koja predstavljaju važna staništa čije je očuvanje i povezanost (eng. habitat connectivity) ključno za zelenu tranziciju i održivi razvoj cijelog područja Grada. Ovaj cilj definiran je u skladu sa EU Strategijom o bioraznolikosti do 2030 (Europska komisija, 2020) jednim od ključnih elemenata Europskog (EU) zelenog plana (European (EU) Green Deal) za postizanje održivosti europskog gospodarstva („gospodarstva koje služi ljudima i društvu, a prirodi vraća više nego što od nje uzima“). EU Strategija se temelji na četiri stupa s definiranim ciljevima odnosno obvezama (eng. commitments) država članica:

- Zaštita prirode
- Obnova prirode
- Omogućavanje korjenitih promjena u upravljanju
- Doprinos EU-a ambicioznom globalnom programu za bioraznolikost

S obzirom na karakter Strategije zelene urbane obnove, koja primarno nije usmjerena na ostvarenje ciljeva zaštite prirode i očuvanja bioraznolikosti (budući da se ti ciljevi provode na županijskoj i državnoj razini), predloženi posebni ciljevi, mjere i aktivnosti unutar ovog strateškog cilja mogu posredno doprinijeti: razvoju zelene infrastrukture, integraciji Nature-based Solutions (NBS) rješenja, prilagodbi klimatskim promjenama te jačanju otpornosti na okolišne i klimatske rizike na području Grada.

Iz navedenog strateškog cilja proizašla su tri (3) posebna cilja, sedam (7) mjera i osamnaest (18) aktivnosti/projekta.

POSEBNI CILJ 2.1. Prepoznavanje, očuvanje i obnova ugroženih i rijetkih staništa te pogodnih staništa za ugrožene vrste na području Vrbovskog

Slatkovodni ekosustavi i vrste vezane uz njih su među najugroženijim ekosustavima, osobito s obzirom na prisutne negativne utjecaje klimatskih promjena (npr. smanjenje vodnih zaliha, povećanje temperature, povećanje učestalosti i intenziteta poplava i bujica) te predstavljaju prioritet za očuvanje i obnovu (restauraciju). Iako se EU pravnim okvirom za očuvanje voda (primarno Okvirnom Direktivom o vodama - WFD, Europska komisija 2000.) sprječava narušavanje postojećeg stanja vodnih tijela i zadržavanje „vrlo dobrog“ ili „dobrog“ ekološkog stanja, EU Strategija za bioraznolikost do 2030. prepoznaje potrebu za ubrzanjem i ulaganjem većeg napora kako bi se postigli ciljevi iz WFD-a, a prvenstveno obnovom slatkovodnih ekosustava i njihovih prirodnih funkcija. Stoga je jedna od ključnih obveza (ciljeva) EU Strategije za bioraznolikost do 2030. vezano uz slatkovodne ekosustave: *Obnoviti najmanje 25 000 km rijeka slobodnog toka, prvenstveno uklanjanjem suvišnih prepreka te obnovom poplavnih područja i močvarnih staništa (EK će pružiti tehničke smjernice i potporu za identificiranje takvih područja i mobilizaciju sredstava)*. Velika ulaganja u obnovu rijeka i poplavnih područja općenito mogu dati znatan gospodarski poticaj sektorima uključenima u obnovu i lokalnim društveno-gospodarskim aktivnostima kao što su turizam i rekreacija, a mogu i poboljšati regulaciju voda, zaštitu od poplava, staništa za rijetke i/ili ugrožene vrste te umanjiti onečišćenje organskom tvari.

MJERA 2.1.1. Očuvanje slatkovodnih ekosustava

Cilj mjere je povećati ekološku funkcionalnost slatkovodnih ekosustava, pridonijeti očuvanju bioraznolikosti i smanjiti utjecaj hidromorfoloških promjena na vodna staništa. Navedeno je moguće postići kroz obnovu slatkovodnih staništa kroz različite intervencije poput uspostave meandrirajućeg toka radi poboljšanja prirodne dinamike rijeka, uklanjanje ili prilagodbu vodotehničkih građevina radi poboljšanja ekoloških uvjeta, obnovu obalne (riparijske) vegetacije, čime se podržava prirodni režim vlaženja i izmjena tvari između obale i vodnog tijela.

AKTIVNOST/ PROJEKT 1.: Identifikacija najpogodnijih slatkovodnih staništa za obnovu

Provedba ove aktivnosti uključuje analizu stanja vodnih tijela na području Grada (Kupa i Dobra s pritocima) uključujući ekološko i hidromorfološko stanje, odnosno podloga za ocjenu stanje očuvanosti/degradiranosti prirodnih staništa (riparijske vegetacija, hidrotehničkih građevina, heterogenost staništa, fragmentacija i sl.). Analiza će rezultirati interdisciplinarnim prijedlogom dijelova vodotoka (povremenih i stalnih) i/ili manjih stajaćica (bare, močvare i sl.) što će predstavljati osnovu za pripremu projektnih

prijedloga. Jedno od pogodnih područja za revitalizaciju, uz područje Ribnjaka (pokriveno krajobraznim Projektom Ribnjak-Gomirje) predstavlja i vodotok Sušica (od Stare Sušice do utoka u Dobru kod naselja Moravice).

Obnova slatkovodnih staništa može obuhvaćati različite tipove intervencija kao što su ponovna uspostava meandrirajućeg toka, povezivanje toka, uklanjanje ili prilagodbu vodotehničkih građevina te obnovu obalne (riparijske) vegetacije koja je stanište brojnim ugroženim vrstama kojima pruža zaklon i hranu, osigurava zasjenjenost, poboljšava kvalitetu vode, osigurava stabilnost obale i sprječava eroziju, usporava brzinu toka i dr.

Pripremom za pokretanje projekata obnove najugroženijih slatkovodnih ekosustava na području Grada, doprinosi se obvezama iz EU Strategije o bioraznolikosti do 2030. i Europskog zelenog plana, što osim pozitivnog utjecaja na bioraznolikost omogućuje koristi lokalnom stanovništvu, ali i podizanju kvalitete cjelovite turističke ponude Grada Vrbovsko.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 10, RP 17
Provedba i tijek razvoja projekta:	- analiza pogodnosti slatkovodnih staništa pogodnih za obnovu - uspostava međusektorske suradnje i koordinacija u pripremi projektnih prijedlog

MJERA 2.1.2. Očuvanje ugrožena stjenovita staništa i podzemne ekosustave

Ova mjera odnosi se na očuvanje povoljnih stanišnih uvjeta i biljnih vrsta karakterističnih za stanišne tipove 8210 Karbonatne stijene sa hazmofitskom vegetacijom i 8120 Karbonatna točila *Thlaspietea rotundifolii* te poboljšanje stanja stanišnog tipa 8310 Špilje i jame zatvorene za javnost. Aktivnosti se primarno odnose na sudjelovanje u praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, pritiscima i prijetnjama (uključujući eventualni utjecaj posjećivanja) te preporukama za prilagodbu upravljanja (u suradnji s JU Priroda).

AKTIVNOST/ PROJEKT 2.: Poticati akcije čišćenja stjenovitih staništa od grmolike i drvenaste vegetacije

Stjenovita staništa na području Grada Vrbovsko nisu dovoljno istražena te ne postoje podaci o njihovom stanju i stupnju ugroženosti (primarno od zarastanja). Iako se zarastanje kamenitih područja šumom (sukcesija) na ovako ekstremnim staništima odvija sporo, potrebno je preventivno spriječiti vegetacijsku sukcesiju te uklanjati vrste koje obrastaju točilo, a ne pripadaju karakterističnim biljkama točilarkama. Predlaže se, u suradnji s JU Priroda i Hrvatskim planinarskim savezom, utvrditi stanje stijena i točila na području Grada te u skladu s rezultatima definirati lokacije za akcije čišćenja

od grmolike i drvenaste vegetacije koja mijenja stanišne uvjete i time ugrožava endemične biljne vrste, ali i staništa za gniježđenje npr. sivog sokola i ušare.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 9, RP 17
Provedba i tijek razvoja projekta:	- utvrditi stanje stjenovitih staništa (litice, točila..) na području Grada - planirati akcije čišćenja po prioritetnim ugroženim staništima - sudjelovati u praćenju stanja očišćenih staništa

AKTIVNOST/ PROJEKT 3.: Organizirati čišćenje speleoloških objekata od svih kategorija otpada te osmisliti adekvatno označavanje ulaza

S obzirom na relativno visok broj špilja i jama na području Grada, njihovu ugroženost (zbog blizine ceste i naselja) i devastaciju otpadom, predlaže se provoditi aktivnosti organizacije akcija čišćenja ovih vrijednih staništa. Aktivnost je potrebno organizirati u suradnji s JU Priroda, Hrvatskim biospeleološkim društvom (HBSD) i predstavnicima speleološke inicijative „Čisto podzemlje“ Zagrebačkog speleološkog saveza, koja redovno provodi volonterske akcije čišćenja zagađenih speleoloških objekata, kao i projekte edukacije lokalne zajednice o štetnosti bacanja otpada u špilje i jame na području RH.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 10, RP 17
Provedba i tijek razvoja projekta:	- utvrditi točan broj, lokacije i stanje onečišćenosti otvorenih podzemnih staništa - formirati radnu skupinu s HBSD-om, JU Priroda i inicijativom "Čisto podzemlje" te organizirati akcije čišćenja špilja i jama na području Grada - osmisliti i adekvatno označiti lokacije ulaza u objekte (jasno označiti ulaze upozorenjima o kaznama)

POSEBNI CILJ 2.2. Razvoj poljoprivrede niskog intenziteta

Cilj je usmjeren na unaprjeđenje krajobraznih obilježja i razvoj livada i pašnjaka te "mozaičnih" poljoprivrednih prostora kroz edukaciju zemljoposjednika i korištenje mjera Strateškog plana zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske od 2023. do 2027. godine (u daljnjem tekstu: ZPP).

MJERA 2.2.1. Poticanje mozaičnosti poljoprivrednih površina

Mjera potiče mozaičnosti poljoprivrednih površina i to kroz različite intervencije ZPP koje podržavaju raznolikost usjeva, ekstenzivno gospodarenje pašnjacima, očuvanje travnjaka i sl.. Navedeno doprinosi prilagodbi klimatskim promjenama i njihovom ublažavanju, sprečavanju degradacije tla, njegovom opravku, poboljšanju plodnosti tla te zaštiti bioraznolikosti. Aktivnosti/projekti unutar ove mjere odnose se na sve poljoprivredne površine na području Vrbovskog.

Unutar ARKOD sustava namjene poljoprivrednog zemljišta, na području Grada Vrbovskog u 2024. godinu je zabilježeno: 478 ha livada, 135 ha krških pašnjaka, 48 ha oranica, 43 ha voćnjaka, 3 ha miješanih višegodišnjih nasada, 1,22 ha vinograda te staklenik/plastenik. Sukladno navedenom poljoprivredne površine zauzimaju oko 708,22 ha površine, no s obzirom da su u ARKOD sustavu evidentirani samo prijavljeni zemljoposjednici, stvarna površina poljoprivrede na području Grada je veća.

Prema Karti nešumskih staništa RH (Bardi i sur. 2016) "poljoprivredne površine" čine različite kombinacije/kompleksi travnjačkih stanišnih tipova (C.2.3.2 i C.3.3.1) s kultiviranim nešumskim otvorenim prostorima koji obuhvaćaju sljedeće stanišne tipove: I.1.4. Ruderalne zajednice kontinentalnih krajeva, I.1.7. Zajednice nitrofilnih, higrofilnih i skiofilnih staništa, I.1.8. Zapuštene poljoprivredne površine, I.2.1. Mozaici kultiviranih površina te I.5.1. Voćnjaci. S ciljem postizanja dugoročne održivosti prirode i poljoprivrede, Strategija EU za bioraznolikost do 2030., zajedno sa Strategijom „od polja do stola” i ZPP, promiče ekološke planove i programe plaćanja na temelju rezultata. Na tim će se planovima i programima temeljiti održive prakse, kao što su precizna poljoprivreda, ekološka poljoprivreda, agroekologija, agrošumarstvo i trajni travnjaci niskog intenziteta (Europska komisija, 2020).

AKTIVNOST/ PROJEKT 4.: Ekstenzivno gospodarenje pašnjacima

Aktivnost je usmjerena na očuvanje pašnjačkih površina i to kroz sprečavanje zarastanja drvenastom odnosno šumskom vegetacijom uz istovremeno poticanje pašnog držanja stoke, a s ciljem ublažavanja klimatskih promjena, očuvanja krajobraza, poboljšanja stanja i usluga ekosustava, očuvanja bioraznolikosti. Održavanje pašnjaka napasivanjem doprinijet će očuvanju pašnjačke vegetacije, karakterističnih biljnih i životinjskih vrsta, te vrijednih staništa.

Pašnjak je trajno-travnjačka površina, a koristi se za ispašu životinja, osim trave i niskog raslinja na njemu se mogu nalaziti i drveće te i druga krajobrazna obilježja.

Pašnjaci, uglavnom, podrazumijevaju stanišni tip C.3.3.1. Brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi odnosno 6210* Suhi kontinentalni travnjaci (*Festuco-Brometalia*) kao važni lokaliteti za kačune (porodica *Orhidaceae*). Naime, kačunima su, zbog sporog rasta, složenih uvjeta potrebnih za klijanje te života u zajednici s određenim skupinama gljiva, potrebni stabilni i zreli ekosustavi. Tradicionalna poljoprivreda u prošlosti je znatno proširila i utvrdila odgovarajuća staništa za kačune, dok intenzivna poljoprivreda za njih ima veoma negativan utjecaj (Delforge, 2005).

Prema Planu upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Gorskog kotara i sjeverne Like (MZOZT i sur., 2023) za očuvanje brdskih livada odnosno pašnjaka potrebno je osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima EU, na nekim područjima zabraniti *off-road* vožnju, održavati postojeće korištenje zemljišta košnjom/ispašom radi očuvanja povoljnih stanišnih uvjeta, ne dopustiti pošumljavanje travnjačkih površina, ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, sprječavati vegetacijsku sukcesiju te revitalizirati degradirane površine.

Osim očuvanja samog stanišnog tipa, pripadajućih biljnih vrsta i povezanih beskralježnjaka, ovom aktivnošću na području grada Vrbovsko odnosno poticanjem ekstenzivne poljoprivrede sa što manjim unosom mineralnih gnojiva i sredstava za zaštitu bilja te cjelogodišnju ispašu, doprinosi se očuvanju populacija ciljnih vrsta ptica, npr. jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*), primorska trepteljika (*Anthus campestris*), vrtna strnadica (*Emberiza hortulana*) i dr. Očuvanje mozaičnih staništa s ekstenzivnom poljoprivredom, pogodnih za gniježđenje, važno je i za vrstu zmijar (*Circaetus gallicus*).

Da bi se pašnjak ekstenzivno koristio potrebne su jednogodišnje intervencije:

- ispaša s 0,3 do 1,0 UG/ha ovaca i/ili koza i/ili goveda i/ili kopitara
- provođenje obavezne ispaše u razdoblju do 1. listopada tekuće godine
- zabranjena je upotreba mineralnog gnojiva ili stajskog gnoja, zasijavanja, sredstava za zaštitu bilja te su zabranjeni hidromelioracijski zahvati
- ručno uklanjati neželjenu vegetaciju (invazivne strane vrste, višegodišnje korove i drvenaste vrste kako bi se spriječilo zarastanje)

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 19, RP 20
Provedba i tijek razvoja projekta:	- detaljna analiza terena - edukacija poljoprivrednika kroz mjere ZPP uključujući edukaciju i podizanje svijesti o važnosti očuvanja brdskih pašnjaka i pripadajućih vrsta - ekstenzivno gospodariti pašnjacima (redovite održavanje košnjom i/ili ispašom, kontrola uporabe mineralnih gnojiva, onemogućiti off road korištenja, obnoviti područja pod već visokim stupnjem degradacije – sukcesija i dr.)

AKTIVNOST/ PROJEKT 5.: Očuvanje i obnova postojećih te uspostava novih travnjaka

Aktivnost se odnosi na poljoprivredne površine pod trajnim travnjacima, evidentirane u ARKOD-u kao livade i pašnjaci, a koje je potrebno (minimalno) održavati košnjom ili malčiranjem (najkasnije do 15. srpnja), a poželjnije ekstenzivnom ispašom (u rano proljeće i jesen) (Olmeda i sur., 2019). Također, ova aktivnost se odnosi i na travnjake koji se ne nalaze unutar sustava poljoprivrednog zemljišta.

Očuvanje travnjaka te poboljšanje njihovih prirodnih i krajobraznih vrijednosti moguće je kroz:

- zabranu upotrebe mineralnog gnojiva ili stajskog gnoja, zasijavanja, sredstava za zaštitu bilja te kroz zabranu hidromelioracijskih zahvata
- kontrolu ispaše ovisno radi li se cjelovitoj ispaši i/ili kombinaciji košnje i ispaše
- sprječavanju prenamjene travnjačkih staništa u oranične poljoprivredne površine

Osim što travnjačke površine imaju poseban značaj u pohrani i skladištenju ugljika, te čine vrijedna staništa za brojne travnjačke (livadne) vrste, njihovo će očuvanje, obnova i uspostava doprinijeti ublažavanju posljedica klimatskih promjena, poboljšanju usluga ekosustava te očuvanju krajobraznih vrijednosti šireg područja Grada Vrbovsko.

Ekstenzivno stočarstvo potiče se kroz intervenciju ZPP: Ekološki uzgoj prema kojoj je propisana obveza držanja stoke na trajnom travnjaku od najmanje 0,5 uvjetnih grla/ha, osim na krškim pašnjacima 0,3 UG/ha.

Očekuje se da će u ovom programskom razdoblju, pojačane savjetodavne usluge poljoprivrednicima, dostatni ljudski kapaciteti i veći iznosi naknada doprinijeti povećanju površina pod intervencijama i operacijama za očuvanje travnjaka (MZOZT, 2020). U očuvanju travnjaka i njihove bioraznolikosti važna je uloga javnih ustanova nadležnih za upravljanje područjima ekološke mreže (u ovom slučaju JU Priroda) koje organiziraju košnju travnjaka i čišćenje od zarastajuće vegetacije.

Ova aktivnost može uključivati i obnovu zaraslih travnjaka i to: ručnim uklanjanjem zarasle vegetacije, usmjerenom ispašom ili kontroliranim paljenjem (Selanec i sur., 2023).

Uspostava novih travnjaka treba započeti procjenom okolišnih uvjeta na lokaciji (režim vlage, svojstva tla, vegetacija, dostupnost vrsta), što će odrediti izvedivost uspostave staništa, a temeljem plana uspostave čija izrada podrazumijeva sudjelovanje stručnjaka za tlo, hidrologa, ekologa, kao i stručnjaka za vegetaciju i skupine organizama važne za stanište koje se uspostavlja (Olmeda i sur., 2019).

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 19, RP 20
Provedba i tijek razvoja projekta:	- detaljna analiza terena (kartiranje postojećih travnjaka i njihova namjena, stanje očuvanosti, stupanj zarastanja i potencijal za obnovu) - edukacija poljoprivrednika kroz mjere ZPP - provoditi očuvanje i obnovu postojećih i uspostava novih travnjaka

AKTIVNOST/ PROJEKT 6.: Raznolikost usjeva na poljoprivrednim površinama

Aktivnost se provodi na različitim oblicima poljoprivrednih površina: oranicama, livadama, pašnjacima, vinogradima, voćnjacima, kulturama kratke ophodnje, rasadnicima, staklenicama i mješovitim višegodišnjim nasadima, uključujući kultivirane površine i mozaike poljoprivrednih staništa (NKS kod: *1. Kultivirane nešumske površine i staništa s korovnom i ruderalnom vegetacijom*).

Raznolikost poljoprivrednih površina uključuje konsocijaciju različitih kultura unutar poljoprivrednog zemljišta. Konsocijacijama su obuhvaćene prakse povezane sa zatravljivanjem i međurednim održavanjem trajnih nasada.

Interpolacija, odnosno sjetva/sadnja poljoprivrednih kultura unutar postojećih usjeva/nasada moguća je na sljedeći način:

- do 10 ha površine najmanje dvije različite vrste (kulture) usjeva/nasada i /ili različite poljoprivredne površine
- od 10 do 30 ha površine najmanje tri različite vrste (kulture) usjeva/nasada i/ ili različite poljoprivredne površine
- više od 30 ha površine najmanje četiri različite vrste (kulture) usjeva/nasada i/ili različite poljoprivredne površine

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 19, RP 20
Provedba i tijek razvoja projekta:	- detaljna analiza terena - edukacija poljoprivrednika kroz mjere ZPP - uspostava različite vrste (kultura) usjeva/nasada i /ili različite poljoprivredne površine

AKTIVNOST/ PROJEKT 7.: Očuvanje ekstenzivnih voćnjaka

Osim što su značajni za očuvanje bioraznolikosti jer pružaju stanište mnogobrojnim biljnim i životinjskim vrstama, ovi su voćnjaci još značajniji sa stajališta očuvanje genetskih resursa zbog toga što se sastoje od tradicionalnih sorti voćaka.

Da bi se očuvali ekstenzivni voćnjaci potrebno je sljedeće:

- koristiti samo sredstva za zaštitu bilja odobrena u ekološkoj proizvodnji
- nije dozvoljena gnojdba mineralnim gnojivima, dozvoljena je primjena krutog stajskog gnoja ispod krune stabla
- održavanje površine voćnjaka ispašom (ovce, koze, goveda ili perad, maksimalno 1 UG/ha) ili košnjom biljnog pokrova najmanje jednom godišnje (uključujući i košnju ispod stabala), ali ne kasnije od 1. listopada
- za svaki hektar površine potrebno je postaviti minimalno jednu nastambu za solitarne pčele
- odumiruća stabla treba nadomjestiti sadnicama ugroženih izvornih i tradicijskih sorti

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 19, RP 20, RP 21
Provedba i tijek razvoja projekta:	- detaljna analiza terena (kartiranje voćnjaka) - edukacija poljoprivrednika i poticanje na prijavu za operacije ZPP

AKTIVNOST/ PROJEKT 8.: Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti

Ovom intervencijom sprječava se gubitak bioraznolikosti, nestanak vrijednih i rijetkih staništa kao i karakterističnih krajobrazza kroz odgodu košnje. Ogdoda košnje omogućava stvaranje sjemena te sprječava nestanak tipičnih biljaka koje su sastavni dio travnjaka. Na taj je način istovremeno omogućen opstanak životinja koje obitavaju na ovim specifičnim staništima (mezofilni i brdski ugroženi travnjaci).

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 19, RP 20
Provedba i tijek razvoja projekta:	- detaljna analiza terena - edukacija poljoprivrednika kroz mjere ZPP - očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti

MJERA 2.2.2. Unaprjeđenje krajobraznih obilježja poljoprivrednih površina

Očuvanje krajobraznih obilježja poljoprivrednih površina potiče se kroz *Eko shemu ZPP 31.03. Intenzivirano održavanje ekološki značajnih površina*. Ekološki značajne površine obuhvaćaju obilježja krajobrazza (živice ili pojas drvenastih kultura, pojedinačno stablo, drvored, šumarak, jarak) rubne pojaseve uz vodotoke i pojaseve bez proizvodnje uz rubove šuma. Aktivnosti/projekti unutar ove mjere odnose se na sve poljoprivredne površine na području Vrbovskog.

Dio postojećih krajobraznih obilježja evidentiran je unutar ARKOD sustava, prema kojem se na području Grada Vrbovskog u 2024. godini nalazilo sljedeći elementi: 53 stabla, 324,43 m² šumaraka, 164,41 m drvoreda, 83,18 m suhozida i 1344,95 m živica. Navedeni podaci nisu u korelaciji sa stvarnim stanjem na području Grada, što prikazuje činjenica malog broja krajobraznih elemenata.

AKTIVNOST/ PROJEKT 9.: Održavanje postojećih i sadnja novih živica

Aktivnost je usmjerena na održavanje postojećih, te uspostavu novih živica uz granice poljoprivrednog zemljišta. Osim što imaju pozitivan utjecaj na poljoprivredu (kontrola štetnika, zaštita usjeva i sl.), one također doprinose i zaštiti od vjetrova, stabilizaciji tla, pročišćavanju vode, te predstavljaju stanište za divlje vrste.

Potrebno je kontrolirati izgled / stanje postojećih živica minimalno jednom godišnje, a njihov se oblik održava orezivanjem jednom u dvije godine (orezivanje nije dozvoljeno u periodu od 1. ožujka do 31. kolovoza).

Kod sadnje novih živica poželjno je koristiti više vrsta grmlja i drveća te prizemni sloj koji je obrastao bogatom korovskom florom. Najprikladnije vrste za živicu čine autohtono ili udomaćeno bjelogorično grmlje i drveće. Predlaže se sadnja biljnog materijala na razmaku od oko 40 cm (ovisno o vrsti), u isprekidanom dvostrukom redu, najveće širine 2 m unutar parcele ili 4 m na granici parcele i najmanje dužine 10 m.

Prilikom okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta potrebno je voditi računa o uspostavi živica i ostalih elemenata radi smanjenja efekta toplinskog otoka te poboljšanja ekoloških i ekonomskih funkcija na poljoprivrednim površinama.

Također, potrebno je vršiti konzultacije s Upravom za stručnu podršku razvoju poljoprivrede radi dobivanja potrebnih informacija (edukacije) te novčanih potpora kroz mjere ZPP.

Ova aktivnost doprinosi mjeri očuvanja za vrstu mali potkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*): Očuvati koridore između skloništa i lovnog područja održavanjem (ili uspostavom) elemenata bogato strukturiranog krajobraza (visoke živice, drvoreda ili šumskih staništa).

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 19, RP 20, RP 21
Provedba i tijek razvoja projekta:	- detaljna analiza terena – kartiranje živica uz poljoprivredne površine - edukacija poljoprivrednika kroz poticajne mjere ZPP - uspostava i održavanje živica

AKTIVNOST/ PROJEKT 10.: Održavanje postojećih i sadnja novih pojedinačnih stabala i/ili drvoreda

Aktivnost je usmjerena na očuvanje postojećih stabala, poticanje sadnje novih te uspostavu drvoreda unutar poljoprivrednih površina. Preporuka je saditi pojedinačna stabla i/ili drvorede na granici parcela, uz put (ako nema postojeće vegetacije) i/ili na mjestu poljoprivrednog zemljišta koje je najmanje pogodno za uzgoj kulture.

Drvored je pravilan red koji sadrži minimalno 3 stabla u nizu, minimalnog promjera krošnji 4 m², a prostor između krošnji ne prelazi 5 metara te se pod istim obavlja minimalna poljoprivredna proizvodnja. **Pojedinačno stablo** je minimalnog promjera krošnje 4 m², najmanje visine 2 metra te se pod istim obavlja minimalna poljoprivredna proizvodnja.

U procesu komasacije, odnosno **okrupnjavanja poljoprivrednog zemljišta** potrebno je obratiti pažnju na sadnju pojedinačnih stabla i/ili drvoreda s ciljem smanjenja efekta toplinskog otoka, zaštitu od vjetra i sl.. Pri tome je potrebno vršiti konzultacije s Upravom za stručnu podršku razvoju poljoprivrede.

Ova aktivnost doprinosi mjeri očuvanja za vrstu mali potkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*): Očuvati koridore između skloništa i lovnog područja održavanjem (ili uspostavom) elemenata bogato strukturiranog krajobraza (visoke živice, drvoreda ili šumskih staništa).

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 19, RP 20, RP 21
Provedba i tijek razvoja projekta:	- detaljna analiza terena (kartiranje pojedinačnih stabala i drvoreda) - edukacija poljoprivrednika kroz mjere ZPP - uspostava drvoreda uz puteve i/ili granice parcela

AKTIVNOST/ PROJEKT 11.: Održavanje postojećih i uspostava novih šumaraka

Osim očuvanja i održavanja postojećih šumaraka, potrebno je poticati uspostavu novih, osobito na okrupnjenom poljoprivrednom zemljištu. Šumarak je neprekinuto i homogeno područje pokriveno drvećem i grmljem, koje se ne koristi u poljoprivredne svrhe, a čija je ukupna minimalna površina 100 m², dok maksimalna površina ne prelazi 2000 m².

Kod novog okrupnjavanja zemljišta posebnu pažnju je potrebno usmjeriti na uspostavu šumaraka radi jačanja usluga ekosustava kao što su smanjenje efekta toplinskog otoka, zaštita usjeva i sl. te očuvanje okolnih staništa i krajobrazu. Također, ova aktivnost doprinosi mjeri očuvanja za vrstu mali potkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*): „Očuvati koridore između skloništa i lovnog područja održavanjem (ili uspostavom) visoke živice, drvoreda ili šumskih staništa“.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 19, RP 20, RP 21
Provedba i tijek razvoja projekta:	- detaljna analiza terena (kartiranje postojećih „šumaraka“ te definiranje potencijalnih lokacija za uspostavu novih) - edukacija poljoprivrednika kroz mjere ZPP - održavanje i uspostava šumaraka

AKTIVNOST/ PROJEKT 12.: Uspostava poljskih traka

Aktivnost podrazumijeva uspostavu cvjetnih i/ili travnih traka uz rub poljoprivredne parcele. Poljske trake doprinose očuvanju bioraznolikosti jer osiguravaju stanište i hranu za oprašivače, pogoduju gniježđenju i ishrani pojedinih vrsta ptica i omogućuju kontrolu brojnosti štetnika.

Uspostava poljskih traka potiče je kroz *ZPP 70.02. - Očuvanje bioraznolikosti i okoliša na trajnim travnjacima i oranicama; 70.02.03. Uspostava poljskih traka.*

Uspostava cvjetne trake

- svake druge godine uz rub parcele treba posijati traku široku najmanje 5 m i dugu najmanje 100 m koja se ne smije koristiti kao put ili prolaz, traka može zauzimati najviše 30% površine parcele
- cvjetne trake trebaju sadržavati propisane (autohtone) cvjetne vrste, moraju se kositi dva puta godišnje, umjesto jedne košnje dozvoljeno je malčiranje; košnju ili malčiranje obaviti u srpnju i nakon cvatnje (od 15. rujna do 15. listopada), mogu se zaorati najranije 1. listopada
- primjena pesticida na cvjetnim trakama nije dozvoljena

Uspostava travne trake

- traku treba posijati uz rub parcele široku najmanje 5 m i dugu najmanje 100 m koja se ne smije koristiti kao put ili prolaz, traka može zauzimati najviše 30% površine parcele

- travne trake trebaju sadržavati propisane (autohtone) vrste trava, moraju se kositi dva puta godišnje, prva košnja obavlja se u prvoj polovici travnja (za jesensku sjetvu) ili u drugoj polovici travnja (za proljetnu sjetvu), druga košnja se obavlja u listopadu

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 19, RP 20, RP 21
Provedba i tijek razvoja projekta:	- detaljna analiza terena – definiranje linijskih lokacija za uspostavu poljskih traka - edukacija i poticaj poljoprivrednika za prijavu na operacije ZPP - uspostava cvjetnih i/ili travnih traka

POSEBNI CILJ 2.3. Očuvanje šumskih sastojina na području Vrbovskog

Šume su povezane sa životom stanovnika Vrbovskog na brojne načine te predstavljaju izniman gospodarski resurs i okosnicu gospodarstva ovog područja, dok općekorisne funkcije stanovnicima Grada pružaju brojne dobrobiti kroz rekreativne, zdravstvene i turističke funkcije, utjecaj na vodni režim, kvalitetu zraka, zaštitu zemljišta od erozije i bujica, skladištenje ugljika, očuvanje bioraznolikosti i dr. Sastojinama je potrebno gospodariti održivo kako bi se zadržalo njihovo optimalno stanje te poticati šumovlasnike na aktivno gospodarenje svojim šumama.

EU Strategija za bioraznolikost do 2030. prepoznaje potrebu za povećanjem kvalitete i količine šuma u državama članicama, posebno naglašava jačanje zdravlja i otpornosti na požare, suše, štetnike, bolesti i druge prijetnje koje će zbog klimatskih promjena vjerojatno rasti. Otpornije šume mogu podržavati otpornije gospodarstvo, a usto su važan izvor materijala, proizvoda i usluga ključnih za kružno biogospodarstvo. Pošumljavanje i sadnja drveća radi podupiranja bioraznolikosti i obnove ekosustava EU će promicati putem strateških planova u okviru ZPP-a i sredstava iz kohezijskih fondova.

MJERA 2.3.1. Povećanje gospodarske vrijednosti i općekorisnih funkcija šuma

Optimalno stanje šumskih sastojina na području Vrbovskog rezultat je stoljetne tradicije održivog gospodarenja koja se u Republici Hrvatskoj provodi više od 250 godina. One šumske sastojine koje nisu u najpovoljnijem stanju potrebno je zamijeniti autohtonim vrstama višeg uzgojnog oblika tog područja. Također je važno poticati šumski turizam te omogućiti stanovnicima Grada sadržaj kojim će se istaknuti zdravstvena, socijalna i rekreativna općekorisna funkcija šuma. Kako bi se zaštitile strogo zaštićene i ugrožene vrste te rijetki i/ili ugroženi stanišni tipovi za koje nisu izdvojena područja ekološke mreže (Prilog II. Direktive o staništima) potrebno je uspostaviti program praćenja stanja (monitoring) kako bi se zabilježila opažanja te ukoliko je potrebno i staviti određena područja pod mjere zaštite.

AKTIVNOST/ PROJEKT 13.: Utvrđivanje pojavnosti i rasprostranjenosti ugroženih i rijetkih vrsta i staništa šumskih ekosustava te uspostava programa praćenja stanja (monitoringa)

Na području Vrbovskog izrazito je važna općekorisna funkcija šuma održavanja velikog broja i raznolikosti vrsta i stanišnih tipova. Potrebno je utvrditi i pratiti stanje rijetkih stanišnih tipova te strogo zaštićenih i ugroženih vrsta s ciljem zaštite i očuvanja.

Aktivnost uključuje analizu brojnosti i rasprostranjenosti vrste i/ili stanišnog tipa koje se ponavlja kroz duži vremenski period te prikupljanje podataka o biotičkim ili abiotičkim čimbenicima koji utječu na brojnost i rasprostranjenost. Nakon određivanja

referentnog stanja potrebno je izraditi nacrt programa praćenja stanja očuvanosti te sukladno tome planirati mjere i aktivnosti očuvanja.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 18
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema odgovarajuće dokumentacije - prijava na mjere iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija - praćenje stanja (monitoring) - ocjena stanja očuvanosti - planiranje mjera i aktivnosti očuvanja - provedba mjera i aktivnosti očuvanja

AKTIVNOST/ PROJEKT 14.: Sanacija oštećenih (konverzija) degradiranih šumskih ekosustava

Konverzija šuma sukladno Zakonu o šumama (NN 36/2024) obuhvaća šumskouzgojne postupke koji se provode u sastojini radi promjene i poboljšanja njezine strukture. Konverzije se u Gradu Vrbovskom mogu provoditi panjačama, kulturama i sjemenjačama loše strukture. Jedna od lokacija u Vrbovskom je kultura smreke koja se rasprostire u uskom pojasu na zapadu grada između većih šumskih kompleksa bukovo-jelove šume s mišjim uhom zapadnih Dinarida.

Prilikom izbora degradiranih sastojina za konverziju, prioritet su sastojine kojima će se provedbom šumskouzgojnih radova znatno povećati općekorisne funkcije šuma. Konverzije degradiranih šuma i šumskih kultura učinkovit su alat u povratu izvorne šumske zajednice, autohtone vegetacije većeg potencijala prilagodljivosti na klimatske promjene, povećanja bioraznolikosti te stabilnog i dugoročnog povećanja šumske biomase kao pohraništa ugljika. Sadnjom šumskog reproduktivnog materijala, primarno autohtonih vrsta, kvalitetnih genetskih predispozicija i optimalne adaptibilnosti na ekstremne utjecaje klimatskih promjena stvaraju se uvjeti za dugoročan i stabilan razvoj autohtonih sastojina te obnovu i obogaćivanje bioraznolikosti. Dodatno, dugoročno će se unaprijediti i estetska uloga šuma te krajobrazna raznolikost što će zajedno doprinijeti uvećanju općekorisne vrijednosti šuma s naglaskom na turističku i rekreativnu ulogu šuma.

Aktivnost se potiče unutar ZPP kroz 73.05. - *Rekonstrukcija (konverzija) degradiranih šuma.*

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 18
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema odgovarajuće dokumentacije - prijava na mjere ZPP - edukacija šumovlasnika i drugih dionika kroz mjere ZPP - obnova degradiranih šumskih sastojina

AKTIVNOST/ PROJEKT 15.: Izgradnja i uređenje poučnih staza i prateće infrastrukture unutar šumskog područja

Šumski ekosustavi osim direktne gospodarske vrijednosti pružaju područje za odmor, rekreaciju, šetnju ili sportske aktivnosti te pružaju i zdravstvenu funkciju koja proizlazi iz povoljnog utjecaja šumskih ekosustava na psihofizičko zdravlje čovjeka. Povećanjem vrijednosti rekreativne općekorisne funkcije šuma lokalnom stanovništvu i posjetiteljima nudi se dodatni sadržaj te ih se potiče na boravak u prirodi kako bi koristili sve dobrobiti koje šuma pruža.

Provedbom ove aktivnosti istaknut će se specifični dijelovi šumskih ekosustava, kao i povećati svijest javnosti o važnosti održivog upravljanja šumama, što će doprinijeti i poboljšanju stanja bioraznolikosti. Aktivnosti je poželjno usmjeriti u područja gdje su ona izražena i vrlo izražena, a nalaze se u blizini naselja, što će se odrediti daljnjim razradama aktivnosti i projekata.

Aktivnost se potiče unutar ZPP kroz 73.04. - *Izgradnja i uređenje poučnih staza i prateće infrastrukture* te 73.08. – *Izgradnja šumske infrastrukture*.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP6, RP 17, RP 18
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema projektne dokumentacije (idejni, glavni, izvedbeni projekt) i ishođenje odgovarajućih dozvola - uspostava i uređenje poučnih staza, vidikovaca i ostale manje infrastrukture (pripremni radovi, ugradnja, završni radovi) izrada, dizajn i uređenje informativno-poučnih kazala uz primjenu općih uvjeta zaštite prirode i/ili mjera ublažavanja zahvata za ekološku mrežu

MJERA 2.3.2. Pružanje savjetodavnih usluga privatnim šumoposjednicima te poticanje šumovlasnika na korištenje mjera iz Strateškog plana ZPP

Određeni dio šuma na području Grada u privatnom je vlasništvu kojima gospodare privatni šumovlasnici. Kako bi se održala kvaliteta sastojina potrebno je poticati šumovlasnike na aktivno i održivo gospodarenje svojim šumama te korištenje mjera iz Strateškog plana ZPP kako bi unaprijedili šume u svom vlasništvu i funkcije koje pružaju.

AKTIVNOST/ PROJEKT 16.: Poticanje privatnih šumovlasnika na korištenje Potpora za ograničenje u gospodarenju šumama

Cilj ove aktivnosti je poticanje privatnih šumovlasnika za korištenje potpora za ograničenje u gospodarenju šumama koje su uključene u područja ekološke mreže RH. Naime, za očuvanje ciljnih vrsta i staništa ekološke mreže definirane su mjere očuvanja koje se propisuju kroz šumsko gospodarske planove čime postaju obavezne za sve vlasnike, a one predstavljaju odstupanja od dosadašnje prakse gospodarenja čime su

se pojavili dodatni troškovi/gubici koje je nužno kompenzirati kako bi šumoposjednici mogli zadržati prakse, povećati interes za održivo gospodarenje šumama i očuvanje bioraznolikosti. Potpora unutar ove intervencije dodjeljuje se korisnicima po hektaru šume u obuhvatu područja ekološke mreže Natura 2000.

Intervencija se provodi u okviru Strateškog plana ZPP sukladno Pravilniku o provedbi intervencije 72.01. *Potpora za ograničenje u gospodarenju šumama*

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 18
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema odgovarajuće dokumentacije - prijava na intervencije ZPP - edukacija šumovlasnika kroz mjere ZPP (intervencija 72.01.)

AKTIVNOST/ PROJEKT 17.: Poticanje privatnih šumovlasnika na upis u Upisnik šumovlasnika

Prema Zakonu o šumama, šumovlasnik je definiran kao pravna ili fizička osoba, vlasnik, koja gospodari tim područjem. Upisnik šumovlasnik je sustav koji sadrži razne informacije o šumovlasnicima, a koje se koriste u provedbi mjera šumarske politike, ali i za vođenje statistike.

Neke od prednosti upisa su: mogućnost korištenja potpora, mogućnost korištenja sredstava iz Fonda za općekorisne funkcije šuma (OKFŠ), legalitet na tržištu te mogućnost pružanja usluga u turizmu na šumskom području.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 18
Provedba i tijek razvoja projekta:	- poticanje šumovlasnika na upis u Upisnik šumovlasnika - održavanje edukacije o svim prednostima koje imaju prilikom upisa u Upisnik šumovlasnika i udruženja u udruge privatnih šumovlasnika

MJERA 2.3.3. Očuvati šumske ekosustave te pripadajuće ugrožene vrste

Cilj mjere je doprinijeti očuvanju ciljne vrste leptira područja ekološke mreže HR2001333 Kupa kod Severina koja je vezana za šumske ekosustave, odnosno za šumske rubove.

AKTIVNOST/ PROJEKT 18.: Očuvati ciljnu vrstu Grundov šumski bijelac (*Leptidea morse*) u području ekološke mreže HR2001333 Kupa kod Severina

Stupanj očuvanosti stanišnih obilježja značajnih za ciljnu vrstu leptira Grundov šumski bijelac (*Leptidea morse*) u području ekološke mreže HR2001333 Kupa kod Severina procijenjen je kao dobar. Opća ugroza za ovu vrstu je nestanak prirodnih staništa, odnosno mladih i svijetlih hrastovih šuma podgorskog pojasa (Šašić i sur., 2015). Planom upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Gorskog kotara i sjeverne Like (MZOZT i sur., 2023) definirana je aktivnost AA18: „Utvrditi

prisutnost, te sukladno rezultatima istraživanja i mogućnostima JU, pratiti stanje Grundovog šumskog bijelca (*Leptidea morsei*) ili prema potrebi, izraditi i provesti projekt obnove staništa za ciljnu vrstu unutar područja ekološke mreže HR2001333 Kupa kod Severina.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 17, RP 18
Provedba i tijek razvoja projekta:	- poduprijeti početna istraživanja vrste i kartiranje pogodnih staništa i program praćenja stanja - u suradnji s JU Priroda izraditi i provesti projekt obnove staništa

STRATEŠKI CILJ 3: Poboljšanje uvjeta za uspostavu zelene urbane obnove Grada Vrbovskog

Strateški cilj 3 usmjeren je na implementaciju Strategije zelene urbane obnove u prostorno-plansku i stratešku dokumentaciju, zatim na edukaciju donositelja odluka i stanovništva, te na izgradnju tehničkog i upravnog sustava što će zajedno pridonijeti uspostavi i održavanju mreže zelene infrastrukture i zgrada na gradskoj razini.

Iz navedenog strateškog cilja proizašla su dva (2) posebna cilja, četiri (4) mjere i deset (10) aktivnosti/projekata.

POSEBNI CILJ 3.1. Implementacija zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja u sektorske alate upravljanja Gradom

Cilj je usmjeren na implementaciju tema zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama u prostorno-plansku i stratešku dokumentaciju, uspostavu sustava za praćenje implementacije navedenih tema, te podizanje svijesti svih aktera o važnosti zelene urbane obnove na području Grada.

MJERA 3.1.1. Jačanje mjera zelene urbane obnove unutar prostorno-planske i strateške dokumentacije

Poboljšanje zelenih/ otvorenih prostora te zgrada omogućit će se kroz implementaciju strategije ZUO Grada, odnosno njezinih ciljeva, mjera te aktivnosti/projekata u prostorno-plansku dokumentaciju te stratešku dokumentaciju, ovisno o sektoru koji obuhvaća.

AKTIVNOST/ PROJEKT 1.: Uspostava mjera zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja unutar Prostornog plana uređenja Grada i važećih planova nižeg reda

Strategiju ZUO Grada potrebno je implementirati u grafički i tekstualni dio važećih planova kroz sljedeće:

- uključivanje definicija: zelena infrastruktura, kružno gospodarenje prostorom i zgradama, urbana preobrazba, urbana sanacija
- uključivanje srednjoročne vizije razvoja
- uvrštavanje mjera i aktivnosti/projekata u tekstualni i grafički dio prostorno-planske dokumentacije
- izdvajanje područja ZUO i njihovo prikazivanje na zasebnoj karti

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1, RP 2, RP 3, RP 4, RP 7, RP 8, RP 10, RP 11, RP 12, RP 13, RP 15, RP 16, RP 18, RP 19, RP 20 RP 21, RP 22, RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- implementacija u prostorno-plansku dokumentaciju sukladno opisu aktivnosti/projekta

AKTIVNOST/ PROJEKT 2.: Uspostava mjera zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja unutar novih urbanističkih planova uređenja (UPU)

Pri izradi novih urbanističkih planova uređenja (UPU) nužno je kroz tekstualni i grafički dio uvrstiti mjere i aktivnosti/projekte iz Strategije ZUO Grada, uz općenitu uspostavu sustavnog pristupa temi zelene infrastrukture, kružnog gospodarenja te urbane preobrazbe i sanacije.

U Odredbama za provedbu i grafičkom dijelu predmetnih planova posebno je potrebno sljedeće:

- obavezno propisivanje minimalnog postotka zelene površine (uz udio prirodnog terena i visokog zelenila) te minimalne veličine cjelovite zelene površine za građevne čestice svih namjena
- planiranje mreže javnih zelenih i ostalih otvorenih površina podjednako rasprostranjenih u naseljima, pogotovo u zonama pretežito planirane nove izgradnje
- obavezno propisivanje izgradnje obostranog nogostupa za koridore svih planiranih prometnica, kao i postojećih prometnica na mjestima gdje za to postoje prostorni uvjeti
- obavezno propisivanje sadnje drvoreda za pojedine koridore planiranih prometnica
- obavezno propisivanje minimalnog broja stabala po parkirnom mjestu na parkiralištima s više od 5 mjesta
- propisivanje korištenja vodopropusnih obloga i obloga s većim albedom
- utvrđivanje obveze planiranja bioretencijskih sustava za rješavanje oborinske odvodnje

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 1, RP 2, RP 3, RP 4, RP 7, RP 8, RP 10, RP 11, RP 12, RP 13, RP 15, RP 16, RP 18, RP 19, RP 20 RP 21, RP 22, RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- implementacija u prostorno-plansku dokumentaciju sukladno opisu aktivnosti/projekta

AKTIVNOST/ PROJEKT 3.: Uspostava zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja kod izrade novih i izmjene postojećih studija, strategija, akcijskih planova te drugih strateških dokumenata

Aktivnost je usmjerena na implementaciju Strategije ZUO Grada u ostalu stratešku dokumentaciju na razini Grada, i to kroz:

- ugradnju odgovarajućih analiza ulaznih podataka (analiza tipova otvorenih površina, analiza toplinskih otoka i sl.)
- ugradnju pojedinih posebnih ciljeva iz strateškog okvira
- odabir aktivnosti/projekata za određene sektore i njihova potencijalna razrada

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 22
Provedba i tijek razvoja projekta:	- implementacija u stratešku dokumentaciju sukladno opisu aktivnosti/projekta

MJERA 3.1.2. Uspostava sustava za praćenje razvoja aktivnosti/projekata zelene urbane obnove

Mjera potiče uspostavu sustava praćenja provedbe aktivnosti/projekata zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama radi pravilnog planiranja i jednakog razvoja svih prostora na području Grada.

AKTIVNOST/ PROJEKT 4.: Informacijski sustav zelene infrastrukture Grada Vrbovskog

Uspostava Informacijskog sustava zelene urbane obnove značila bi implementaciju Strategije ZUO Grada Vrbovskog kroz interaktivne web karte na otvorenom GIS portalu koje bi uključivale projekte/aktivnost (Plan razvoja zelene urbane obnove) te tipologiju otvorenih/ zelenih prostora. Na taj način će se upravljati projektima zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, ali i provoditi aktivnosti informiranja i vidljivosti za zainteresiranu javnost.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 22
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema GIS baze strateških projekata i tipologije zelene infrastrukture - uspostava web GIS portala - upravljanje bazom projekata

AKTIVNOST/ PROJEKT 5.: Akcijski plan razvoja zelene urbane obnove Grada Vrbovskog

Akcijskim planom potrebno je u obzir uzeti najznačajnije projekte zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama te ih detaljno prikazati kroz projekcije povezanost u pogledu troškova i vanjskih izvora financiranja, te povezanost s gradskim proračunom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 22
Provedba i tijek razvoja projekta:	- izrada Akcijskog plana razvoja ZI i KG sukladno aktivnostima/projektima iz strateškog okvira Strategije ZUO

AKTIVNOST/ PROJEKT 6.: Atlas ruralnih krajobrazza Grada Vrbovskog

Atlas ruralnih krajobrazza predstavlja sveobuhvatan i integralan alat kojim će se objediniti niz tema počevši od tradicijske arhitekture, poljoprivrednog zemljišta (pašnjaka, travnjaka i sl.) seoskih javnih prostora, vrtača i sl., a koji će dati uvid u stanje i potencijale ruralnog krajobrazza Grada Vrbovskog koja ima raznolik prostor. Dokumentom će se prepoznati sva karakteristična krajobrazna područja, koja će se potom kartirati, opisati, vrednovati i fotografski prezentirati (što je moguće u formi publikacije za edukaciju šire javnosti). Iz dokumenta će proizaći i GIS baza podataka, koju je osim na web GIS platformi, moguće i koristiti za druge studije i projekte.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 22
Provedba i tijek razvoja projekta:	- definiranje projektnog zadatka - izrada dokumentacije i ostalih aktivnosti utvrđenih projektnim zadatkom, a sukladno opisu ovog projekta

POSEBNI CILJ 3.2. Povećanje svijesti o održivom razvoju Grada kroz zelenu infrastrukturu i kružno gospodarjenje

Cilj je usmjeren na provođenje edukativnih aktivnosti o temama zelene infrastrukture i kružnog gospodarjenja prostorom i zgradama za predstavnike Grada te stručne i zainteresirane javnosti kroz različite medije (radionice, skupovi, priručnici, web portali i sl.).

MJERA 3.2.1. Uspostava tema zelene urbane obnove unutar upravljačkih struktura Grada

Mjera potiče edukaciju predstavnika Grada i donositelja odluka o važnosti zelene infrastrukture i kružnog gospodarjenja kroz uspostavu Akcijskog plana razvoja, ali radionica, predavanja i dugih oblika komunikacije/ prezentacije radi uspostave kvalitetnog sustava planiranja i upravljanja zelenom urbanom obnovom.

AKTIVNOST/ PROJEKT 7.: Radionice i predavanja za donositelje odluka o uspostavi zelene infrastrukture i kružnog gospodarjenja na razini Grada Vrbovskog

Aktivnost promiče povećanje razine znanja predstavnika djelatnika grada i gradskih službi o važnosti zelene urbane obnove kroz tematske stručne skupove, konferencija, radionice, stručne materijale i sl., s ciljem olakšavanja provedbe dokumenta i unaprjeđenja budućih odluka vezanih za održivo gospodarjenje zelenom infrastrukturom i vrijednim građevnim fondom na cjelokupnom području Grada

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 22
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema materijala - organizacija radionica, stručnih skupova, konferencija i sl.

MJERA 3.2.2. Edukacija javnosti o temama zelene urbane obnove

Mjera se odnosi na provođenje edukacija kroz radionice, skupove, brošure i sl. radi podizanja svijesti stručne i zainteresirane javnosti te lokalne zajednice i o održivom korištenju prostora kroz zelenu infrastrukturu i kružno gospodarjenje prostorom i zgradama.

AKTIVNOST/ PROJEKT 8.: Brošura "Zelena urbana obnova Grada Vrbovskog

Rezultate Strategije ZUO Grada Vrbovskog potrebno je sažeti u formu brošure čime bi se široj javnosti prikazala i približila tema zelene infrastrukture i kružnog gospodarjenja prostorom i zgradama na njihovom području. Brošura ZUO je publikacija edukativne i popularne forme u digitalnom i tiskanom obliku za područje

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema materijala - izrada brošure - promocija

AKTIVNOST/ PROJEKT 9.: Promoviranje SZUO Grada Vrbovskog putem web portala

Promocija SZUO Grada Vrbovskog ključna je za edukaciju javnosti o temama zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama. Kako bi se osigurala efikasna i brza privlačnost pažnje, preporučuje se korištenje **web banner**a s vizualno i tekstualno sažetim ključnim informacijama iz ovog dokumenta.

Kod izrade materijala važno je:

- Jasno i sažeto predstaviti ključne poruke (korist za zajednicu)
- Koristiti vizualno privlačne elemente (grafike, ilustracije, kartograme i sl.) iz strategije
- Prilagoditi dizajn za različite digitalne platforme

Ovaj pristup osigurat će bolju vidljivost i razumijevanje SZUO među stanovništvom.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema materijala - promocija

AKTIVNOST/ PROJEKT 10.: Radionice i predavanja lokalnom stanovništvu o temama zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja

Edukaciju stanovnika potrebno je vršiti kroz tematska predavanja o zelenoj infrastrukturi i kružnom gospodarenju prostorom i zgradama oko konkretnih tema kao što su ozelenjavanje autohtonim biljnim vrstama, gradnja tradicijskim materijalima i sl., čime se podržavaju rješenja temeljena na prirodi.

Također je potrebno prikazati rezultate Strategije ZUO Vrbovskog kroz brošuru "Zelena urbana obnova Grada" s ciljem podizanja svijesti o temama održivog područja.

Aktivnost/projekt podržava razvojne potrebe:	RP 23
Provedba i tijek razvoja projekta:	- priprema materijala - organizacija radionica, stručnih skupova, konferencija i sl.

Plan razvoja zelene urbane obnove Grada Vrbovskog

Plan zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama kartografski prikazuje (Kartogram 9, Kartogram 10) aktivnosti/projekte koji su proizašli iz ciljeva, prioriteta i mjera, dok će se u sljedećem poglavlju prikazati terminski plan provedbe zajedno s ključnim pokazateljima ishoda i mogućim izvorima financiranja istih.

11. HORIZONTALNA NAČELA

Horizontalna načela odnose se na multidisciplinarne teme koje se ne mogu svesti samo na jedno programsko područje, već doprinose temeljnim društvenim načelima (1) promicanja ravnopravnosti i zabrane diskriminacije, zatim (2) pristupačnosti za osobe s invaliditetom te (3) održivom razvoju.

(1) Promicanje ravnopravnosti žena i muškaraca i zabrana diskriminacije

Aktivnosti/projekti koji proizlaze iz ciljeva ove Strategije na raspolaganju su svim korisnicima bez diskriminacije i u skladu sa zahtjevima nacionalnog zakonodavstva, odnosno sa Zakona o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17) kao i sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije (NN 85/08, 112/12).

Temeljem članka 3. Zakona o ravnopravnosti spolova aktivnosti/ projekti propisani ovom Strategijom će u svim fazama planiranja, donošenja te ostalih pripadajućih aktivnosti ocjenjivati i vrednovati učinke tih akcija na položaj žena, odnosno muškaraca. Posebna će se pozornost pridavati jednakom uključivanju žena, odnosno muškaraca kod svih aktivnosti.

Aktivnosti/projekti definirane u ovoj Strategiji ne mogu, izravno ili neizravno, diskriminirati nekoga na osnovi rase, etničke pripadnosti, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili bilo kojeg drugog uvjerenja ili svjetonazora, nacionalnog ili socijalnog podrijetla ili bilo kojeg drugog oblika diskriminacije koji može pojedinca ili grupu staviti u nepovoljniji položaj.

(2) Pristupačnost za osobe s invaliditetom

Održavanjem postojeće i uspostavljanjem nove zelene infrastrukture te izgradnjom i obnovom prostora i zgrada po načelima kružnog gospodarenja potiču se horizontalne mjere iz područja pristupačnosti javnih prostora osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti.

Strategija u svojim aktivnostima/ projektima pridržava propisa iz Pravilnika o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (NN 78/2013). Za vrijeme provedbe projekata vodit će se briga o osobama s invaliditetom i o i djeci s teškoćama na način da dostupnost svih sadržaja (npr. parkovima, trgovima, šetnicama i dr.) bude prilagođen kako bi im se osigurao nesmetan pristup, kretanje, boravak.

Prilikom izrade dokumenata (npr. brošure) i provođenju edukacija npr. (radionice i predavanja o temama zelene urbane obnove) vodit će se briga o univerzalnom dizajnu i mogućnost ravnopravnog korištenja dokumenta osobama s invaliditetom i ostalim građanima.

(3) Održivi razvoj

Aktivnosti/projekti propisani ovom Strategijom usklađeni su s načelom "ne čini značajnu štetu" ("do no significant harm"- DNSH), odnosno podržavaju okolišne ciljeve Uredbe (EU) 2021/241 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. veljače 2021. o uspostavi Mehanizma za oporavak i otpornost te u smislu članka 17. Uredbe (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja i izmjeni Uredbe (EU) 2019/2088 (SL L 198, 22.6.2020.), čija je primjena detaljnije razrađena u Obavijesti Komisije - Tehničke smjernice o primjeni načela nenanošenja bitne štete (2021/C 58/01).

Aktivnosti/projekte (npr. uspostava parkova i trgova, uspostava drvoreda i ozelenjavanje prometnih koridora, unaprjeđenje mreže biciklističkih ruta, kružna obnova i reprogramiranje postojećih prostora i zgrada i dr.) sustavno razvijaju zelenu infrastrukturu i kružno gospodarenje prostorom i zgradama, posebice na mjestima na kojima je slabo razvijena, s ciljem umanjenja efekta toplinskih otoka te sprečavanja nastajanja novih, odnosno poboljšanja mikroklimatskih uvjeta.

12. POKAZATELJI, INDIKATIVNI FINANCIJSKI PLAN I TERMINSKI PLAN PROVEDBE

Strategijom ZUO Grada Vrbovskog za razdoblje od 2025. do 2030. godine utvrđena su tri (3) strateška cilja iz kojih je proizašlo deset (10) posebnih ciljeva, dvadeset i pet (25) mjera te osamdeset i sedam (87) aktivnosti/projekata.

Za svaku aktivnost/projekt definiran je okvir za praćenje i vrednovanje temeljem ključnih pokazatelja ishoda s ključnim točkama ostvarenja. Zatim je određen vremenski period provedbe te indikativni financijski plan s mogućim izvorima financiranja, a što je detaljno prikazano u preglednoj tablici u nastavku teksta (Tablica 9). Financijski okvir za provedbu ove strategije prikazuje indikativna financijska sredstva za provedbu aktivnosti/projekata, sukladno njihovom tijeku razvoja. Važno je istaknuti da financijski okvir ne uključuje stavke proračuna Grada te su aktivnosti/projekti propisani ovom strategijom u ranim fazama razvoja, stoga je vrijednost dokumentacije i izvedbe prikazana okvirno. S obzirom na niz ograničavajućih čimbenika, procjenu visine očekivanih ulaganja potrebno je definirati unutar zasebnog provedenog dokumenta, odnosno unutar Akcijskog plana.

Tablica 8 Korištene kratice u provedbenom okviru (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

NOSITELJI / PARTNERI	
Grad – Grad Vrbovsko	Pravne osobe (trgovačka društva, obrt, OPG)
PGŽ – Primorsko-goranska županija	VZ- Vjerske zajednice
Zavod PGŽ – Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije	HBSD - Hrvatski biospeleološki savez
JU Priroda - Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode Primorsko-goranske županije	ČP - Inicijativa Čisto podzemlje
TZ – Turistička zajednica Grada Vrbovskog	HPM - Hrvatski prirodoslovni muzej
HŠ – Hrvatske šume	POTENCIJALNI IZVORI FINANCIRANJA
HV – Hrvatske vode	DP - Državni proračun
HŽ – Hrvatske željeznice	PPGŽ – Proračun Primorsko-goranska županija
HAC - Hrvatske autoceste d.o.o.	GP - Gradski proračun
HPS – Hrvatski planinarski savez	PI - Privatni izvori
MPGI - Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine	PVZ – Proračun vjerske zajednice
MPS – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	PKOM - Proračun Komunalaca d.o.o.
MMPI – Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	PJU – Proračun JU Priroda
MINGO - Ministarstvo gospodarstva	PHC - Proračun Hrvatskih cesta
MZOZT - Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije	PHŽ - Proračun Hrvatskih željeznica
MKM – Ministarstvo kulture i medija	PHAC - Proračun Hrvatskih autoceste
MRRFEU - Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	PHPS – Proračun Hrvatskog planinarskog saveza
MZO – Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih	POŠŠ - Proračun škole
MINTS - Ministarstvo turizma i sporta	Program KG – Program kružnog gospodarenja prostorom i zgradama 2021.-2030.
OSŠ – Osnovne i srednje škole	Program ZI – Program razvoja ZI 2021.-2030.
HC – Hrvatske cesta d.o.o.	ZPP – Strateško plan zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023.-2027. godine
NK – Nogometni klub	FOKFS – Fond za opće korisne funkcije šuma
Komunalac - Komunalac d.o.o. Vrbovsko	FZOEU - Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
LU – Lokalne udruge	ESIF - Europski strukturni i investicijski fondovi
Privatne osobe (vlasnici zemljišta)	NPOO – Nacionalni plan oporavka i otpornosti
	PKK - Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.
	ITP - Integrirani teritorijalni program 2021.-2027.
	LIFE - Program Life
	ESCO – projekti energetske učinkovitosti

Tablica 9 Provedbeni okvir (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)

Naziv aktivnosti/projekta	Okvir za praćenje provedbe			Ključne točke ostvarenja	Indikativni financijski plan			
	Pokazatelji ishoda				Terminski plan	Financijski plan	Nositelji / partneri	Mogući izvori financiranja
	Mjerna jedinica	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost					
S.C.1. Unapređenje održivosti zelenih površina i zgrada na području Grada Vrbovskog								
P.C.1.1. Poboljšanje postojećih i uspostava novih javnih otvorenih/zelenih prostora								
M.1.1.1. Obnova i uređenje otvorenih prostora u središtima naselja								
A/P.1. Uređenje gradskog parka u naselju Vrbovsko	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; uređeni javni prostori oko zgrade javne uprave	2025.-2028.	1. Izrada projektne dokumentacije: 25.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI	DP, GP, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.2. Obnova povijesnog perivoja uz dvorac u Severinu na Kupi	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; uređen povijesni perivoj	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	Grad, PGŽ, MPGI, MKM, Pravne osobe	DP, GP, PPGŽ, PI, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.3. Uređenje sportsko-edukativnog terena uz DV Bambi	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Uspostavljen sportsko-edukativni teren	2025..	U fazi izgradnje.	Grad	DP, GP, Program ZI, ZPP, ESIF
A/P.4. Uređenje školskog parka u Moravicama	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; uređen parkovni prostor	2026.-2027.	1. Izrada projektne dokumentacije: 15.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI, MZO, OSŠ	DP, GP, POSŠ Program ZI, PTZ, ESIF
A/P.5. Obnova memorijalnog parka u Lukovdolu	Broj izrađenih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; uređen parkovni prostor	2026.-2027.	1. Izrada projektne dokumentacije: 15.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI, MKM	DP, GP, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.7. Uređenje dječjih igrališta na području Grada	Broj izrađenih aktivnosti/projekata	0	9	Izrađena dokumentacija; uređena dječja igrališta	2025.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 8.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI, MZO	DP, GP, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP

M.1.1.2. Uređenje otvorenih prostora uz objekte javne i društvene namjene								
A/P.7. Unaprjeđenje vanjskog prostora uz zgradu Gradske uprave	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; uređeno dvorište Gradske uprave	2026.-2027.	1. Izrada projektne dokumentacije: 15.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI	DP, GP, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.8. Uređenje vanjskog prostora Gradske knjižnice u Vrbovskom	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; uređeno dvorište Gradske knjižnice	2026.-2027.	U fazi izgradnje.	Grad, MPGI	DP, GP, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.9. Uređenje vanjskog prostora školskih ustanova	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	4	Izrađena dokumentacija; uređena školska dvorišta	2025.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 10.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI, MZO, OŠ	DP, GP, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.10. Uređenje vanjskog prostora dugih objekata javne i društvene namjene	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Izrađena dokumentacija; uređena dvorišta objekata javne i društvene namjene	2025.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 8.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI	DP, GP, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
M.1.1.3. Uređenje i obnova sportske infrastrukture								
A/P.11. Uređenje vanjskog prostora stadiona NK Vrbovsko, NK Željezničar Moravice i NK Gomirje	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	3	Izrađena dokumentacija; uređena zona oko sportskih terena	2027.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 15.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI, MINTS, PGŽ	DP, GP, PPGŽ, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.12. Uređenje fitness parkova	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Izrađena dokumentacija; uređeni fitness parkovi	2027.-2038.	1. Izrada projektne dokumentacije: 10.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI, MINTS	DP, GP, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.13. Uređenje sportskih terena	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	5	Izrađena dokumentacija; uređene zone oko sportskih terena	2028.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 10.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI, MINTS	DP, GP, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.14. Uređenje teniskih terena u naselju Vrbovsko	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; uređene zone teniskih terena	2027.	1. Izrada projektne dokumentacije: 15.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI, MINTS	DP, GP, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP

M.1.1.4. Unaprjeđenje prostora oko sakralnih i memorijalnih objekata								
A/P.15. Uređenje groblja	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	6	Izrađena dokumentacija; uređena groblja	2025.-2030.	1. Analiza i izrada projektne dokumentacije: 10.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: 50.000,00 - 100.000,00 € po lokaciji	Grad, MPGI	DP, GP, Program ZI, ESIF
A/P.16. Uređenje prostora uz crkve i kapelice	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	6	Izrađena dokumentacija; uređeni prostori oko sakralnih objekata	2025.-2030.	1. Analiza i izrada projektne dokumentacije: 10.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: 50.000,00 - 100.000,00 € po lokaciji	Grad, MPGI, MKM, VZ	DP, GP, Program ZI, PVZ, ESIF
A/P.17. Obnova prostora uz spomenike i spomen obilježja na području Vrbovskog	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	10	Izrađena dokumentacija; uređena groblja	2025.-2027.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	Grad, MPGI, MINTS, MKM	DP, GP, Program ZI, ESIF
P.C.1.2. Poboljšanje posjetiteljskih i rekreacijskih kapaciteta na području Grada								
M.1.2.1. Unaprjeđenje tematskih staza i ruta								
A/P.18. Unaprjeđenje pješačkih staza uz Kupu i kanjon Kamačnik	Duljina unaprjeđene staze (km)	5,8 km	5,8 km	Izrađena dokumentacija; unaprjeđene postojeće staze	2025.-2027.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	MINTS, MZOZT, TZ, Grad, JU Priroda, HPD	DP, GP, PJU, PTZ, PHPD, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.19. Uređenje pješačko-biciklističke rute Jelenski jarak	Duljina unaprjeđene rute (km)	8,9 km	8,9 km	Izrađena dokumentacija; unaprjeđene postojeće rute	2025.-2027.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	MINTS, TZ, PGŽ, Grad	DP, GP, PPGŽ, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.20. Unaprjeđenje sustava biciklističkih ruta	Duljina unaprjeđene staze (km)	168,6 km	18 km (3 km po godini)	Izrađena dokumentacija; unaprjeđene rute	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	MINTS, TZ, PGŽ, Grad	DP, GP, PPGŽ, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.21. Unaprjeđenje postojećih planinarskih staza	Duljina unaprjeđene staze (km)	80,5 km	18 km (3 km po godini)	Izrađena dokumentacija; unaprjeđene postojeće staze	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	MINTS, TZ, PGŽ, HPS, JU Priroda, Grad	DP, GP, PJU, PHPD, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.22. Goranski vidikovci	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	3	Izrađena dokumentacija; uspostavljeni vidikovci	2025.-2028.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	MINTS, MPGI, TZ, PGŽ, JU Priroda, Grad	DP, GP, PJU, PPGŽ, FZOEU, Program ZI i KG, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.23. Interpretacija nedovršene dionice željezničke pruge Črnomelj – Vrbovsko	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; interpretacija pruge s pratećim sadržajem	2025.-2028.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	MKM, MINTS, MPGI, TZ, PGŽ, Grad	DP, GP, PPGŽ, FZOEU, Program ZI i KG, ESIF, NPOO, PKK, ITP

M.1.2.2. Poboljšanje turističkih sadržaja								
A/P.24. Skijalište Bijela Kosa	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Povedena cost-benefit analiza; zrađena dokumentacija; uređeno skijalište	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	MINTS, PGŽ, Grad	DP, GP, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.25. Unaprjeđenje sanjkalista u naselju Vujnovići	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; uređeno skijalište	2025.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 15.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	MINTS, TZ, PGŽ, Grad	DP, GP, PPGŽ, PTZ, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.26. Unaprjeđenje izletišta Kamačnik	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena dokumentacija; uređen parkovni prostor	2026.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 15.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	MINTS, MPGI, TZ, Grad, JU Priroda, HPS	DP, GP, PHPS, PTZ, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.27. Unaprjeđenje kupališta na Kupi	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Izrađena dokumentacija; uređena kupališta	2026.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 20.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, HV, MPGI, MZOZT	DP, GP, PHV, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.28. Uređenje jezera na području Moravica	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	3	Izrađena dokumentacija; uređene zone jezera	2025.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 10.000,00 - 15.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, HV, MPGI, MZOZT	DP, GP, PHV, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.29. Uređenje turističko – sportsko – rekreativne zone Musulini	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izvedeno turističko - sportsko - rekreativna zona	2025.	Izrađena projektna dokumentacija.	Grad, HV, MPGI, MZOZT, VZ	DP, GP, PVZ, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.30. Unaprjeđenje turističke signalizacije na području Grada	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	6	Izrađena dokumentacija; uspostavljena signalizacija	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	Grad, PGŽ, TZ, MKM	DP, GP, PPGŽ, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP

P.C.1.3. Pобољшanje krajobraza prometne infrastrukture								
M.1.3.1. Ozelenjavanje i unaprjeđenje cestovnih koridora								
A/P.31. Uređenje nogostupa u koridorima cestovnih prometnica	Duljina unaprjeđene staze (km)	/	12 km (2 km po godini)	Izrađena dokumentacija; uređene nogostup	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	Grad, MPGI, MMPI, HC, ŽUC	DP, GP, PHC FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.32. Ozelenjavanje prometnih koridora	Duljina zelenih koridora (km)	/	12 km (2 km po godini)	Izrađena dokumentacija; ozelenjene prometnice na Općinskom području	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	Grad, MPGI, MMPI, HC, ŽUC	DP, GP, PHC FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.33. Zeleni bukobrani	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Izrađena dokumentacija; uspostavljen bukobran	2026.-2028.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	Grad, MPGI, MMPI, HAC	DP, GP, PHC FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.34. Uređenje željezničkih kolodvora i stajališta	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Izrađena dokumentacija; uređeni kolodvori i stajališta	2026.-2023.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	HŽ, Grad, MPGI, MMPI	DP, GP, PHŽ, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.35. Uređenje autobusnih stanica	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	5	Izrađena dokumentacija; uređene autobusne stanice	2026.-2028.	2. Analiza i izrada projektne dokumentacije: 5.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, MPGI, MMPI, HC, ŽUC	DP, GP, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
M.1.3.2. Unaprjeđenje prometa u mirovanju								
A/P.36. Zelena parkirališta	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	6	Izrađena dokumentacija; uspostavljena održiva parkirališta na čitavom Gradskom području	2025.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: dokumentacije: 15.000,00 € po lokaciji 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, Komunalac, Pravne osobe	DP, GP, FZOEU, Program ZI, ESIF
A/P.37. Uređenje odmorišta/vidikovaca uz prometnice	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Izrađena dokumentacija; uređena odmorišta/vidikovaci	2025.-2027.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	Grad, MINTS, MPGI, MMPI, HC	DP, GP, FZOEU, Program ZI, ESIF
P.C.1.4. Uspostava održivih višestambenih i gospodarskih zona								
M.1.4.1. Pобољшanje kvalitete otvorenih prostora oko višestambene izgradnje								
A/P.38. Uređenje vanjskog prostora uz višestambene objekte	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	2	Izrađena dokumentacija; uređeni otvoreni prostori oko višestambenih objekata u Gradskom središtu i Moravicama	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	Grad, MPGI, Pravna osoba, Privatna osoba	DP, GP, Program ZI, ESIF, PI, NPOO, PKK, ITP

M.1.4.2. Unaprjeđenje otvorenih prostora gospodarskih zona								
A/P.39. Uspostava zelenila unutar gospodarskih/poslovnih zona	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	6	Izrađena dokumentacija; uspostavljeno zeleno rješenje	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka i modela sufinanciranja	Grad, MPGI, Pravna osoba	DP, GP, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.40. Unificirani zeleni otoci za zbrinjavanje otpada	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	10	Izrađena dokumentacija; uspostavljeni unificirani zeleni otoci	2025.-2027.	2. Analiza i izrada projektne dokumentacije: 10.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade dokumentacije	Grad, Komunalac	DP, GP, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
P.C.1.5. Revitalizacija i obnova nekorisćenih prostora i zgrada / kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada / urbana preobrazba i urbana sanacija centralnih dijelova određenih naselja na području Grada								
M.1.5.1. Planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarstvom								
A/P.41. Uspostava zelenih krovova i fasada pri izgradnji novih zgrada	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	3	Izgrađene nove zgrade sa zelenim krovom i/ili zelenom fasadom	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka (i određenog modela sufinanciranja)	Grad, MPGI, Privatne osobe, Pravne osobe	DP, GP, PI, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP
M.1.5.2. Revitalizacija i obnova nekorisćenih prostora i zgrada								
A/P.42. Uređenje Centra za posjetitelje Kamačnik	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Uređen Centar za posjetitelje Kamačnik na mjestu nekadašnje pilane	2025.-2028.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: 4.500.000,00 €	Grad, PGŽ, JU Priroda, TZ, MPGI	DP, GP, PJU, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.43. Uređenje Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Lukovdol'	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Uređen Edukacijski centar – škola u prirodi 'Lukovdol'	2025.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 65.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade projektne dokumentacije	Grad, PGŽ, TZ, MPGI, MRRFEU, MZO, MINTS, LU, Pravne osobe	DP, PPGŽ, GP, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.44. Uređenje Edukacijskog centra – škole u prirodi 'Pučka škola'	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Uređen Edukacijski centar – škola u prirodi 'Pučka škola'	2025.-2030.	1. Izrada projektne dokumentacije: 65.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade projektne dokumentacije	Grad, PGŽ, TZ, MPGI, MRRFEU, MZO, MINTS, LU, Pravne osobe	DP, PPGŽ, GP, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.45. Revitalizacija i interpretacija starih mlinova u Klancu i uz Čogrljevo jezero	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Revitalizirani i djelomično obnovljeni mlinovi u Klancu i uz Čogrljevo jezero s njihovom interpretacijom u edukativne i turističke svrhe	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka	Grad, PGŽ, TZ, MPGI, MRRFEU, Pravne osobe	DP, GP, PI, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP

M.1.5.3. Kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada								
A/P.46. Energetska obnova administrativne zgrade na adresi I. G. Kovačića 20/A u Vrbovskom	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Provedena energetska obnova administrativne zgrade na adresi	2025.-2027.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: 1.200.000,00 €	Grad, PGŽ, MPGI	GP, Program KG, FZOEU, NPOO
A/P.47. Energetska obnova administrativne zgrade na adresi Dobra 4 u Vrbovskom	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Provedena energetska obnova administrativne zgrade na adresi	2025.-2026.	Izvedba projekta: 1.000.000,00 € / u tijeku	Grad, PGŽ, MPGI	GP, Program KG, FZOEU, NPOO
A/P.48. Energetska obnova višestambene zgrade na adresi I. G. Kovačića 23, Vrbovsko	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Provedena energetska obnova višestambene zgrade na adresi	2025.-2026.	Izvedba projekta: 400.000,00 € / u tijeku	Grad, MPGI, PI	DP, GP, PI, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO
A/P.49. Energetska obnova višestambene zgrade na adresi J. Mamule 7, Gomirje	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Provedena energetska obnova višestambene zgrade na adresi	2025.	Izvedba projekta: 400.000,00 € / u tijeku	Grad, MPGI, PI	DP, GP, PI, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO
A/P.47. Sanacija i adaptacija zgrade svlačionica i pratećih prostora NK Vrbovsko	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Provedena sanacija i adaptacija zgrade svlačionica i pratećih prostora NK Vrbovsko	2025.	Izvedba projekta: u tijeku	Grad, PGŽ, MPGI	DP, PPGŽ, GP, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.48. Obnova i dogradnja postojeće zgrade u Severinu na Kupi za potrebe ugostiteljsko-turističke namjene	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Provedena obnova i dogradnja postojeće zgrade u Severinu na Kupi za potrebe ugostiteljsko-turističke namjene	2025.-2028.	1. Izrada projektne dokumentacije: 45.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade projektne dokumentacije	Grad, PGŽ, TZ, MPGI, MRRFEU, MINTS, Pravne osobe	DP, PPGŽ, GP, PI, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.49. Rekonstrukcija planinarskog doma 'Kamačnik' i izgradnja nenatkrivenog bazena	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Provedena rekonstrukcija planinarskog doma 'Kamačnik' i izgradnja nenatkrivenog bazena	2025.-2027.	1. Izrada projektne dokumentacije: 35.000,00 € 2. Izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon izrade projektne dokumentacije	Komunalac, Grad, PGŽ, TZ, HPS, MPGI, MRRFEU, MINTS, Pravne osobe	DP, PPGŽ, GP, PKOM, PI, PHPS, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.53. Energetska obnova obiteljskih kuća	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	6	Provedena energetska obnova obiteljskih kuća	2025.-2028.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka (i određenog modela sufinanciranja)	Grad, MPGI, Privatne osobe	DP, GP, PI, Program KG, FZOEU, ESIF, NPOO, ESCO
A/P.50. Uspostava zelenih krovova i fasada na postojećim zgradama	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	6	Uređeni zeleni krovovi i/ili zelene fasade na postojećim zgradama	2025.-2030.	Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekta: visina troškova će se odrediti nakon definiranog projektnog zadatka (i određenog modela sufinanciranja)	Grad, MPGI, Privatne osobe, Pravne osobe	DP, GP, PI, FZOEU, Program ZI, ESIF, NPOO, PKK, ITP

M.1.5.4. Urbana preobrazba i urbana sanacija centralnih dijelova određenih naselja na području Grada								
A/P.51. Uređenje centra naselja Moravice	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena prostorno-programska studija uređenja centra naselja Moravice	2025.-2028.	1. Izrada prostorno-programske studije: 20.000,00 € 2. Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekata: visina troškova će se odrediti nakon definiranih projektnih zadataka	Grad, PGŽ, MPGI, MZOZT, MRRFEU	DP, PPGŽ, GP, Program ZI i KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.52. Uređenje centra naselja Vrbovsko	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena prostorno-programska studija uređenja centra naselja Vrbovsko	2025.-2028.	1. Izrada prostorno-programske studije: 15.000,00 € 2. Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekata: visina troškova će se odrediti nakon definiranih projektnih zadataka	Grad, PGŽ, MPGI, MZOZT, MRRFEU	DP, PPGŽ, GP, Program ZI i KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.53. Uređenje centra naselja Severin na Kupu	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena prostorno-programska studija uređenja centra naselja Severin na Kupu	2025.-2028.	1. Izrada prostorno-programske studije: 12.000,00 € 2. Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekata: visina troškova će se odrediti nakon definiranih projektnih zadataka	Grad, PGŽ, MPGI, MZOZT, MRRFEU	DP, PPGŽ, GP, Program ZI i KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.54. Uređenje centra naselja Gomirje	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena prostorno-programska studija uređenja centra naselja Gomirje	2025.-2028.	1. Izrada prostorno-programske studije: 15.000,00 € 2. Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekata: visina troškova će se odrediti nakon definiranih projektnih zadataka	Grad, PGŽ, MPGI, MZOZT, MRRFEU	DP, PPGŽ, GP, Program ZI i KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.55. Uređenje centra naselja Lukovdol	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Izrađena prostorno-programska studija uređenja centra naselja Lukovdol	2025.-2028.	1. Izrada prostorno-programske studije: 15.000,00 € 2. Izrada projektne dokumentacije i izvedba projekata: visina troškova će se odrediti nakon definiranih projektnih zadataka	Grad, PGŽ, MPGI, MZOZT, MRRFEU	DP, PPGŽ, GP, Program ZI i KG, FZOEU, ESIF, NPOO, PKK, ITP

Naziv aktivnosti/projekta	Okvir za praćenje provedbe				Indikativni financijski plan			
	Pokazatelji ishoda			Ključne točke ostvarenja	Terminski plan	Financijski plan	Nositelji / partneri	Mogući izvori financiranja
	Mjerna jedinica	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost					
S.C.2. Očuvanje i unaprijeđenje bioraznolikosti na području Grada Vrbovskog								
P.C.2.1. Prepoznavanje, očuvanje i obnova ugroženih i rijetkih staništa te pogodnih staništa za ugrožene vrste na području Vrbovsko								
M.2.1.1. Očuvanje slatkovodnih ekosustava								
A/P.1. Identifikacija najpogodnijih slatkovodnih staništa za obnovu	broj identificiranih staništa (npr dionica vodotoka, izvora u sl.)	0	10	Izrađena studija pogodnih i prioriternih staništa za obnovu	2025.-2030.	cca 15.000 EUR	Grad, MZOZT, JU Priroda, HV, NVO	DP, GP, FZOEU, PKK, LIFE, Program ZI
M.2.1.2. Očuvanje ugrožena stjenovita staništa i podzemne ekosustave								
A/P.2. Poticati akcije čišćenja stjenovitih staništa od grmolike i drvenaste vegetacije	broj akcija čišćenja stjenovitih staništa	0	3	Spriječena daljnja sukcesija staništa	2025.-2030.	cca 30.000 EUR	Grad, MZOZT, JU Priroda, HPS, NVO	DP, GP, FZOEU, PKK, LIFE, Program ZI
A/P.3. Organizirati čišćenje speleoloških objekata od svih kategorija otpada te osmisliti adekvatno označavanje ulaza	broj akcija čišćenja speleoloških objekata; broj označenih ulaza	0	5	Očuvana podzemna staništa. Ulazi u objekte adekvatno označeni.	2025.-2030.	cca 50.000 EUR	Grad, MZOZT, JU Priroda, HBSD, ČP	DP, GP, FZOEU, PKK, LIFE
P.C.2.2. Razvoj poljoprivrede niskog intenziteta								
M.2.2.1. Očuvanje krajobraznih obilježja poljoprivrednih površina								
A/P.4. Ekstenzivno gospodarenje pašnjacima A/P.5. Očuvanje i obnova postojećih te uspostava novih travnjaka A/P.6. Raznolikost usjeva na poljoprivrednim površinama A/P.7. Očuvanje ekstenzivnih voćnjaka A/P.8. Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti	Površine pod mozaicima različitog poljoprivrednog korištenja (ha)	478 ha livada, 135 ha krških pašnjaka, 48 ha oranica, 43 ha voćnjaka, 3 ha miješanih višegodišnjih nasada	Očuvanje postojećih i povećanje za 5% od početnog stanja	Povećan broj aktivnih površina pod mozaikom različitog korištenja	2025.-2027.	Visina bespovratnih sredstava bit će određena aktivnostima prema ZPP.	Grad, MPS, JU Priroda, MZOZT, Privatne i pravne osobe	DP, GP, ZPP, ESIF; PI

M.2.2.2. Očuvanje mozaičnosti poljoprivrednih površina								
A/P.9. Održavanje postojećih i sadnja novih živica A/P.10. Održavanje postojećih i sadnja novih pojedinačnih stabala i/ili drvoreda A/P.11. Održavanje postojećih i uspostava novih šumaraka A/P.12. Uspostava poljskih traka	Povećanje krajobraznih obilježja (broj, km, ha)	53 stabla, 324,43 m ² šumaraka, 164,41 m drvoreda, 1344,95 m živica	godišnje povećanje za 15% od početnog stanja	Povećan broj, površina i duljina suhozida, živica, jaraka, drvoreda i pojedinačnih stabala	2025.-2027.	Visina bespovratnih sredstava bit će određena aktivnostima prema ZPP.	Grad, MPS, JU Priroda, MZOZT, Privatne i pravne osobe	DP, GP, ZPP, ESIF; PI
P.C.2.3. Očuvanje šumskih sastojina na području Vrbovskog								
M.2.3.1. Povećanje gospodarske vrijednosti i općekorisnih funkcija šuma								
A/P.13. Utvrđivanje pojavnosti i rasprostranjenosti ugroženih i rijetkih vrsta i staništa šumskih ekosustava te uspostava programa praćenja stanja (monitoringa)	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	5	Izrađen izvještaj o stanju bioraznolikosti šumskih ekosustava, uspostavljen monitoring	2025.-2027.	Visina bespovratnih sredstava bit će određena aktivnostima prema ZPP.	MZOZT, HŠ, Grad, Privatne i pravne osobe	DP, GP, PHŠ, ZPP, FOKFŠ, ESIF, PKK
A/P.14. Sanacija oštećenih (konverzija) degradiranih šumskih ekosustava	Površina na kojima je izvršena konverzija (m ²)	0	1	Konverzija 20 % površina u viši uzgojni šumski oblik	2025.-2027.	/	MPS, MZOZT, HŠ, Privatne i pravne osobe	DP, GP, ZPP, FOKFŠ, ESIF
A/P.15. Izgradnja i uređenje poučnih staza i prateće infrastrukture unutar šumskog područja	Uspostavljena infrastruktura	0	2	Uspostavljena poučna staza	2025.-2027.	1. Izrada projektne dokumentacije: 25.000,00 € 2. Izvedba projekta: 300.000,00 € - 400.000,00 €	Grad, HŠ, MPS	DP, GP, ZPP, FOKFŠ, ESIF
M.2.3.2. Pružanje savjetodavnih usluga privatnim šumoposjednicima te poticanje šumovlasnika na korištenje mjera iz Strateškog plana ZPP								
A/P.16. Poticanje privatnih šumovlasnika na korištenje Potpora za ograničenje u gospodarenju šumama	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	10	Iskorištena potpora	2025.-2027.	Visina bespovratnih sredstava bit će određena aktivnostima prema ZPP.	MPS, Privatne i pravne osobe	DP, GP, ZPP, FOKFŠ, ESIF, PKK
A/P.17. Poticanje privatnih šumovlasnika na upis u Upisnik šumovlasnika	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	10	Upisan privatni šumovlasnik	2025.-2027.	/	MPS, Privatne i pravne osobe	DP, GP, ZPP, FOKFŠ, ESIF, PKK
M.2.3.3. Očuvanje šumskih ekosustave te pripadajućih ugroženih vrsta								
A/P.18. Očuvati ciljnu vrstu Grundov šumski bijelac (Leptidea morsei) u području ekološke mreže HR2001333 Kupa kod Severina	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	doprinos očuvanju ciljne vrste	2025.-kontinuirano	cca 50.000 EUR	JU Priroda, Grad, MZOZT, HPM, NVO	DP, GP, FZOEU, PKK, LIFE, Program ZI

Naziv aktivnosti/projekta	Okvir za praćenje provedbe				Indikativni financijski plan			
	Pokazatelji ishoda			Ključne točke ostvarenja	Terminski plan	Financijski plan	Nositelji / partneri	Mogući izvori financiranja
	Mjerna jedinica	Početna vrijednost	Ciljana vrijednost					
S.C.3. Poboljšanje uvjeta za uspostavu zelene urbane obnove Grada Vrbovskog								
P.C.3.1. Implementacija zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja u sektorske alate upravljanja Gradom								
M.3.1.1. Jačanje mjera zelene urbane obnove unutar prostorno-planske i strateške dokumentacije								
A/P.1. Uspostava mjera zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja unutar Prostornog plana uređenja Grada i važećih planova nižeg reda	Broj izrađenih dokumenata	0	6	Planovi prilagođeni ciljevima, mjerama i aktivnostima proizašlih iz ZI i KG	2025.-2030.	30.000,00 do 50.000,00 € po planu	Grad	DP, GP, PI, Program ZI i KG
A/P.2. Uspostava mjera zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja unutar novih urbanističkih planova uređenja (UPU)	Broj izrađenih dokumenata	0	8	Planovi prilagođeni ciljevima, mjerama i aktivnostima proizašlih iz ZI i KG	2025.-2030.	20.000,00 do 35.000,00 € po planu	Grad	DP, GP, PI, Program ZI i KG
A/P.3. Uspostava mjera zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja izrade novih i izmjene postojećih studija, strategija, akcijskih planova te drugih dokumenata	Broj izrađenih dokumenata	0	2	Prilagođena strateška dokumentacija ciljevima, mjerama i aktivnostima proizašle iz ZI i KG	2025.-2030.	5 000,00 do 10.000,00 € ciljane izmjene po dokumentu	Grad	DP, GP, Program ZI i KG, ESIF
M.3.1.2. Uspostava sustava za praćenje razvoja aktivnosti/projekata zelene urbane obnove								
A/P.4. Informacijski sustav zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja Grada Vrbovskog	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	Uspostavljena ZI i KG na web platform	2026	50.000,00 €	Grad, MPGI	DP, GP, Program ZI i KG, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.5. Akcijski plan razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja Grada Vrbovskog	Broj izrađenih dokumenata	0	1	Izrađen akcijski plan	2025	15.000,00 €	Grad, MPGI	DP, GP, Program ZI i KG, ESIF, NPOO, PKK, ITP
A/P.6. Atlas ruralnih krajobraza Grada Vrbovskog	Broj izrađenih dokumenata	0	1	Izrađen Atlas	2026.-2027.	40.000,00 €	MINGOR, MPGI, TZ, JU Priroda,	DP, GP, PJU, ESIF, NPOO, PKK, ITP

P.C.3.2. Povećanje svijesti o održivom razvoju Grada kroz zelenu infrastrukturu i kružno gospodarenje								
M.3.2.1. Uspostava tema zelene urbane obnove unutar upravljačkih struktura Grada								
A/P.8. Radionice i predavanja za donositelje odluka o uspostavi zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja na razini Grada Vrbovskog	Broj provedenih edukacija	0	12 (2 edukacije po godini)	Educirani predstavnici Općine o temama ZI i KG	2025.-2030.	24.000,00 €	Grad, MPGI, Pravne osobe	DP, GP, Program ZI i KG, ESIF
M.3.2.2. Edukacija javnosti o temama zelene urbane obnove								
A/P.9. Brošura "Zelena urbana obnova Grada Vrbovskog"	Broj izrađenih publikacija	0	1	Izrađena publikacija	2025	25.000,00 €	Grad, MPGI, Pravne osobe	DP, GP, Program ZI i KG, ESIF
A/P.10. Promoviranje SZUO Grada Vrbovskog putem web portala	Broj realiziranih aktivnosti/projekata	0	1	WEB Promocija	2025	5.000,00 €	Grad, MPGI, Pravne osobe	DP, GP, Program ZI i KG, ESIF
A/P.10. Radionice i predavanja lokalnom stanovništvu o temama zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja	Broj provedenih edukacija	0	6 (1 edukacija po godini)	Educirani stanovnici o temama ZI i KG	2025.-2030.	12.000,00 €	Grad, MPGI, Pravne osobe	DP, GP, Program ZI i KG, ESIF

Zaključak okvira za praćenje i provedbu

Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/24) propisani su postupci, rokovi praćenja i izvještavanja u okviru procesa strateškog planiranja, odnosno o provedbi Strategije ZUO.

Praćenje provedbe Strategije ZUO je prvi korak i obuhvaća proces sustavnog prikupljanja, analize i usporedbe pokazatelja kojima se prati uspješnost provedbe posebnih ciljeva i mjera, odnosno aktivnosti/projekata. Temeljem toga dobivaju se relevantne informacije kako za donositelje odluka, tako i za širu javnost, čime se poštuje načelo transparentnosti i odgovornosti za korištenje javnih sredstava.

Sukladno tome potrebno je revidirati Strategiju ZUO svakih 5 godina i pratiti stanje implementacije plana ZI (aktivnosti/projekata).

Za praćenje provedbe Strategije ZUO zadužena je Grada (Jedinstveni upravni odjel) te se ono provodi na godišnjoj razini kroz Izvješće o praćenju provedbe. Sadržaj godišnjeg izvješća o provedbi Strategije ZUO te detaljne tehničke i metodološke upute za njegovo popunjavanje utvrđen je **Priručnikom o strateškom planiranju** ²³.

23 (Verzija: 3.0, Pripremljeno: Svibanj 2020.; Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije).

13. POPIS LITERATURE

13.1. Znanstveni i stručni radovi

- Alegro, A. (2000): Vegetacija Hrvatske. Interna skripta, Botanički zavod PMF-a, Zagreb, 1-37.
- Antonić, O.; Kušan, V.; Jelaska, S.; Bukovec, D.; Križan, J.; Bakran-Petricioli, T.; Gottstein-Matočec, S.; Pernar, R.; Hećimović, Ž.; Janeković, I.; Grgurić, Z.; Hatić, D.; Major, Z.; Mrvoš, D.; Peternel, H.; Petricioli, D.; Tkalčec S. (2005): Karta staništa 2004: Kartiranje staništa Republike Hrvatske (2000.-2004.) – pregled projekta. Drypis
- Bardi, A.; Papini, P.; Quaglino, E.; Biondi, E.; Topić, J.; Kaligarić, M.; Oriolo, G.; Roland, V.; Batina, A.; Kirin, T. (2016): Karta prirodnih i poluprirodnih nešumskih kopnenih i slatkovodnih staništa Republike Hrvatske. AGRISTUDIO S.r.l., TEMI S.r.l., TIMESIS S.r.l., HAOP.
- Bognar, A. (1999) Geomorfološka regionalizacija Hrvatske. Acta Geographica Croatica, 34. (1.), 7-26.
Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/84572>
- City of Unley (2015). Green Infrastructure Strategic Directions.
https://www.unley.sa.gov.au/files/assets/public/environment-hub/green-infrastructure-case-studies_final_low-web.pdf
- Civic, K., & Siuta, M. (2014). Green Infrastructure–Training manual for trainers. ECNC, Tilburg, the Netherlands and CEEweb for Biodiversity, Budapest, Hungary.
- Delforge, P. (2005): Orchids of Europe, North Africa and the Middle East. A&C Black Publishers Ltd. London.
- Dige, G. (2014). The European Dimension of Green Infrastructure, Le Notre Institute.
https://ilias.hfwu.de/goto.php?target=cat_10507&client_id=hfwu
- Dige, G. (2015). Zelena infrastruktura: bolji život uz rješenja koja se temelje na prirodnim načelima.
- E.K. Larson, C. Perrings (2013) The value of water-related amenities in an arid city: the case of the Phoenix metropolitan area, Landsc. Urban Plan., 109 (1) (2013), pp. 45-55
- Gottstein, S. (2010): Priručnik za određivanje podzemnih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU. Državni zavod za zaštitu prirode (Hrvatska agencija za okoliš i prirodu). 1-99.
- Hrdalo, I., (2013). Green systems in the evolution of the open space of selected Mediterranean towns : doctoral dissertation. University of Ljubljana, Biotechnical Faculty. Available at: <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?lang=eng&id=72552>
- Hrdalo, I., Pereković, P. i Tomić Reljić, D. (2021). Historical Development of Urban Green Infrastructure and Possibilities of its Implementation in the Republic of Croatia. Prostor, 29 (1(61)), 56-71.
- Husnjak, S., Pernar, N., Pernar, R., Kisić, I., 2005: Rizik od erozije tla vodom u šumskim ekosustavima Hrvatske, Šumarski list, 13, 69-77. Naumann S. et al. (2011): Design, implementation and cost elements of Green Infrastructure projects
- Irish Landscape Institute (2012). Green Infrastructure - A quality of life issue:
https://www.parcys.ch/snp/pdf_public/2016/33302_20160819_084314_62_GreenInfrastructure_Ireland_UK_Erlaeuterungen.pdf
- luell et al., 2003. A European Handbook for Identifying Conflicts and Designing Solutions

Jelić, D., Kuljerić, M., Koren, T., Treer, D., Šalamon, D., Lončar, M., Podnar-Lešić, M., Janev Hutinec, B., Bogdanović, T., Mekinić S. i Jelić K. (2015): Crvena knjiga vodozemaca i gmazova Hrvatske. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb.

Kim J.-H., Newman W. Li, G., Kil S.-H., Park S.Y. (2018) The influence of urban landscape spatial patterns on single-family housing prices Environ. Plan. B Urban Anal. City Sci., 45 (1) pp. 26-43

Kong, F., Yin, H., Nakagoshi, N., Zong, Y., 2010. Urban green space network development for biodiversity conservation: Identification based on graph theory and gravity modeling. Landsc. Urban Plan. 95, 16–27.

Landscape Institute (2013). Green infrastructure: An integrated approach to land use. Izvor: https://landscapewpstorage01.blob.core.windows.net/www-landscapeinstitute-org/2016/03/Green-Infrastructure_an-integrated-approach-to-land-use.pdf

Landscape Institute, 2009. Green infrastructure: connected and multifunctional landscapes – position document.

Loures, L., Loures, A., Nunes, J., Panagopoulos, T. (2015.) Landscape Valuation of Environmental Amenities throughout the Application of Direct and Indirect Methods. Sustainability. 7(1), 794-810. DOI, Izvor: <https://doi.org/10.3390/su7010794>

Manuel A. Zambrano-Monserrate, María Alejandra Ruano, Cristina Yoong-Parraga, Carlos A. Silva (2021) Urban green spaces and housing prices in developing countries: A Two-stage quantile spatial regression analysis, Forest Policy and Economics, Volume 125, 2021, 102420, Izvor: <https://doi.org/10.1016/j.forpol.2021.102420>.

Maruani, T., Amit-Cohen, I. (2007) 'Open space planning models: A review of approaches and methods', Landscape and Urban planning, 81 (1-2), pp. 1-13.

Nikolić T. ur. (2015 - nadalje): Flora Croatica baza podataka (<http://hirc.botanic.hr/fcd>). Prirodoslovno-matematički fakultet, Sveučilište u Zagrebu

Olmeda C., ŠeffEROVÁ V., Underwood E., Millan L., Gil T. i Naumann S.(compilers) (2019): EU Action plan to maintain and restore to favourable conservation status the habitat type 6210 Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco-Brometalia) (*important orchid sites). Europska komisija.

Pozoukidou, G. (2020). Designing a green infrastructure network for metropolitan areas: a spatial planning approach. Euro-Mediterranean Journal for Environmental Integration, 5(2), 1-15.

Prinz D., Urbanističko planiranje, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Golden marketing - Tehnička knjiga Zagreb, 2006.

Rouse D.C, Bunster-Osa I.F. (2013): Green infrastructure: A landscape Approach, Chicago, IL:APA Planners Press.

Si Chen, Le Zhang, Yi Huang, Bev Wilson, Grant Mosey, Brian Deal (2022). Spatial impacts of multimodal accessibility to green spaces on housing price in Cook County, Illinois,

Stewart ID, Oke TR. Local Climate Zones for Urban Temperature Studies. Bull Am Meteorol Soc. (2012)93(12):1879-1900., Izvo: <http://www.wudapt.org/lcz/>

Šegota, T., Filipčić, A. (2003) Köppenova podjela klima i hrvatsko nazivlje, Geoadria, 8 (1), 17-37. <https://doi.org/10.15291/geoadria.93>

UK Green Building Council (2015). Demystifying Green Infrastructure; Dostupno na: <https://www.ukgbc.org/wp-content/uploads/2017/09/Demystifying-Green-Infrastructure-report-FINAL.pdf>

Vukelić, J. (2012). Šumska vegetacija Hrvatske, Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb

Vukelić, J., Mikac S., Baričević D., Bakšić D., Rosavec R., (2008). Šumska staništa i šumske zajednice u Hrvatskoj, Nacionalna ekološka mreža, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb

Vukelić, J., Rauš Đ. (1998). Šumarska fitocenologija i šumske zajednice u Hrvatskoj, Zagreb

Wade, R., McLean, N. 2014. Multiple Benefits of Green Infrastructure, in: Booth, C.A., Charlesworth, S.M. (Eds.), Water Resources in the Built Environment. John Wiley & Sons, Ltd, Chichester, UK, pp. 319–335.

13.2. Međunarodne strategije, programi, rezolucije i sl.

ESPON (2019). Planning for green infrastructure: Methods to support practitioners and decision-making. Izvor: <https://www.espon.eu/green-infrastructure>

European Commission (2013). Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: Green Infrastructure (GI) - Enhancing Europe's Natural Capital. Brussels: COM (2013)

European Commission (2014). Building a green infrastructure for Europe. Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2779/54125>

European Commission(2019). The European Green Deal. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions (COM(2019) 640 final).

European Commission(2020). EU Biodiversity Strategy for 2030. Bringing nature back into our lives. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Izvor: http://publications.europa.eu/resource/cellar/54584304-3354-494b-84cf-13e921f7e50f.0024.02/DOC_3

European Environment Agency, Kleeschulte, S., Dige, G., Lique, C., et al. (2014) Spatial analysis of green infrastructure in Europe. Publications Office., Izvor: <https://data.europa.eu/doi/10.2800/11170>

European Parliament (2013). European Parliament resolution of 12 December 2013 on Green Infrastructure — Enhancing Europe's Natural Capital (2013/2663(RSP)). Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52013IP0600>

European Parliament (2020). European Parliament resolution of 17 September 2020 on the European Year of Greener Cities 2022 (2019/2805(RSP)). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020IP0241&from=EN>

Europska komisija (2013). Smjernice za uključivanje klimatskih promjena i bioraznolikosti u procjeni utjecaja na okoliš. https://mingor.gov.hr/UserDocImages/KLIMA/SZOR/Smjernice_za_ukljucivanje_klimatskih_promjena_i_bioraznolikosti_u_procjene_utjecaja_na_okolis.pdf

Europska komisija (2019). Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija pod nazivom "Preispitivanje napretka u provedbi strategije EU-a za zelenu infrastrukturu" (COM(2019) 236 final). Izvor: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2019:0236:FIN:HR:PDF>

Tehničke informacije o ZI uz dokument Zelena infrastruktura – Jačanje prirodnog kapitala Europe,
Dostupno na:

https://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/docs/green_infrastructures/sec_155_2013/hr.pdf

13.3. Nacionalni zakoni, pravilnici, uredbe, strategije i sl.

Integrirani teritorijalni program 2021. - 2027.

Nacionalna razvojna strategija do 2030 godine (NN 13/2021)

Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.

Plan upravljanja vodnim područjima 2022.-2027. – NACRT; Izvadak iz Registra vodnih tijela – NACRT

Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova u područjima ekološke mreže (NN 119/22).

Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže (NN 25/20)

Pravilnik o popisu stanišnih tipova i karti staništa (NN 27/21, 101/22)

Pravilnik o uređivanju šuma (NN 97/2018),

Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/24)

Program Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.

Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje 2021. - 2030. godine

Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje 2021. – 2030. godine

Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine (NN 72/2017)

Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/2020)

Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/2017)

Uredbom o izmjenama uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 119/23).

Zakon o gradnji (NN 153/13, 20/17, 39/19, 125/19, 145/24)

Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 67/25)

Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19, 67/23)

Zakon o šumama (NN 68/18, 115/18, 98/19, 32/20, 145/20, 101/23, 36/24)

Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 145/24)

Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19, 155/23)

13.4. Strategije, programi, planovi na razini Grada

Prostornim planom Primorsko-goranske županije (Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 32/13, 7/17 – ispravak, 41/18, 4/19 – pročišćeni tekst, 18/22, 40/22 – pročišćeni tekst, 35/23)

Prostorni plan uređenja Grada Vrbovskog (Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 41/05, 27/10, 31/10, 27/14, Službene novine Grada Vrbovskog, broj 11/15, 10/16, 11/19, 12/22, 14/22, 7/23, 6/24)

Urbanistički plan uređenja naselja Vrbovsko (UPU 1) (Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 36/08, Službene novine Grada Vrbovskog, broj 5/18),

Urbanistički plan uređenja gospodarske zone poslovne namjene K1 – Vrbovsko (UPU 6) (Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 31/07, Službene novine Grada Vrbovskog, broj 5/18, 7/18 – pročišćeni tekst, 4/21, 6/21 – pročišćeni tekst),

Urbanistički plan uređenja skijalište Bijela kosa – centar za zimske sportove (UPU 8) (Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 31/07, 8/13),

Detaljni plan uređenja za zonu proizvodne namjene (I7) – Gomirje (DPU 2) (Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 27/12),

Detaljni plan uređenja "DPU 4 Vrbovsko" (Službene novine Primorsko-goranske županije, broj 27/10, 31/10 – ispravak).

Plan razvoja Primorsko-goranske županije za razdoblje 2022.-2027. godine

Plan razvoja Gorskog kotara za razdoblje 2022.-2027. godine

Provedbeni program Grada Vrbovskog za razdoblje od 2021. do 2025. godine

Strategija upravljanja imovinom Grada Vrbovskog za razdoblje 2022.-2028. godine

Plan razvoja Grada Vrbovskog do 2030. godine

Akcijski plan energetske održivosti i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Vrbovskog (SECAP)

13.5. Web stranice i portali

Arcanum Maps, Izvor: <https://www.arcanum.com/en/maps/>

Bioportal, Izvor: <https://www.bioportal.hr/gis/>

Forestry and climate change. Izvor: <https://www.fao.org/forestry/climatechange/53459/en/>

Geoportal, Izvor: <https://geoportal.dgu.hr/>

Hrvatska enciklopedija, Toplinski otoci, Izvor: <https://www.enciklopedija.hr/notuknica.aspx?ID=61793>

Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU), Izvor: <https://ispu.mgipu.hr/#/>

Interaktivna planinarska karta Hrvatske, Hrvatski planinarski savez. Izvor: <https://www.hps.hr/karta/>

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Zavod za zaštitu okoliša i prirode. Izvor: <http://www.haop.hr/>

OpenStreetMAKTIVNOST/ PROJEKT (OSM), Izvor: <https://www.openstreetmap.org/>

Grad Vrbovsko, Izvor: <https://www.vrbovsko.hr/>

Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU), Izvor: <https://ispu.mgipu.hr/#/>

Registri Nacionalne infrastrukture prostornih podataka (NIPP), Izvor: <https://registri.nipp.hr/>

Državni zavoda za statistiku (DZS), Izvor: <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>

Državni hidrometeorološki zavod (DHMZ), Izvor: https://meteo.hr/klima.php?section=klima_podaci¶m=k1&Grad=sisak

U.S. Geological Survey, LANDSAT 8, Izvor: <https://www.usgs.gov/landsat-missions/landsat-8>

Zagrebački speleološki savez - Čisto podzemlje: Popis objekata. Izvor: <https://cistopodzemlje.info>

13.6. Ostala literatura

Priručniku o strateškom planiranju, Verzija 3.0, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, svibanj 2020. godine, Zagreb

Šumskogospodarska osnova, Hrvatske šume, 2017, Izvor: https://poljoprivreda.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/sume/sumarstvo/sumskogospodarska_osnova2016-2025/SUMSKOGOSPODARSKA_OSNOVA_2016.pdf

HAOP, Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije: Izvor: <https://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/prirodne-vrijednosti-stanje-i-ocuvanje/ugrozenost-vrsta-i-stanista/crveni-1> i <https://www.haop.hr/hr/tematska-podrucja/prirodne-vrijednosti-stanje-i-ocuvanje/pracenje-stanja-prirode>

FSC Adria-Balkan regija, Izvor: <https://adria-balkan.fsc.org/hr/sume-u-hrvatskoj>

Selanec i sur. (2023): Smjernice za upravljanje suhim travnjacima. Dinara back to LIFE (LIFE18 NAT/HR/000847). Udruga BIOM, Zagreb, 42 str.

Topić, J., Vukelić, J. (2009): Priručnik za određivanje kopnenih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU. Državni zavod za zaštitu prirode (Hrvatska agencija za okoliš i prirodu), 1-376

ZZOP (2025): Standardni obrazac podataka Natura 2000 (SDF); Izvor: <https://interni.biportal.hr/ekomreza/natura/report>

Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije – MZOZT (ex. MINGOR) (2023): Plan upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže Gorskog kotara i sjeverne Like (PU 6025) 2023. – 2032. Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000.

Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije - MZOZT (2020): Prioritetni akcijski okvir (PAO) za mrežu Natura 2000 u Republici Hrvatskoj u skladu s člankom 8. Direktive Vijeća 92/43/EEZ o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (Direktiva o staništima) koji će se uvrstiti u višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021. – 2027.

Europska komisija - Glavna uprava za zdravlje i sigurnost hrane (2020): From farm to fork – Our food, our health, our planet, our future – The European Green Deal, Publications Office of the EU, <https://data.europa.eu/doi/10.2875/653604>

14. POPIS PRILOGA

14.1. Popis tablica

Tablica 1 - Popis korištenih prostornih podataka (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)	4
Tablica 2 - Popis stanovništva 2021. godine po naseljima, spolu i starosti (Izvor: DZS; modificirano 3 E PROJEKTI d.o.o.)	19
Tablica 3 - Popis analiziranih strategija na razini Grada te usporedba s mjerama/projektima koji potiču ZI i KG (Modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)	26
Tablica 4 - Planirane aktivnosti unutar važećeg PPUG-a (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)	32
Tablica 5 - Prikaz kategorija i tipova otvorenih površina (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.) ..	66
Tablica 6 - Planinarske staze na području Grada (Izvor: portal Hrvatskog planinarskog saveza, www.hps.hr)	152
Tablica 7 Ciljevi, prioriteti, mjere i strateški projekti zelene urbane obnove Grada (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	184
Tablica 8 Korištene kratice u provedbenom okviru (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	253
Tablica 9 Provedbeni okvir (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	254

14.2. Popis slika

Slika 1 -Geografska raspodjela klimatskih tipova po W. Köppenu u Hrvatskoj u standardnom razdoblju 1961.-1990.: Cfa, umjereno topla vlažna klima s vrućim ljetom; Cfb, umjerena topla vlažna klima s toplim ljetom; Csa, sredozemna klima s vrućim ljetom; Csb, sredozemna klima s toplim klimom; Df, vlažna borealna klima (Filipčić, 1998)	16
Slika 2 - Prikaz 3D modela reljefa Grada Vrbovskog (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)	22
Slika 3 – Izvod iz Urbanističkog plana uređenja Vrbovsko (UPU 1) – kartografski prikaz br. 1. Korištenje i namjena površina	30
Slika 4 – Dvorac Severin na Kupi (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	45
Slika 5 – Izgradnja objekata vezanih uz željeznicu u Moravicama (Željeznička tehnička škola) (Izvor: https://www.novilist.hr/)	47
Slika 6 – Tvornica pokućstva iz savijenog drva, 1963. godine (Izvor: https://tehnika.lzmk.hr/)	48
Slika 7 Detalj šume i vodotoka Dobre (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	67
Slika 8 Šumski kompleks (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	71
Slika 9 - Tipologija otvorenih prostora - Šume (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	72
Slika 10 Zapuštene poljoprivredne površine u sklopu naselja Močile (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	73
Slika 11 - Tipologija otvorenih prostora - Šikare i živice (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	74
Slika 12 Travnjaci u naselju Plemenitaš (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	77
Slika 13 Travnjaci u naselju Donji Vučkovići (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	77

Slika 14 - Tipologija otvorenih prostora – Travnjaci (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	78
Slika 15 Kanjon Kupe kod naselja Severin na Kupi (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	80
Slika 16 Rijeka Dobra u naselju Vrbovsko (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	81
Slika 17 Rijeka Ribnjak s akumulacijom u naselju Musulini (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	81
Slika 18 - Tipologija otvorenih prostora - Vodene površine (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	82
Slika 19 - Tipologija otvorenih prostora - Kraške špilje i jame (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	84
Slika 20 Detalj parka u naselju Lukovdol (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	85
Slika 21 „Školski park“ u Moravicama (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	87
Slika 22 Park u Lukovdolu (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	87
Slika 23 - Tipologija otvorenih prostora – Park (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	88
Slika 24 Povijesni perivoj dvorca Severin na Kupi (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	90
Slika 25 - Tipologija otvorenih prostora – Povijesni perivoj (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	91
Slika 26 Nogometni teren NK Vrbovsko (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	93
Slika 27 Nogometni teren NK Gomirje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	93
Slika 28 Boćalište u Vrbaskom (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	94
Slika 29 Školski teren Tehničke škole u Moravicama (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	94
Slika 30 - Tipologija otvorenih prostora – Sportski sadržaji (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	95
Slika 31 Novo dječje igralište u sklopu škole u Vrbovskom (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	96
Slika 32 Dječje igralište u naselju Severin na Kupi (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	97
Slika 33 Dječje igralište u Vrbovskom (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	97
Slika 34 - Tipologija otvorenih prostora – Dječja igrališta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	98
Slika 35 Pogled na okoliš gradske uprave i policijske postaje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	101
Slika 36 Pogled na dvorište DVD Vrbovsko (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	101
Slika 37 Pogled na školsko dvorište u naselju Moravice (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	102
Slika 38 Pogled na društveni dom i radnu kuću I.G. Kovačić u naselju Lukovdol (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	102
Slika 39 - Tipologija otvorenih prostora – Otvoreni prostori uz objekte javne i društvene namjene (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	103
Slika 40 Groblje Krš u Vrbovskom (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	105
Slika 41 Manastir Gomirje s crkvom Rođenja svetog Jovana Preteče (Autori: 3 E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	106
Slika 42 Groblje Gomirje (Autori: 3 E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	106
Slika 43 Groblje i crkva u naselju Lukovdol (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)	107
Slika 44 Župna crkva sv. Ivana Nepomuka u Vrbovskom (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)	107

Slika 45 - Tipologija otvorenih prostora – Otvoreni prostori uz sakralne objekte i groblja (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	108
Slika 46 Kupalište u naselju Klanac (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	109
Slika 47 Izletišta Kamačnik (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	110
Slika 48 Kupalište u naselju Blaževci (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	110
Slika 49 Tipologija otvorenih prostora – Izletišta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	111
Slika 50 Tržnica (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	112
Slika 51 - Tipologija otvorenih prostora – Tržnica (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	113
Slika 52 Čogrljevog jezero (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	115
Slika 53 Odmorište uz državnu cestu D3 u naselju Vučinići (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	115
Slika 54 - Tipologija otvorenih prostora – Djelomično uređeni otvoreni prostori (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	116
Slika 55 Spomen obilježja poginulim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	117
Slika 56 Spomen obilježja u Moravicama (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)	118
Slika 57 - Tipologija otvorenih prostora – Otvoreni prostori spomen obilježja (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	119
Slika 58 Detalj otvorenih prostora stambene izgradnje (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	120
Slika 59 Otvoreni prostori oko višestambenih objekata u gradskom središtu Vrbovskog (Autori: 3 E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	122
Slika 60 Otvoreni prostori oko višestambenih objekata u Moravicama (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.)	123
Slika 61 - Tipologija otvorenih prostora – Otvoreni prostori uz objekte višestambene izgradnje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	124
Slika 62 Pogled na okućnice u Moravicama (Ulica Ilije Petrovića i Luje Petrovića) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	125
Slika 63 Pogled na okućnice u Vrbovskom (Ul. kralja Tomislava) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	126
Slika 64 Pogled na okućnice u oko crkve u Vrbovskom (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	126
Slika 65 - Tipologija otvorenih prostora – Okućnice individualne stambene izgradnje suburbanog karaktera (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	127
Slika 66 Pogled na naselje Plemenitaš (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	128
Slika 67 Pogled na naselje Donji Vučkovići (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	129
Slika 68 Pogled na centar naselja Severin na Kupi (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	129
Slika 69 - Tipologija otvorenih prostora - Okućnice individualne stambene izgradnje ruralnog karaktera (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	130
Slika 70 Detalj pašnjaka (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	131
Slika 71 Pašnjaci u naselju Vučinići (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar)	132
Slika 72 - Tipologija otvorenih prostora – Livade i pašnjaci (Autor: PROJEKTI d.o.o.)	133

Slika 73 Mozaik poljoprivrednog korištenja u sklopu naselja Dokmanovići (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	134
Slika 74 - Tipologija otvorenih prostora - Mozaik poljoprivrednih površina (Autor: PROJEKTI d.o.o.).....	135
Slika 75 Zapuštene poljoprivredne površine u sklopu naselja Lukovdol (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	137
Slika 76 - Tipologija otvorenih prostora - Zapuštene poljoprivredne površine (Autor: PROJEKTI d.o.o.).....	138
Slika 77 Detalj gospodarskih prostora u Vrbovskom (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	139
Slika 78 Pogled na dvorište privatne pilane (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	141
Slika 79 Pogled na gospodarski objekt/trgovina u Lukovdolu (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	141
Slika 80 - Tipologija otvorenih prostora - Otvoreni prostori gospodarskih i industrijskih objekata (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	142
Slika 81 Napušten prostor bivše tvornice kemijske industrije Chormos u Moravicama (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	144
Slika 82 Napušten prostor ložione HŽ (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	144
Slika 83 - Tipologija otvorenih prostora - Brownfield prostori (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	145
Slika 84 Detalj prometnice (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	146
Slika 85 Koridor Ul. Hrvatskih Branitelja u Vrbovskom (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	148
Slika 86 Koridor D3 prema Moravicama (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	148
Slika 87 - Tipologija otvorenih prostora - Koridori cesta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	149
Slika 88 Koridor željezničke i postaja u Moravicama (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	150
Slika 89 - Tipologija otvorenih prostora - Koridori željeznice (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	151
Slika 90 Šetnica uz rječicu Kamačnik (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o. i Andlar).....	153
Slika 91 Šetnica uz rijeku Kupu (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	153
Slika 92 - Tipologija otvorenih prostora - Koridori pješačkih staza i tematskih ruta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	154
Slika 93 Parkiralište u sklopu groblja Krš u Vrbovskom (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.) ...	155
Slika 94 - Tipologija otvorenih prostora - Parkirališta (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	156
Slika 95 - 3d prikaz budućeg Centra za posjetitelje Kamačnik, Kreativni krajobrazi d.o.o. (Izvor: https://lokalni.vecernji.hr/).....	158
Slika 96 - Zgrada nekadašnje škole u Lukovdolu (Izvor: https://www.google.com/maps/).....	159
Slika 97 - Zgrada nekadašnje škole u Senjskom (Izvor: https://www.google.com/maps/).....	160
Slika 98 - Ostaci mlina u Klancu (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	161
Slika 99 - Ostaci mlina i pilane uz Čogrljevo jezero (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	162

<i>Slika 100 – Zgrada javne i društvene namjene s okolnim prostorom u naselju Lukovdol – pogled iz zraka (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o. i Goran Andlar).....</i>	<i>163</i>
<i>Slika 101 – Administrativna zgrada u Ulici I. G. Kovačića 20/A, Vrbovsko – pogled iz zraka (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o. i Goran Andlar).....</i>	<i>164</i>
<i>Slika 102 – Administrativna zgrada u Ulici Dobra 4, Vrbovsko (Izvor: https://www.google.com/maps/).....</i>	<i>165</i>
<i>Slika 103 – Višestambena zgrada u Ulici I. G. Kovačića 23, Vrbovsko (Izvor: https://www.google.com/maps/).....</i>	<i>166</i>
<i>Slika 104 – Zgrada NK Vrbovsko – stanje prije sanacije i adaptacije (Izvor: https://www.google.com/maps/).....</i>	<i>167</i>
<i>Slika 105 – Izvod iz Glavnog projekta rekonstrukcije zgrade ugostiteljsko-turističke namjene – jugoistočno pročelje, Delfin grupa d.o.o.</i>	<i>168</i>
<i>Slika 106 – Sadašnji izgled planinarskog doma 'Kamačnik' (Izvor: https://www.booking.com/).....</i>	<i>168</i>
<i>Slika 107 – Nekadašnji Chromosov pogon u naselju Moravice – današnje stanje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>170</i>
<i>Slika 108 – Zgrada u Moravicama pokraj željezničkog kolodvora u vlasništvu Republike Hrvatske (Hrvatske željeznice) (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>171</i>
<i>Slika 109 – Stambene zgrade u naselju Bršadin (Peti peron) (Izvor: https://gorskenovosti.net).....</i>	<i>171</i>
<i>Slika 110 – Zgrada mješovite namjene u Moravicama u privatnom vlasništvu (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>172</i>
<i>Slika 111 – Kuća u naselju Močile (Izvor: https://www.google.com/maps/).....</i>	<i>172</i>
<i>Slika 112 – Kuća u naselju Zdihovo (Izvor: https://www.google.com/maps/).....</i>	<i>173</i>
<i>Slika 113 – Kuća u naselju Zdihovo – tradicijska gradnja (Izvor: https://www.google.com/maps/).....</i>	<i>173</i>
<i>Slika 114 – Dvorac Severin – današnje stanje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>174</i>
<i>Slika 115 – Dvorac Severin s kapelom sv. Florijana i okolnim parkom – današnje stanje (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>174</i>
<i>Slika 116 – Naselje Moravice – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>176</i>
<i>Slika 117 – Centar naselja Vrbovsko – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>178</i>
<i>Slika 118 – Centar naselja Severin na Kupi – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>179</i>
<i>Slika 119 – Centar naselja Gomirje – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>180</i>
<i>Slika 120 – Centar naselja Lukovdol – analiza sadržaja (Podloga: ARKOD) (Autori: 3E PROJEKTI d.o.o.).....</i>	<i>180</i>

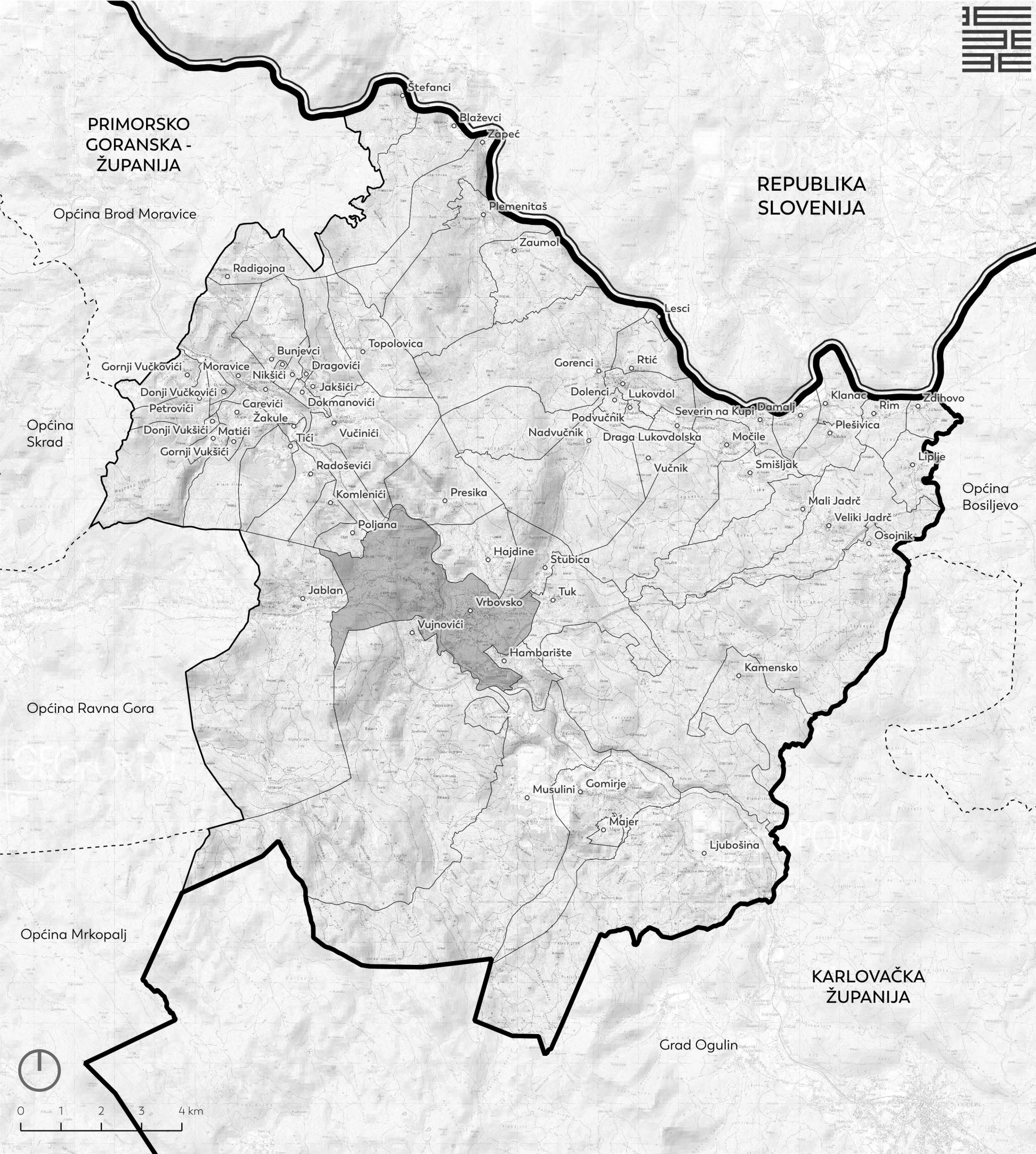
14.3. Popis grafičkih prikaza

Grafički prikaz 1 - Prikaz prosječne mjesečne količine oborina za Ogulin u razdoblju 1949-2023 (Izvor: DHMZ).....	17
Grafički prikaz 2 - Prikaz prosječne srednje mjesečne temperature zraka za Ogulin u razdoblju 1949.-2023. godine (Izvor: DHMZ).....	17
Grafički prikaz 3 - Direktna ulaganja u pojedinačne elemente ZUO u 2023. godini (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	41
Grafički prikaz 4 - Direktna ulaganja u pojedinačne elemente ZUO u 2024. godini (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	43
Grafički prikaz 5 - Usporedba direktnih i indirektnih ulaganja u pojedinačne elemente ZUO unutar gradskog proračuna za 2023. godinu i 2024. godinu (Autor: 3 E PROJEKTI d.o.o.).....	44
Grafički prikaz 6 - Dobna struktura ispitanika provedene anketnim upitnikom.....	52
Grafički prikaz 7 – U kojoj mjeri za boravak i rekreaciju koristite navedene zelene/otvorene prostore i sadržaje na području Grada Vrbovskog?.....	54
Grafički prikaz 8 - U kojoj mjeri tijekom toplijih mjeseci (proljeće/ljeto) koristite navedena kupališta na području Grada Vrbovskog?.....	55
Grafički prikaz 9 - Kako biste ocijenili trenutno stanje zelenih/ otvorenih prostora i na području Grada Vrbovskog na skali ocjena od 1 do 4 ?	57
Grafički prikaz 10 - Koliko ste zadovoljni stanjem i funkcionalnošću opreme vanjskog prostora na području Grada Vrbovskog?.....	58
Grafički prikaz 11 - Za koji od navedenih elemenata zelene infrastrukture smatrate da bi trebao biti prioritet u Vašem naselju (u pogledu uređenja ili unaprjeđenja)?.....	59
Grafički prikaz 12 - Prikaz rezultata na pitanje: Koliko ste zadovoljni izletničkom i turističkom interpretacijom navedenih elemenata kulturne i prirodne baštine? (informativne table i drugi turistički sadržaji).....	62

15. KARTOGRAMI

Kartogram 1 - Političko teritorijalni ustroj Grada (Izvor: DGU, PPUG; modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)	18
Kartogram 2 - Hipsometrijski razredi reljefa Grada (Modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)	23
Kartogram 3 - Geomorfološka klasifikacija nagiba padina Grada (Demek, 1972) (Modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	24
Kartogram 4 - Ekspozicija padina Grada (Modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.).....	25
Kartogram 5 - Planirane aktivnosti unutar važećeg PPUG (Izvor: PPUG; modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)	33
Kartogram 6 - Prostorno-planska i zakonska zaštita prirode te ostalih evidentiranih vrijednosti (Izvor: Biportal, Registar, PPUG, modificirano: 3E PROJEKTI d.o.o.)	39
Kartogram 7 - Toplinski otoci - distribucija površinske temperature tla u na području Grada na dan 16.7.2023. (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	50
Kartogram 8 - Toplinski otoci - distribucija površinske temperature tla u na području Grada na dan 11.8.2024. (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	51
Kartogram 9 - Plan razvoja ZUO Grada- područje PPUG -a (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	249
Kartogram 10 - Plan razvoja ZUO Grada - uže područje naselja Vrbovsko (Autor: 3E PROJEKTI d.o.o.)	250

KARTOGRAM

TERITORIJALNI USTROJ GRADA VRBOVSKOG

Podloga: Topografska karta 25 000, Digitalni model reljefa (DGU, 2024.)

Sadržaj karte: Teritorijalni i administrativni ustroj Grada Vrbovskog (DGU, 2024.)

- Administrativne granice
- Državna granica
 - Županijska Granica
 - Granica Grada Vrbovskog
 - Granica susjednih JLS
 - Središnje gradsko naselje (Vrbovsko)
 - Središta naselja

KARTOGRAM

ANALIZA RELJEFA - HIPSOMETRIJA

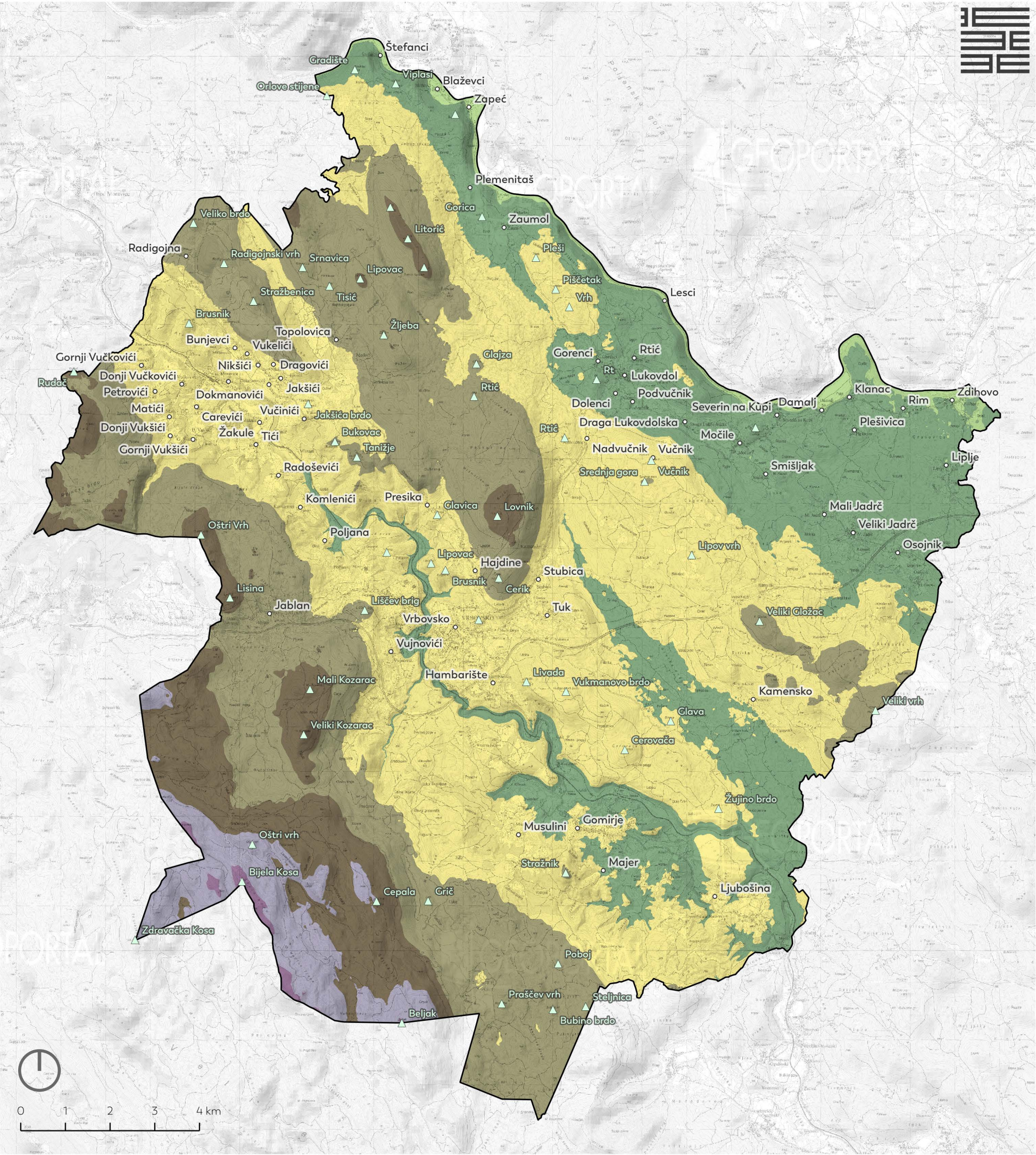
Podloga: Topografska karta 25 000, Digitalni model reljefa (DGU, 2024.)

Sadržaj karte: Analiza reljefa - hipsometrija (autorski podatak prema digitalnom modelu reljefa, DGU 2024.)

Kategorije nadmorskih visina (hipsometrija terena)

- 164 - 200 mnv
- 200 - 400 mnv
- 400 - 600 mnv
- 600 - 800 mnv
- 800 - 1000 mnv
- 1000 - 1200 mnv
- 1200 - 1276 mnv

- Ostalo
- Vrhovi
 - Središta naselja
 - Granica Grada Vrbovskog

KARTOGRAM

ANALIZA RELJEFA - NAGIB

Podloga: Topografska karta 25 000, Digitalni model reljefa (DGU, 2024.)

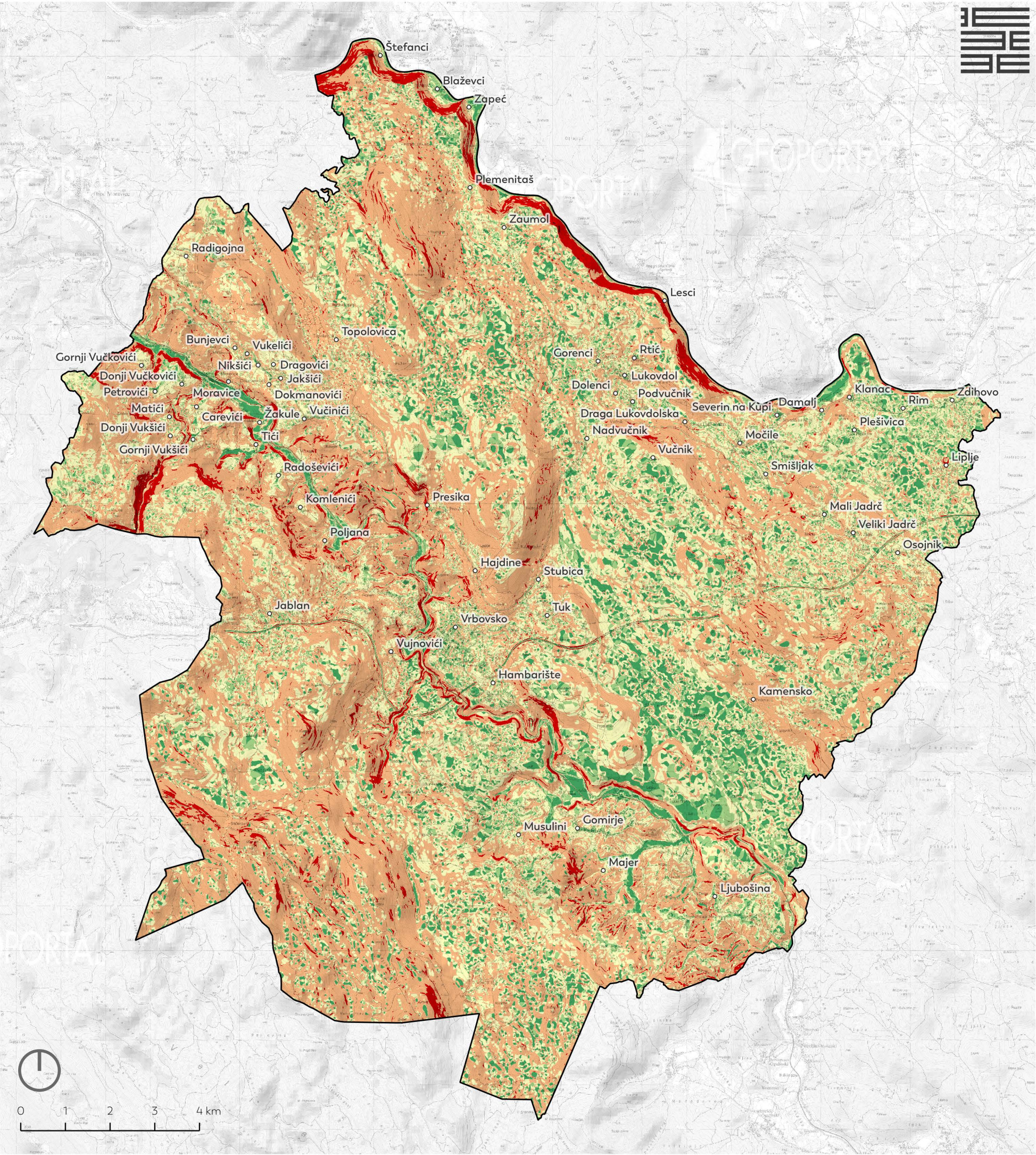
Sadržaj karte: Analiza reljefa - nagib padina (autorski podatak prema digitalnom modelu reljefa, DGU 2024., klasifikacija padina prema Demek, 1972.)

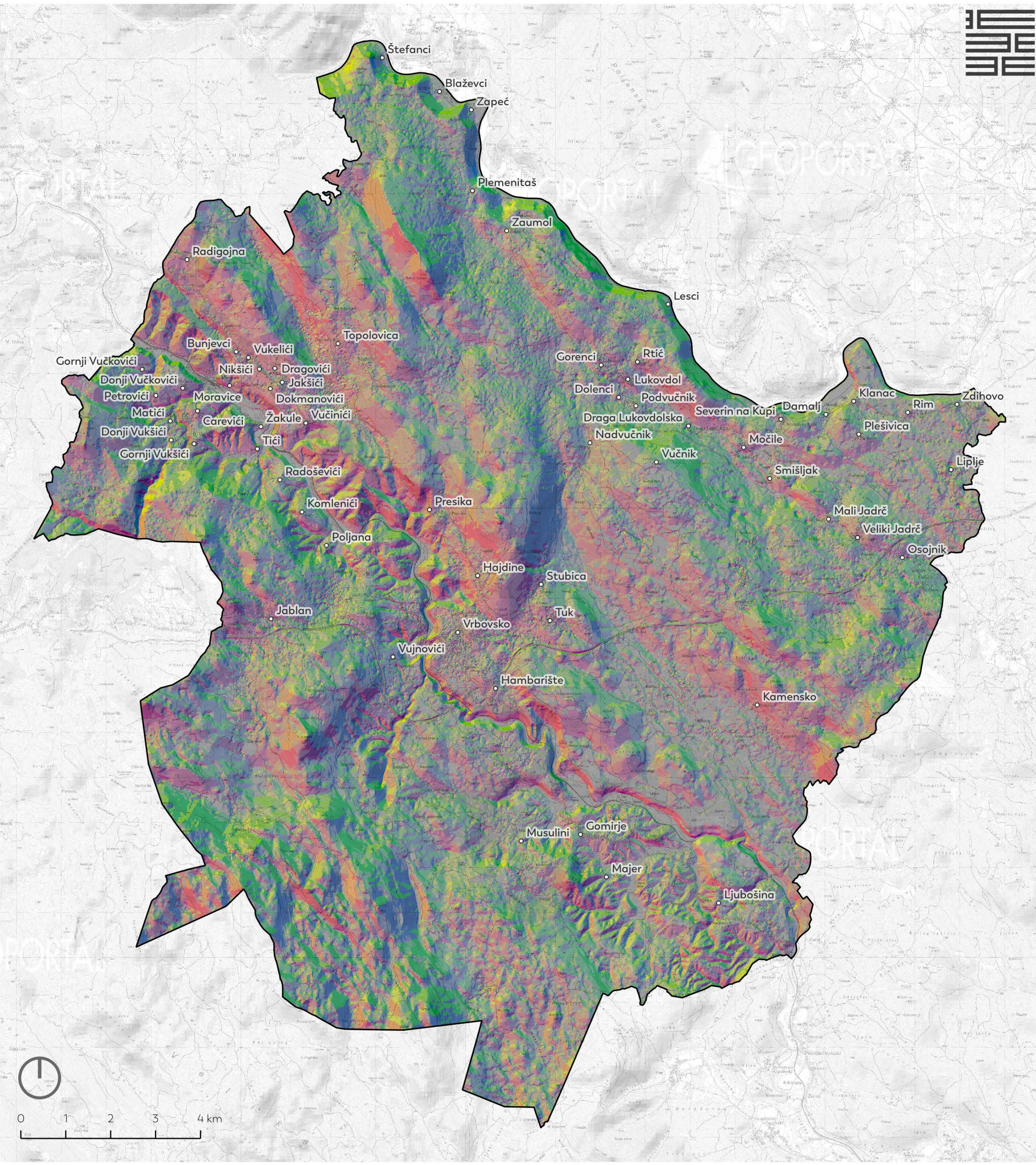
Kategorije nagiba

- 0 - 2 ° Ravnica
- 2 - 5° Blago nagnuta padina
- 5 - 12° Nagnuta padina
- 12 - 32° Znatno nagnuta padina
- 32 - 55° Vrlo strma padina
- >55° Litice, strmci

Ostalo

- Središta naselja
- Granica Grada Vrbovskog

ANALIZA RELJEFA - EKSPOZICIJA

Sadržaj karte: Analiza reljefa - ekspozicija padina (autorski podatak prema digitalnom modelu reljefa, DGU 2024.)

	Sjeverna ekspozicija
	Sjeveroistočna ekspozicija
	Istočna ekspozicija
	Jugoistočna ekspozicija
	Južna ekspozicija
	Jugozapadna ekspozicija
	Zapadna ekspozicija
	Sjeverozapadna ekspozicija
	Ravan teren i blago nagnute padine (do 5°)

○ Središta naselja

— Granica Grada Vrbovskog

KARTOGRAM

PPUG - PLANIRANE AKTIVNOSTI

Podloga: Topografska karta 25 000, Digitalni model reljefa (DGU, 2024.)

Sadržaj karte: Planirane aktivnosti prema PPU Grada Vrbovskog (PPUG Vrbovsko, VII. IID, 2024.)

Prostori za razvoj i uređenje - građevinsko područje naselja

- Neizgrađeni dio građevinskog područja naselja
- Neizgrađeni dio građevinskog područja naselja (neuređeno)
- Tn Ugostiteljsko-turistička namjena unutar građevinskog područja naselja, turističko naselje - Tn
- Rn Sportsko-rekreacijska namjena unutar građevinskog naselja, rekreacija i odmor - Rn

Izdvojena građevinska područja izvan naselja

- I Gospodarska namjena - proizvodna
- K Gospodarska namjena - poslovna
- K Gospodarska namjena - poslovna (neuređeno)
- T3 Gospodarska namjena - ugostiteljsko-turistička, kamp - T3
- T3 Gospodarska namjena - ugostiteljsko-turistička, kamp - T3 (neuređeno)
- R4 Sportsko-rekreacijska namjena, golf - R4
- R4 Sportsko-rekreacijska namjena, golf - R4 (neuređeno)
- + Groblje

Građanje izvan građevinskog područja na građevinskom zemljištu

- I6 Građevina infrastrukturne namjene - fotonaponska elektrana - I6
- R1 Sportsko-rekreacijska građevina izvan građevinskog područja - centar za zimske sportove- R1
- R6 Građevina zabavnih i tematskih parkova – R6

Promet

- Žičara

Energetski sustav

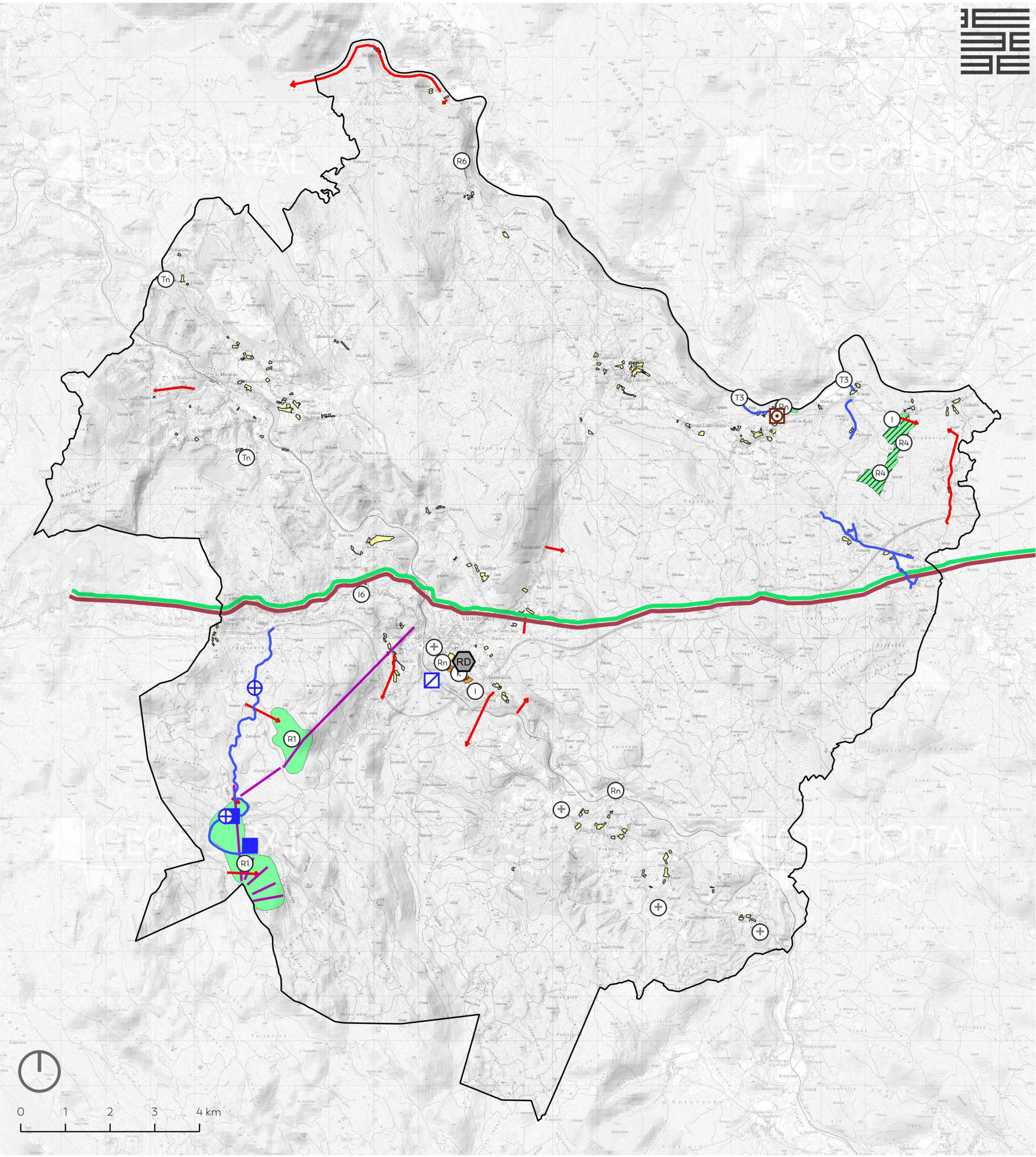
- Hidroelektrana
- Dalekovod 20 kV (planirano)
- Planirani magistralni plinovod
- Višenamjenski međunarodni produktovodi za naftne derivate

Gospodarenje otpadom

- RD Površina za gospodarenje otpadom - reciklažno dvorište

Vodovod i odvodnja

- Ostali vodoopskrbni cjevovodi
- Vodosprema
- Crpna stanica
- Uređaj za pročišćavanje otpadnih voda

KARTOGRAM

ZAKONSKA I PROSTORNO - PLANSKA
ZAŠTITA I REŽIMI UREĐENJA PROSTORA

Podloga: Topografska karta 25 000, Digitalni model reljefa (DGU, 2024.)

Sadržaj karte: Zakonska i prostorno-planska zaštita na području Grada Vrbovsko (PPUG Vrbovsko, VII. IID, 2024.)

Zaštićeni dijelovi prirode

- Park prirode Dolina Kupe (Predloženo za zaštitu temeljem PPGŽ)
- Značajni krajobraz - Kamačnik kod Vrbovskog
- Spomenik parkovne arhitekture - Park uz dvor u Severinu na Kupi
- Spomenik prirode

Ekološka mreža NATURA 2000

- Područja očuvanja značajna za ptice (POP)
- Područja očuvanja značajna za vrste i staništa (POVS)

Kulturna baština

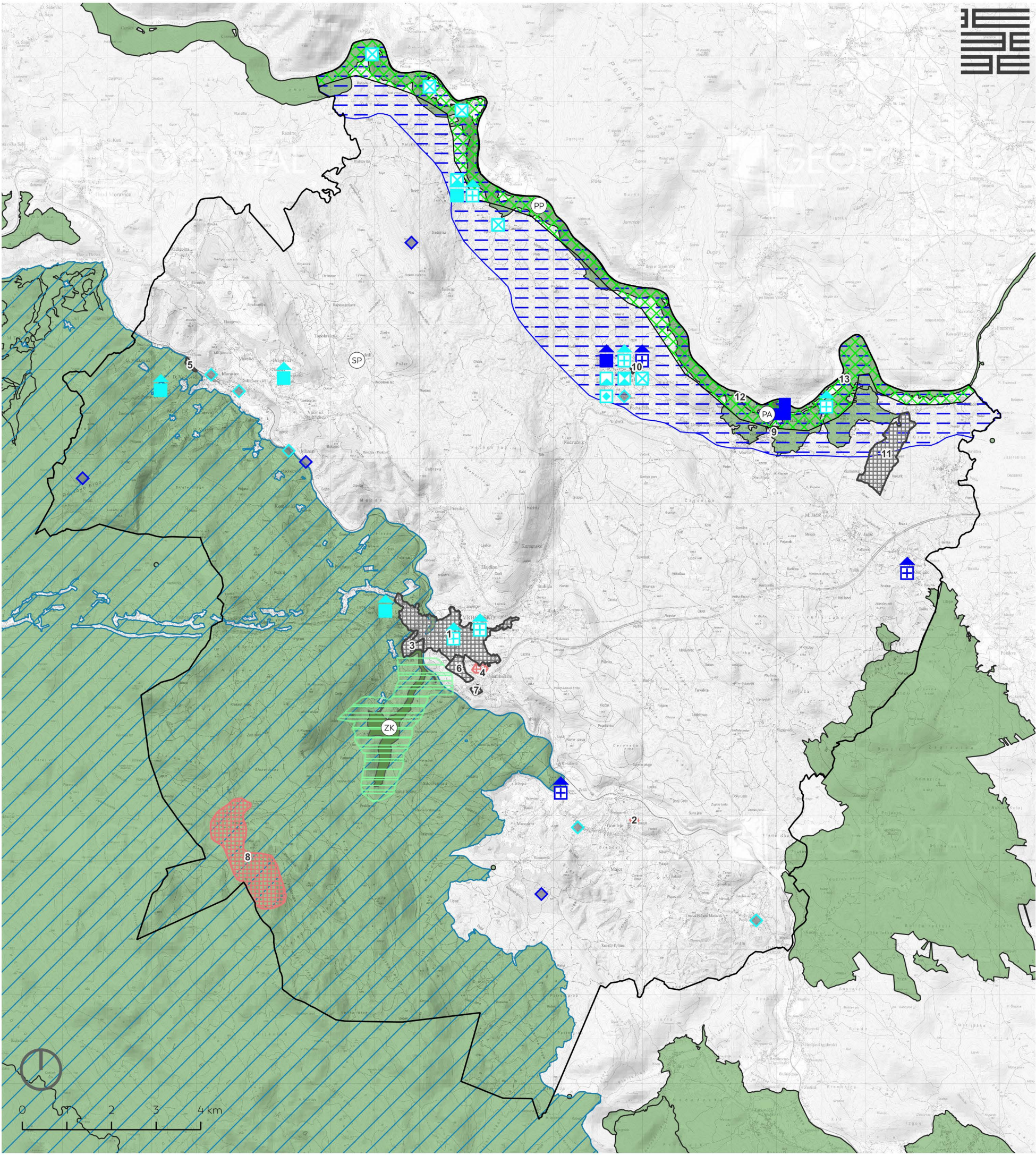
- Arheološki pojedinačni lokaliteti - kopneni (evidentirani)
- Povijesna cjelina (evidentirana)
- Ruralna cjelina (evidentirana)
- Civilne građevine
- Civilne građevine (evidentirane)
- Sakralne građevine
- Sakralne građevine (evidentirane)
- Stari gradovi
- Memorijalna i povijesna područja (evidentirana)
- Spomen (memorijalni) objekti
- Spomen (memorijalni) objekti (evidentirani)
- Etnološka baština - posebno vrijedna područja
- Osobito vrijedan predjel - prirodni krajobraz

Područje i dijelovi primjene planskih mjera zaštita

- Obuhvat obvezne izrade prostornog plana
- Prostorni plan na snazi

Ostalo

- Granica Grada Vrbovskog

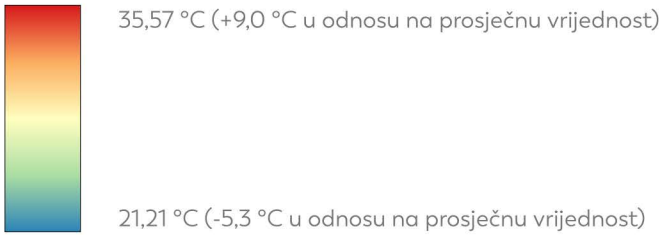
KARTOGRAM

ANALIZA TOPLINSKIH OTOKA - TEMPERATURA PRI POVRŠINI TLA (2023.)

Podloga: Topografska karta 25 000, Digitalni model reljefa (DGU, 2024.)

Sadržaj karte: Analiza toplinskih otoka - temperatura pri površini tla (autorski podatak prema satelitskoj snimci Landsat 8 na dan 16.07.2023., USGS, 2023.)

Temperatura pri površini tla (eng. Land surface temperature - LST)

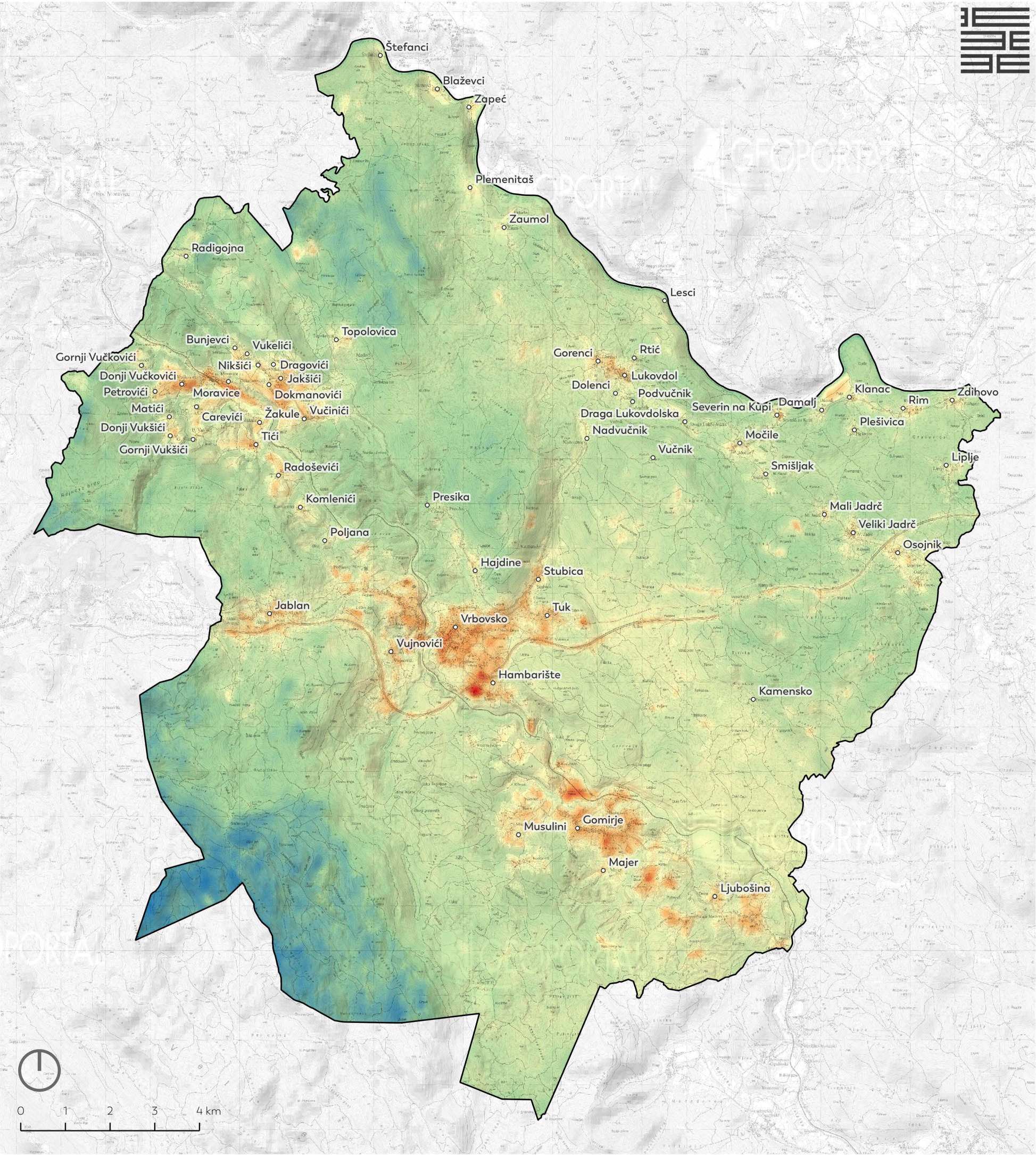

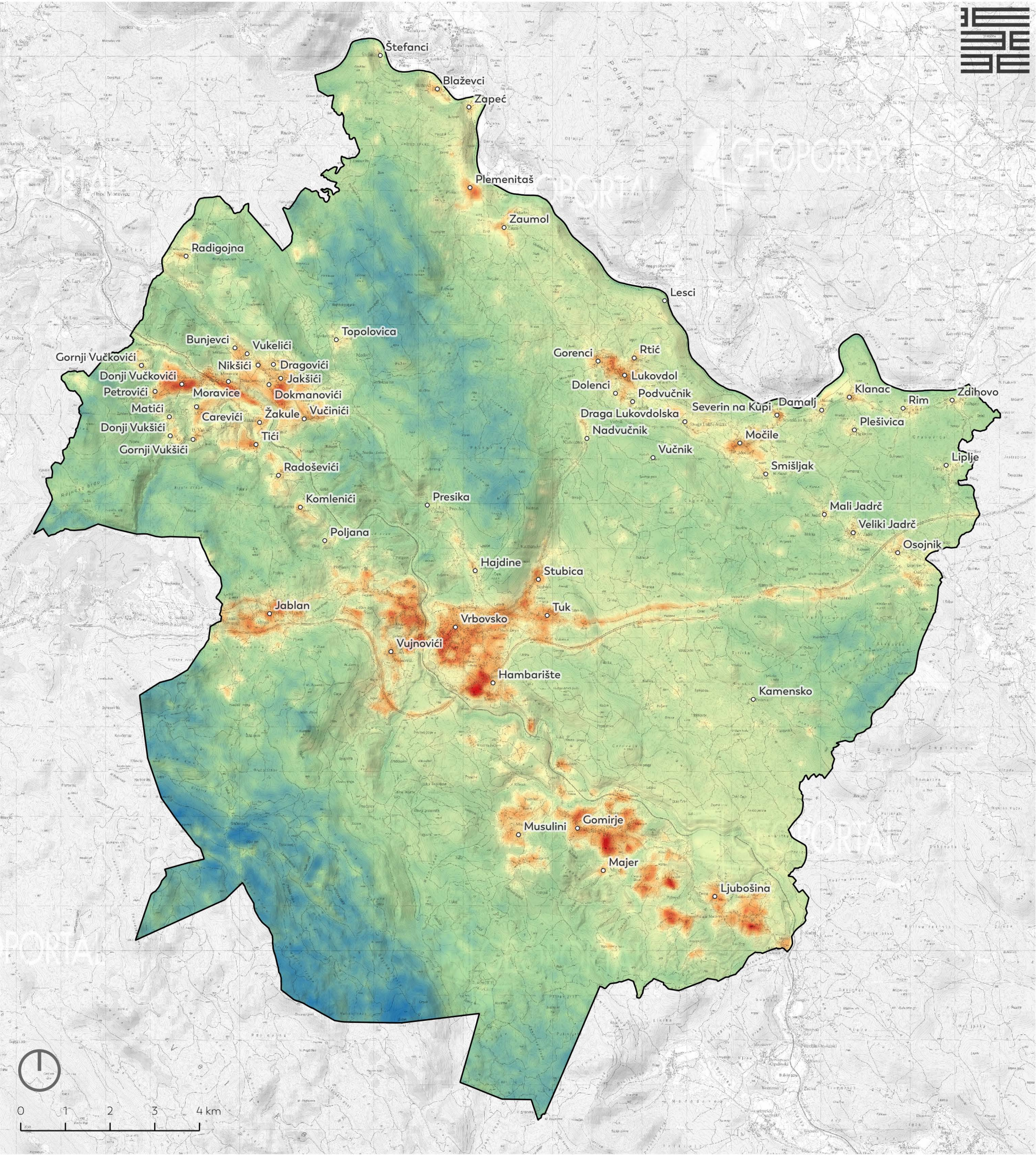
- Ostalo
- Središta naselja
 - Granica Grada Vrbovskog

Odstupanje od prosječne vrijednosti prema tipu staništa (°C)

+3,21	Izgrađena i industrijska staništa
+2,94	Voćnjaci
+2,90	Mozaici kultiviranih površina
+2,13	Mezofilne livade košarice Srednje Europe
+2,08	Ruderalne zajednice kontinentalnih krajeva
+1,61	Sastojine borovice
+1,47	Brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi
+1,35	Zapuštene poljoprivredne površine
+1,00	Zajednice nitrofilnih, higrofilnih i skiofilnih staništa
+0,92	Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva
+0,86	Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi
+0,71	Srednjoeuropske livade rane pahovke
+0,53	Bujadnice
+0,19	Povremeni vodotoci
-0,25	Stalni vodotoci
-0,31	Šume

Prosječna vrijednost temperaturue pri tlu na području Grada: 26,53 °C

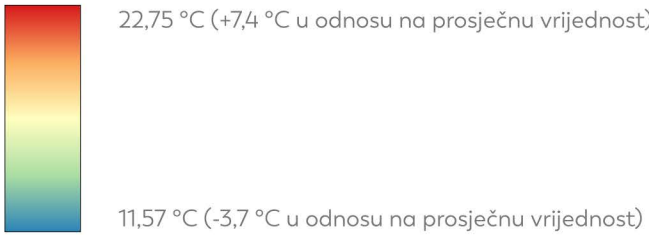
KARTOGRAM

ANALIZA TOPLINSKIH OTOKA -
TEMPERATURA PRI POVRŠINI TLA (2024.)

Podloga: Topografska karta 25 000, Digitalni model reljefa (DGU, 2024.)

Sadržaj karte: Analiza toplinskih otoka - temperatura pri površini tla (autorski podatak prema satelitskoj snimci Landsat 8 na dan 11.08.2024., USGS, 2024..)

Temperatura pri površini tla (eng. Land surface temperature - LST)

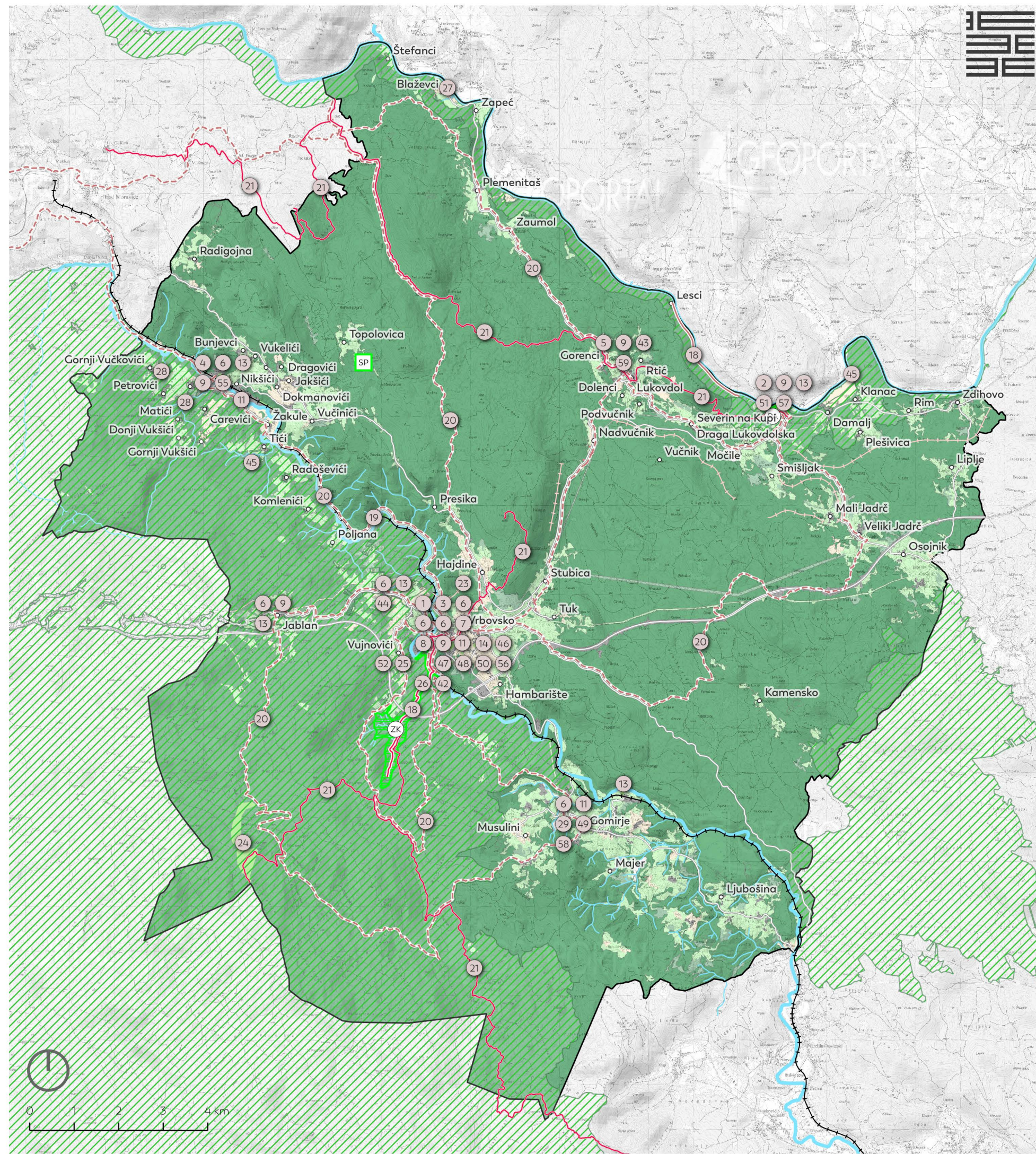
Ostalo

- Središta naselja
- Granica Grada Vrbovskog

Odstupanje od prosječne vrijednosti prema tipu staništa (°C)

+3,12	Izgrađena i industrijska staništa
+3,07	Voćnjaci
+2,91	Mozaici kultiviranih površina
+2,77	Ruderalne zajednice kontinentalnih krajeva
+2,26	Mezofilne livade košance Srednje Europe
+2,05	Sastojine borovice
+1,71	Brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi
+1,69	Zapuštene poljoprivredne površine
+1,62	Srednjoeuropske livade rane pahovke
+1,07	Bujadnice
+0,98	Mezofilne živice i šikare kontinentalnih, izuzetno primorskih krajeva
+0,74	Zajednice nitrofilnih, higrofilnih i skiofilnih staništa
+0,50	Trščaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi
+0,19	Povremeni vodotoci
+0,06	Stalni vodotoci
-0,33	Šume

Prosječna vrijednost temperatruie pri tlu na području Grada: 15,31 °C

KARTOGRAM

PLAN ZELENE URBANE OBNOVE GRADA VRBOVSKOG - ŠIRI OBUHVAT

Podloga: Topografska karta 25 000, Digitalni model reljefa (DGU, 2024.)

Sadržaj karte: Plan zelene urbane obnove Grada Vrbovskog (autorski podatak.)

Područje pod zakonskom i prostorno-planskom zaštitom

- Područja ekološke mreže NATURA 2000
- Spomenik parkovne arhitekture - Park uz dvor u Severinu na Kupi
- Značajni krajobraz - Kamačnik kod Vrbovskog
- Spomenik prirode

Elementi krajobraza Grada Vrbovskog

- Pretežno šumsko područje
- Šikare
- Livade i pašnjaci
- Pretežno poljoprivredno područje
- Pretežno izgrađeno područje
- Rijeke
- Potoci, povremeni vodotoci

Prometna i pješačko-biciklistička infrastruktura

- Cestovne prometnice
- Željeznica
- Trasa nedovršene pruge Črnomelj - Vrbosko
- Pješačke staze
- Biciklističke rute
- Planinarske staze

Ostalo

- Središta naselja
- Granica Grada Vrbovskog

STRATEŠKI CILJ 1

M.1.1.1. Obnova i uređenje otvorenih prostora u središtima naselja

- 1 Uređenje gradskog parka u naselju Vrbosko
- 2 Obnova povijesnog perivoja uz dvorac u Severinu na Kupi
- 3 Uređenje sportsko-edukativnog terena uz DV Bambi
- 4 Uređenje školskog parka u Moravicama
- 5 Obnova memorijalnog parka u Lukovdolu
- 6 Uređenje dječjih igrališta na području Grada

M.1.1.2. Uređenje otvorenih prostora uz objekte javne i društvene namjene

- 7 Unaprjeđenje vanjskog prostora uz zgradu Gradske uprave
- 8 Uređenje vanjskog prostora Gradske knjižnice u Vrboskom
- 9 Uređenje vanjskog prostora školskih ustanova
- * Uređenje vanjskog prostora dugih objekata javne i društvene namjene

M.1.1.3. Uređenje i obnova sportske infrastrukture

- 11 Uređenje vanjskog prostora stadiona NK Vrbosko, NK Željezničar Moravice i NK
- * Uređenje fitness parkova
- 15 Uređenje sportskih terena
- 16 Uređenje teniskih terena u naselju Vrbosko

M.1.1.4. Unaprjeđenje prostora oko sakralnih i memorijalnih objekata

- 15 Uređenje groblja
- * Uređenje prostora uz crkve i kapelice
- * Obnova prostora uz spomenike i spomen obilježja na području Vrbovskog

M.1.2.1. Unaprjeđenje tematskih staza i ruta

- 18 Unaprjeđenje pješačkih staza uz Kupu i kanjon Kamačnik
- 19 Uređenje pješačko-biciklističke rute Jelenski jarak
- 20 Unaprjeđenje sustava biciklističkih ruta
- 21 Unaprjeđenje postojećih planinarskih staza
- * Goranski vidikovci
- 23 Interpretacija nedovršene dionice željezničke pruge Črnomelj - Vrbosko

M.1.2.2. Poboljšanje turističkih sadržaja

- 24 Skijalište Bijela Kosa
- 25 Unaprjeđenje sanjališta u naselju Vujnovići
- 26 Unaprjeđenje izletišta Kamačnik
- 27 Unaprjeđenje kupališta na Kupi
- 28 Uređenje jezera na području Moravica
- 29 Uređenje turističko - sportsko - rekreativne zone Musulini
- * Unaprjeđenje turističke signalizacije na području Grada

M.1.3.1. Ozelenjavanje i unaprjeđenje prometnih koridora

- * Uređenje nogostupa u koridorima cestovnih prometnica
- * Ozelenjavanje prometnih koridora
- * Zeleni bukabrani
- * Uređenje željezničkih kolodvora i stajališta
- * Uređenje autobusnih stanica

M.1.3.2. Unaprjeđenje prometa u mirovanju

- * Zelena parkirališta
- * Uređenje odmorišta/vidikovaca uz prometnice

M.1.4.1. Poboljšanje kvalitete otvorenih prostora oko višestambene izgradnje

- * Uređenje vanjskog prostora uz višestambene objekte

M.1.4.2. Unaprjeđenje otvorenih prostora gospodarskih zona

- * Uspostava zelenila unutar gospodarskih/poslovnih zona
- * Unificirani zeleni otoci za zbrinjavanje otpada

M.1.5.1. Planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarstvom

- * Uspostava zelenih krovova i fasada pri izgradnji novih zgrada

M.1.5.2. Revitalizacija i obnova nekorisćenih prostora i zgrada

- 42 Uređenje Centra za posjetitelje Kamačnik
- 43 Uređenje Edukacijskog centra - škole u prirodi 'Lukovdol'
- 44 Uređenje Edukacijskog centra - škole u prirodi 'Pučka škola'
- 45 Revitalizacija i interpretacija starih mlinova u Klanцу i uz Čogrljevo jezero

M.1.5.3. Kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada

- 46 Energetska obnova administrativne zgrade na adresi I. G. Kovačića 20/A u Vrboskom
- 47 Energetska obnova administrativne zgrade na adresi Dobra 4 u Vrboskom
- 48 Energetska obnova višestambene zgrade na adresi I. G. Kovačića 23, Vrbosko
- 49 Energetska obnova višestambene zgrade na adresi J. Mamule 7, Gomirje
- 50 Sanacija i adaptacija zgrade svlačionica i pratećih prostora NK Vrbosko
- 51 Obnova i dogradnja postojeće zgrade u Severinu na Kupi za potrebe ugostiteljsko-turističke namjene
- 52 Rekonstrukcija planinarskog doma 'Kamačnik' i izgradnja nenatkrivenog bazena
- * Energetska obnova obiteljskih kuća
- * Uspostava zelenih krovova i fasada na postojećim zgradama

M.1.5.4. Urbana preobrazba i urbana sanacija centralnih dijelova određenih naselja na području Grada

- 55 Uređenje centra naselja Moravice
- 56 Uređenje centra naselja Vrbosko
- 57 Uređenje centra naselja Severin na Kupi
- 58 Uređenje centra naselja Gomirje
- 59 Uređenje centra naselja Lukovdol

STRATEŠKI CILJ 2

M.2.1.1. Očuvanje slatkovodnih ekosustava

- * Identifikacija najpogodnijih slatkovodnih staništa za obnovu

M.2.1.2. Očuvanje ugrožena stjenovitih staništa i podzemne ekosustave

- * Poticati akcije čišćenja stjenovitih staništa od grmolike i drvenaste vegetacije
- * Organizirati čišćenje speleoloških objekata od svih kategorija otpada te osmisliti adekvatno označavanje ulaza

M.2.2.1. Poticanje mozaičnosti poljoprivrednih površina

- Ekstenzivno gospodarenje pašnjacima
- Očuvanje i obnova postojećih te uspostava novih travnjaka
- Raznolikost usjeva na poljoprivrednim površinama
- Očuvanje ekstenzivnih voćnjaka
- Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti

M.2.2.2. Unaprjeđenje krajobraznih obilježja poljoprivrednih površina

- Održavanje postojećih i sadnja novih živica
- Održavanje postojećih i sadnja novih pojedinačnih stabala i/ili drvodreda
- Održavanje postojećih i uspostava novih šumarak
- Uspostava poljskih traka

M.2.3.1. Povećanje gospodarske vrijednosti i općekorisnih funkcija šuma

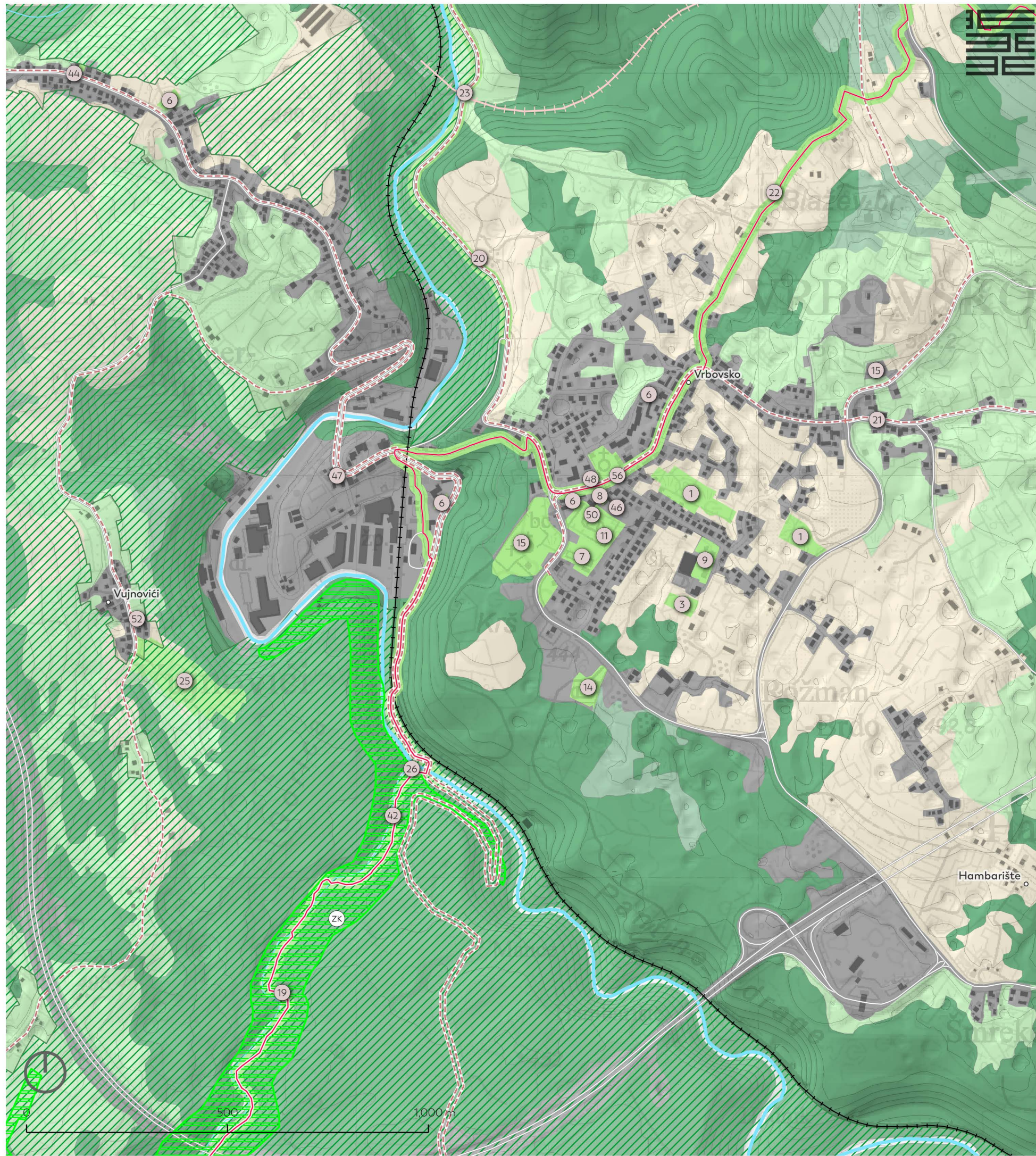
- Utvrđivanje pojavnosti i rasprostranjenosti ugroženih i rijetkih vrsta i staništa šumskih ekosustava te upostava programa praćenja stanja (monitoringa)
- Sanacija oštećenih (konverzija) degradiranih šumskih ekosustava
- Izgradnja i uređenje poučnih staza i prateće infrastrukture unutar šumskog područja

M.2.3.2. Pružanje savjetodavnih usluga privatnim šumoposjednicima te poticanje šumovlasnika na korištenje mjera iz Strateškog plana ZPP

- Poticanje privatnih šumovlasnika na korištenje Potpora za ograničenje u gospodarenju šumama
- Poticanje privatnih šumovlasnika na upis u Upisnik šumovlasnika

M.2.3.3. Očuvanje šumskih ekosustava te pripadajućih ugroženih vrsta

- * Očuvati ciljnu vrstu Grundov šumski bijelac (Leptidea morsei) u području ekološke mreže HR2001333 Kupa kod Severina

KARTOGRAM

PLAN ZELENE URBANE OBNOVE
GRADA VRBOVSKOG - UŽI OBUHVAT

Podloga: Digitalni model reljefa (DGU, 2024.)

Sadržaj karte: Plan zelene urbane obnove Grada Vrbovskog (autorski podatak.)

- Područje pod zakonskom i prostorno-planskom zaštitom
- Područja ekološke mreže NATURA 2000
 - Značajni krajobraz - Kamačnik kod Vrbovskog

- Elementi krajobraza Grada Vrbovskog
- Pretežno šumsko područje
 - Šikare
 - Livade i pašnjaci
 - Pretežno poljoprivredno područje
 - Pretežno izgrađeno područje
 - Javni zeleni/ otvoreni prostori obuhvaćeni strateškim aktivnostima
 - Rijeke
 - Potoci, povremeni vodotoci

- Prometna i pješačko-biciklistička infrastruktura
- Cestovne prometnice
 - Željeznica
 - Trasa nedovršene željezničke pruge Črnomelj - Vrbovsko
 - Pješačke staze
 - Biciklističke rute
 - Planinarske staze

- Ostalo
- Središta naselja
 - Granica Grada Vrbovskog

STRATEŠKI CILJ 1

- M.1.1.1. Obnova i uređenje otvorenih prostora u središtima naselja
- 1 Uređenje gradskog parka u naselju Vrbovsko
 - 2 Obnova povijesnog perivoja uz dvorac u Severinu na Kupi
 - 3 Uređenje sportsko-edukativnog terena uz DV Bambi
 - 4 Uređenje školskog parka u Moravicama
 - 5 Obnova memorijalnog parka u Lukovdolu
 - 6 Uređenje dječjih igrališta na području Grada

- M.1.1.2. Uređenje otvorenih prostora uz objekte javne i društvene namjene
- 7 Unaprjeđenje vanjskog prostora uz zgradu Gradske uprave
 - 8 Uređenje vanjskog prostora Gradske knjižnice u Vrbovskom
 - 9 Uređenje vanjskog prostora školskih ustanova
 - * Uređenje vanjskog prostora dugih objekata javne i društvene namjene

- M.1.1.3. Uređenje i obnova sportske infrastrukture
- 11 Uređenje vanjskog prostora stadiona NK Vrbovsko, NK Željezničar Moravice i NK Gomirje
 - * Uređenje fitness parkova
 - 15 Uređenje sportskih terena
 - 16 Uređenje teniskih terena u naselju Vrbovsko

- M.1.1.4. Unaprjeđenje prostora oko sakralnih i memorijalnih objekata
- 15 Uređenje groblja
 - * Uređenje prostora uz crkve i kapelice
 - * Obnova prostora uz spomenike i spomen obilježja na području Vrbovskog

- M.1.2.1. Unaprjeđenje tematskih staza i ruta
- 18 Unaprjeđenje pješačkih staza uz Kupu i kanjon Kamačnik
 - 19 Uređenje pješačko-biciklističke rute Jelenski jarak
 - 20 Unaprjeđenje sustava biciklističkih ruta
 - 21 Unaprjeđenje postojećih planinarskih staza
 - * Goranski vidikovci
 - 23 Interpretacija nedovršene dionice željezničke pruge Črnomelj - Vrbovsko

M.1.2.2. Poboljšanje turističkih sadržaja

- 24 Skijalište Bijela Kosa
- 25 Unaprjeđenje sanjališta u naselju Vujnovići
- 26 Unaprjeđenje izletišta Kamačnik
- 27 Unaprjeđenje kupališta na Kupi
- 28 Uređenje jezera na području Moravica
- 29 Uređenje turističko - sportsko - rekreativne zone Musulini
- * Unaprjeđenje turističke signalizacije na području Grada

M.1.3.1. Ozelenjavanje i unaprjeđenje prometnih koridora

- * Uređenje nogostupa u koridorima cestovnih prometnica
- * Ozelenjavanje prometnih koridora
- * Zeleni bukovrani
- * Uređenje željezničkih kolodvora i stajališta
- * Uređenje autobusnih stanica

M.1.3.2. Unaprjeđenje prometa u mirovanju

- * Zelena parkirališta
- * Uređenje odmorišta/vidikovaca uz prometnice

M.1.4.1. Poboljšanje kvalitete otvorenih prostora oko višestambene izgradnje

- * Uređenje vanjskog prostora uz višestambene objekte

M.1.4.2. Unaprjeđenje otvorenih prostora gospodarskih zona

- * Uspostava zelenila unutar gospodarskih/poslovnih zona
- * Unificirani zeleni otoci za zbrinjavanje otpada

M.1.5.1. Planiranje i gradnja novih zgrada u skladu s kružnim gospodarstvom

- * Uspostava zelenih krovova i fasada pri izgradnji novih zgrada

M.1.5.2. Revitalizacija i obnova nekorisćenih prostora i zgrada

- 42 Uređenje Centra za posjetitelje Kamačnik
- 43 Uređenje Edukacijskog centra - škole u prirodi 'Lukovdol'
- 44 Uređenje Edukacijskog centra - škole u prirodi 'Pučka škola'
- 45 Revitalizacija i interpretacija starih mlinova u Klancu i uz Čogrijevo jezero

M.1.5.3. Kružna obnova i reprogramiranje korištenih prostora i zgrada

- 46 Energetska obnova administrativne zgrade na adresi I. G. Kovačića 20/A u Vrbovskom
- 47 Energetska obnova administrativne zgrade na adresi Dobra 4 u Vrbovskom
- 48 Energetska obnova višestambene zgrade na adresi I. G. Kovačića 23, Vrbovsko
- 49 Energetska obnova višestambene zgrade na adresi J. Mamule 7, Gomirje
- 50 Sanacija i adaptacija zgrade svlačionica i pratećih prostora NK Vrbovsko
- 51 Obnova i dogradnja postojeće zgrade u Severinu na Kupi za potrebe ugostiteljsko-turističke namjene
- 52 Rekonstrukcija planinarskog doma 'Kamačnik' i izgradnja nenatkrivenog bazena
- * Energetska obnova obiteljskih kuća
- * Uspostava zelenih krovova i fasada na postojećim zgradama

M.1.5.4. Urbana preobrazba i urbana sanacija centralnih dijelova određenih naselja na području Grada

- 55 Uređenje centra naselja Moravice
- 56 Uređenje centra naselja Vrbovsko
- 57 Uređenje centra naselja Severin na Kupi
- 58 Uređenje centra naselja Gomirje
- 59 Uređenje centra naselja Lukovdol

STRATEŠKI CILJ 2

M.2.1.1. Očuvanje slatkovodnih ekosustava

- * Identifikacija najpogodnijih slatkovodnih staništa za obnovu

M.2.1.2. Očuvanje ugrožena stjenovita staništa i podzemne ekosustave

- * Poticati akcije čišćenja stjenovitih staništa od grmolike i drvenaste vegetacije
- * Organizirati čišćenje speleoloških objekata od svih kategorija otpada te osmisliti adekvatno označavanje ulaza

M.2.2.1. Poticanje mozaičnosti poljoprivrednih površina

- Ekstenzivno gospodarenje pašnjacima
- Očuvanje i obnova postojećih te uspostava novih travnjaka
- Raznolikost usjeva na poljoprivrednim površinama
- Očuvanje ekstenzivnih voćnjaka
- Očuvanje travnjaka velike prirodne vrijednosti

M.2.2.2. Unaprjeđenje krajobraznih obilježja poljoprivrednih površina

- Održavanje postojećih i sadnja novih živica
- Održavanje postojećih i sadnja novih pojedinačnih stabala i/ili drvodreda
- Održavanje postojećih i uspostava novih šumarak
- Uspostava poljskih traka

M.2.3.1. Povećanje gospodarske vrijednosti i općekorisnih funkcija šuma

- Utvrdjivanje pojavnosti i rasprostranjenosti ugroženih i rijetkih vrsta i staništa šumskih ekosustava te upostava programa praćenja stanja (monitoringa)
- Sanacija oštećenih (konverzija) degradiranih šumskih ekosustava
- Izgradnja i uređenje poučnih staza i prateće infrastrukture unutar šumskog područja

M.2.3.2. Pružanje savjetodavnih usluga privatnim šumoposjednicima te poticanje šumovlasnika na korištenje mjera iz Strateškog plana ZPP

- Poticanje privatnih šumovlasnika na korištenje Potpora za ograničenje u gospodarenju šumama
- Poticanje privatnih šumovlasnika na upis u Upisnik šumovlasnika

M.2.3.3. Očuvanje šumskih ekosustava te pripadajućih ugroženih vrsta

- * Očuvati ciljnu vrstu Grundov šumski bijelac (Leptidea morsei) u području ekološke mreže HR2001333 Kupa kod Severina